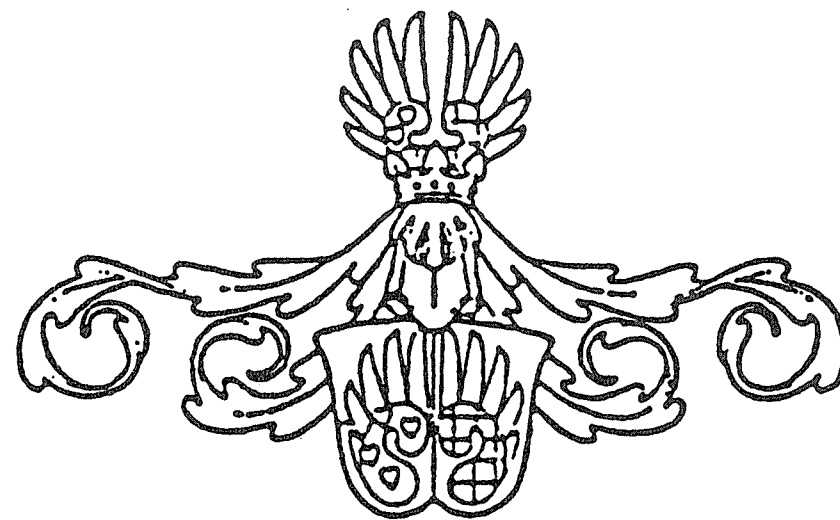
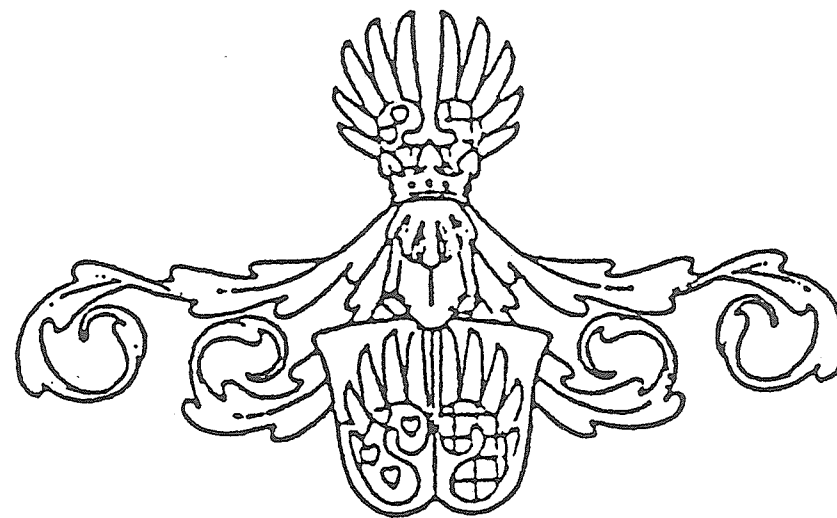




HERALDICKÁ ROČENKA 1994



HERALDICKÁ ROČENKA 1994

Heraldická společnost v Praze

TŘI STUDIE K ČESKÉ RENESANČNÍ HERALDICE

(ZNAKY MĚŠŤANŮ STARÉHO MĚSTA PRAŽSKÉHO V LETECH 1526 - 1618
VE SVĚTLE SALBUCHŮ)

Michal Fiala

(dokončení z Heraldické ročenky 1993)

ZNAKY STAROMĚŠŤSKÝCH MĚŠŤANŮ V PŘEDBĚLOHORSKÉM OBDOBÍ

Znaky v této kapitole byly zjištěny ze salbuchů a register /205/. Pro zjednodušení shrnuji fond Sal a fond RG pod společný název fond Sal. V poznámkách uvádím nejen citaci pramene, ale též i to, jak je znak uváděn, respektive jaké jsou odchylky od správné varianty, v základních pracích obsahujících popisy erbů, tj. v Sedláčkovi /206/, Královi /207/ a v českém svazku tzv. Nového Siebmachera /208/. K tomu je připojeno, zda tento rod eviduje soupisová práce Antona Schimona /209/, její druhé vydání doplněné Králem /210/ a také Doerrův soupis nobilitací ze Salbuchů, který není vždy přesný /211/, a jaké jsou odchylky.

V záhlaví k jednotlivým popisům uvádím v případě skupinové nobilitace pouze ty osoby, o nichž mám bezpečně zjištěno, že v sledovaném období byly staroměstskými měšťany, což je rovněž zachyceno v poznámkách. Výčet všech společně nobilitovaných je pak uveden u data nobilitace.

Záhlaví jsou řazena abecedně podle příjmení, v případě, že se jedná o skupinovou nobilitaci, kdy ze Starého Města pražského byla více jak jedna osoba, je v záhlaví užito na prvním místě predikátu a pod ním je také popis zařazen v abecední posloupnosti. Ostatní staroměstské rody u příslušné skupinové nobilitace jsou v záhlaví řazeny za predikátem abecedně bez ohledu na jejich pořadí v originálním znění zápisu v salbuchu.

AGRIKOLA z HORŠOVA (1)

Sebastián Agrikola z Horšova byl přijat k erbu Matěje a kněze Jindřicha Scriboniů z Horšova, což bylo potvrzeno listinou císaře Maxmiliána II. danou ve Vídni 25. června 1573 /212/.

Erb: Štít dělen modro - červeně, v něm půl stříbrného skopce se zlatými rohy, jenž je v horní polovině štítu doprovázen z každé strany jednou zlatou šestihrotou hvězdou. Na štítě turnajská korunovaná přilba s červenou - stříbrnými a modrou - zlatými příkrývadly. Klenotem je rostoucí skopek ze štítu /212/.

ARETIN z EHRNFELDU (2)

Císař Matyáš nobilitoval listinou danou v Praze 25. srpna 1615 Pavla Aretina, měšťana Starého Města pražského s predikátem z Ehrnfeldu /214/.

Erb: V modrém štítě kvádrová zeď cihlové barvy, zpoza níž vyniká obrněný muž s otevřenou přilbou, na níž jsou dvě pera, červené a stříbrné. V pravici drží dvě zkřížené zlaté střeby, v levici stříbrno - červeně dělenou pavězu s růží střídavých barev. Na štítě kolčí korunovaná přilba s modrou - zlatými příkrývadly. Klenotem jsou dva rohy, pravý dělen zlato - modře, levý opačně, mezi nimi obrněná ruka držící zlatý prsten se safírem /215/.

Heraldická ročenka 1994

Vydala Heraldická společnost v Praze, Husova 20, 110 00 Praha 1.

Redaktor: Jaroslav Jásek.

Odborný lektor: Pavel R. Pokorný.

Grafická úprava: -ypj-.

Technické zpracování: DTP Jiří Nahodil.

Redakční rada: Michal Fiala, Jakub Hrdlička, Jaroslav Jásek,

Pavel R. Pokorný, Martin Šurda.

Reg. OKNVP, kult. 3 - sine / 81.

Tisk: Ediční středisko VŠCHT Praha.

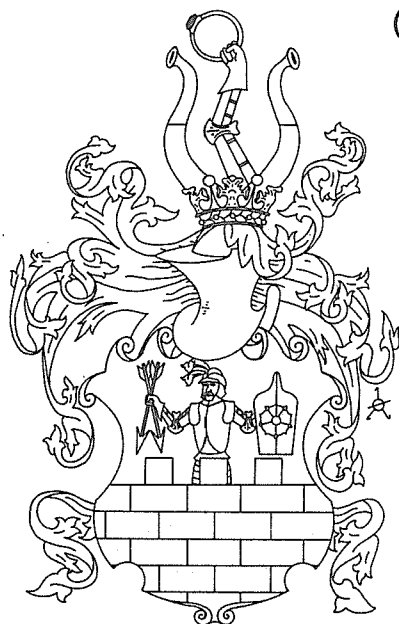
Uzávěrka: 30. května 1994.

Vydáno za finanční podpory MK ČR

(1)



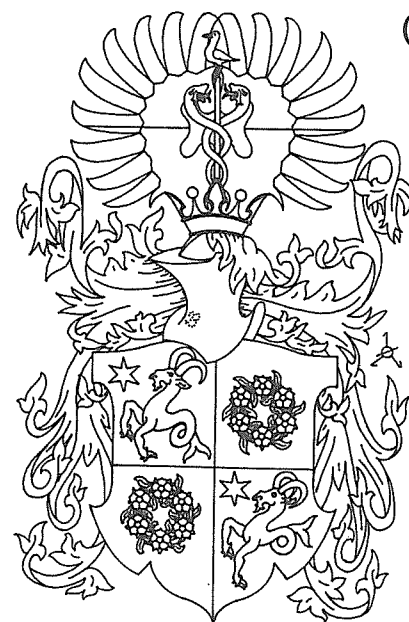
(2)



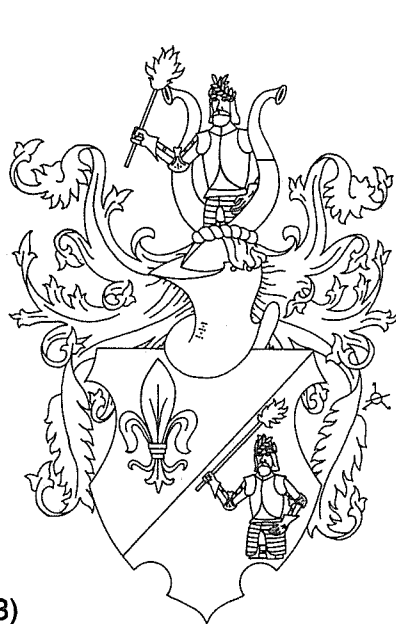
(5)



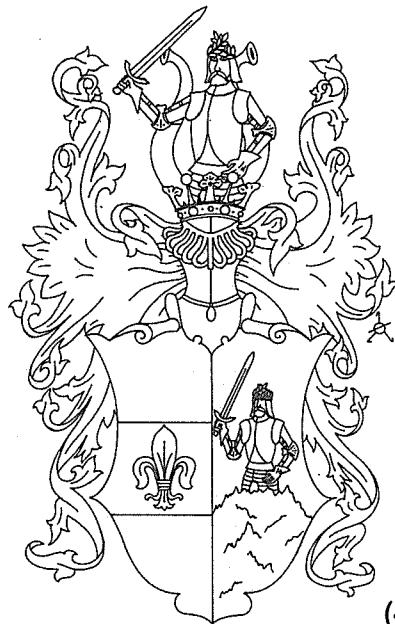
(6)



(3)



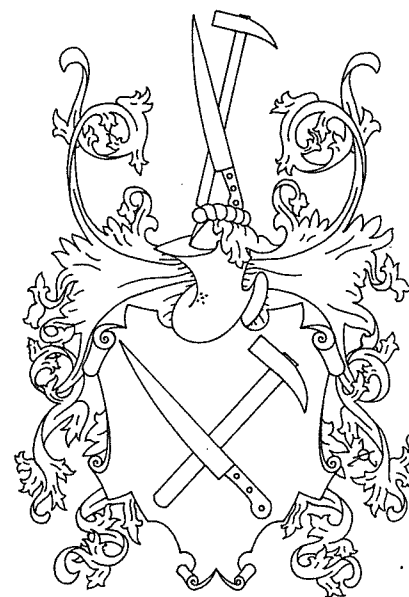
(4)



(7)



(8)



z AVENTÝNU, BYDŽOVSKÝ, MELANTRICH, ROŽDALOVSKÝ (3) (4)

Ferdinand I. nobilitoval listinou danou ve Vídni 14. srpna 1557 Jiřího Melantricha a Tomáše bratry Rožďalovské s predikátem z Aventýnu /216/. K tomuto erbů připustili nobilitovaní M. Matěje Bydžovského /217/, Jana Dyndu a Václava Truhličku, což bylo potvrzeno listinou císaře Ferdinanda danou v Praze 13. prosince 1561 /218/. Císař Rudolf II. pak listinou danou v Praze 26. června 1596 polepšil erb Tomášovým synům Janovi a Václavovi z Aventýnu a zároveň jim potvrdil šlechtictví /219/.

Erb: Původním erbem z r. 1557 byl šikmo dělený štít, nahoře ve zlatě sříbrná lilie, dole v černém polovina obrněného bradatého muže s věncem na hlavě, který drží v pravici hořící rytířskou svíci. Na štítě kolčí přílba s přikryvadly černo - zlatými a černo - stříbrnými a s točenici týchž tinktur. Klenotem byly dva rohy, pravý dělen černo - zlatě, levý stříbrno - černě, mezi nimi rostoucí muž ze štítu /220/. Polepšeným erbem byl polcený štít, vpravo ve zlatě černé břevno a na něm stříbrná lilie, vlevo v černém skála, z níž vyrůstá půl obrněného bradatého muže se zeleným věncem na hlavě, držícího v pravici meč se zlatým jilcem. Na štítě turnajská korunovaná přílba s černo - zlatými a černo - stříbrnými přikryvadly. Klenotem byly dva rohy, pravý dělen černo - stříbrně, levý černo - zlatě, mezi nimi rostoucí muž ze štítu /221/.

BEZDĚCKÝ z BEZDĚČÍ HORY (5)

Ferdinand I. nobilitoval listinou danou v Praze 17. ledna 1558 Jana Bezděckého s predikátem z Bezděčí Hory /222/.

Erb: Šikmo dělený štít modro - zlatě. V horní polovici vyniká z oblaku k pravé straně půl měsíce a šestihrotá hvězda, vše zlaté barvy. Na štítě kolčí přílba s modro - zlatými přikryvadly. Klenotem byla dvě křídla, zadní zlaté, přední modré a na něm měsíc a hvězda ze štítu /223/.

BOHUTSKÝ z HRANIC (6)

Jan Bohutský, měšťan Nového Města pražského byl přijat k erbů Oldřicha Šturmy z Hranic, což bylo potvrzeno listinou císaře Matyáše danou v Linci 21. června 1614 Janovu synovi Jonatovi, měšťanu staroměstskému a zároveň mu byl touto listinou znak polepšen /224/.

Erb: Čtvrcený štít, 1. a 4. v červeném šedý mořský kozoroh, v pravém horním rohu pole zlatá šestihrotá hvězda. 2. a 3. v modrém na žlutém loubku věnec z červených a stříbrných růží. Na štítě kolčí korunovaná přílba s červenou - stříbrnými a modro - zlatými přikryvadly. Klenotem jsou dvě křídla, pravé děleno zlato - modře, levé červenou - stříbrně, mezi nimi zlatá hůl ovínutá dvěma hady a na jejím konci sedí stříbrná holubice /225/.

BOREK z HORNIC (7)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 27. října 1593 Tomáše Borka, komorníka desk zemských, s predikátem z Hornic /226/.

Erb: Dělený štít, nahoře v černém zlatý gryf, držící v pařátech stříbrnou skálu, dole šestkrát kosmo děleno zlatě, černě, stříbrně, červeně, stříbrně, černě a zlatě. Na štítě korunovaná kolčí přílba s černo - zlatými a červenou - stříbrnými přikryvadly. Klenotem je rostoucí gryf ze štítu /227/.

BRESLER z OTTRFELDU (8)

Ferdinand I. nobilitoval listinou danou v Praze 29. dubna 1556 Matěje, Jana a Pavla Breslery s predikátem z Ottrfeldu /228/.

Erb: V červeném štítě kosmo položený stříbrný řeznický nůž zkřížený se šikmo položeným stříbrným hornickým kladivem se zlatým topůrkem. Na štítě kolčí přílba s červenou - stříbrnými přikryvadly a točenici týchž tinktur. Klenot opakuje figuru ze štítu /229/.

CARCHESIUS (Kraus) z KRAUSENTALU (9)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 16. února 1590 Martina, radního písaře Starého Města pražského, a Matouše Carchesie jinak Krause a Daniela Pěčkovského a Martina Jišovského s predikátem z Krausentalu /230/.

Erb: Dělený štít, nahoře v černém zlatá lví hlava hledící doprava, dole modro - stříbrně polceno. Na štítě korunovaná kolčí přílba s černo - zlatými a modro - stříbrnými přikryvadly. Klenotem jsou dvě složená křídla, zadní černé, přední stříbrno - modře dělené, mezi nimi lví hlava ze štítu /231/.

CELESTÝN z FREYFELDU (10) (11)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Plzni 28. prosince 1599 Joba Kotvu, měšťana plzeňského a Zikmunda Celestýna, měšťana rokycanského, /232/ s predikátem z Freyfeldu /233/. Listinou danou v Praze 10. března 1605 jim Rudolf II. šlechtictví potvrdil, dále touž listinou potvrdil přijetí Šebestiána Rejšvického, purkrabího na Zbiroze, Mikuláše Celestýna jinak Nebeského a Ondřeje Pražáka, měšťanů roky-canských a zároveň jim zaměnil v erbů točenici korunou, aniž by inzeroval polepšení /234/.

Erb: Štít rozdělen zlatým kosmým břevnem, nad ním v červeném poli stříbrný jednorožec, pod ním v modrém stříbrná kotva špicemi dolů. Na štítě kolčí přílba s přikryvadly červenou - stříbrnými a modro - zlatými a točenici týchž tinktur. Klenotem jsou dvě křídla, pravé modré a levé červené, přes něž jde kosmý zlatý pruh. R. 1605 byla v potvrzení šlechtictví zaměněna točenice korunou /235/.

COLLINUS z CHOTEŘINY (12)

Ferdinand I. nobilitoval listinou danou v Praze 15. května 1542 Matěje Collina /236/, Jana Orphea, Víta Traiana, Jana Šentigara a jeho bratry a Jana Roderika, všechny z koleje na Starém Městě pražském s predikátem z Choteřiny /237/.

Erb: V modrém štítě v patě oblak, z něhož vyrůstá stříbrný pegas, který má na sobě osm zlatých hvězd, první na břiše, druhou na okraji křídla, třetí na rameni přední nohy, čtvrtou na rameňi křídla, pátou na koleni, šestou na krku, sedmou na hlavě a osmou mezi nozdrami. Na štítě přílba s modro - stříbrnými přikryvadly, na ní zelený břechťanový věnec, z něhož spadají jako klenot tři zelené vavřínové větve, propletené jednou zelenou břechťanovou větví /238/.

CYBICKÝ z KŘOVIC (13)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 9. června 1603 staroměstského měšťana Adama Cybického s predikátem z Křovic /239/.

Erb: V modrém štítě na zeleném pahorku zlatý dubový keř. Na štítě korunovaná kolčí přílba s modro - zlatými přikryvadly. Klenotem je zelený pahorek s keřem ze štítu /240/.

(9)



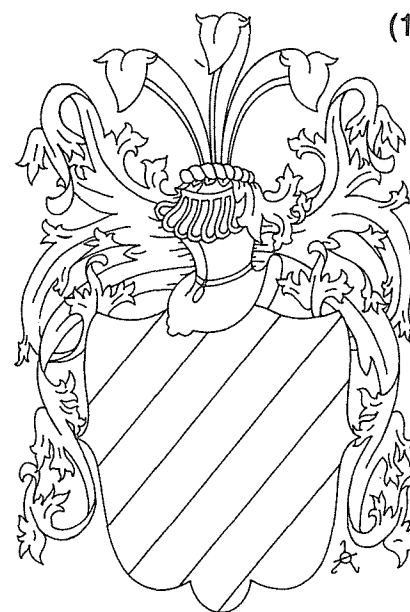
(10)



(13)



(14)



(11)



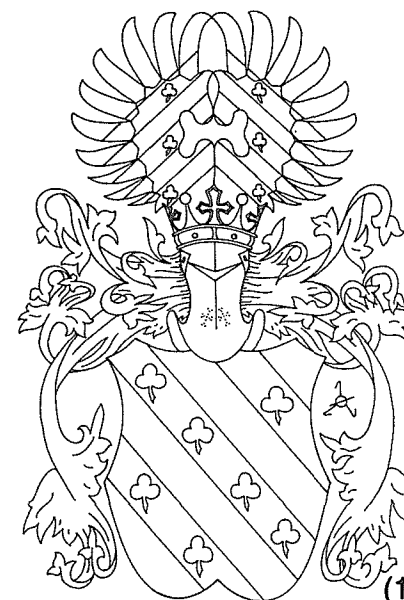
(12)



(15)



(16)



CYRYLL KONECCHLUMSKÝ z KONECCHLUMÍ (14)

Vilém starší Konecchlumský z Konecchlumí přijal k erbu měšťana Starého Města pražského Adama Cyrylla, což bylo potvrzeno listinou císaře Rudolfa II. danou v Praze 10. března 1608. Toutéž listinou Cyrillovi bylo jako predikát uděleno i příjmení Konecchlumský /241/.

Erb: V modrém štítu tři stříbrná šikmá břevna. Na štítě turnajská přilba s modro - stříbrnými příkrývadly a točenicí týchž tinktur. Klenotem byla tři pera, obě dvě krajní modrá a prostřední stříbrné /242/.

z ČASTOLOVIC, KALOUSOVSKÝ, ŠLEMER (15)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 10. června 1596 staroměstské měšťany Pavla Kalousovského a Tomáše Šlemera a novoměstské měšťany Daniela Kryštofa Chrudimského a Jiljího Pergera s predikátem z Častolovic /243/.

Erb: V modrém štítě zlato - modře šachovaná zeď se čtyřmi stínkami, zpoza níž vyskakuje kamzík přirozené barvy. Na štítě korunovaná kolčí přilba s modro - zlatými a modro - stříbrnými příkrývadly. Klenotem jsou dva rohy, pravý dělen zlato - modře, levý modro - stříbrně, mezi nimi rostoucí kamzík ze štítu /244/.

z DALMANHORSTU, KLATOVSKÝ, OTTO, PHILO (16)

Ferdinand I. potvrdil listinou danou v Praze 17. září 1545 erb a titul staroměstskému měšťanu Fridrichu Ottovi z Dalmanhorstu a zároveň stejnou listinou konfirmoval přijetí staroměstských měšťanů Ondřeje Klatovského, M. Ondřeje Philona a dále M. Václava Krušiny Vysokomýtského /245/.

Erb: V modrém štítu tři černé pruhy, na horním jeden, na prostředním čtyři a na spodním dva zlaté trojlístky. Na štítě korunovaná přilba s modro - zlato - černými příkrývadly. Klenotem jsou dvě křídla, jedno modré a jedno zlaté s černými pruhy, na kterýchžto pruzích je dalších šest trojlístků /246/.

z DĚVÍNA, BEZDĚKOVSKÝ, GERLE, JIRKOVSKÝ, KADOVSKÝ, ROTNPERGER (17)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 3. února 1603 měšťany Starého Města pražského Michala Bezděkovského, Bohuslava Gerla, Matyáše Jirkovského, Jana Duchoslava Kadovského, Diviše Rotnpergera a slánského měšťana Jakuba Drnovského s predikátem z Děvína /247/.

Erb: Šikmo dělený štít. Nahoře v modrém rostoucí zlatý lev držící v pravé tlapě červený pŕlměsíc. Dole ve zlatě stříbrné šikmé břevno a na něm dvě zlaté hvězdy. Na štítě korunovaná kolčí přilba s modro - zlatými a červeně - stříbrnými příkrývadly. Klenotem byly dva rohy, pravý dělen stříbrno - červeně, levý zlato - modře, mezi nimi rostoucí lev ze štítu /248/.

z DOUBRAVÍNA, DIVIŠ, HOŘEPNICKÝ, KUČERA, SROUBENÝ (18)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 28. dubna 1607 staroměstské měšťany Mikuláše Diviše, Václava Hořepnického, Václava Kučera a Jana Sroubeného s predikátem z Doubravína /249/.

Erb: Kosmo dělený štít stříbrno - červeně, v něm okřídlený jelen přirozené barvy s černými křídly, zlatou korunkou na krku a s parohy o dvanácti výsadách. Na štítě kolčí přilba s červeně - stříbrnými příkrývadly. Klenotem jsou dvě rozložená

křídla, obě dvě jsou kosmo (pravděpodobně jedno kosmo a jedno šikmo) dělena stříbrno - červeně, mezi nimi rostoucí jelen ze štítu /250/.

z DRAŽICE, BARTOŠEK, ŽIPANSKÝ (19)

Ferdinand I. nobilitoval listinou danou v Praze 2. listopadu 1549 staroměstského měšťana Pavla Žipanského s predikátem z Dražice /251/. Pavel Žipanský přijal k tomuto erbu Jana Bartoška /252/ a Jana Netoryna, což Ferdinand I. potvrdil listinou danou v Praze 25. dubna 1556 /253/.

Erb: V modrém štítě v patě prohnutá větev, na níž sedí červený papoušek se stříbrným hrdlem držící v zobáku zlatý prsten s rubínem. Na štítě kolčí přilba s modro - červenými příkrývadly. Klenotem jsou dvě křídla, obě modrá, červená a bílá, mezi nimi papoušek ze štítu /254/.

DVORSKÝ z GRYPÍ HORY (20)

Císař Matyáš nobilitoval listinou danou v Praze 23. listopadu 1617 Jana Dvorského, staroměstského měšťana, s predikátem z Gryfí Hory /255/.

Erb: V modrém štítě u pravého okraje šedá skála proti níž je zlatý gryf ve skoku držící v pravém pařátu červenou růži. Na štítě kolčí přilba s červeně - stříbrnými a modro zlatými příkrývadly a s točenicí týchž tinktur. Klenotem jsou dvě složená křídla, zadní stříbrné, přední červené /256/.

DYLLER z DYLENHOFU (21)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 12. listopadu 1596 Kryštofa Dyllera, měšťana Starého Města pražského, a Michala Hegenwalda s predikátem z Dylenhofu /257/.

Erb: Kosmo dělený štít, nahoře v modrém zlatá šestihrotá hvězda, dole ve zlatě modré kosmé břevno. Na štítě korunovaná kolčí přilba s modro - zlatými příkrývadly. Klenotem jsou dva rohy, pravý dělen zlato - modře, levý opačně, mezi nimi hvězda ze štítu /258/.

FIKAR z VRATU (22)

Jakub Fikar, měšťan Starého Města pražského byl přijat k erbu kněze Jana z Vratu, což potvrdil král Ferdinand I. listinou danou v Praze 2. června 1527 /259/.

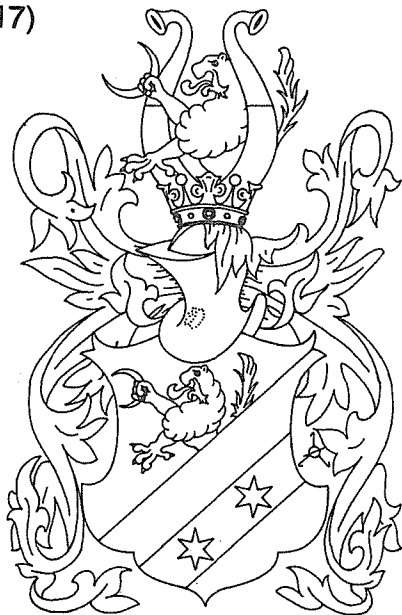
Erb: V modrém štítě pŕstos přirozené barvy držící v zobáku podkovu. Na štítě přilba s modro - stříbrnými příkrývadly. Klenotem jsou tři pŕstosi pera (bez udání tinktur) /260/.

FINK z KOLBURKA (23) (24)

Staroměstští měšťané Jiří a Benedikt jinak Beneš bratři Finkové /261/ byli přijati k erbu Daniela, Pavla a Jiřího Kochů, což bylo potvrzeno císařem Rudolfem II. listinou danou v Praze 20. srpna 1588, přičemž jim byl stejnou listinou polepšen erb a udělen predikát z Kolburka /262/.

Erb: Jelikož se ve fondu Sal dochoval pouze opis polepšení, v němž jsou ze znaku zmíněny pouze ty části, které se polepšují, tj. pouze přilba, bylo nutno znak rekonstruovat pomocí listiny dané v Praze 23. ledna 1609, kterou Rudolf II. konfirmuje přijetí Kryštofa Vŕeruba k erbu Daniela Kocha a Benedikta Finka z Kolburku /263/. Znakem byl polcený štít, vpravo ve stříbře červený gryf držící v pravém pařátu železný trojzubý hák. Vlevo pŕtkrát kosmo děleno zlatě a černě. Na štítě kolčí

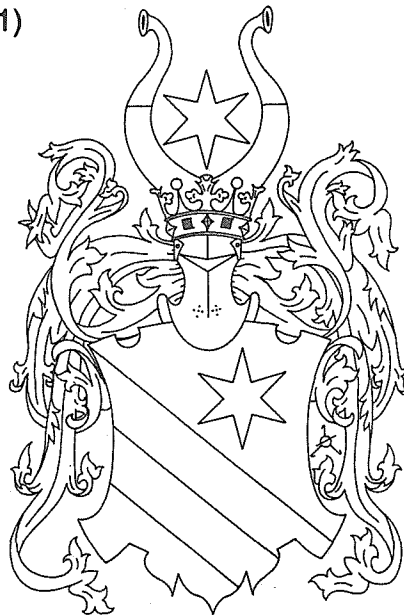
(17)



(18)



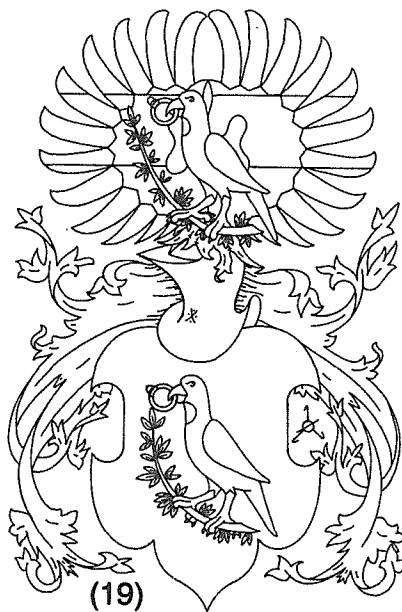
(21)



(22)



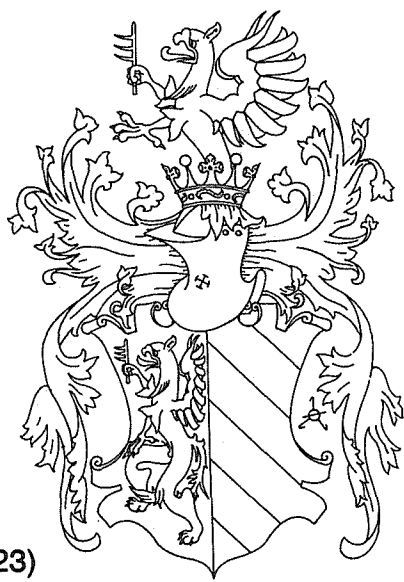
(19)



(20)



(23)



(24)



korunovaná přilba s červenou - stříbrnými a černou - zlatými přikrývadly. Klenotem byl gryf ze štítu. Polepšení z r. 1588 spočívalo v záměně kolčí přilby přilbou turnajskou /264/.

FLORYN z LAMŠTEJNA (25)

Ferdinand I. nobilitoval listinou danou v Praze 3. prosince 1558 Volfa Floryna za zásluhy jeho otce Michala, lékaře arciknížete Ferdinanda Tyrolského, s predikátem z Lamštejna /265/.

Erb: Polcený štít. Vpravo v červeném stříbrná ovce ve skoku na zeleném pahorku. Vlevo ve stříbrné dvě červená břevna, nad, pod a mezi nimi po jedné zlaté pětihraté hvězdě. Na štítě korunovaná kolčí přilba s červenou - stříbrnými přikrývadly. Klenotem byla dvě rozevřená červenou - stříbrně čtvrcená křídla, mezi nimi stojící stříbrná ovce jako ve štítě /266/.

FRYCIUS z FELZDORFU (26)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 22. října 1604 kutnohorského měšťana Jana Šultyse a staroměstského měšťana Václava Frycia s predikátem z Felzdorfu /267/.

Erb: Polcený štít. Vpravo v modrém tři zlaté čarudy pod sebou. Vlevo ve zlatě skalnaté trojvrší červené barvy, na něm kamzík přirozené barvy. Na štítě korunovaná turnajská přilba s modrou - zlatými a černou - zlatými přikrývadly. Klenotem je rostoucí kamzík ze štítu /268/.

GALLUS z RAJŠTEJNA (27)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 20. září 1601 Ladislava Galla /269/ a Adama Kroupu s predikátem z Rajštejna /270/.

Erb: Ve zlatém štítě kusadla brouka roháče a uvnitř nich vinný hrozen stopkou dolů. Na štítě kolčí přilba s černou - zlatými přikrývadly a točenicí týchž tinktur. Klenot opakuje figury ze štítu /271/.

GRANOVSKÝ z GRANOVA (28) (29)

Ferdinand I. nobilitoval listinou danou v Praze 11. května 1542 Jakuba Granovského, měšťana Starého Města Pražského, s predikátem z Granova /272/. Císař Rudolf II. tento erb polepšil bratřím Jakubovi, Jiřímu a Bohuslavovi a jejich strýcům Ladislavovi, Kašparovi a Florianovi Granovským, avšak opis polepšení není ve fondu Šal dochován, nicméně polepšený znak je možno zjistit z Rudolfovy listiny dané v Praze 1. března 1610, již potvrdil přijetí Jana, hejtmána panství Benátek nad Jizerou, a Buriana, královského dvořana, bratrů Ledeckých k erbu Kašpara, Floriana a Ferdinanda Granovských z Granova /273/.

Erb: Původním znakem z r. 1542 byl polcený štít černou - zlatě. Vpravo tři šikmá zlatá břevna, mezi nimi dvě a pod nimi jedna zlatá růže. Na štítě korunovaná přilba s černou - zlatými přikrývadly. Klenotem byla dvě rozevřená křídla, Právě zlato - černě polceno se zlatou růží v levé polovině, levé křídlo taktéž zlato - černě polceno, ale s černou růží v pravé polovině, mezi křídly u spodku zlato - černě polcená růže /274/. Polepšeným erbem byl čtvrcený štít. 1. a 4. v černém tři břevna a mezi nimi tři zlaté růže 2. a 3. v červeném zlatá koruna, z níž vyrůstá černý kůň se zlatou uzdou. Na štítě turnajská korunovaná přilba s černou - zlatými a červenou - stříbrnými přikrývadly. Klenotem byla dvě rozevřená křídla, pravé děleno černou -

zlatě s růží střídavých barev, levé děleno stříbrnou - červeně s růží střídavých barev, mezi nimi rostoucí černý kůň /275/.

HAD z PROSEČE (30)

Ferdinand I. nobilitoval listinou danou v Praze 4. dubna 1556 staroměstského měšťana Jana Hada s predikátem z Proseče /276/.

Erb: Červenou - modře polcený štít s polovinou saně bez křídel (popsáno jako „...sanuli hrdlo s rozzavenými ústy, s nohama, pazoury maje...“). Na štítě kolčí přilba s červenou - modrou - stříbrnými přikrývadly. Klenotem byla dvě rozevřená křídla, každé červenou - modře polceno /277/.

HAUNŠILT z FYRŠTENFELDU (31)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou ve Vídni 29. srpna 1583 moravany Šebestiána a Šimona Haunšilty s predikátem z Fyrštenfeldu /278/.

Erb: Ve zlatém štítě obrněný muž, držící oběma rukama obnažený meč, jehož čepel opírá o levé rameno. V horním pravém rohu je železná pavéza. Na štítě turnajská přilba s modrou - zlatými přikrývadly a s točenicí týchž tinktur. Klenotem je rostoucí muž ze štítu /279/.

HOBRAVŠL z HOBRAFELDU (32)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 15. dubna 1594 staroměstského měšťana Albrechta Hobravašla s predikátem z Hobrafeldu /280/.

Erb: Kosmo dělený štít, jehož dělicí linie je snížena. Nahoře v černém zlatý lev držící v pravé tlapě stříbrnou růži se stonkem. Dole v modrém tři stříbrné růže kosmo pod sebou. Na štítě korunovaná kolčí přilba s modrou - stříbrnými a černou - zlatými přikrývadly. Klenotem jsou dva rohy, pravý dělen černou - zlatě, levý modrou - stříbrně. Z vrcholu každého rohu vyrůstají tři zralé ovesné klasy. Mezi nimi rostoucí zlatý lev držící v pravé tlapě stříbrnou růži na stonku a opírající se levou tlapou o spodní plošinu pravého rohu /281/.

HOLEČEK z KARLOVY HORY (33)

Ferdinand I. nobilitoval listinou danou ve Vídni 5. února 1535 Matyáše Holečka /282/ a Jana Srnu s predikátem z Karlovy Hory /283/.

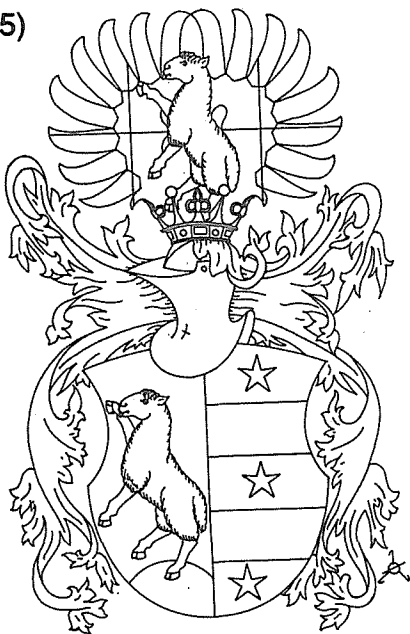
Erb: Štít třikrát dělen černě a stříbrně, v něm polovina obrněného muže až po kolena, s černým vousem a chmelovým věncem na hlavě, muž je opásán mečem a přes zbroj má šikmo uvázanou červenou šerpu, nad hlavou drží oběma rukama železný cep připravený k ráně. Na štítě přilba s černou - stříbrnými přikrývadly a s chmelovým věncem. Klenotem jsou dvě obrněné ruce vynikající z věnce až po ramena, držící železný cep připravený k úderu /284/.

HUMBERK z HUMBERKA (34)

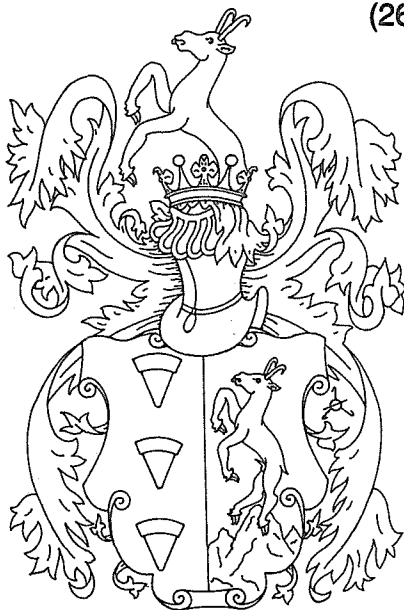
Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 29. března 1594 M. Šimona a Daniela Humberky s predikátem z Humberka /285/.

Erb: Polcený štít. Vpravo v modrém stříbrné břevno, vlevo v černém dvě skály, z nichž levá je vyšší. Na štítě korunovaná kolčí přilba s modrou - stříbrnými a černou - zlatými přikrývadly. Klenotem jsou dvě rozevřená křídla, pravé modré se stříbrným břevnem, levé černé se zlatým břevnem /286/.

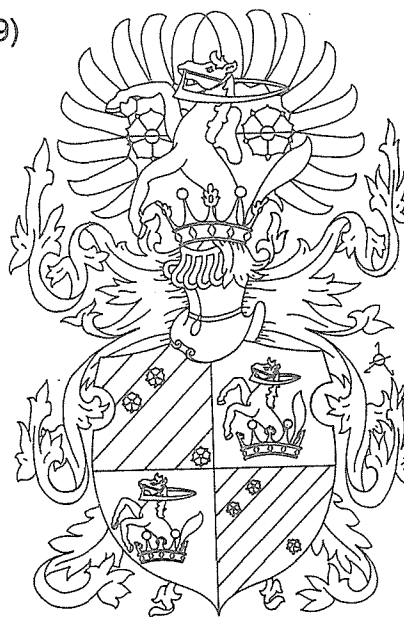
(25)



(26)



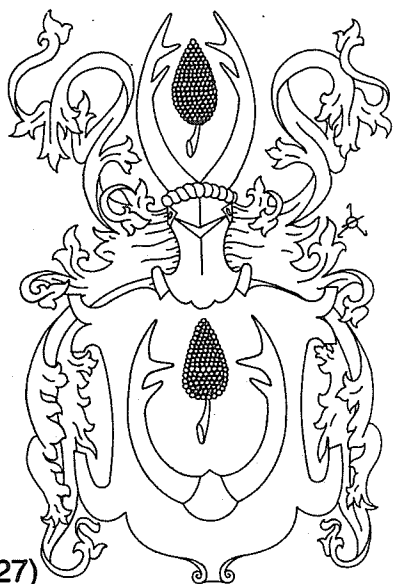
(29)



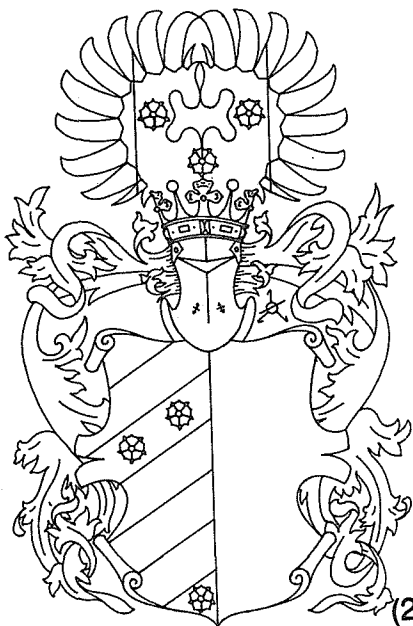
(30)



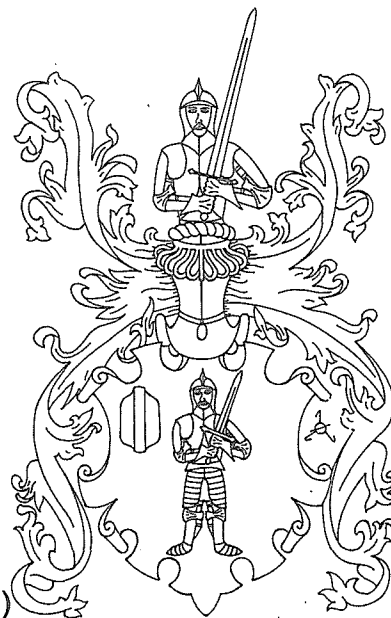
(27)



(28)



(31)



(32)



HYRŠ z HORNAŠÍNA (35)

Ferdinand I. nobilitoval listinou danou v Praze 24. března 1538 Matěje Erckafeře, měšťana kutnohorského, a Matěje řečeného Hyrš, měšťana Starého Města pražského, s predikátem z Hornašina /287/.

Erb: Modrý štít, v němž je stříbrný medvěd se zlatou zbrojí držící v tlapách stříbrný kámen. Na štítě přilba s modro - stříbrnými příkrývadly a na ní břechanový věnec. Klenotem je stříbrný medvěd se zlatou zbrojí ve skoku držící v pravé tlape zlatý praporek /288/.

z JENŠTEJNA, CHVALITSKÝ, RAKOVNICKÝ (36)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 30. října 1597 staroměstské měšťany Jana Rakovnického a Kříže Chvalitského a novoměstské měšťany Valentína, Tobiáše, Řehoře, registrátora desk zemských, Matěje, komorníka při deskách zemských a Vojtěcha bratry Koutské s predikátem z Jenštejna /289/.

Erb: Polcený štít, vpravo ve zlaté polovině černé orlice, vlevo kosmo děleno modro - stříbrně. Na štítě kolčí přilba s černo - zlatými a modro - stříbrnými příkrývadly a točenicí týchž tinktur. Klenotem jsou dvě křídla, pravé děleno zlato - černě, levé modro - stříbrně /290/.

JERONIS z LIBUŠÍNA (37)

Nobilitační listina pro Jeronise (dle Sal „Gwynyse“) z Libušína /291/ není ve fondu Sal podchycena, podle Sedláčka jde pravděpodobně o nobilitaci říšskou /292/. Nicméně znak Jeronisů můžeme zjistit z listiny dané v Praze 1602 s. d., kterou Rudolf II. potvrzuje přijetí Jana Kožky, měšťana klatovského, k erbu jeho nevlastního bratra Adama nejstaršího Jeronise z Libušína /293/.

Erb: Štít rozdělen zlatým kosmým břevnem se třemi černými šestihrotými hvězdami. Nad břevnem v modrém zlatý lev, pod břevnem v červeném obrněná ruka, která z břevna vzrůstá, držící tři šípy, oba dva krajní jsou železné, prostřední je zlatý. Na štítě korunovaná kolčí přilba s modro - zlatými a červeně - stříbrnými příkrývadly. Klenotem jsou dva rohy, pravý dělen modro - zlatě, levý červeně - stříbrně, mezi nimi ruka ze štítu /294/.

JEZBERA z KOLIVÉ HORY (38)

Staroměstský měšťan Jan Jezbera byl přijat k erbu Ondřeje a Jiřího Hovorčovských z Kolivé Hory, což potvrdil císař Rudolf II. listinou danou v Praze 30. srpna 1610 /295/.

Erb: V červeném štítu skála, na níž stojí levhart přirozené barvy proti zelenému lesu v pravé polovici štítu. Na štítě kolčí přilba s červeně - stříbrnými příkrývadly. Klenotem je rostoucí levhart přirozených barev /296/.

JIZBICKÝ z JIZBICE (39)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 19. srpna 1592 Matyáše Jizbického /297/ a novoměstské měšťany Jana, Václava a Pavla bratry Litoměřické s predikátem z Jizbice /298/.

Erb: Štít rozdělen stříbrnou krokví, nad ní černý, pod ní v modrém zlatá koruna. Na štítě kolčí přilba s černě - zlatými a modro - stříbrnými příkrývadly a točenicí týchž tinktur. Klenotem jsou dvě rozložená křídla, pravé děleno zlato - černě, levé modro - stříbrně /299/.

JUNEK POŘICKÝ z ROKLÍNA (40)

Maxmilián II. nobilitoval listinou danou v Praze 17. dubna 1567 Jakuba Amphiona, Jana Junka /300/ a Jana Tomana s predikátem Pořický z Roklína /301/.

Erb: V černém štítě zlaté šikmé břevno. V celém štítě je dvojocasý lev střídavých tinktur držící růžový věnec barvy tělové. Na štítě korunovaná turnajská přilba s černě - zlatými příkrývadly. Klenotem jsou dva rohy, pravý dělen zlato - černě, levý opačně, mezi nimi rostoucí zlatý lev /302/.

KAČKA z KAČÍNA (41)

Ferdinand I. nobilitoval listinou danou ve Vídni 31. října 1554 Vojtěcha Kačku s predikátem z Kačina /303/.

Erb: V patě červeného štítu voda, v níž je ostrůvek obklopený kolem dokola rákosím, z něhož vystupuje nahoru sedm rákosových paliček, mezi rákosím sedí divoký kačer přirozené barvy. Na štítě kolčí přilba s červeně - stříbrnými příkrývadly. Klenotem je ostrůvek s kačerem ze štítu /304/.

KADEŘÁVEK z KUTENDORFU (42)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 30. června 1603 chotěbořského měšťana Josefa Kadeřávka /305/ s predikátem z Kutendorfu /306/.

Erb: Modro - stříbrně dělený štít, v něm na zeleném trojvrší jednorožec střídavých barev se zlatým obojkem. Na štítě kolčí přilba s modro - stříbrnými příkrývadly a točenicí týchž tinktur. Klenotem jsou dva rohy, pravý modrý a levý stříbrný, mezi nimi stříbrno - modře polcené pero /307/.

KAPOUN z KARLOVA (43)

Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 15. března 1577 Jana Kapouna, rybníčního a obročního písaře /308/, a Václava Bínu, listovního písaře, oba dva na panství poděbradském s predikátem z Karlova /309/.

Erb: V modrém štítě zlaté trojvrší, na něm stříbrný kapoun s parátem na hlavě držící v zobáku zlatý prsten s rubínem. Na štítě kolčí korunovaná přilba s modro - stříbrnými příkrývadly. Klenotem je kapoun ze štítu /310/.

KAPR z KAPRŠTEJNA (44)

Císař Maxmilián II. nobilitoval listinou danou ve Vídni 10. října 1565 Pavla, Zikmunda a Jana Kapry s predikátem z Kaprštejna /311/.

Erb: V červeném štítě tři kapři přirozených barev uspořádaní do vidlice a spojení v jedné společné hlavě. Na štítě kolčí přilba s červeně - stříbrnými příkrývadly. Klenotem jsou dva rohy, pravý dělen stříbrno - červeně, levý opačně, mezi nimi kapr přirozených barev postavený hlavou dolů /312/.

KIRCHMAYER z REYCHVIC (45) (46) (47)

Císař Maxmilián II. nobilitoval r. 1571, z titulu arciknížete rakouského, Michala, Hanuše, Valentína a Václava bratry Kirchmayery. Tento erb byl polepšen Valentínovi Kirchmayerovi listinou císaře Rudolfa II. danou v Praze 8. listopadu 1578, kdy mu byl zároveň udělen pedikát z Reichvic /313/. Opět polepšen byl tento erb Janu Kirchmayerovi z Reichvic listinou císaře Matyáše danou ve Vídni 27. dubna 1618 /314/.

Erb: Původním Kirchmayerovským erbem z r. 1571 byl dělený štít, nahoře v modrém zlatá šestihrotá hvězda, dole ve zlaté trojvrší přirozených barev a na něm

3)

(3)

(3)

The image shows the coat of arms of the County of Friesland. It consists of a shield divided diagonally. The upper left half (dexter chief) contains a sun with a face and rays. The lower right half (sinister base) contains a lion passant guardant. Above the shield is a crown, and above the crown is a lion rampant. The entire emblem is surrounded by a decorative wreath of leaves and flowers.

žluva (tinkury žluvy nejsou udány). Na štítě kolčí přilba s modro - zlatými přikrývadly a točenicí týchž tinktur. Klenotem byly dva rohy, pravý dělený zlato - modře, levý opačně, mezi nimi žluva přirozené barvy /315/. Po polepšení z 8. listopadu 1578 vypadal znak takto: Štít dělen zlatým břevnem, nahoře v modrém zlatá šestihrotá hvězda, dole v červeném tři zlaté kúly. Na štítě korunovaná kolčí přilba s modro - zlatými a červenou - zlatými přikrývadly. Klenotem byly dva rohy, pravý dělen zlato - modře, levý červenou - zlatě /316/. Polepšení znaku od císaře Matyáše spočívalo v záměně kolčí přilby za přilbu turnajskou a v přidání zlaté šestihroté hvězdy mezi rohy v klenotu /317/.

KOPP z RAUMENTALU (48) (49)

Koppové užívali erb už za císaře Maxmiliána I., který jim ho polepšil, král Ferdinand I. pak listinou danou v Praze 28. května 1532 povýšil lékaře Jana Koppa z Raumentalu do šlechtického stavu a tento erb mu opět polepšil. Opis této poslední listiny je také jediný text koppovských listin, který je ve fondu Sal obsažen /318/.

Erb: Původní, pravděpodobně měšťanský, erb Koppů nelze z prostudovaného materiálu zjistit, znám je až erb polepšený Maxmiliánem I., jenž je inzerován ve Ferdinandově listině. Jde o červený štít, v němž černý kapoun se zlatými nohama stojí na stříbrném měsíci, který je obrácen obličejem dolů a pod měsícem se vidí zlatá šestihrotá hvězda. Na štítě korunovaná kolčí přilba s černou - červenými přikrývadly posetými zlatými hvězdičkami. Klenotem jsou dvě rozevřená černá křídla, pravé s červeným šikmým břevnem, levé s červeným kosmým břevnem, na nichž jsou tři zlaté šestihroté hvězdy, mezi křídly, těsně nad helmovní korunkou, je jedna šestihrotá zlatá hvězda. Polepšení Ferdinanda I. spočívalo v záměně kolčí přilby přilbou turnajskou /319/.

KOZEL z PECLINOVCE (50)

Opis erbovní listiny pro Kozly z Peclínovce není ve fondu Sal obsažen. Jejich erb je však možno zjistit z listiny císaře Matyáše dané v Praze 12. listopadu 1612, kterou panovník konfirmoval přijetí mělnického měšťana Václava Nedvěda k erbů Jakuba /320/ a Jindřicha Kozlů z Peclínovce /321/.

Erb: V červeném štítě obrněná ruka, vycházející z horního levého rohu štítu jakoby z oblaku, která je nad loktem prostřelená střelou se zlatým ratištěm a drží kladivo se zlatým topůrkem. Na štítě kolčí přilba s červenou - stříbrnými přikrývadly a točenicí týchž tinktur. Klenotem jsou dvě složená křídla, spodní stříbrné a vrchní červené, na němž je ruka ze štítu /322/.

KRISTIÁN z KOLDÍNA (51)

Ferdinand I. nobilitoval listinou danou v Praze 8. dubna 1557 Pavla Krisitána /323/ a Jana Jelínka s predikátem z Koldína /324/.

Erb: V červeném štítě dva do středu hledící černou - stříbrně „strakaté“ kohoutí krky s červenými hřebeny. Na štítě kolčí přilba s modrou - zlatými přikrývadly. Klenot opakuje figuru ze štítu /325/.

KROCÍN z DRAHOBEYLE (52)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 25. května 1587 staroměstského měšťana Václava staršího Krocína s predikátem z Drahobeyle /326/.

K tomuto erbů přijal Václav starší Krocín Jáchyma Krocína a Šimona Žabku, což bylo potvrzeno listinou Rudolfa II. danou v Praze 10. srpna 1591 /327/. Tento erb byl potvrzen listinou Rudolfa II. danou v Řezně 16. června 1594, přitom však erb nebyl polepšen /328/.

Erb: Šikmo dělený štít. Nahoře v černém rostoucí zlatý lev držící v pravé tlapě květ šafránu. Dole ve stříbře červené šikmé břevno a na něm dvě stříbrné hvězdy. Na štítě korunovaná kolčí přilba s černou - zlatými a červenou - stříbrnými přikrývadly. Klenotem jsou dvě rozložená křídla, pravé šikmo děleno černou - zlatě, levé stříbrné s červeným šikmým břevnem se stříbrnou hvězdou /329/.

KROPÁČ z KRYMLOVA (53)

Král Ferdinand I. nobilitoval listinou danou ve Vídni 13. března 1541 pražské měšťany Jana Kropáče /330/ a Václava Medka s predikátem z Krymlova /331/.

Erb: V modrém štítu zlatý jetelový stonek se třemi trojlístky. Na štítě přilba s modrou - zlatými přikrývadly. Klenotem jsou dvě modrá složená křídla, mezi nimiž je stonek ze štítu tak, že jeden trojlístek směřující doleva je zakryt předním křídlem /332/.

KRUMLOVSKÝ z HYRŠFELZU (54)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 28. ledna 1609 královéhradeckého měšťana Jana Krumlovského s predikátem z Hyršfelzu /333/.

Erb: Červenou - stříbrně polcený štít s černým trojvrším, na němž je jelen přirozených barev se zlatými parohy o čtrnácti výsadách. Na štítě korunovaná kolčí přilba s černou - stříbrnými a červenou - zlatými přikrývadly. Klenotem byly dva zlaté jelení parohy o čtrnácti výsadách /334/.

z KUNDRATIC, KUNDRÁT, MAREK (55)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 27. července 1604 staroměstské měšťany Josefa Marka a Václava Kundráta a novoměstského měšťana Jana Alta s predikátem z Kundratic /335/.

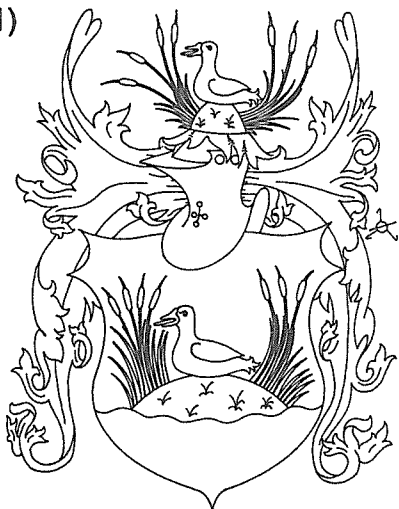
Erb: Štít šikmo dělen černou - stříbrně, v něm lev, jenž je v horní polovině zlatý, v dolní modrý, v pravé tlapě drží tři pšeničné klasy a v levé tlapě železnou radlici. Na štítě korunovaná kolčí přilba s černou - zlatými a modrou - stříbrnými přikrývadly. Klenotem jsou dvě rozevřená křídla, pravé děleno stříbrnou - modře, levé zlato - černě, mezi nimi rostoucí lev ze štítu /336/.

KUTOVEC z ÚRAZU (56) (57)

Ján Kutovec byl přijat k erbů Vojtěcha Albína z Úrazu, což bylo potvrzeno listinou Ferdinanda I. danou v Praze 1. prosince 1558 /337/. Ke svému erbů přijal Jan Kutovec Ondřeje Purkhamera, což bylo potvrzeno listinou Rudolfa II. danou v Praze 18. února 1579, již byl Kutovecův původní erb potvrzen a oběma pak polepšen /338/.

Erb: Původním znakem, který Kutovec nabyl erbovním strýcovstvím s Vojtěchem Albínem z Úrazu byl modrý štít, v němž byl u spodku zlatý půlměsíc rohy vzhůru, z kterého vynikala až po ocas stříbrná orlice s polovicí křídel, která držela v zobáku zlatý kroužek. Na štítě korunovaná kolčí přilba s modrou - stříbrnými přikrývadly. Klenotem byla po ocas a nohy vynikající orlice s polovicí křídel, pravého

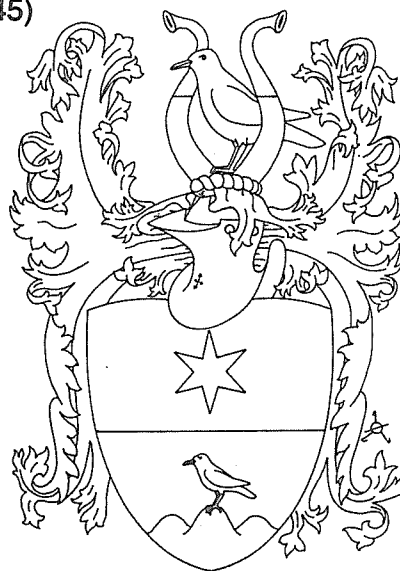
(41)



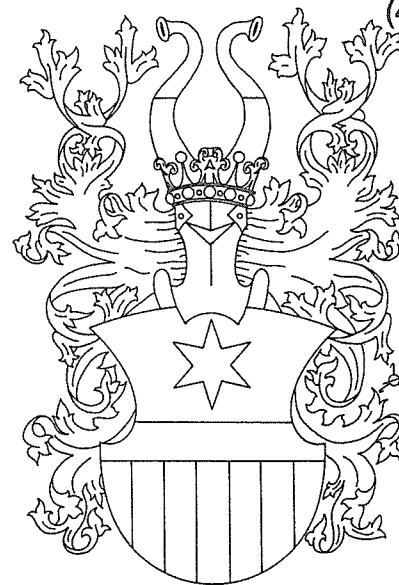
(42)



(45)



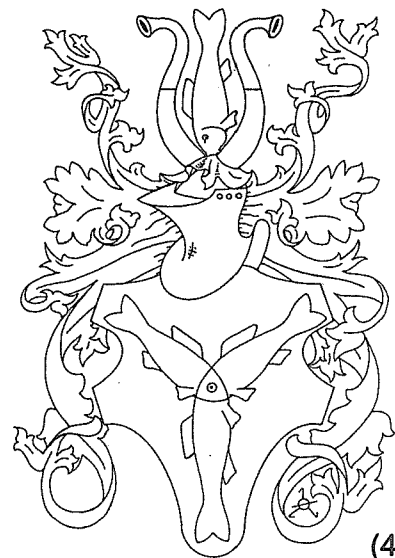
(46)



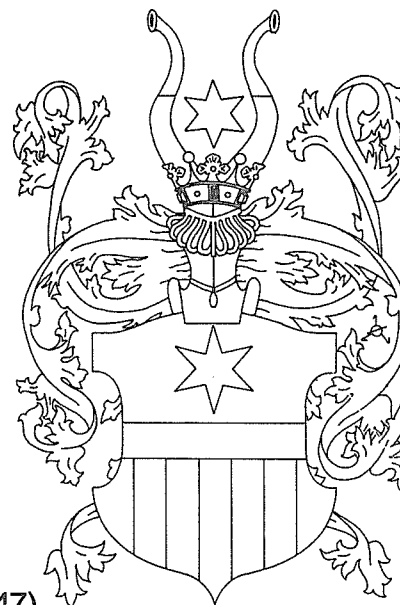
(43)



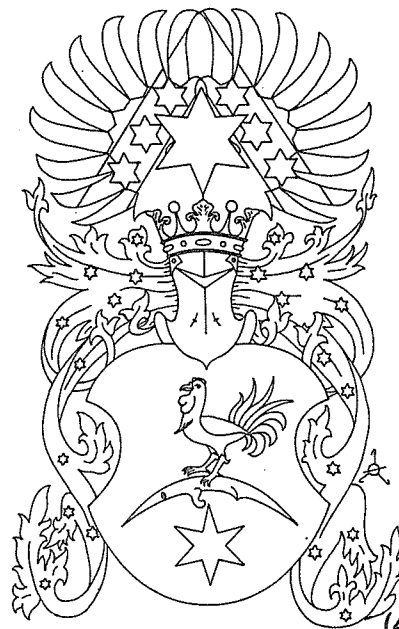
(44)



(47)



(48)



modrého a levého stříbrného mající v ústech zlatý kroužek. Při polepšení došlo k záměně kolčí přílby za přílbu turnajskou /339/.

KUTTNAUR ze SONNENŠTEJNA (58)

Jan a Pavel bratři Kuttnaurové /340/ a Jiří Kameník, měšťan klatovský, byli přijati k erbů Šimona a Samuela bratří Simonidů - Sušických a Davida Sontaga ze Sonnenštejna /341/, což potvrdil císař Rudolf II. listinou danou v Praze 20. srpna 1609 /342/.

Erb: Štít rozdělený červenou špicí, v ní zlaté slunce nad skalnatým trojvrším, nad špicí třikrát děleno černě a zlatě. Na štítě korunovaná turnajská přílba s černou - zlatými a červenou - stříbrnými příkrývadly. Klenotem byla dvě rozevřená křídla, pravé děleno černou - zlatě, levé stříbrno - červeně, mezi nimi zlaté slunce /343/.

LEV z LEVENŠTEJNA (59) (60)

Císař Ferdinand I. nobilitoval Jana Lva listinou z říšské kanceláře danou v Prešpurku 31. října 1563. Jeho synům Mikulášovi, měšťanu Starého Města pražského, Janu staršímu a Janu mladšímu bylo šlechtictví potvrzeno listinou císaře Rudolfa II. danou v Praze 25. února 1591 a stejnou listinou jim byl erb polepšen a udělen predikát z Levenštejna /344/.

Erb: původním erbem byl dvakrát kosmo dělený štít červeně, černě a stříbrně, v černém pruhu zlatý lev. Na štítě kolčí přílba s červenou - stříbrnými a černou - zlatými příkrývadly a točenicí týchž tinktur. Klenotem byla dvě rozložená křídla, pravé děleno červenou - stříbrně, levé zlato - černě, mezi nimi rostoucí zlatý lev. Rudolfovo polepšení spočívalo v záměně kolčí přílby přílbou turnajskou a točence korunou /345/.

z LIBÉ HORY, ČERNOVICKÝ, LIBOCKÝ (61)

Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 30. května 1580 staroměstského měšťana Jiřího Libockého s predikátem z Libé Hory /346/. K tomuto erbů přijal královéhradecký měšťan Jan Libocký z Libé Hory staroměstského měšťana Jana Černovického a královéhradecké měšťany Jana Vulteryna a M. Jana Hubecy, což bylo potvrzeno listinou císaře Matyáše danou v Praze 12. listopadu 1612 /347/.

Erb: Černý štít, v něm zlaté trojvrší, z jehož každého pahorku vyrůstá zlatý libeček. Na štítě kolčí přílba s černou - zlatými a červenou - stříbrnými příkrývadly a točenicí týchž tinktur. V klenotu je černá orlice s pravým křídlem zlatým a levým stříbrným /348/.

z LIBÍNA, LAVÍN MĚLNICKÝ, PACOVSKÝ (62) (63)

Císař Rudolf II. nobilitoval staroměstské měšťany Samuela Lavína Mělnického a Jana Pacovského, novoměstského měšťana Pavla Tábořského, královéhradeckého měšťana Jana Činvíci a mělnického měšťana Karla Horna s predikátem z Libína, a to listinou danou v Praze 17. února 1587 /349/. Jan Pacovský, Pavel Tábořský a Jan Činvice přijali k erbů Jiřího, bratře Jana Pacovského z Libína, což bylo potvrzeno listinou Rudolfa II. danou v Praze 24. února 1598, kterou jim zároveň byl potvrzen starý erb a ten jim byl navíc polepšen /350/.

Erb: Při nobilitaci dostali zmínění strýci z Libína modrý štít a v něm byl letící okřídlený jelen bez paroží. Na štítě kolčí přílba s modrou - stříbrnou - zlatými příkrývadly a točenicí týchž barev. Klenotem byly dva rohy, pravý dělen zlato - modře,

levý modro - stříbrně, mezi nimi zlatý prsten s diamantem /351/. Polepšeným erbem byl dělený štít, nahoře v modrém rostoucí okřídlený jelen přirozených barev s parohy, každým o šesti výsadách. Dole třikrát děleno červeně a stříbrně. Na štítě korunovaná turnajská přílba s modrou - zlatými a červenou - stříbrnými příkrývadly. Klenotem jsou dva rohy, pravý dělen zlato - modře, levý červenou - stříbrně, mezi nimi dvě pera, pravé červené, levé zlaté /352/.

LOPATSKÝ z LIBĚCHOVA (64)

Císař Matyáš nobilitoval listinou danou v Praze 16. července 1612 Šimona staršího, měšťana Starého Města pražského, a Pavla, registrátora desk zemských, Lopatské s predikátem z Liběchova /353/.

Erb: V modrém štítě polovina jelena přirozených barev s parohy o pěti výsadách. Na štítě kolčí přílba s modrou - zlatými příkrývadly a točenicí týchž tinktur. Klenotem je rostoucí jelen ze štítu /354/.

LOŠTICKÝ z LIBANU (65)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 10. července 1595 Jiřího Jaromířského, Severina Loštického a Štěpána Lounského s predikátem z Libanu /355/.

Erb: Štít dělen modrou - červeně, v horní polovině zlatá Kalliope s cedrovým věncem na hlavě, která drží v pravé ruce kopí (iaculum), v levé cedrovou větev a na zádech má dvě rozevřená křídla zasahující až do spodní poloviny štítu. Na štítě kolčí korunovaná přílba s červenou - stříbrnými příkrývadly. Klenotem jsou dva jelení parohy a mezi nimi Kalliope ze štítu /356/.

z LUBIC, LINSKÝ, LUBINSKÝ, VLTAVSKÝ (66)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 9. března 1587 staroměstské měšťany Mikuláše Linského, Jana Lubinského, Martina Vltavského a tábořského měšťana Jana Remíše s predikátem z Lubic /357/.

Erb: Šikmo modrou - zlatě dělený štít, v něm lev střídavých tinktur, který drží v pravé tlapě tři prsteny. Na štítě korunovaná kolčí přílba s modrou - zlatými příkrývadly. Klenotem je rostoucí lev ze štítu /358/.

LUKÁŠ LUKŠAN z LUFTNŠTEJNA (67) (68)

Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 13. února 1577 Kašpara Lukáše, rybníčního písaře na panství přerovském, s predikátem z Luftnštejna. Listinou danou v Praze 2. září 1596 Rudolf II. témuž Kašparu Lukášovi z Luftnštejna erb polepšil a zároveň mu rozšířil predikát na Lukšan z Luftnštejna /359/.

Erb: Původním znakem z r. 1577 byl dělený štít, nahoře v modrém zlatá lvi hlava, dole ve stříbře dva černé kůly. Na štítě kolčí přílba s modrou - zlatými a černou - stříbrnými příkrývadly a s točenicí týchž tinktur. Klenotem byla dvě rozevřená křídla, pravé modré se zlatým šikmým břevnem, levé stříbrné s červeným (sic!) kosmým břevnem /360/. Polepšeným erbem byl dělený štít, nahoře v modrém rostoucí zlatý lev, dole v červeném dva stříbrné kůly. Na štítě korunovaná turnajská přílba s modrou - zlatými a červenou - stříbrnými příkrývadly. Klenotem byla dvě rozevřená křídla, pravé zlaté s modrým šikmým břevnem, levé červené se stříbrným kosmým břevnem, mezi nimi rostoucí zlatý lev /361/.

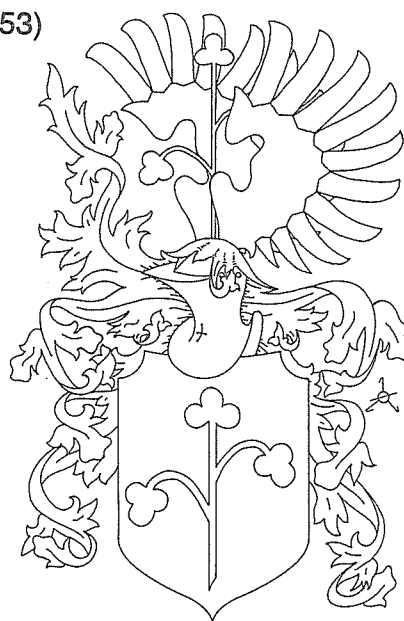
(49)



(50)



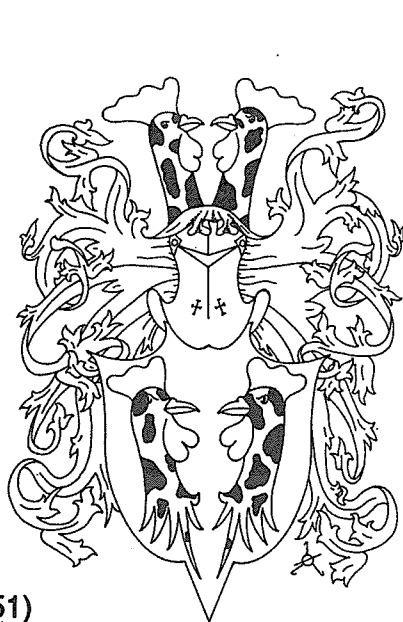
(53)



(54)



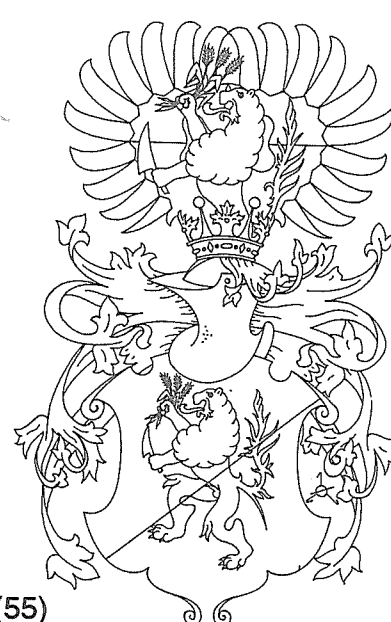
(51)



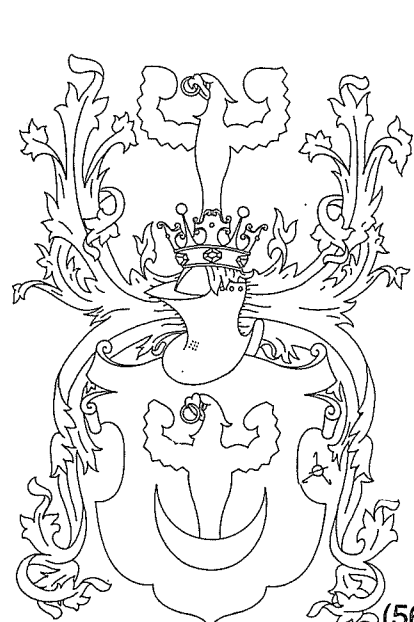
(52)



(55)



(56)



MIKEŠ z HROBČIC (69)

Jan Mikeš byl přijat k erbu Jeronýma Hrobčického z Hrobčic, což bylo potvrzeno listinou krále Ferdinanda I. danou v Praze 10. května 1538 /362/.

Erb: V červeně - modře děleném štítě dva zkřížení hadi, kosmo položený had je zlatý se stříbrnou korunkou na hlavě, šikmo položený had je stříbrný se zlatou korunkou na hlavě. Na štítě korunovaná turnajská přilba s modro - červenými příkrývadly. Klenotem je červeně - modře čtvrcená paví kyta a na ní hadi ze štítu /363/.

NETTER z GLAUCHOVA (70) (71)

Netterové byli nobilitováni císařem Maxmiliánem II. s predikátem z Glauchova. Syn nobilitovaného Daniel Netter z Glauchova přijal ke svému erbu Hanse Matthia-se, což bylo potvrzeno listinou císaře Rudolfa II. danou v Praze 26. července 1600. Toutéž listinou byl oběma polepšen erb. V polepšení není uvedeno datum nobilitace, ani jméno nobilitovaného Nettera /364/.

Erb: Původním znakem byl modrý štít, v něm zlatý půlměsíc obrácený rohy nahoru, nad ním stříbrná dvojité lilie doprovázena ve své horní části po každé straně jednou zlatou šestihrotou hvězdou. Na štítě kolčí přilba s modro - zlatými příkrývadly a točenicí týchž tinktur. Klenotem byla dvě rozevřená křídla, pravé šikmo děleno modro - zlatě, levé kosmo děleno zlatě modře, mezi nimi figury ze štítu /365/. Polepšený znak byl čtvrcený. 1. a 4. ve zlatě polovina černého orla, 2. ve stříbře dvě červená břevna, mezi nimi černá lidská hlava s červeně - stříbrnou točenicí, která má dozadu vlající feflíky. 3. pole červené se stříbrnou hlavou, v červené části zlatý půlměsíc obrácený rohy vzhůru, nad ním stříbrná dvojité lilie doprovázena ve své horní části z každé strany jednou zlatou šestihrotou hvězdou. Na štítě korunovaná turnajská přilba s černě - zlatými a červeně - stříbrnými příkrývadly. Klenotem byla paví kyta přirozených barev /366/.

NOŽIČKA z VOTÍNA (72)

Ferdinand I. nobilitoval listinou danou ve Vídni 18. dubna 1541 Blažeje Nožičku /367/ a Václava Šícha s predikátem z Votína /368/. Avšak listinou téhož vydavatele danou ve Vídni 6. dubna 1556 byli Blažej Nožička a Václav Ších opět nobilitováni /369/ se stejným erbem a predikátem /370/.

Erb: Roku 1541 byl udělen modrý štít, v něm stříbrná zeď s pěti stínkami a otevřenou bránou, zpoza níž vyrůstá stříbrný gryf. Na štítě přilba s modro - stříbrnými příkrývadly a točenicí týchž tinktur. Klenotem byl rostoucí stříbrný gryf s rozevřenými křídly, pravým modrým a levým stříbrným. Roku 1556 byl udělen naprosto totožný znak /371/.

ORŠINOVSKÝ z FIRŠTENFELDU (73)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 14. května 1590 Karla Oršinovského /372/ a Jakuba Augustina s predikátem z Firštenfeldu /373/.

Erb: Štít zlatě - modře polcený a v něm jelení hlava přirozených barev s parohy o deseti výsadách. Na štítě korunovaná kolčí přilba s černě - zlatými příkrývadly. Klenotem jsou dva jelení parohy o deseti výsadách, mezi nimi rostoucí holohlavý muž v černě - zlatě polcené župici se zlatými a černými knoflíky, župice je vodorovně přepásána zlatě - černě polcenou šerpou s feflíky. Muž se drží parohů /374/.

z OTTENFELDU, LAVÍN, OSEJN (74) (75)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 26. února 1579 lékaře Václava Lavína s predikátem z Ottenfeldu. Tento přijal ke svému erbu své příbuzné Jana Lavína, Jakuba Osejny, zemského lékaře a staroměstského měšťana /375/, Vavřince Osejny, Martina Timína a lékaře Matyáše Timína. Za života Václava Lavína však přijatí nedosáhli konfirmace svého erbovního strýcovství a proto o ní žádají po Václavově smrti, kterážto konfirmace byla učiněna listinou císaře Rudolfa II. danou v Praze 1. října 1601 a zároveň jim byl polepšen znak /376/.

Erb: Původním znakem byl dělený štít, nahoře polceno, vpravo ve zlatě černé šikmé břevno a na něm tři zlaté šestihroté hvězdy, vlevo v modrém stříbrná lilie. Dole dvakrát polceno, modře, zlatě a černě. Na štítě kolčí přilba s černě - zlatými a modro - zlatými příkrývadly a točenicí týchž tinktur. Klenotem byla dvě rozevřená křídla, pravé děleno zlatě - černě, levé zlatě - modře, mezi nimi polovina lilie /377/. Polepšení spočívalo ve změně tinktur lilie ve štítu i v klenotu ze stříbra na zlatě a v záměně kolčí přilby přilbou turnajskou a točenice korunou /378/.

z PAUMBERKA, FIŠL, CHOTĚBOŘSKÝ, ORNIUS (76) (77)

Ferdinand I. nobilitoval listinou danou v Praze 8. září 1546 M. Nikodéma Chotěbořského /379/, Vavřince Kunštáta, Jana a Matyáše Ornie /380/ a Jiřího Svěchýna /381/ s predikátem z Paumberka /382/. Od Gabriela Svěchýna, doktora práv a apelačního rady /383/, Jana Ornia, perkmistra hor viničných, lékaře Jana Kunštáta a Václava Nikodéma z Paumberka byl přijat k erbu staroměstský měšťan Pavel Fišl /384/, což bylo potvrzeno listinou císaře Rudolfa danou v Praze 5. března 1584 /385/.

Erb: Roku 1546 byl udělen zlatě - modře dělený štít, v jehož patě skála, na které je stříbrný jednorožec se zlatými kopyty na zadních nohách. Ze skály vyrůstá mezi přední nohy jednorožce lýkovec s červenými plody. Na štítě kolčí přilba s modro - zlatými příkrývadly. Klenotem jsou dva rohy, pravý zlatý, levý modrý, mezi nimi rostoucí jednorožec. V listině pro Pavla Fišla je uvedena ještě modro - zlatá točenice /386/.

PAUR z PAVOSLAVIC (78)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 6. března 1587 Jakuba Paura, kdysi úředníka ungelty u P. Marie před Týnem na Starém Městě pražském /387/.

Erb: Modro - červeně šikmo dělený štít, v něm dvojocasý lev, v modré polovině zlatý, v červené polovině stříbrný. Na štítě korunovaná kolčí přilba s modro - zlatými příkrývadly. Klenotem je rostoucí zlatý dvojocasý lev /388/.

PICHLPERGER z PICHLPERKA (79) (80)

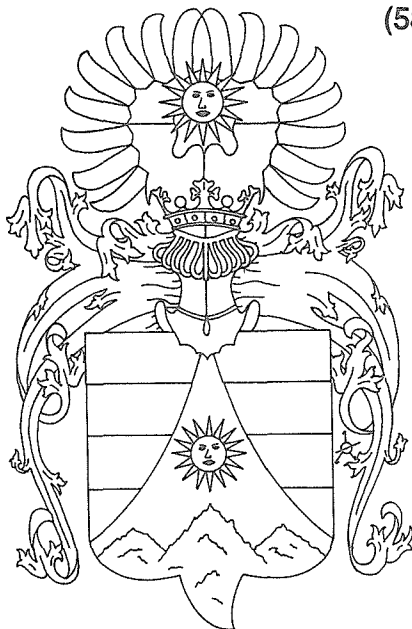
Císař Rudolf II. nobilitoval r. 1579 Melichara a Kašpara bratry Pichlpergerů. Listinou danou v Praze 11. července 1596 Danielovi, úředníku české dvorské kanceláře, a Janovi bratrům Pichlpergerům, synům nobilitovaného Kašpara Pichlpergera, potvrdil šlechtictví, polepšil jim erb a udělil jim predikát z Pichlperka /389/.

Erb: původním erbem, jenž je inzerován v polepšení, byl sedmkrát stříbrně a červeně šikmo dělený štít, v patě štítu stříbrné trojvrší, na něm zlatý lev držící v pravé tlapě černou hůl (regiment). Na štítě korunovaná kolčí přilba s červeně - stříbrnými příkrývadly. Klenotem byl rostoucí zlatý lev držící v tlapách červeně - stří-

(57)



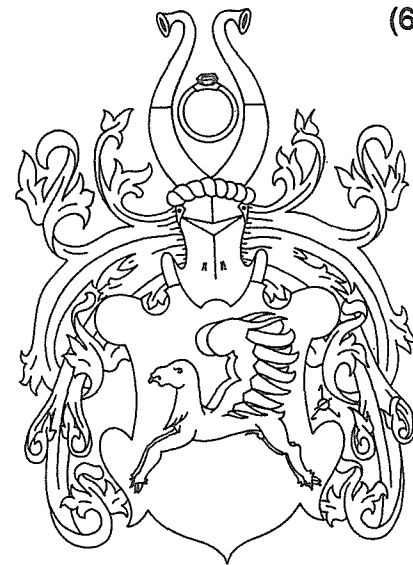
(58)



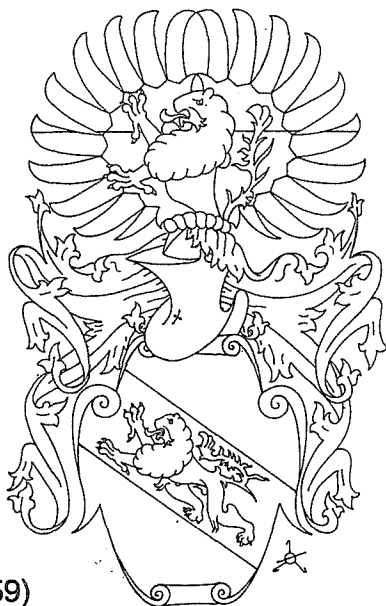
(61)



(62)



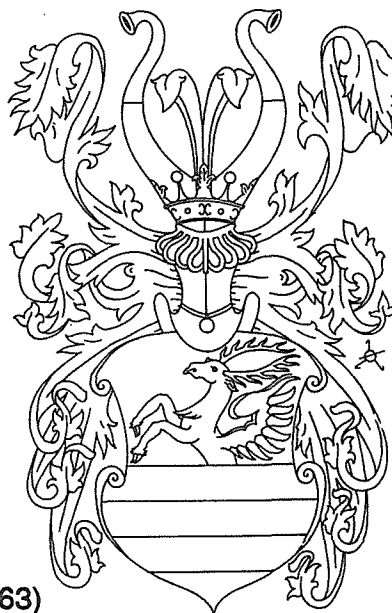
(59)



(60)



(63)



(64)



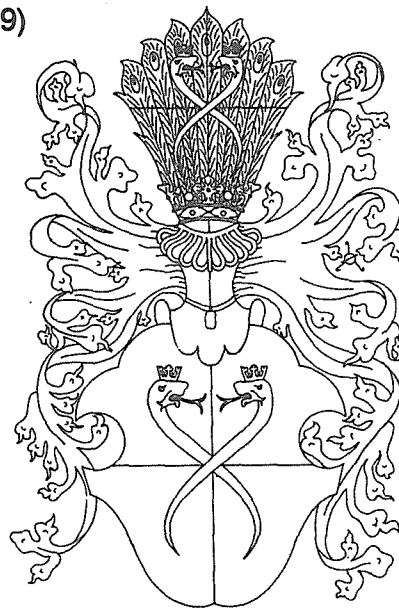
(65)



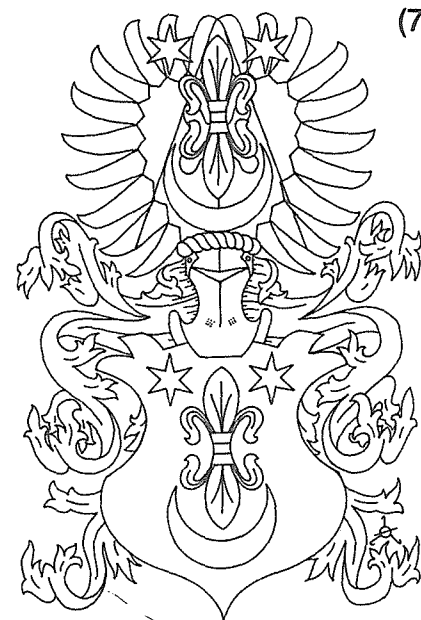
(66)



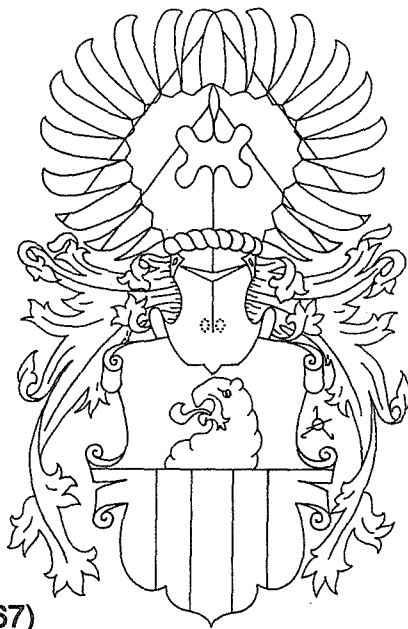
(69)



(70)



(67)



(68)



(71)



(72)



brně dělený praporec, máje ho položený přes pravé rameno. Při polepšení byl udělen polcený štít, vpravo sedmkrát stříbrně a červeně šikmo děleno, vlevo v černém na trojvrší neudaných barev zlatý korunovaný lev držící v pravé přední tlapě hůl (regiment) dvakrát kosmo dělenou červeně, stříbrně a zlatě. Na štítě turnajská korunovaná přilba s černo - zlatými a červeně - stříbrnými příkrývadly. Klenotem byl rostoucí zlatý korunovaný lev držící červeně - stříbrně dělený praporec, jež má položen přes pravé rameno /390/.

PÍSECKÝ z KRANICHFELDU (81)

Císař Maxmilián II. nobilitoval listinou danou v Praze 12. ledna 1570 Jana a Václava bratry Písecké /391/ a Adama Čechtického s predikátem z Kranichfeldu 392/.

Erb: Polcený štít, vpravo v červeném na stříbrné skále jeřáb přirozených barev držící v levé noze zlatý kámen. Vlevo pětikrát šikmo děleno černě a zlatě. Na štítě kolčí přilba s černo - zlatými a červeně - stříbrnými příkrývadly a točenicí týchž tinktur. Klenotem jsou dva rohy, pravý dělen červeně - stříbrně, levý černo - zlatě, mezi nimi jeřáb ze štítu /393/.

POSTHUMUS POSTHUMOVSKÝ z TYBERYNU (82)

Císař Rudolf II. nobilitoval r. 1604 Ondřeje Václava Posthuma s predikátem Posthumovský z Tyberynu /394/.

Erb: Štít rozdělen šikmou řekou (pravděpodobně modrou), nahoře je zlatý, dole černý, v každé polovině jedna lilie opačných tinktur. Na štítě kolčí přilba se zlato - černými příkrývadly a točenicí týchž tinktur. Klenotem jsou dvě křídla, pravé děleno černo - zlatě, levé zlato - černě, na každém křídle lilie střídavých tinktur /395/.

RADOŇOVSKÝ z KOSMAČOVA (83)

Ferdinand I. nobilitoval listinou danou v Praze 18. dubna 1556 Pavla Radoňovského /396/, výběrčího ungelu v Klatovech, s predikátem z Kosmačova /397/. Listinou císaře Rudolfa II. danou v Praze 26. října 1583 mu byl erb potvrzen a stejnou listinou konfirmoval Rudolf II. přijetí jindřichohradeckého měšťana Jana Čecha a klatovských měšťanů Albrechta Růženského a Jiřího Slánského /398/.

Erb: V modrém štítě zlatý plot o pěti kůlech, zpoza něho vyskakuje červený daněk s jedním zlatým parohem o čtyřech výsadách. Daněk má levou nohu přehozenou přes plot. Na štítě kolčí přilba s modro - zlatými a modro - červenými příkrývadly a točenicí týchž tinktur. Klenotem je křídlo dvakrát šikmo děleno zlatě, modře a červeně /399/.

REDLFESTER z VILDERŠTORFU (84)

Ferdinand I. nobilitoval listinou danou ve Vídni 4.června 1542 staroměstského měšťana Filipa Redlfesteru s predikátem z Vilderštorfu /400/.

Erb: Šikmo černo - zlatě dělený štít se lvem střídavých tinktur s ocasem staženým mezi nohama, který nese přes rameno červený sloup, drže ho oběma tlapami. Na štítě kolčí přilba s červeně - zlatými a černo - zlatými příkrývadly. Klenotem je černá lví tlapa držící dýku /401/.

z ROVIN, KOMEDKO, PROKOP, TRUBKA (85)

Ferdinand I. nobilitoval listinou danou v Praze 8. února 1544 Jiřího Komedka /402/, Petra Velikého a Václava Stříbského s predikátem z Rovin /403/. K tomuto erbu přijali vnuci Jiřího Komedka z Rovin, Vilém /404/, Jindřich a jeho bratr Jiří Vilém /405/ Komedkové z Rovin, staroměstského měšťana Karla Trubku, což bylo potvrzeno listinou císaře Rudolfa II. danou v Praze 27. února 1589 /406/. Stejný erb měl i staroměstský měšťan Pavel Prokop z Rovin /407/, který byl přijat k erbu Václava Kamarýta z Rovin, což bylo potvrzeno listinou císaře Rudolfa II. danou v Praze 3. října 1595 /408/. Kamarýtové však nebyli přijati k erbu předchozích strýců z Rovin, jde o samostatnou nobilitaci Rudolfa II. se stejným erbem a predikátem z 26. listopadu 1594 (dáno v Praze), kdy byla listina určena Janu a Jiřímu Kamarýtům a Janu Rohozenskému /409/.

Erb: Při nobilitaci r. 1544 byl udělen modrý štít, v jehož patě je oblak, z kterého vyniká obrněná ruka držící v pěsti zlatého hada s červenou korunkou, had se kolem ruky ovíjí. Na štítě kolčí přilba s červeně - zlatými a modro - zlatými příkrývadly a s točenicí týchž tinktur. Klenotem je rostoucí ruka ze štítu. Tento erb nebyl při přijetí Karla Trubky polepšen. Stejný erb, jak je již výše řečeno, měl i Pavel Prokop, avšak při nobilitaci Kamarýtů a Rohozenského byla na přilbě uvedena koruna místo točenice, přičemž záměna koruny točenicí není v textu listiny inzerována /410/.

SCHOBER z GREIFENTHALU (86)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 12.února 1609 Kryštofa Schobera s predikátem z Greifenthalu /411/.

Erb: V černém štítě na skalnatém trojvrší zlatý gryf držící v pravém pařátu stříbrnou lilii. Na štítě kolčí přilba s černo - zlatými příkrývadly. Klenotem je rostoucí gryf ze štítu /412/.

SCHOPPER z ADORFU (87)

Císař Matyáš nobilitoval listinou danou v Praze 22.října 1612 Volfa Schoppera s predikátem z Adorfu /413/.

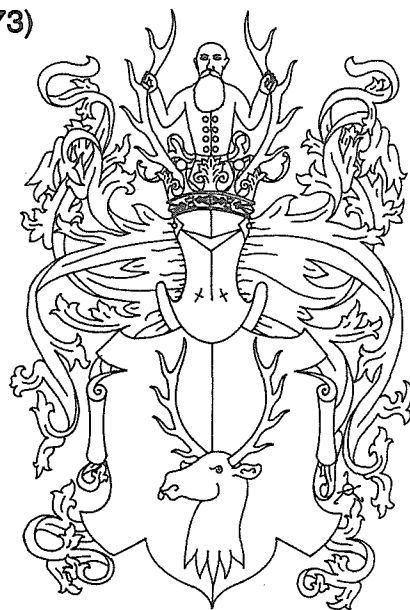
Erb: Polcený štít, vpravo ve stříbře polovina modré lilie, vlevo ve zlatě polovina černého orla. Na štítě kolčí přilba s černo - zlatými a modro - stříbrnými příkrývadly a s točenicí týchž tinktur. Klenotem jsou dvě složená křídla, zadní děleno stříbrno - modře, přední zlato - černě /414/.

SIX ze ŠANDELÍŘE (88)

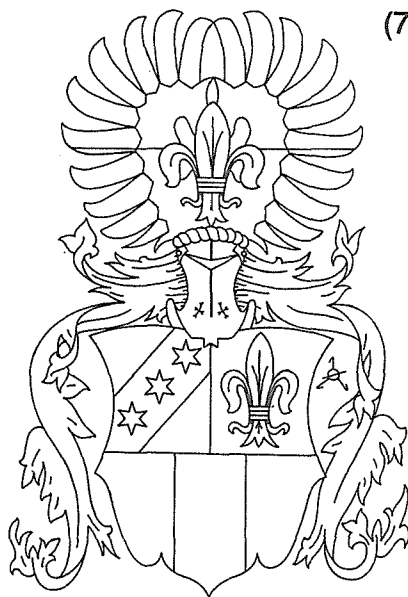
Kdy byli Sixové ze Šandelíře nobilitováni, není jasno, známo je až polepšení erbu pro Samuela, Abrahama, Izáka a Jakuba Sixe, které udělil císař Matyáš listinou danou v Praze 17. května 1617 /415/. V této listině se tvrdí, že erb Sixům udělil francouzský král Jindřich I.

Erb: Štít rozdělen červenou špicí, v níž je šestihrotá hvězda dělená zlato - černě. Nad špicí jsou v obou dvou polovinách ve zlatě tři černá břevna. Na štítě korunovaná turnajská přilba, zvenčí stříbrná a zevnitř zlatá, s černo - zlatými příkrývadly. Klenotem jsou dvě rozevřená křídla, pravé děleno černo - zlatě, levé opačně, na každém je šestihrotá hvězda střídavých barev, mezi křídly je zlatý svícen s hořící svíčkou /416/.

(73)



(74)



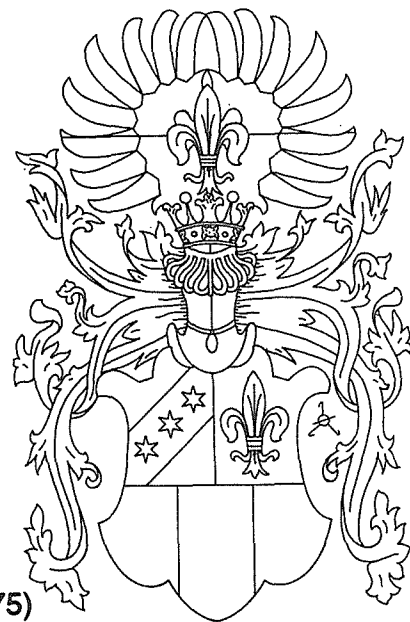
(77)



(78)



(75)



(76)



(79)



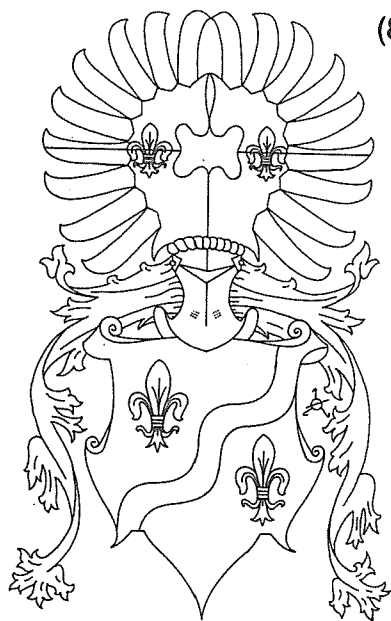
(80)



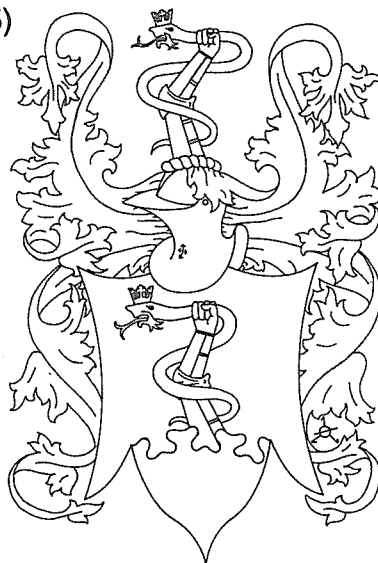
(81)



(82)



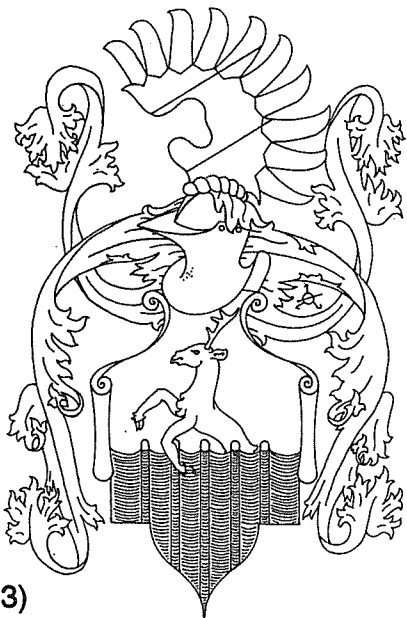
(85)



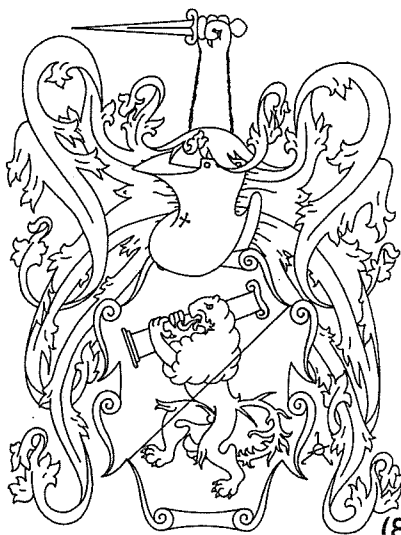
(86)



(83)



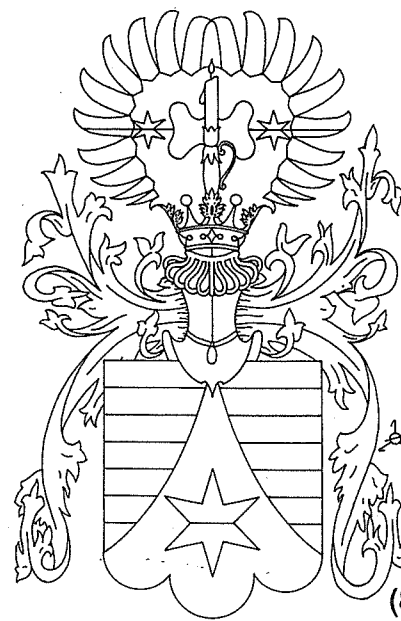
(84)



(87)



(88)



SIXT z OTTERSODURFU (89)

Nobilitace Sixtů z Ottersdorfu pochází pravděpodobně z říšské kanceláře /417/. Erb jim byl polepšen listinou císaře Rudolfa zřejmě r. 1604 /418/.

Erb: Dle polepšení byl erbem zlatý štít s dvěma černými křídly. Na něm turnajská korunovaná přilba s černo - zlatými příkrývadly. Klenotem byla černá orlice /419/.

SRNOVEC z VARVAŽOVA (90) (91)

Král Ferdinand I. nobilitoval listinou danou v Praze 23. února 1549 Jakuba a Víta bratry Srnovce s predikátem z Varvažova /420/. Jakub Srnovec z Varvažova přijal ke svému erbu Jana Lanna Kouřimského, Linharta Touškovského a Vavřince Slánského, což bylo potvrzeno listinou císaře Rudolfa II. danou v Praze 28. září 1580, kterou zároveň potvrdil Jakubu Srnovcovi předchozí nobilitaci a všem polepšil erb /421/.

Erb: Původním erbem byl modrý štít s polovinou srnce přirozených barev. Na štítě kolčí přilba s modro - zlatými příkrývadly. Klenotem byl rostoucí srnec ze štítu /422/. Polepšeným erbem byl modrý štít, v němž se vidí půl srnce přirozených barev se zlatým obojkem na krku, mezi parohy má věnec stříbrných růží a uprostřed něho zlatou šestihrotou hvězdu. Na štítě kolčí přilba s modro - zlatými příkrývadly a s točenicí týchž tinktur. Klenotem byl rostoucí srnec ze štítu /423/.

STANG z LABĚTINA (92)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 24. dubna 1605 staroměstské měšťany Ondřeje, deklamátora desk zemských, a Václava, komorníka desk zemských, Stangy a novoměstského měšťana Jana Kostelníčka s predikátem z Labětina /424/.

Erb: Polcený štít, vpravo v červeném stříbrná lilie, vlevo v modrém dvě zlatá kosmá břevna. Na štítě korunovaná kolčí přilba s červenou - stříbrnými a modro - zlatými příkrývadly. Klenotem byly dva rohy, pravý dělen zlato - modře, levý červenou - stříbrně, mezi nimi stříbrná lilie /425/.

STRNAD z TRYSKOVIC (93)

Král Ferdinand I. nobilitoval listinou danou v Českých Budějovicích 10. ledna 1530 Jakuba Strnada s predikátem z Tryskovic /426/.

Erb: V horním levém rohu modrého štítu oblak, z něhož vyniká stříbrná ruka držící červenou sekeru se zlatým topůrkem. Na štítě přilba s modro - stříbrnými příkrývadly. Klenotem je strnad přirozených barev /427/.

ŠIPAŘ z RADOTÍNA (94)

Císař Matyáš nobilitoval listinou danou v Praze 15. června 1616 rychtáře Starého Města pražského Daniela Šipaře s predikátem z Radotína /428/.

Erb: Černo - stříbrné šikmo dělený štít, v něm v patě štítu zlatá skála, na níž je korunovaný lev ve skoku, v horní polovici zlatý, v dolní modrý, který drží v tlapách zelený vavřínový věnec. Na štítě kolčí přilba s černo - zlatými a modro - stříbrnými příkrývadly a s točenicí týchž tinktur. Klenotem jsou dvě rozevřená křídla, pravé děleno stříbrno - modře, levé černo - zlatě, mezi nimi rostoucí lev ze štítu /429/.

ŠMERHOVSKÝ z ROSIC (95)

Král Ferdinand I. nobilitoval listinou danou v Praze 7. září 1543 staroměstského měšťana Jana Šmerhovského s predikátem z Rosic /430/.

Erb: Černo - zlatě dělený štít se lvem střídavých tinktur. Na štítě kolčí přilba s černo - zlatými příkrývadly. Klenotem jsou dvě rozevřená křídla, pravé děleno zlato - černě, levé opačně /431/.

ŠMERTOŠ z RYSNTALU (96)

Císař Maxmilián II. nobilitoval listinou danou v Augšpurku 26. ledna 1566 Martina Šmertoše s predikátem z Rysntalu /432/.

Erb: V modrém štítu stříbrná kvádrová zeď s pěti stínkami, zpoza níž vyrůstá rys přirozených barev držící v pravé tlapě meč. Na štítě kolčí přilba s červenou - stříbrnými příkrývadly a s točenicí týchž tinktur. Klenotem je rostoucí rys ze štítu /433/.

ŠOTNOVSKÝ ze ZÁVOŘIC, BŘEKOVEC, de KLIVO, POLLIIUS, ŠKRÉTA (97) (98)

Císař Maxmilián II. nobilitoval listinou danou v Praze 24. února 1570 Jana Škrétu a Jana Pollia s predikátem Šotnovský ze Závoreč /434/. Jmenovaní přijali ke svému erbu a predikátu staroměstské měšťany Vavřince Břekovce a Václava de Klivo a kutnohorského měšťana Jakuba Holého. Toto přijetí bylo potvrzeno listinou císaře Rudolfa II. danou v Praze 12. března 1580. Stejnou listinou jim všem byl polepšen erb /435/.

Erb: Původním erbem byl dělený štít, nahoře ve stříbře červený kůl a na něm stříbrná lilie. Dole třikrát děleno, zlatě, černě, stříbrně a červeně. Na štítě turnajská přilba s černo - zlatými a červenou - stříbrnými příkrývadly a s točenicí týchž tinktur. Klenotem byly dva rohy, pravý dělen zlato - černě, levý stříbrno - červeně, mezi nimi lilie. Polepšení spočívalo v záměně točenice korunou /436/.

ŠTORM z FYRŠTENFELDU (99)

Ferdinand I. nobilitoval listinou danou ve Frankfurtu nad Mohanem 25. února 1558 Pavla Šturma /437/ a Jiřího Šoltara s predikátem z Fyrštenfeldu /438/.

Erb: zlato - černě polcený štít s jelení hlavou s parohy, každým o čtyřech výsadách (tinkтуры hlavy neuvedeny, pravděpodobně je hlava přirozených barev). Na štítě kolčí přilba s černo - zlatými příkrývadly a s točenicí týchž tinktur. Klenotem jsou dva jelení parohy, každý o čtyřech výsadách, mezi nimi rostoucí holohlavý bradatý muž v černo - zlatě polcené župici s černými knoflíky /439/.

ŠTÝRSKÝ z RADOTÍNA (100)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 12. března 1604 staroměstského měšťana Havla Štýrského s predikátem z Radotína /440/.

Erb: Černo - modře šikmo dělený štít, v něm korunovaný lev, v horní polovině zlatý, ve spodní stříbrný, který drží v tlapách vavřínový věnec převázaný červenou stuhou. Na štítě korunovaná kolčí přilba s černo - zlatými a modro - stříbrnými příkrývadly. Klenotem jsou dvě rozevřená křídla, pravé šikmo děleno zlato - černě, levé kosmo děleno stříbrno - modře, mezi nimi rostoucí lev ze štítu /441/.

(89)



(90)



(93)



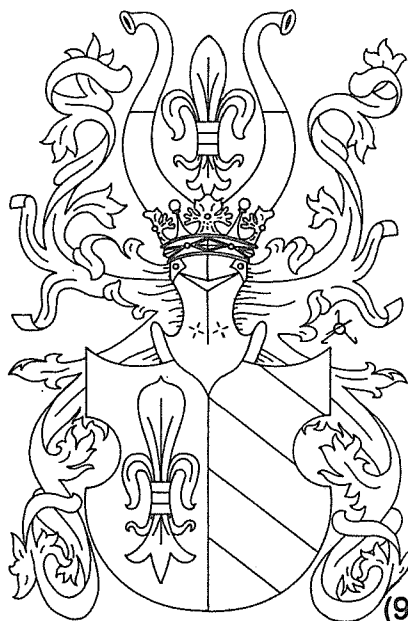
(94)



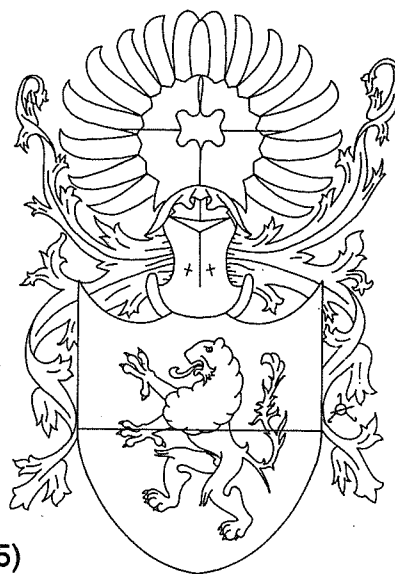
(91)



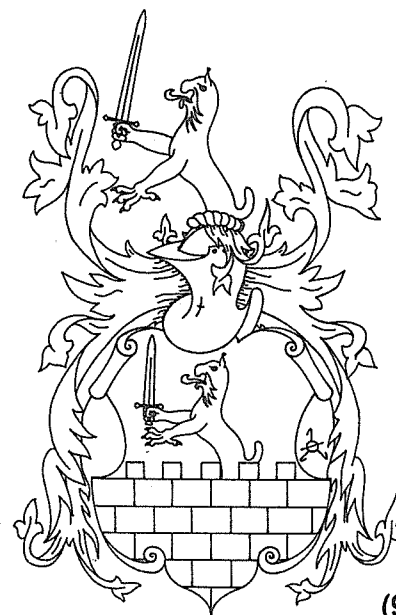
(92)



(95)



(96)



z TAURNPERKA, KUKLA, UNRUR (101)

Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 11. března 1577 Mikuláše Dačického, Jana Kuklu /442/, Lukáše Tunského a Kašpara Unrura /443/ s predikátem z Taurnperka /444/.

Erb: Ve zlatém štítě na černé kosmé patě jelen přirozených barev s parohy, každým o třech výsadách. Na štítě kolčí přílba s černo - zlatými příkrývadly a točenicí týchž tinktur. Klenotem jsou dva rohy, pravý dělen černo - zlatě, levý opačně, mezi nimi rostoucí jelen ze štítu /445/.

z TIŠNOVA (102)

Císař Fridrich III. nobilitoval Ondřeje z Tišnova. Po jeho smrti byla tato nobilitace i s erbem přenesena listinou Ferdinanda I. danou ve Víděnském Novém Městě 17. ledna 1541 na Ondřejovy stýce Martina a Šimona /446/ bratry z Tišnova. Datum původní Fridrichovy nobilitace není ve Ferdinandově listině uvedeno /447/.

Erb: Ve stříbrném štítě zlatá orlice s černými křídly. Na štítě korunovaná kolčí přílba s černo - zlatými příkrývadly. Klenotem je rostoucí orlice ze štítu /448/.

TŘEŠTÍK z HYRŠOVA (103)

Král Ferdinand I. nobilitoval listinou danou v Českých Budějovicích 10. ledna 1530 Matěje Myslíka, Jana Němčeka a Šimona /449/ a Jana Třeštíky s predikátem z Hyršova /450/.

Erb: V zeleném štítě kohout (bez udání tinktur) v plameni s černými křídly, jenž drží v zobáku zlatý kroužek. Na štítě přílba s černo - červenými příkrývadly. Klenotem je kohout v plameni ze štítu /451/.

VODŇANSKÝ z URAČOVA (104)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 24. července 1604 Matouše Jílovského, měšťana kutnohorského, Nataniela Vodňanského /452/, svého služebníka a registrátora v puchhalterii české komory, a Adama Voprchu, měšťana domažlického, s predikátem z Uračova /453/.

Erb: V modrém štítě zlatá kvádrová zeď se třemi stínkami. Na štítě korunovaná kolčí přílba s modro - zlatými příkrývadly. Klenotem jsou dva rohy, oba děleny zlato - modře, mezi nimi obrněná ruka v plechovnici držící sedm ječných klasů /454/.

VODOLEVSKÝ ze SPROSTUHŘAN (105)

Císař Rudolf II. nobilitoval roku 1589 Matyáše Vodolevského řečeného Rormeysr s predikátem ze Sprostuhřan, a to za zásluhy jeho syna Ludvíka, úředníka české dvorské kanceláře /455/.

Erb: Stříbrno - červeně šikmo dělený štít, v jehož horní polovině vlevo je zlatý hřebík, na němž kosmo visí do spodní polovice na zlatých řemenech modrý tatarský toulec se zlatým okrajem. Z toulce vynikají tři šípy, z nichž prostřední má rozeklaný hrot. Na štítě kolčí přílba s modro - zlatými a červeně - stříbrnými příkrývadly a s točenicí týchž tinktur. Klenotem je vynikající tatarský luk se třemi šípy ze štítu /456/.

z VOKOUNŠTEJNA, PETRÁČEK, VOKOUN (106)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 16. července 1603 staroměstské měšťany Jana Petráčka a Jiřího Vokouna s predikátem z Vokounštejna /457/.

Erb: Ve zlatém štítě modré kosmé břevno, nad i pod ním okoun přirozených barev. Na štítě kolčí přílba s modro - zlatými příkrývadly a s točenicí týchž tinktur. Klenotem jsou dvě rozevřená křídla, pravé zlaté s modrým kosmým břevnem, levé děleno zlato - modře, mezi nimi okoun přirozených barev postavený tlamou dolů /458/.

z VÝŠKOŘIC, PELHŘIMOVSKÝ, VÝŠEK (107) (108)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 1. února 1588 Jana Pelhřimovského, úředníka kanceláře české komory, a Václava a Šimona bratry Výšky s predikátem z Výškořic /459/. Listinou danou v Praze 29. prosince 1592 jim Rudolf II. erb polepšil /460/.

Erb: Roku 1588 byl udělen polcený štít, vpravo v modrém tři šikmá zlatá břevna, vlevo ve stříbře červené břevno, na němž jsou dvě stříbrné lilie. Na štítě korunovaná kolčí přílba s modro - zlatými a červeně - stříbrnými příkrývadly. Klenotem byla dvě rozevřená křídla, pravé děleno zlato - modře, levé stříbrno - červeně, mezi nimi stříbrná lilie /461/. Polepšeným znakem byl polcený štít, vpravo ve stříbře červené břevno, vlevo pětkrát šikmo děleno černo - zlatě. Na štítě korunovaná turnajská přílba s červeně - stříbrnými a černo - zlatými příkrývadly. Klenotem byla černá korunovaná orlice /462/.

WINTER z POLEHRAD (109)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 29. prosince 1590 Jiřího Bohdaneckého, Jana Káru a Kašpara Wintera /463/ s predikátem z Polehrad /464/.

Erb: V patě zlatého štítu proutěný plot, za ním trávník, na němž je modrý lev. Na štítě korunovaná kolčí přílba s modro - zlatými příkrývadly. Klenotem je modré křídlo se zlatým kosmým břevnem a na něm tři modré lilie /465/.

ZÁVĚTA ze ZÁVĚTIC (110)

Císař Rudolf II. nobilitoval listinou danou v Praze 21. ledna 1597 Jiřího Závětu s predikátem ze Závětíc /466/.

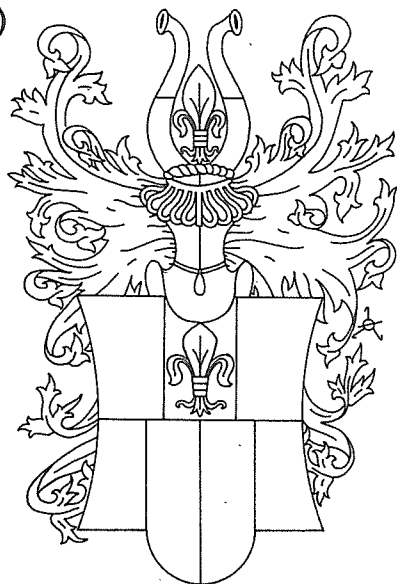
Erb: Šikmo dělený štít, nahoře ve zlatě černá orlice, dole šikmo děleno modro - zlatě. Na štítě korunovaná kolčí přílba s černo - zlatými a modro - zlatými příkrývadly. Klenotem jsou tři pera, modré, černé a modré /467/.

ZBYTEK z GREYFENBERKA (111)

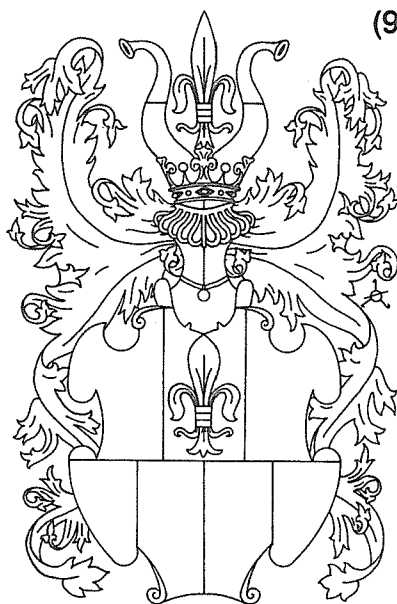
Císař Ferdinand I. nobilitoval listinou danou ve Vídni 25. května 1564 Jana Albína, Jiřího Březského, Ambrože Chotěbořského, Jiřího Klaudyána, Víta Šprincla, Jana Šturma a Jana Zbytky /468/ s predikátem z Greyfenberka /469/.

Erb: V modrém štítě na červeném trojvrší zlatý gryf, který drží červenou strelu. Na štítě kolčí přílba s modro - zlatými příkrývadly a s točenicí týchž tinktur. Klenotem je rostoucí gryf ze štítu /470/.

(97)



(98)



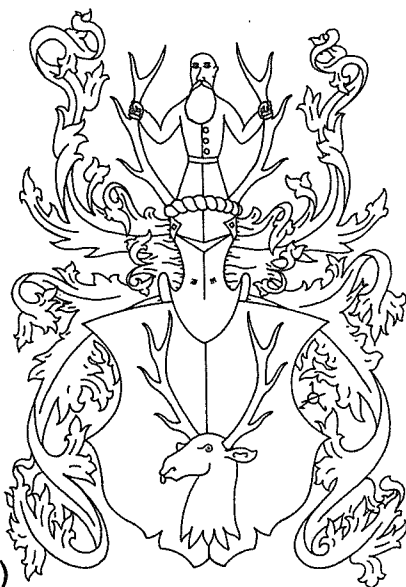
(101)



(102)



(99)



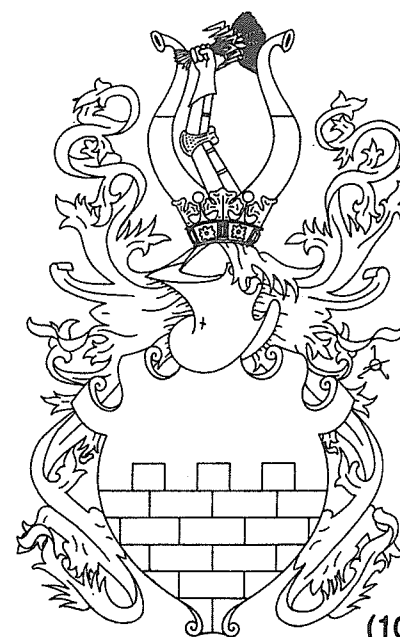
(100)



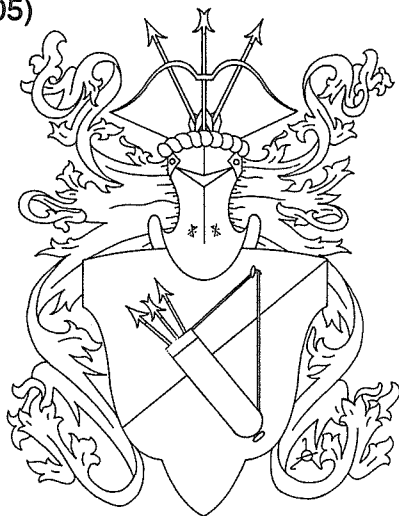
(103)



(104)



(105)



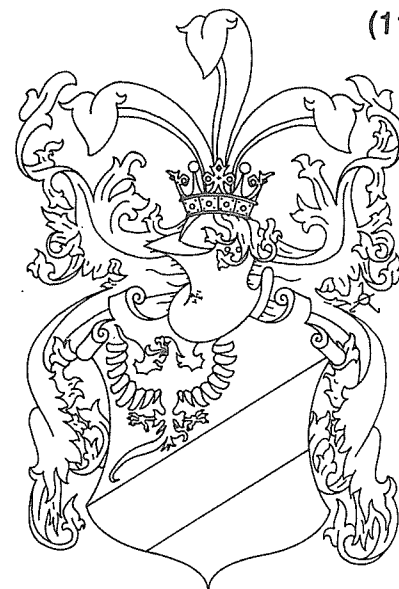
(106)



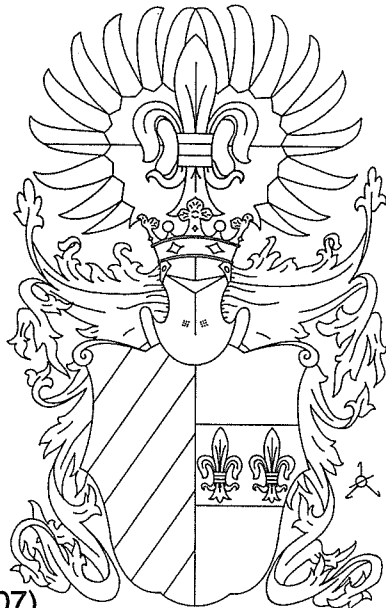
(109)



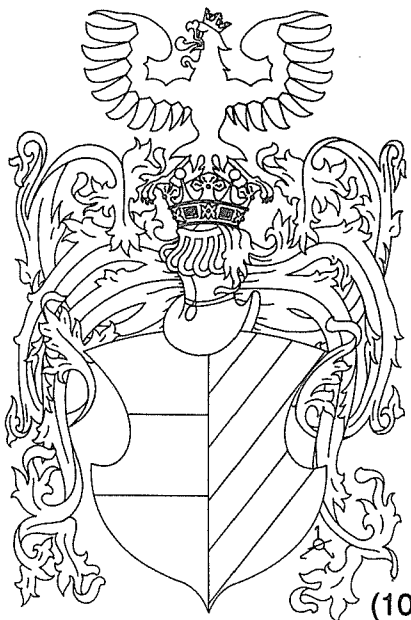
(110)



(107)



(108)



(111)



(112)



ŽDÁRSKÝ ze ZDAŘÍNA, HAUF, MARCHIO (112)

Císař Matyáš nobilitoval listinou danou v Praze 27.května 1616 Tomáše Haufa, radního Starého Města pražského, a M. Ondřeje Marchiona, radního písaře téhož města, s predikátem Ždárský ze Zdařína /471/.

Erb: Červeno - modře šikmo dělený štít, v jehož patě je zlatý pahorek, na něm stříbrný korunovaný lev, který drží zelený vavřínový věnec. Na štítě korunovaná kolčí přilba s modro - stříbrnými a červeno - stříbrnými příkrývadly. Klenotem je rostoucí lev ze štítu /472/.

Zjištěné a právě popsané znaky je možno vzít jako zástupce erbů, které byly nově vytvářeny v předbělohorském období. Odrážejí tehdejší heraldický vkus a rozbor figur, jež se v nich objevují, může poskytnout obraz o jejich frekvenci i u nobilitovaných mimo staroměstskou oblast. Pro přehlednost zde uvádím pouze nejčastěji užívané figury.

Mezi těmito znaky je 21 znaků polepšených. 10 jich při polepšení změnilo obsah, 4 změnil typ přilby, přičemž u jednoho z nich - polepšení pro Jana Kirchmayera z Reychvic z r. 1618 /473/ - byla do klenotu přidána hvězda, 1 změnil točenici korunou a 2 změnil jak přilbu kolčí přilbou turnajskou, tak točenici korunou, přičemž u jednoho - polepšení pro strýce z Ottenfeldu /474/ - byla také změněna tinktura lilie ve štítě a v klenotu. Kromě toho jsou zde zastoupena ještě čtyři polepšení, jejichž původní znaky nejsou ve fondu Sal obsaženy ani zmíněny - prvním je polepšení pro Koppa z Raumentalu od Maxmiliána I. /475/, druhým je polepšený erb strýců ze Sonnenštejna, k němuž byli přijati Jan a Pavel Kuttnaurové /476/, třetí je pro Sixy ze Šandelíře od Matyáše /477/ a čtvrté pro Sixta z Ottersdorfu od Rudolfa II. /478/.

Procenta, která jsou uváděna u jednotlivých figur, vyjadřují jejich zastoupení v celkovém počtu znaků. Ten nebyl vždy stejný. Pro rozdělení štítu a klenoty jsem vycházel ze sumy 104 znaků, neboť některé erby při polepšení neměnily svůj obsah, ale došlo pouze ke změně přilby a udělení koruny místo dosavadní točenice. Proto jsem tyto znaky do analýzy štítů nezahrnul. Při analýze jednotlivých figur jsem vyňal z předchozího celku ještě jeden erb, strýce z Dalmanhorstu, neboť tento znak je popsán velmi nejasně, takže nešlo dle textu ze salbuchu přesně zařadit figury v něm obsažené. Celkem jsem zde tedy vycházel ze 103 erbů. Naopak při analýze přileb a korun jsem do celku zahrnul všechna polepšení a dosáhl jsem tak čísla 111.

Mezi uvedenými znaky jsou nejčastější znaky, kdy štít není rozdělen na pole. Do této skupiny jsem zahrnul i erby, v nichž je sice štít rozdělen, ale obecná figura, která je ve znaku, jde přes celý štít bez ohledu na jeho rozdělení.

Znaky se štítkovým polem jedné tinktury zaujímají z celkového počtu jednoduchých štítů 59,4%, pak následují štíty šikmo dělené - 12,5%, štíty dělené a štíty se zdí - obě skupiny po 7,8%, štíty polcené - 6,1%. Ostatní způsoby rozdělení - kosmé dělení, čtvrcení, trojí dělení a dělení šikmým břevnem se vyskytují shodně v 1,6% u každého způsobu.

Štíty rozdělené na pole jsou zastoupeny daleko méně, dohromady v 37,5%. Nejčastější je polcení - 12,5%, pak následuje dělení - 6,7%, šikmé dělení - 4,8%, dělení kosmým břevnem - 3,8%, čtvrcení - 2,9%, kosmé dělení a dělení špicí - obojí po 1,9%, a po 1% dělení břevnem, krokví a šikmou řekou.

Obsah štítu nebo jednotlivých polí se skládá většinou z kombinace několika figur, a to nejen z kombinace figury heroltské a obecné, ale častěji z kombinace dvou a více figur obecných. Figury jsou jednotlivě rozepsány, nehledě na to, jaké je jejich kombinování ve štítě.

Heroltské figury se vyskytují v menším množství, než figury obecné (34). Často nejde o heroltskou figuru jednu, ale o její vícenásobek. Zde uvádím pouze základní heroltské figury bez ohledu, zda jsou ve štítě či poli jednou nebo vícekrát.

Nejčastější jsou břevna a šikmá břevna. Obě mají zastoupení po 6,8%, pak následují šikmá dělení - 4,85%, kůly - 3,9%, kosmá dělení - 2,9%, dělení, polcení a kosmá břevna - po 1,9% a kosmá pata a hlava pole - po 1%.

Obecných figur je celkem 208, takže připadají přibližně dvě na jeden znak. Lidská postava a její části se vyskytují v 10,7% znaků, savci v 34,95% (nejčastější je lev a jeho části - 19,4% znaků), ptáci v 16,5% (nejčastější je orlice a její části - 6,8% znaků), hadi v 1,9%, ryby také v 1,9%, hmyz v 1%, heraldické obludy ve 14,6%, rostliny v 33%, živly ve 24,3%, nebeská znamení v 25,2% a lidské výrobky v 37,9%.

Při analýze přileb, točenic a korun jsem se pokusil také zjistit v jakém vztahu bylo polepšení k záměně kolčí přilby turnajskou a točenice korunou. Původních znaků je 90, tj. 81,1%, polepšených pak 21, tj. 18,9%. Turnajská přilba se celkem vyskytuje ve 21,6% všech znaků, kolčí v 69,4%, v 9% znaků nebyl typ přilby určen. Přilbu pokrývaly ve 48,6% koruny, v 33,3% točenice, ve 2,7% věnce, a to v 1,8% věnce břečťanové a v 0,9% věnce chmelové. V 15,4% nebyla přilba pokryta ani korunou, ani točenicí, ani věncem.

Ze všech znaků bylo 29,8% erbů s kolčí přilbou s točenicí, 27,9% s korunovanou kolčí přilbou, 11,7% s kolčí přilbou nepokrytou, 2,7% s turnajskou přilbou s točenicí, 18,9% s turnajskou přilbou korunovanou, 0,9% s neurčenou přilbou s točenicí, 1,8% s neurčenou korunovanou přilbou, 3,6% s neurčenou přilbou nepokrytou a 2,7% s neurčenou přilbou s věncem.

U devadesáti nově udělovaných znaků se vyskytovala turnajská přilba v 7,8%, kolčí v 81,1% a v 11,1% byla neurčena. V 37,8% byla pokryta korunou, ve 40% točenicí, v 3,3% věncem a v 18,9% nebyla pokryta ničím. V 35,5% šlo o kolčí přilbu s točenicí, v 31,1% o kolčí přilbu s korunou, ve 14,4% o kolčí přilbu ničím nepokrytou, v 3,3% o turnajskou přilbu s točenicí, ve 4,45% o turnajskou přilbu korunovanou, v 1,3% o neurčenou přilbu s točenicí, ve 2,2% o neurčenou přilbu s věncem a v 4,45% o neurčenou přilbu ničím nepokrytou.

V 21 polepšených znacích je turnajská přilba zastoupena 80,9% a kolčí 19,1%, koruna 95,2% a točenice 4,8%. Věnec ani ničím nepokrytá přilba se mezi polepšenými znaky nevyskytuje. V 4,8% jde o kolčí přilbu s točenicí, ve 14,3% o kolčí přilbu korunovanou a v 80,9% o korunovanou turnajskou přilbu.

Klenoty byly nejčastěji vytvářeny třemi figurami, křídly, rohy a parohy. Křídla se vyskytují v 32,7% znaků. Tato křídla mají dvě postavení. Křídla rozevřená jsou ve 26,9% znaků a složená v 5,8% znaků. Rohy jsou ve 21,2% znaků a parohy v 3,8%. Figury mezi rozevřenými křídly a rohy se vyskytují v 36,5% znaků, nejčastěji jde o klenoty opakující znamení ze štítu, a to v 78,9% figur mezi křídly a rohy.

Klenotů, v nichž nejsou dvě křídla, dva rohy nebo parohy, je 42,3% a nejčastější je opět klenot opakující znamení ze štítu - 26%, ať už samotný (v 96,3%

těchto klenotů) či na paví kytě (v 3,7%). Klenoty s jinými figurami se vyskytují v 16,3% znaků.

Z této analýzy vyplývá, že v předbělohorském období byly nejčastěji udělovány znaky s jednoduchými štíty. Štitová znamení se skládala z valné části z kombinace více figur, přičemž převládaly figury obecné. U nově udělovaných znaků byla nejčastěji používána kolčí přílba, koruna a točenice byly u nich přibližně v rovnováze. Při polepšení převládaly přílby turnajské a koruny, takže v celkovém počtu znaků tohoto období je častější přílba korunovaná, než přílba pokrytá točenicí. Nejužívanějším klenotem byla dvě křídla, po nich následovaly rohy a pak parohy. V klenotech, které nepoužívaly některou z těchto tří figur, je nejčastější opakování znamení ze štítu. Totéž platí i pro figury mezi rohy a křídly.

ZÁVĚR

Podrobnější závěry jsou zachyceny vždy na konci jednotlivých kapitol. Proto v této kapitole shrnuji jen to nejdůležitější.

Tato práce vychází ze salbuchů a register majestálie, které jsou uloženy v I. odd. SÚA Praha. Fond Sal a příslušná část fondu RG byl zatím využíván v převážné míře pouze heraldiky a genealogy, i když obsahuje množství cenných informací i pro jiné historické vědy než jsou tyto dvě výše zmíněné. Bylo to způsobeno hlavně tím, že do nedávné doby byl tento fond (pro zjednodušení budu pod pojem „fond Sal“ zahrnovat, stejně jako už dříve, i ony čtyři svazky register z fondu RG, které byly zpracovány do rejstříku k salbuchům) zpřístupněn jen díky nepřesné práci Doerrově, která navíc registrovala pouze zápisy týkající se udělování erbů, predikátů, stavu, polepění erbů a legitimací. V osmdesátých letech tohoto století však byl Doerr nahrazen inventářem a rejstříkem, v němž jsou zpracovány všechny svazky. Tím bylo umožněno širší badatelské využití fondu Sal, než tomu bylo dříve.

Ve své práci jsem využil salbuchy k diplomatickému rozboru nobilitačních listin předbělohorského období na vzorku staroměstského měšťanstva. Dalším účelem, za nímž jsem do salbuchů šel, bylo pokusit se o rozbor české heraldické terminologie a způsobu blasonování v období 1526 - 1618. Konečně třetí cíl práce je totožný se záměry předchozích badatelů, kteří salbuchy používali, a to zjištění udělovaných erbů.

Erbovní listiny pro měšťany Starého Města pražského představují z celkového počtu zápisů dochovaných ve fondu Sal (1177) 9,4%. Lze pozorovat, když se rozdělí nobilitace mezi jednotlivé panovníky, že v období vlády Maxmiliána II. jejich počet znatelně poklesl, to je však zaviněno spíše torzovitostí pramene pro toto období.

Počet nobilitací pro Staré Město markantně roste v období vlády Rudolfa II., kdy dosahuje dvojnásobného počtu oproti staroměstským nobilitacím Ferdinanda I. V poměru k ostatním listinám Ferdinanda I., které jsou podchyceny ve fondu Sal činí listiny pro měšťany Starého Města pražského 5,9%, za Maxmiliána II. je to 6,3%, za Rudolfa II. 13,9% a za Matyáše 11,9 %. Přitom celkový počet listin vydaných Ferdinandem I. je vyšší než listin Rudolfa II.

Zde jasně vyvstává, jaký vliv měla na nobilitaci poloha panovníkova sídla. Je to vidět i v procentuálním zastoupení listin pro staroměstské měšťany před

přesídlením Rudolfa II. do Prahy a po něm. Před přesídlením zaujímali staroměstští 12,9% vydaných listin a po přesídlení 13,7% vydaných listin.

Je jasné, že tato čísla jsou jen orientační, neboť pramenná základna této práce nezahrnuje všechny nobilitační listiny vydané panovníky předbělohorského období. Vždyť použity byly salbuchy a registra, tj. opisy listin vyšších z České dvorské kanceláře, přičemž registra německé expedice jsou dochována velmi torzovitě.

Vzhledem k malému počtu listin psaných německy a latinsky jsem se nepouštěl do rozboru jejich formulí a pouze jsem charakterizoval jejich vnitřní skladbu. Rozbor formulí jsem provedl u česky psaných listin.

Listina si zachovává některé staré části, jako je arenga, v latinských textech se ojediněle objevuje též adresa. Až na jedinou výjimku byly listiny formulovány jako oznámení všem o vykonaném právním aktu, pouze v jedné latinské listině, v té s adresou, byl příjemce přímo osloven. Narace v některých případech českých a německých listin následuje hned za promulgací a je rozdělena na dvě části arengou, jinak je arenga zařazena mezi promulgaci a naraci. Datace je provedena v českých textech podle svátku světců, v textech německých podle pořadí dne v měsíci, v textech latinských podle pořadí dne v měsíci a výjimečně podle svátku světců. Formulář česky psaných erbovních listin je poměrně stereotypní, vyskytuje se základní podoba, která je různě rozvedena a doplněna.

České blasony předbělohorského období v mnohém daly základ moderní české heraldické terminologii. Jsou zde sice některé způsoby, které se dnes už nepoužívají, např. popis děleného štítu zdola nahoru, ale přesto dnešní popisování erbů z tehdejšího vychází.

Renesanční blasonování v českých zemích se vyznačovalo neustáleností základních termínů pro jednotlivé postavení figur ve štítě. Postavení figury bylo zdoluhavě popisováno mnoha slovy, stejně tomu bylo s označením směru kosmý, šikmý, vodorovný, svislý. Důležitou součástí tehdejšího blasonu bylo upřesnění jednotlivých obecných figur a tinktur. Tinkтуры červená, modrá, zlato a stříbro se vyskytovaly zásadně se svými ekvivalenty. Stejně tak obecné figury, zvláště figury vzaté z živočišstva byly upřesňovány širšími pojmy zvíře, pták atd. Dnešní termíny pro popis přílby, kolčí, turnajská, tehdejší terminologie používala. Lišil se však od dnešní doby popis postavení přílby na štítě a nebyla vyjadřována spojitost koruny či točenice s přílbou, nýbrž s klenotem. Popis klenotu byl různý. Je to vidět na popisu dělených rohů nebo křídel, kde pořadí jednotlivých částí klenotu mohlo být popisováno čtyřmi způsoby.

Rozbor nejužívanějších figur v nově udělených erbech tehdejší doby je podán v kapitole o znacích. Zajímavým faktem je používání příleb. Ve většině nobilitací docházelo k udělení kolčí přílby, která byla v případě polepšení většinou zaměněna přílbou turnajskou. Nepolepšené erby s turnajskou přílbou nebyly v tehdejší době tak běžné, stejně jako nebyly časté polepšené erby s přílbou kolčí.

V poznámkách ke kapitole ke znakům uvádím odchylky od uděleného erbu, které jsou obsaženy v základní souhrnné heraldické literatuře. Jejich autoři, Sedláček, Král a Meraviglia se často mýlili v podrobnostech, někdy neuváděli typ přílby popřípadě příkrývadla (Král neuvádí vůbec), jsou i případy naprostého zmatení erbu, popřípadě přisouzení erbu uděleného v pozdějším období osobám předbělohorským. Tyto omyly, někdy téměř zanedbatelné, nabývají na důležitosti v okamžiku, kdy z těchto děl čerpá někdo jiný. Nekritické přejímání údajů ze Sedláčka, Krále a

Meraviglii je bohužel mezi českými badateli dosud poměrně hojně rozšířeno, i když je všeobecně známo, že tyto práce jsou zatíženy omyly, Sedláček s Králem v oblasti šlechty novoštitné, Meraviglia v oblasti šlechty předbělohorské.

Prameny, literatura, poznámky:

- 205/ SÚA Praha, fondy Sal, RG.
206/ viz pozn. 204, zkráceně bude v dalších poznámkách tato práce označována jako Sedl. (viz 1. část tohoto článku v HR 1993).
207/ Král z Dobré Vody, V.: Heraldika. Souhrn pravidel a předpisův znakových. Praha 1900. V dalších poznámkách bude tato práce označována Král.
208/ Meraviglia - Crivelli, R. J.: J. Siebmacher's grosses und allgemeines Wappenbuch in einer neuen vollständig geordneten und reich vermehrten Auflage mit heraldischen und historisch - genealogischen Erläuterungen. Bd. IV, abth. 9. Der Böhmisches Adel. Nürnberg 1886. V dalších poznámkách bude tato práce označována jako M.-C.
209/ Schimon, A.: Der Adel von Böhmen, Mähren und Schlesien. Česká Lípa 1859. V dalších poznámkách bude tato práce označována Sch.
210/ Schimon, A. - Král von Dobrá Voda, A.: Der Adel von Böhmen, Mähren und Schlesien. 2. gänzlich umgearbeitete Auflage. S. d. V dalších poznámkách bude tato práce označována Sch.-Král.
211/ von Doerr, A.: Der Adel der böhmischen Kronländer. Praha 1900. V dalších poznámkách bude tato práce označována jako Doerr.
212/ RG 89/23-24'. Jako staroměstského měšťana ho uvádí Douša, s. 83 - 85, 89, 91, Roubík ho uvádí na s. 349.
213/ Sedl. s. 602 uvádí, že skopek vyrůstá z oblaku, přijetí k erbů datuje na 11. srpna 1562. Král na s. 282 uvádí, že skopek je jen v dolní polovině (připouští ale i skopce přes celý štít) a vyskakuje z oblaku. Na s. 286 má skopce v celém štítě, navíc má oblak.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 1.
Sch.-Král s. 2.
Doerr s. 293.
214/ Sal 22/192'-195. Mezi staroměstskými měšťany ho uvádí Líva na s. 368 a Berní rula na s. 44.
215/ Sedl. s. 360-361 má erb bez odchylek. Král s. 317 uvádí zeď červenou, nemá pera na přílbě muže a kvádrování zdi.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 3 uvádí Pavla Aretina, sekretáře domu rožmberského, nob. 12. srpna 1615.
Sch.-Král s. 5.
Doerr s. 86.
216/ Sal 286/102-102'
Jiřího Melantricha uvádí mezi staroměstskými konšely Douša na s. 76, 80-85.
217/ Matěje Bydžovského uvádí mezi staroměstskými konšely Douša na s. 84
218/ Sal 287/60'
219/ Sal 12a/460-465
220/ Sedl. s. 527 má lilii dvojitou.
Král s. 308 neuvádí brnění.
M.-C. s. 288 má štít dělený kosmo, tab. 138 štít kosmo dělený, přílba turnajská, pravý roh v klenotu dělený černo stříbrně.
Sch. s. 102 uvádí pražského měšťana Jana Melantricha z Aventýna nob. 1625. Na s. 9 má Bydžovského z Aventýna nob. 1590.
Sch.-Král s. 159, polepšení erbů považuje za pouhou konfirmaci. Bydžovský je na s. 28., Rožďalovský na s. 220, kde je uvedeno, že jde o příjmení Bydžovských, Dyndů a Truhlíků.
Doerr s. 40.
221/ Sedl. s. 527 neuvádí meč v ruce muže, typ přílby, korunu a přesné pořadí tinktur rohů v klenotu.
Král. neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Doerr s. 64.

- 222/ Sal 286/128'-129
Bílek na s. 971 uvádí Jana Martina Bezděckého z Bezděčí Hory, stejně tak Líva na s. 369.
223/ Sedl. s. 368-369 má modrý štít se zlatým půlměsícem rohy vzhůru a nad ním zlatou hvězdu. Na štítě kolčí přílba s modro - zlatými příkryvadly, klenot opakuje figury ze štítu na paví kytě.
Král. neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. neuvádí.
Sch.-Král s. 14.
Doerr s. 35
224/ Sal 22/161'-165
Jonatu Bohutského z Hranic uvádí Líva na s. 369 a Šebánek na s. 924.
225/ Sedl. s. 373 odvolává na popis znaku Šturma z Hranic na s. 642, kde uvádí jako polepšený znak čtvrcený štít, kde v 2. a 3. poli je v červeném modrý kotouč se zlatým kruhem posázeným stříbrnými korálky. Klenotem jsou dvě křídla, pravé děleno červeně - stříbrně, levé modro - zlaté, mezi nimi kotouč ze štítu. Příkryvadla uvádí správně.
Král. s. 137 u hesla mořský kozorožec uvádí, že ho měl v 1. a 4. poli znaku Šturm z Hranic, který přijal k erbů Bohutského z Hranic.
M.-C. neuvádí.
Sch. neuvádí.
Sch.-Král s. 19.
Doerr s. 85.
226/ Sal 12a/389'-390'
Šebánek uvádí na s. 924 Václava Borka z Hornic.
227/ Sedl. neuvádí.
Král. neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. neuvádí.
Sch.-Král s. 247, uvádí ho jako Sobka z Kornic.
Doerr s. 61, uvádí ho jako Tomáše Sobka z Kornic.
228/ Sal 286/58'
Gellner uvádí jako staroměstského měšťana Václava z Kaliště a Ottrfeldu, syna Matěje Bresslera z Ottrfeldu.
229/ Sedl. s. 463 neuvádí tinktury nože a kladiva.
Král s. 154 uvádí jen štít a bez tinktur, s. 367 místo nože má sekeru, neuvádí tinktury topírka kladiva.
M.-C. s. 55, tab. 40 uvádí pouze polepšený erb, který v salbuších není.
Sch. neuvádí.
Sch.-Král s. 23.
Doerr s. 31.
230/ Sal 12a/261-264'
RG 89/138'-139'
231/ Sedl. s. 489 uvádí dělení předního křídla v klenotu jako modro - stříbrné. Příjmení má v podobě Carohesi.
Král. neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 80.
Sch.-Král s. 127.
Doerr s. 58, 295.
232/ Zikmunda Celestýna z Freifeldu uvádí Bílek na s. 972, Douša na s. 101, 102, Berní rula na s. 19, Šebánek na s. 924 a Líva na s. 369. Taktéž je uveden v Purkmistrech na s. 107.
233/ Sal 12b/638'-639'
RG 89/168'-169
234/ Sal 12b/835-840
235/ Sedl. s. 485 neuvádí přílbu a točenici. U listiny z r. 1605 neuvádí, že jde též o potvrzení šlechtictví příjímajícím k erbů, nemá ani záměnu točenice korunou.
Král s. 285 má stříbrno - červeně dělený štít, v něm železnou kotvu, v klenotu rostoucího stříbrného jedno-rožce Na s. 305 má erb správně, jen neuvádí položení kotvy.
M.-C. s. 284, tab. 135 uvádí jen kotvu z Freifeldu. Erb jako Král na s. 285, ale kotva je černá se zlatým okem.

- Sch. s. 24.
Sch.-Král s. 32.
Doerr s. 68, 74, 75.
236/ Jako staroměstského měšťana uvádí Matěje Collina z Choteřiny Rukověť I., s. 416-451.
237/ Sal 284/127-128
238/ Sedl. s. 478-479 bez odchylek
Král s. 140 uvádí jen štít, ten bez tinktur a rozmístění hvězd, na s. 358 má pegasa zlatého, tinktury hvězd ani jejich rozmístění neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. neuvádí.
Sch.-Král s. 38.
Doerr s. 20.
239/ Sal 12b/760-760'
240/ Uvádí jen Doerr s. 72.
241/ Sal 12b/900-904
Líva na s. 370 uvádí Ludmilu Cyrillovou Konecchlumskou z Konecchlumí rozenou z Morchendorfu, ovdovělou Šmertošovou z Rysntalu.
242/ Sedl. neuvádí.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. neuvádí.
Sch.-Král s. 37.
Doerr s. 76.
243/ Sal 12a/520-521'
244/ Sedl. s. 453 - 454 erb bez odchylek, nobilitaci datuje na 16. červen 1596.
Král s. 276 popisuje erb jako zlatý štít s černou zdí, zpoza níž vyrůstá černý kozel. Klenotem je rostoucí černý kozel mezi černým a zlatým rohem.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 68 uvádí Pavla Kalaue z Častolovic, nob. 1629, s. 147 uvádí staroměstského měšťana Tomáše Schlemera z Častolovic, nob. 1604.
Sch.-Král s. 108 Kalousovský, s. 246 Šlemer.
Doerr s. 65 psáno „Kolausowsky“.
245/ Sal 285/35'-36'
Fridricha Ottu z Dalmanhorstu uvádí Douša na s. 76, Ondřeje Klatovského z Dalmanhorstu uvádí Kratochvíl na s. 259.
246/ Sedl. s. 473, blason je pravděpodobně překladem textu listiny ze salbuchu. Uvádí, že z přijatých k erbu je ze Starého Města Pražského pouze Philo.
Král s. 306 popisuje erb jako vícekrát kosmo dělený štít černě a modře, v prvním, třetím a pátém černých pruzích zlaté trojlístky ve stejném uspořádání jako v listině. Klenot bez odchylek.
M.-C. neuvádí
Sch. neuvádí
Sch.-Král s. 182 klade nobilitaci Fridricha Ottu z Dalmanhorstu na 7. září 1545.
Doerr s. 23, datuje stejně jako Sch.-Král.
247/ Sal 12b/743-744
Michala Bezděkovského uvádí Urbanová na s. 112. Bohuslava Gerla uvádí Berní rula na s. 21, Urbanová na s. 113 a Šebánek na s. 925. Matyáše Jirkovského uvádí Douša na s. 101, 102, 104, 105 a Urbanová na s. 112, 113. Dále Jana Jirkovského uvádí Berní rula, Líva s. 375 má Jana a Lidmilu Jirkovské, děti Matyáše Jirkovského z Děvína a Ludmily Kuklové z Taurnperka. Jana Duchoslava Kadovského uvádí Douša na s. 97-99, Berní rula na s. 16 a Šebánek na s. 925. Divíše Rotnpergára má Urbanová na s. 113 a Mendelová na s. 154, 155.
248/ Sedl. s. 369 uvádí kosmo dělený štít.
Král s. 310 má třikrát dělený štít, modře, zlatě, červeně a modře, v 1. poli zlatý rostoucí lev držící stříbrný půlměsíc, ve 3. dvě zlaté hvězdy. Klenotem jsou dva rohy, pravý červený, levý modrý, mezi nimi rostoucí lev ze štítu.
M.-C. neuvádí
Sch. s. 9 Bezděkovský, datuje nob. na 1604, s. 45 Gerl. Ostatní neuvádí.

- Sch.-Král. s. 14 Bezděkovský, s. 67 Gerl, s. 104 Jirkovský, s. 106 Kadovský, s. 218 Rotnperger.
Doerr s. 72
249/ Sal 12b/885-886
Mikuláše Divíše uvádí Bílek na s. 955, Berní rula na s. 22 a Líva na s. 371. Jana Sroubeného uvádí Urbanová na s. 112.
250/ Sedl. s. 395 uvádí zlato červeně dělený štít, v horní polovině rostoucí jelen přirozených barev se zlatou korunkou na krku, na štítě kolčí přilba, klenotem je rostoucí jelen ze štítu.
Král s. 276 popisuje erb stejně jako Sedl.
M.-C. neuvádí
Sch. s. 62 Hořepnický, nob. 27. dubna 1610, s. 84 Kučera, nob. stejná.
Sch.-Král s. 44 Divíš, s. 94 Hořepnický, s. 131 Kučera, s. 251 Sroubený.
251/ Sal 285/169'-170'
Pavla Žipanského uvádí Douša na s. 75-80, Roubík na s. 349.
252/ Jana Bartoška (Bartoškovice) uvádí Douša na s. 78, 80- 87 a Roubík na s. 349.
253/ Sal 286/55-55'
254/ Sedl. s. 690 neuvádí barvu prstenu a že jde o rubín na něm, má navíc barvu větve. Klenotem jsou podle něho dvě křídla, červeně a stříbrné.
Král s. 106 pouze štít, popisuje tinktury jen u papouška a větve, neuvádí prsten v zobáku. S. 344 bez odchylek, jen má navíc barvu větve.
M.-C. neuvádí
Sch. s. 200 uvádí Žipanského, nob. 1562.
Sch.-Král s. 9 Bartošek, s. 306 Žipanský.
Doerr s. 25, 31
255/ Sal 22/302-302'
256/ Sedl. s. 400 bez odchylek
Král s. 357 uvádí, že gryf drží červeně - stříbrně polcený praporek, v klenotu je rostoucí gryf ze štítu.
M.-C. neuvádí
Sch. s. 31 uvádí až polepšení erbu pro Jana Kornelia Dvorského z Gryfí Hory z 15. listopadu 1681.
Sch.-Král s. 50.
Doerr s. 88.
Kresba vychází z pečeti Jana Dvorského z Gryfí Hory z roku 1634 - ANM, sbírka H 43.
257/ Sal 12a/587-588'
258/ Sedl. neuvádí.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 28, nob. 1601.
Sch.-Král s. 50.
Doerr s. 67.
259/ RG 3/33
Jakuba Fikara uvádí Bydžovský z Florentina s. 65.
260/ Sedl. bez odchylek.
Král s. 105 má jen štít bez tinktur, s. 344 uvádí pštrosa stříbrného a podkovu zlatou. Jako klenot má hlavu pštrosa ze štítu.
M.-C. neuvádí
Sch. s. 38 pod heslem, „Fikar, Jakob“ je uvedeno toto přijetí k erbu, pod heslem „Fikar v. Wrath, Jakob“ na téže straně je uvedena nobilitace 1544.
Sch.-Král s. 58.
Doerr s. 289
261/ Benedikta Finka uvádí Šebánek na s. 924. Berní rula na s. 25 uvádí Samuela Finka z Kolburka.
262/ RG 168/145-146'
263/ Sal 12b/959-963
264/ Sedl. s. 477 uvádí, že gryf drží praporek, počet pruhů v levém poli štítu uvádí jako 5-6, přikrývadla po levé straně přilby má modro - zlatá. V klenotu uvádí gryfa rostoucího. Neuvádí typ přilby a korunu.
Král s. 140 uvádí že štít je štípený, gryf že drží prapor, bez barev. S. 265 gryf drží červený prapor.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 38 uvádí že 1593 byl nob. Jiří Fink z Kolburka.

- Sch.-Král s. 58 uvádí totéž co Sch.
Doerr neuvádí.
Stylizace háku v kresbě vychází z pečeti Daniela Kocha z Kolburka z roku 1590 a 1600 a z pečeti Pavla Kocha z Kolburka z roku 1603 - ANM, sbírka H 28.
Sal 286/155-155'
- 265/ Douša s. 103, 104 uvádí Davida Floryna z Lamštejna, téhož uvádějí Purkmistři na s. 109. Líva s. 372 uvádí Bohuslava a Magdalenu Floryny z Lamštejna, děti Davida Floryna z Lamštejna a Anny Winterové z Polehrad, kterou uvádí též Berní rula na s. 15.
- 266/ Sedl. s. 410 zná nobilitaci, ale erb popisuje dle pečete z r. 1630. Štít polcený, vpravo půl jehněte na trávníku, vlevo dva šikmé pruhy, mezi nimi „kolmý“ úzký pruh, z horního pruhu nahoru a dolního dolu vyrůstá polovina lilie. Klenotem je rostoucí jehně.
Král. s. 267, vpravo ze zelené půdy rostoucí jehně, vlevo pětkrát kosmo děleno. Klenotem je rostoucí jehně.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 39 má Davida Floryna z Lamštejna, nob. 1604.
Sch.-Král. s. 59.
Doerr s. 36.
- 267/ Sal 12b/820-821.
- 268/ Sedl. s. 643-644 neuvádí v levé polovině barvu trojvrší.
Král s. 266 má jen Šultyse, vpravo v černém tři zlaté routy svisle pod sebou, vlevo v modrém kamzík na skále. Klenotem je rostoucí kamzík.
M.-C. neuvádí.
Sch. uvádí jen Jana Šultyse nob. 1611 na s. 152.
Sch.-Král. s. 64.
Doerr s. 74.
- 269/ Berní rula uvádí na s. 30 Jana, Adama a Jindřicha Gally z Rajštejna.
- 270/ Sal 12b/706'-707.
- 271/ Sedl. neuvádí.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. neuvádí.
Sch.-Král s. 65.
Doerr s. 70.
- 272/ Sal 284/123'-124.
Bílek uvádí na s. 125 Kašpara Kristiána Granovského, Berní rula uvádí na s. 22 Kašpara Granovského.
- 273/ Sal 12b/1001-1005
- 274/ Sedl. s. 418 uvádí, že levé křídlo je polceno černo - zlatě.
Král s. 261 má vpravo růže nad a pod druhým břevnem, levou polovinu má červenou.
M.-C. neuvádí.
Sch. neuvádí.
Sch.-Král s. 72.
Doerr s. 20.
- 275/ Sedl. s. 418 uvádí břevna pošikem, jinak štít bez odchylek. Koně v klenotu má jako jednu z variant.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Doerr s. 79.
Kresba polepšeného znaku vychází z pečeti Kašpara Granovského z Granova ze 14. března 1629 - ANM, sbírka H 18.
- 276/ Sal 286/59-59'
Jana Hada uvádí Urbanová na s. 109 a Šebánek na s. 925. Dále jsou uváděni: Felix - Bílek s. 958, Šebánek s. 925; Pavel - Bílek s. 958, Urbanová s. 112, Mendelová s. 154, Šebánek s. 925; Vojtěch - Bílek s. 970, Douša s. 90-91, Urbanová s. 109; Vojtěch ml. - Bílek s. 971, Urbanová s. 112; Vojtěch nejml. - Líva s. 373; Tomáš - Bílek s. 132.
- 277/ Sedl. s. 423 bez odchylek.
Král s. 141 uvádí jen štít bez tinktur, kde stojí, že saní hlavu s krkem používali Hošek a Had z Proseče a Proseč z Prostého, první dva ji používali někdy i s předními pařáty. S. 270 uvádí že saň roste z okraje štítu a je stříbrná.

- M.-C. neuvádí.
Sch. s. 51 uvádí až Adalberta Hada z Proseče, nob. 1659.
Sch.-Král s. 77.
Doerr s. 31.
- 278/ Sal 12a/80-80'
Bílek s. 955 uvádí Jiřího Haunšilta z Fyrštenfeldu. Líva uvádí na s. 373-374 vdovu po něm Kateřinu roz. Hadovou z Proseče a jejich děti Jana, Jiřího, Dorotu a Kateřinu.
- 279/ Sedl. s. 430 uvádí že štít v pravém horním rohu štítu je modrý a že obrněný muž do něho seká. Neuvádí typ přílby příkryvadla a točenici. Datuje jen rokem.
Král s. 317 ozbrojenec seká mečem do modrého štítu, totéž co klenot.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 54 nob. Jiří Haunšilt z Fyrštenfeldu 1606.
Sch.-Král s. 81.
Doerr s. 52.
- 280/ Sal 12a/417-418
- 281/ Sedl. neuvádí.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 51 Tomáš, nob. 12. 9. 1569.
Sch.-Král s. 76, totéž co Sch.
Doerr s. 62.
- 282/ Matyáše Holečka uvádí Urbanová na s. 108 a Kratochvíl na s. 259.
- 283/ Sal 283/83
- 284/ Sedl. s. 440 bez odchylek.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. neuvádí.
Sch.-Král s. 92.
Doerr s. 14.
- 285/ Sal 12a/414-415
M. Šimona Humberka uvádí Douša na s. 93, 96 a Berní rula na s. 36.
- 286/ Sedl. neuvádí.
Král s. 264 uvádí polcený štít, vpravo rozděleno stříbrným břevnem zlato - modře, na břevnu červená růže, vlevo v modrém zlatá skála, z ní vyrůstá stříbrný korunovaný lev. V klenotu jsou dvě rozevřená křídla, pravé červené se stříbrným břevnem a na něm je červená růže, levé zlaté s modrým břevnem a na něm je taktéž červená růže.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 64 má jen příjmení, predikát a označení že jde o Adelstand, jinak nic.
Sch.-Král s. 99.
Doerr s. 62.
- 287/ Sal 283/166-166'
- 288/ Sedl. neuvádí.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. neuvádí.
Sch.-Král s. 100 uvádí jako „Mathias v. Hyrš“.
Doerr s. 16.
- 289/ Sal 12a/585-587
- 290/ Sedl. s. 485 uvádí pravé křídlo v klenotu dělené zlato - červené.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 21 uvádí Vavřince Chvalského z Jenštejna, nob. 17. srpna 1597. Na s. 132 má Rakovnického, nob. jako u Chval(itského).
Sch.-Král s. 129, heslo „Křiž Chvalitský v. Jenštejn, Laurenz“, s. 207 uvádí Rakovnického.
Doerr s. 67.
- 291/ Adama nejst. Jeronise z Libušína uvádí Douša na s. 95 a Šebánek na s. 925.

- 292/ Sedl. s. 415.
293/ Sal 12b/738-742
294/ Sedl. s. 415 uvádí místo koruny na přílbě točenici a pravý roh v klenotu dělen zlatem - modře.
Král s. 306 neuvádí tinktury šípů.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 45 u hesla „Geronis“ odkazuje na heslo „Jeronis“, s. 66 u hesla „Jeronis“ odkazuje na heslo „Geronis“, s. 90 u hesla „v. Libuschin“ odkazuje na heslo „Geronis.“
Sch.-Král s.68, 103 (Geronis, Jeronis).
Doerr s. 72.
295/ Sal 12b/1027-1030'
Jana Jezberu uvádí Bílek na s. 220, 977 a Líva na s. 375.
296/ Sedl. s. 459 eviduje sice přijetí k erbu, ale popisuje až polepšený erb z 2. listopadu 1630.
Král s. 83 uvádí jen štít polepšeného znaku bez tinktur.
M.-C. s. 283, tab. 134. má polepšený erb .
Sch. s. 45 uvádí až udělení rytířského stavu z r. 1630.
Sch.-Král s. 103.
Doerr s. 80.
297/ Berní rula uvádí na s. 48 Jana a Annu Jizbické z Jizbice.
298/ Sal 12a/341'-342'
299/ Sedl. s. 460-461 bez odchylek.
Král s. 72 vyobrazení štítu, šrafováno, bez odchylek. S. 164 popisuje pouze štít bez tinktur. S. 314 bez odchylek.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 46 heslo „Gizbitz v. Gizbitz, Mathias“, nob. 1593.
Sch.-Král s. 104.
Doerr s. 60.
300/ Urbanová uvádí na s. 110 Václava Junka z Roklína.
301/ Sal 287/302-302'
302/ Sedl. s. 576 popisuje erb podle pečeti Jana Tomana Poříckého z Roklína z roku 1574, kde je jen štít.
Nezmiňuje se o věnci, který lev drží a nejasně popisuje břevno.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 67 uvádí Václava Junka z Roklína, nob 1592.
Sch.-Král s. 106.
Doerr s. 46.
303/ Sal 286/40'
Vojtěcha Kačku z Kačina uvádí Urbanová na s. 110.
304/ Sedl. neuvádí.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí
Sch. neuvádí
Sch.-Král s. 106 píše jméno jako „Kaček v. Kačín“.
Doerr s. 29 píše jméno jako „Kaczek von Kaczin“.
305/ Jako staroměstského měšťana ho uvádí Douša na s. 97.
306/ Sal 12b/772-773
307/ Sedl. neuvádí
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 6 uvádí Václava Kadeřávka z Kuttendorfu, nob 1601
Sch.-Král s. 106.
Doerr s. 73.
308/ Líva na s. 376 uvádí Oldřicha Kapouna z Karlova a jeho manželku Annu roz. ze Sebusína (Mišovská ?).
309/ RG 89/43
310/ Sedl. s. 465 bez odchylek.
Král s. 103 popisuje jen štít bez tinktur, znamením je kohout s prstenem v zobáku. který se podle něj považuje za kapouna S. 342 úplný erb, neuvádí trojvrší ani pařát na hlavě.

M.-C. neuvádí.

Sch. s. 69 píše jméno jako „Kapaun v. Karlsberg“.

Sch.-Král s. 109 uvádí jako nobilitaci přijetí Jiřího Vadase a Mikuláše Novobydžovského k erbu Jana Kapouna a Václava Bíny z Karlova z 5. dubna 1591.

Doerr s. 293.

311/ Sal 287/247'

Pavla Kapra uvádí Douša na s. 81-84, 86, 87 a Roubík s. 349. Zikmunda Kapra uvádí Douša s. 95, 100, Mendelová s. 148, 149 a Šebánek s. 925. Jana Kapra uvádí Berní rula s. 45 a Šebánek s. 925, Mikuláše Kapra uvádí Douša s. 90. Daniela Kapra uvádí Douša s. 101, 102 a Šebánek s. 925. Jiřího Kapra uvádí Mendelová s. 150, 151, 153-155 a Šebánek s. 925. Jana Daniela Kapra uvádí Bílek s. 974.

312/ Sedl. s. 465 bez odchylek

Král s. 110 popisuje jen štít bez tinktur, nemá spojení kaprů v jedné hlavě. S. 347 popisuje celý znak, opět neuvádí spojení kaprů. V klenotu nepopisuje tinktury ani dělení rohů.

M.-C. neuvádí.

Sch. s. 69 uvádí Jana Kapra z Kaprštejna, nob. 1580.

Sch.-Král s. 109.

Doerr s. 45.

313/ RG 89/81'-81b'

Valentina Kirchmayera uvádí Šebánek s. 926. Valentina ml. Kirchmayera uvádí Líva s. 376. Jeho ženu Annu rozenou Nerhořovou z Holtperka uvádí Líva s. 376. Jejich syna Karla Kirchmayera uvádí Bílek s. 960, Šebánek s. 926 a Líva s. 376. Jana st. Kirchmayera uvádí Bílek s. 265, 978, Roubík s. 349, Berní rula s. 26, Šebánek s. 244 a Purkmistři s. 108, 109. Jeho manželku Anežku roz. Teyflovou z Zeilberka uvádí Líva s. 376. Jejich syna Jana ml. Kirchmayera uvádí Líva s. 376. Líva na téže straně také uvádí Johannu Kirchmayerovou z Reyhovic provdanou Agrikolovou z Horšova.

314/ Sal 22/306'-312

315/ Sedl. s. 471 erb z r. 1571 uvádí jako používaný až do 1618 a také, že byl udělen pouze Valentinovi Kirchmayerovi. Neuvádí u něj typ přílby.

Král původní erb neuvádí.

M.-C. neuvádí.

Sch. s. 73 uvádí Valentina Kirchmayra v. Reichwitz, který dostal erb 3. listopadu 1571 a Valentina Kirchmaiera v. Rakwitz oder Reichwitz, pražského měšťana, nob. 1598.

Sch.-Král s. 114 má erbovní listinu pro Valentina Kirchmayera z Reyhovic z 3. listopadu 1571, šlechtictví pro pražského měšťana Valentina Kirchmayera z Reyhovic z roku 1598, polepšení pro Jana Kirchmayera z Reyhovic datuje správně.

Doerr původní nobilitaci neuvádí, protože listina nevyšla z ČDK.

316/ Sedl. s. 471 toto polepšení sice registruje, ale neuvádí, v čem spočívalo.

Král nepíše výslovně kdy byl erb, který na s. 290 popisuje udělen, ale z popisu je jisté, že jde o erb z roku 1618.

M.-C. neuvádí.

Doerr toto polepšení neuvádí.

317/ Sedl. s. 471 uvádí ve spodní polovině kůly stříbrné, přikrývadla vlevo jako červeně - stříbrná, pravý roh modrý, levý červený, mezi nimi hvězdu. Neuvádí typ přílby a korunu.

Král s. 290 stejně jako Sedl.

M.-C. neuvádí.

Doerr s. 88.

318/ Sal 297/88'-90

319/ Sedl. s. 480 bez odchylek.

Král neuvádí.

M.-C. neuvádí.

Sch. neuvádí.

Sch.-Král s. 122.

Doerr s. 10.

320/ Jakuba Kozla uvádí Bílek s. 980.

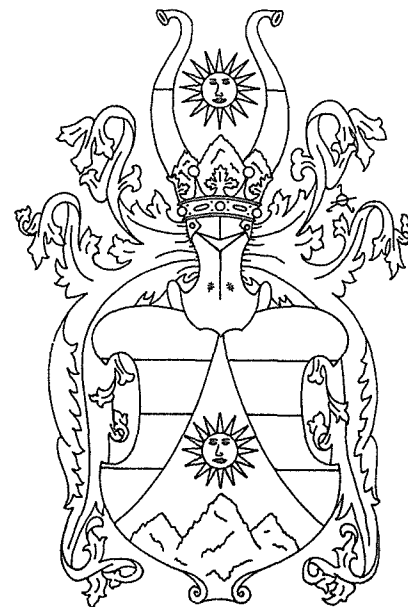
321/ Sal 22/123-126

322/ Sedl. s. 486 neuvádí tinktury stříly ani topůrka kladiva, uvádí, že ruka v klenotu jde přes obě křídla.

Král s. 320 nemá tinktury štítu ani figur, uvádí, že v klenotu je ruka ze štítu mezi červenými křídly.

- M.-C. neuvádí.
Sch. s. 79 uvádí pražského měšťana Heinricha Kozla v. Peczinow, nob. 1599 a Adama Kozla v. Peczinowes, nob. 15. září 1575.
Sch.-Král s. 125 uvádí nob. Adama Kozla z Peclinovce jako Sch.
Doerr s. 84.
Kresba znaku vychází z pečeti Adama Kozla z Peclinovce z roku 1570 - ANM, sbírka H 31.
- 323/ Pavla Krisitána uvádí Douša s. 81, 88.
324/ Sal 286/97
325/ Sedl. s. 493 neuvádí typ přílby.
Král s. 103 popisuje jen štít bez tinktur.
M.-C. neuvádí.
Sch. neuvádí.
Sch.-Král neuvádí.
Doerr s. 34 tuto nobilitaci má jako erbovní listinu pro Paula, Christiana a Johanna Gelniky.
326/ Sal 12a/164'-165'
Václava Krocína uvádí Douša s. 89-91, 93 a Šebánek s. 926. Jana Krocína uvádí Douša s. 95, 96.
327/ Sal 12a/314-317
328/ Sal 12a/424'-430
329/ Sedl. s. 491 uvádí kosmo dělený štít, břevno „pošíkem“, přikrývadla vpravo jako červeně - stříbrná, na břevnu na levém křídle klenotu uvádí že hvězd je na něm více. Neuvádí typ přílby.
Král s. 126 popisuje jen horní pole štítu bez tinktur. S. 308 uvádí lva v horním poli jako stříbrného nebo zlatého, břevno ve spodním poli vodorovné. V klenotu má pravé křídlo černo - zlatě dělené, na levém křídle červené břevno s dvěma hvězdami.
M.-C. s. 5 neuvádí nobilitaci, až rytířský stav z roku 1732 pro Martina Leopolda Krocína z Drahobeje, píše, že známí jsou už od 1570. Štít popisuje jako černý se stříbrnou šikmou patou, v ní červené břevno s dvěma hvězdami. Nahoře ve zlatě rostoucí korunovaný lev držící červenou růží se stříbrným semeníkem. Klenotem dvě křídla, pravé černo - zlatě šikmo dělené, levé stříbrné s dvěma hvězdami. Přikrývadla černo - zlatá, červeně - stříbrná. Na tab. 4 je erb nakreslen podle blasonu s turnajskou přílbou.
Sch. s. 82 datuje nob. rokem 1590.
Sch.-Král s. 130.
Doerr s. 55, 59, 63.
- 330/ Jana Kropáče uvádí Douša s. 70, 71, jiného Jana Kropáče uvádí také Douša s. 94-97. Douša ještě uvádí Zikmunda Kropáče na s. 78-82 a Šebestiána Kropáče na s. 92. Zikmunda Kropáče uvádí také Šebánek s. 926.
331/ Sal 284/56
332/ Sedl. s. 492 bez odchylek.
Král s. 122 nakreslen štít. Na s. 350 celý erb bez odchylek.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 82 uvádí pouze rytířský stav pro Jana Ignáce Kropáče z Krymlova a Höentfalu (sic!).
Sch.-Král s. 130.
Doerr s. 18.
- 333/ Sal 12b/963'-964'
Berní rula uvádí na s. 27 Šimona Krumlovského z Hyršfelzu, jeho a jeho manželku Annu rozenou Šulcovou uvádí též Liva s. 377.
334/ Sedl. s. 493 neuvádí barvu trojvrší, ani tinktury paroží jelena ve štítě, přikrývadla popisuje jako červeně - stříbrná.
Král s. 270 místo trojvrší zelený pahorek, neuvádí tinktury parohů jelena ve štítě.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 82 uvádí datum nobilitace o den dříve.
Sch.-Král s. 131.
Doerr s. 78.
- 335/ Sal 12b/804-805
Liva uvádí na s. 379 Josefa Marka z Kunderatic a jeho dceru Judith provdanou za Jana Martina z Javorníka.
336/ Sedl. s. 676-677 neuvádí typ přílby.
Král s. 323 má modrý štít se zlatým lvem držícím tři klasy, klenotem je rostoucí lev ze štítu mezi modrými křídly.

- M.-C. neuvádí.
Sch. s. 84 uvádí jen nob. ze 7. září 1604 pro Josefa Václava Konráda a Jana Althy z Kunderatic.
Sch.-Král s. 132 uvádí Marka Josefa Václava Kunderáta z Kunderatic, nobilitaci uvádí o měsíc dříve.
Doerr s. 74.
337/ Sal 286/152'
Jana Kutovce uvádí Douša na s. 78, 79, 82, 84, 85.
338/ RG 89/93'-95
339/ Sedl. s. 497 původní erb bez odchylek, uvádí i připuštění Purkhamera, ale bez data a neregistruje polepšení.
Král s. 338 neuvádí, že orlice má jen polovinu křídel. V klenotu totéž a navíc nemá, že pravé křídlo je modré.
M.-C. s. 285, tab. 136 neuvádí datum nobilitace ani polepšení. Orlice má celá křídla, na štítě je turnajská přílba s točenici, v klenotu je i půlměsíc, orlice má opět celá křídla a pravé není modré.
Sch. s. 84 vydává polepšení za nobilitaci.
Sch.-Král s. 134 uvádí listinu z r. 1579 jen pro Purkhamera.
Doerr s. 36, 294.
Kresba znaku vychází z pečeti Anny Kutovcové z Úrazu na Hlubočepích z roku 1592, Viléma Kutovce z Úrazu z roku 1600 a Jindřicha Kutovce z Úrazu z roku 1607 - ANM, sbírka H 33.
- 340/ Jana Kutnaura uvádí Bílek s. 313, 955, Douša s. 103, 104 a Liva s. 377, kde uvádí i jeho manželku Kateřinu rozenou Zákostelskou z Bílejova provdanou předtím za Jeronýma Prunara a po Kutnaurově smrti za Jana Vodňanského z Uračova. Dále uvádí Liva Janovy a Kateřiny děti Jana ml., Šimona, Kateřinu provdanou za Jindřicha Vodňanského z Uračova, a Zuzanu. Pavla Kutnaura uvádí Bílek s. 955, Berní rula s. 21, 25, 30, 38 a Liva s. 377, který zmiňuje i jeho manželku Ester Kaňkovou z Veleslavína.
341/ V původním erbu, který byl udělen Davidu Sontagovi a Šimonu a Samuelovi Simonidovi - Sušickému spolu s predikátem ze Sonnenštejna byly černé pruhy modré, v klenotu byly dva rohy, pravý dělen červeně - stříbrně, levý zlato - modře, mezi nimi trojvrší a slunce ze štítu. Přílba byla korunovaná, kolčí, s červeně - stříbrnými a modro - zlatými přikrývadly - SÚA Praha, ČDK, sign. IV D 1. kart. 487 (koncept).
- 342/ Sal 12b/985'-989
343/ Sedl. s. 497 neuvádí počet pruhů, skálu, typ přílby a přikrývadla. Levé křídlo v klenotu má zlato - černé.
Král s. 129 uvádí, že měli v červené špičce zlaté slunce. S. 290 celý erb, neuvádí skály ve špičce, levé křídlo v klenotu dělí zlato - černé.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 84 uvádí že 1526 získal rytířský stav Heinrich Kutenauer von Sonnenstein.
Sch.-Král s. 134.
Doerr s. 79.
- 344/ Sal 12a/290-293'
345/ Sedl. neuvádí.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 94 uvádí Niklase Löwa v. Löwenstein, nob. 1595.
Sch.-Král s. 149.
Doerr s. 59.
- 346/ Sal 12a/10-10'
Jana Libockého z Libě Hory uvádí Douša s. 91 a Šebánek s. 926.
347/ Sal 22/118'-122'
Jana Černovického z Libě Hory uvádí Douša s. 104-105, Liva s. 370 a Berní rula s. 14, ta také uvádí Annu Černovickou z Libě Hory na s. 19 a 25.



- 348/ Sedl. s. 508 uvádí štít červený, orlici v klenotu černou a příkrývadla červeno - zlatá.
Král s. 125 uvádí 3 zlaté libečky s listy na trojvrší. S. 352 popisuje celý erb, uvádí, že libečky mají zelené listy, totéž co klenot, někdy černá orlice.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 24 Černovický, s. 90 uvádí Jana Libockého z Libé Hory, královéhradeckého měšťana, nob. 6. listopadu 1612.
Sch.-Král s. 33 Černovický, 142 Libocký.
Doerr s. 50, 84.
- 349/ Sal 12a/154-155
- 350/ Sal 12b/593'-599
- 351/ Sedl. s. 555 neuvádí typ přílby.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. neuvádí.
Sch.-Král s. 183
Doerr s. 55.
- 352/ Sedl. neuvádí.
Král. s. 22 uvádí, že 1607 byli nob. Cikáni, Činvic, Duchoslav, Hradecký, Norys, Pacovský a Tábořský z Libína. S. 136 popisuje horní polovinu bez tinktur. S. 283 popisuje celý erb, okřídlený jelen v horní polovině je zlatý, pravý roh v klenotu dělen stříbrno - červené, dvě pera, modré a stříbrné.
M.-C. neuvádí.
Doerr s. 67.
- 353/ Sal 22/85-86
Šimona Lopatského z Liběchova uvádí Berní rula s. 27, 32, a Líva s. 378. Pavla Lopatského uvádí Berní rula s. 32. Zikmunda Lopatského uvádí Líva s. 378.
- 354/ Sedl. s. 411 neuvádí typ přílby.
Král s. 329 uvádí jelena ve štítě i v klenotu jako stříbrného.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 95 klade nobilitaci na 17. únor 1612.
Sch.-Král s. 148.
Doerr s. 83.
- 355/ Sal 12a/465'-468'
Severina Loštického uvádí Douša s. 100-102, Rukověť III, s. 209-210, Šebánek s. 926 a Purkmistři s. 107, 108.
- 356/ Sedl. s. 515 uvádí, že Kalliopé drží v pravici stělu.
Král uvádí dolní pole stříbrné, v celém štítě zlaté oděný anděl, v pravici drží tři zlaté šipy, v levici zelenou ratolest. V klenotu nemá parohy.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 95 nobilitaci klade až na 1617.
Sch.-Král s. 148.
Doerr s. 64 přepisuje jméno jako Loschiczky.
- 357/ Sal 12a/158-159
- 358/ Sedl. neuvádí.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 92 Linský, s. 96 Lubinský, s. 190 Vltavský, u všech uvádí jako datum nobilitace 16. říjen 1586 a predikát má ve tvaru „v. Lubin“.
Sch.-Král s. 145 Linský, s. 149 Lubinský, s. 283 Vltavský. Predikát uvádí u všech stejný jako Sch.
Doerr s. 55.
- 359/ Sal 12a/551'-554'
Kašpara Lukáše z Luftnštejna uvádí Douša s. 92, 93, 95, 97. Jana Lukáše Lukšana z Luftnštejna uvádí Bílek s. 978, Berní rula s. 25, 34 a Líva s. 378. Ten uvádí i jeho dvě manželky, první Reginu, druhou Marii Pichlerovou, a děti, Václava, Kateřinu a Ludmilu z prvního a Jana Jiřího z druhého manželství.
- 360/ Sedl. s. 516 uvádí jako původní erb modro - zlaté dělený štít, nahoře modrý lev, dole tři stříbrná kosmá břevna. Na korunované kolčí přílbě rostoucí modrý lev.
Král původní erb neuvádí.

- M.-C. neuvádí.
Sch. s. 96 uvádí „Lukáš v. Luftenstein. Adelstand“.
Sch.-Král s. 150 uvádí predikát jako v. Lustenstein.
- 361/ Sedl. s. 516 uvádí, že touto listinou bylo potvrzeno vladycství.
Král s. 278 uvádí horní pole zlaté s modrým lvem, dolní modré s třemi stříbrnými kůly, v klenotu modrého rostoucího lva. Vše pod heslem „Lukstein z Luftensteina“.
M.-C. neuvádí.
Doerr s. 66.
- 362/ Sal 283/176'-177'
Jana Mikeše z Hrobčic uvádí Douša s. 70, 71 a Kratochvíl s. 259.
- 363/ Sedl. s. 445 neuvádí typ přílby a čtvrcení kyty.
Král s. 109 popisuje jen štít bez tinktur, uvádí, že z Hrobčic měli dva hady třikrát stočené.
M.-C. s. 67 uvádí Hrobčické z H. mezi svobodnými pány.
Sch. s. 104 mluví o nobilitaci, ne přijetí k erbu a klade ji do r. 1545.
Sch.-Král s. 162.
Doerr s. 16.
- 364/ RG 168/287'-290
Daniela Nettera uvádí Berní rula na s. 26. Urbana Nettera uvádí Douša na s. 81. Ambrože Nettera uvádí Šebánek na s. 927.
- 365/ Sedl. s. 525 píše, že Netterové a Matthiasové přišli do Čech koncem 16. stol. Lilie v erbu podle něj není dvojité, obě křídla uvádí dělená modro - zlaté.
Král s. 352 bez odchylek.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 110.
Sch.-Král s. 173.
- 366/ Sedl. s. 525 neregistruje polepšení. Popisuje čtvrcený znak Barbory Matthiasové z Glauchova, kde v 1. a 4. poli jsou figury podobné znaku Příchovských, 2. je stříbrné s červenou pohanskou hlavou s krkem a bílým páskem, 3. je červené se stříbrnou hvězdou nad stříbrným měsícem. Klenotem jsou tři paví pera.
Král neuvádí polepšení.
M.-C. neuvádí.
Doerr neuvádí.
- 367/ Blažeje Nožičku uvádí Douša na s. 70. Berní rula na s. 15 uvádí Dorotu Nožičkovou z Votína.
- 368/ Sal 284/64-64'
- 369/ Zápis v registrech je směrný, kdyby šlo o potvrzení znaku, bylo by to v zápise zachyceno. Jelikož však listina z r. 1541 stanoví, že její příjemci mohou užívat erb jako měšťané, je na místě domněnka, že listina z roku 1556 stanovila, že je možno užívat erb ve shodě se zvyklostmi a právy rytířů.
- 370/ Sal 286/57'
- 371/ Sedl. s. 547 uvádí nobilitaci z 18. dubna 1541 a odvolává se na heslo „Díblíkové a Třídvorští z Otína“. Uvádí navíc kvádrování zdi a tinktury brány a mříže (což je až v listině z r. 1556), neuvádí typ přílby, točeni a modrou barvu pravého gryfova křídla.
Král. s. 358 neuvádí počet stínek.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 113 uvádí „Nožička v. Votín. Adelstand“.
Sch.-Král s. 176.
Doerr s. 18, 31, Nožičku podruhé uvádí jako Neziczky.
- 372/ Bílek s. 402 a 955 uvádí Jana Oršinovského z Firštenfeldu. Téhož uvádí Líva s. 380 spolu s jeho manželkou Zuzanou rozenou Trejtlárovou z Krošvic.
- 373/ Sal 12a/287-288
RG 89/160'
- 374/ Sedl. s. 551-552 popisuje u nobilitace jen štít, ten bez odchylek a uvádí, že později Oršinovští z Firštenfeldu používali jako klenot pannu.
Král s. 269 v klenotu uvádí zlato - modře oděnou pannu. Jméno komolí na „Ouřinovský“.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 114.
Sch.-Král s. 180.
Doerr s. 58, 295.

- 375/ Jako staroměstského měšťana uvádí Jakuba Osejna Sedl. s. 502.
376/ Sal 12b/707'-712'
Bílek uvádí na s. 322 Jakuba Lavína z Ottenfeldu. Jaroslava Lavína z Ottenfeldu uvádí Bílek na s. 322 a 978, Berní rula na s.18 a Liva na s. 378 spolu s manželkou Markétou rozenou Strakovou. Samuela Lavína (bez predikátu) uvádí k r. 1590 Šebánek na s. 926.
377/ Sedl. s. 502 uvádí pravé pole v horní polovině štítu červené, pravé křídlo v klenotu dělené zlato - červené. Neuvádí přílibu, přikrývadla ani točenici.
Král s. 280 nahoře uvádí pravé pole červené, neuvádí tinktury břevna. V dolní polovici štítu uvádí prostřední pruh jako červený, v klenotu uvádí pravé křídlo dělené zlato - červené.
M.-C. s. 286 má nobilitaci Václava Lavína z 27. února 1571. Chyby v blasonu stejné jako Král. přikrývadla uvádí modro - zlato - červená. Tab. 136 jako blason, turnajská příliba.
Sch. s. 87 uvádí datum Václavovy nob. na 27. února 1578.
Sch.-Král s. 138 to co Sch.
378/ Sedl. uvádí jen přijaté, polepšení neregistruje.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Doerr s. 70-71.
Kresba vychází z pečeti Albrechta Lavína z Ottenfeldu z roku 1634 a 1643 - ANM, sbírka H 43.
379/ M. Nikodéma Chotěbořského z Paumberka uvádí Douša s. 82-84 a Urbanová s. 109.
380/ Matyáše Ornia z Paumberka uvádí Douša s. 75-77 a Šebánek s. 927. Na téže straně uvádí Šebánek též Václava Ornia z Paumberka.
381/ Jiří Svěchýn z Paumberka pocházel z Chrudimě, jeho potomci se usídlili na Novém Městě pražském (jeho syn Gabriel), nebo zůstali v Chrudimi (Jiřího syn Petr), popřípadě se stali měšťany Hradce Králové (Petrovi synové Gabriel a Jiří) - viz Rukověť V, s. 248-256.
382/ Sal 285/68'-69'
383/ Rukověť V, s. 248.
384/ Pavla Fišla uvádí Šebánek s. 924. Mendelová s. 151-153 uvádí Jana Adama Fišla z Paumberka.
385/ Sal 12a/93'-96'
386/ Sedl. s. 618-619 téměř doslovný popis.
Král s. 284 má správný popis, uvádí, že tento erb užíval Chotěbořský, Ornis, Fišl, Kučera a Svěchýn z Paumberka
M.-C. neuvádí.
Sch. uvádí Matyáše O. z P. nob. 1596.
Sch.-Král s. 35 Chotěbořský, s. 58 Fišl, s. 180 Ornius.
Doerr s. 23, 53.
387/ 12a/157-157'
388/ Sedl. neuvádí.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. neuvádí.
Sch.-Král s. 186.
Doerr s. 55.
389/ Sal 12a/522-527'
Daniela Pichlpergera uvádí Douša s. 94. Jeho manželku Annu rozenou Havlíkovou Srnovcovou z Varvažova uvádí Berní rula s. 18, 42 Daniela ml. Pichlpergera uvádí Liva s. 381 spolu s jeho manželkou Helenou. Kryštofa Pichlpergera uvádí Bílek s. 981. Berní rula s. 35 a Liva s. 381, který uvádí i jeho manželku Helenu. Jindřicha Pichlpergera uvádí Douša s. 104, Šebánek s. 927 a Liva s. 381 Na téže straně uvádí Liva také Kateřinu Pichlpergerovou z Pichlperka
390/ Sedl. s. 568-569 uvádí listinu z 9 září 1579 jako potvrzení šlechtictví z říšské kanceláře pro Jiřího Pichlpergera a listinu z 29. července 1582 jako potvrzení pro Tomáše Pichlpergera s tím, že nobilitováni byli Pichlpergerové 26. srpna 1471 od císaře Fridricha III. a v erbu měli černý štít, v něm na červeném trojvrší červený strom a lva přirozených barev, který strom drží. Na štítě korunovanou kolčí přílibu s černou - zlatými přikrývadly. V klenotu rostoucího lva přirozených barev držícího strom vytržený i s kořeny U erbu z roku 1596 neuvádí korunku na hlavě lva ve štítě i v klenotu ani typ příliby Uvádí ještě třetí variantu erbu dle náhrobku Jiřího Pichlpergera z Pichlperka u sv. Tomáše v Praze z roku 1611, kde je čtvrcený štít vpravo v modrém zlaty korunovaný lev, vlevo třikrát polceno červené a stříbrné, na štítě korunovaná turnajská příliba

- s modro - zlatými a červenou - stříbrnými přikrývadly. Klenotem jsou dvě křídla, pravé modré, levé třikrát červené a stříbrné polceno, mezi nimi rostoucí lev ze štítu.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. neuvádí.
Sch.-Král s. 191 píše jméno jako „Pichlberg v. Pichlberg“.
Doerr s. 65.
391/ Bílek uvádí na s. 976 Ludmilu Píseckou z Kranichfeldu.
392/ Sal 287/346'
393/ Sedl. bez odchylek.
Král s. 102 uvádí, že Písecký a Veverin z Kranichfeldu měli ve znaku stříbrného jeřába s koulí v pravé noze. Na s. 266 celý erb používaný Píseckým, Veverinem a Čechtickým z Kranichfeldu. Uvádí, že jeřáb je stříbrný, vlevo jsou tři černá kosmá břevna ve zlatě, rohy v klenotu dělí opačně, neuvádí skálu v pravé poloovině štítu.
M.-C. s. 43 pod heslem „Veverin (Písecký) von Kranichfeld“ má popis bez odchylek, na tab. 33 má turnajskou přílibu.
Sch. s. 123.
Sch.-Král s. 193.
Doerr s. 48.
394/ Sal 12b/778'-779'
M. Ondřeje Václava Posthuma uvádí Berní rula s. 17.
395/ Sedl. neuvádí.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 126 klade nobilitaci na 20. prosinec 1603 a neuvádí druhé křestní jméno.
Sch.-Král s. 199.
Doerr s. 73.
396/ Liva s. 382 uvádí Zuzanu Radoňovskou z Kosmačova.
397/ Sal 286/54-54'
398/ Sal 12a/84-86'
399/ Sedl. s. 586 neuvádí typ příliby a točenici.
Král s. 328 popisuje jako jelena přeskakujícího plot, v klenotu má zlaté, modré a červené křídlo.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 131 uvádí Viktorina Radoňovského z Krzmačova, nob. 1590.
Sch.-Král s.206.
Doerr s. 30, 53, 79.
400/ Sal 284/125
401/ Sedl. neuvádí.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 133 uvádí až povýšení do šlechtického stavu z 18. července 1591 pro Šimona Redlfestera z Vilderštorfu. Toto povýšení bylo ve skutečnosti uděleno také jeho bratřím Vilémovi a Karlovi. Jeho koncept se dochoval v SÚA Praha, ČDK, IV D 1, kart. 479.
Sch.-Král s. 209 uvádí jak nobilitaci z r. 1542, tak povýšení z r. 1591.
Doerr s. 20.
402/ Jiřího Komedka uvádí Douša s. 73-75 a Roubík s. 349.
403/ Sal 284/170
404/ Jeho příbuzenský vztah je uveden v přijímací listině.
405/ viz pozn. 404.
406/ Sal 12a/222-225
Karla Trubku uvádí Šebánek s. 928.
407/ Pavla Prokopa z Rovin uvádí Bílek s. 1013. Berní rula s. 36 a Liva s. 382.
408/ Sal 12a/474-477
409/ Sal 12a/434'-435
410/ Sedl. s. 463-464 Prokop z Rovin Neuvádí tinktury hada (v závorce má s otazníkem, že had je červený), ani koruny na hadově hlavě, ani typ příliby. Tinktura přikrývadla uvádí obráceně. S. 480 u Komedka, Stříbského,

- Trubky a Velikého z Rovin neuvádí typ přílby.
Král s. 321 neuvádí tinktury hada ani to, že je korunovaný. Popisuje ho jako zmiji. Tento erb přisuzuje Kamarytovi, Komedkovi, Tohovskému, Stříbskému, Trubkovi Velikému, Vozovi a Prokopovi z Rovin.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 175 uvádí Karla Trubku z Rovin, nob. 1544.
Sch.-Král s. 121 Komedko, s. 202 Prokop, s. 273 Trubka.
Doerr s.21, 57, 64.
- 411/ Sal 12b/965-966'
412/ Sedl. s. 632 přílbu uvádí otevřenou a korunovanou, gryf je podle něho „snad jen polovičný“.
Král s. 357 neuvádí tinktury trojvrší, lilie je zlatá.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 149 neuvádí den nobilitace.
Sch.-Král s. 232.
Doerr s. 78.
- 413/ Sal 22/108'-109'
414/ Sedl. neuvádí.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 151 klade nob. na 11. říjen 1612.
Sch.-Král s. 234.
Doerr s. 84.
- 415/ Sal 22/271-275
416/ Samuela Sixe uvádí Berní rula s. 41.
Sedl. neuvádí.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 144 klade datum polepšení a konfirmace starého šlechtictví, na 14. leden 1617. Rod uvádí jako „Schandelir Six von Sixenstein“.
Sch.-Král s. 225, datum má správné. uvádí jen polepšení. Jméno rodu má jako „Šandeliř Sixt v. Sixenstein“.
Doerr s. 88.
- 417/ Sedl. s. 605.
418/ Sal 12b/827-830'
Jana Theodora Sixta uvádí Bílek s. 955, 982, Gellner s. 79, Berní rula s. 15, 34, Šebánek s. 928 a Liva s. 383, který též má i jeho manželku Ludmilu rozenou Hellowou z Wolfenštorku. Na téže straně uvádí Liva též jejich děti Jana, Václava, Vratislava, Kateřinu a Kateřinu Reginu provdanou Weissbergerovou - Vodíčkovou
Abrahama Sixta uvádí Bílek s. 955 a Liva s. 383. Samuela Sixta uvádí Bílek s. 511-514, 955. Sixta z Ottersdorfu uvádí Šebánek s. 928. Jana Andrese Sixta uvádí Liva s. 383, jeho dcery Alžbětu. Johannu a Zuzanu uvádí Berní rula s. 48 a taktéž Liva s. 383. Annu Sixtovou uvádí Berní rula s. 16.
- 419/ Sedl. s. 605 uvádí původní erb jako dvě křídla a mezi nimi říšské jablko, z nějž vyniká hůlka obtočená zmijí.
Klenot stejný jako v r. 1604. Uvádí i tinktury, Křídla má zlatá. Štít modrý, orlici v klenotu černou. přikrývadla modro - zlatá. Registruje také listinu z r. 1604, ale považuje ji pouze za potvrzení
Král s. 344 uvádí jen jedno křídlo ve štítě, na s. 345 bez odchylek.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 157 má pražského měšťana Theodora Sixta z Ottersdorfu, nob. 1621
Sch.-Král s. 243 totéž co Sch.
Doerr s. 74.
- 420/ Sal 285/134'
Jakuba Srnovce uvádí Douša s. 72-79.
421/ 12a/16-18'
422/ Sedl. s. 611 neuvádí typ přílby.
Král s. 330 uvádí srnce ve štítě i v klenotu jako stříbrného nebo šedého. Tento erb přisuzuje Bydžovskému, Havlíkovi, Jičínskému, Kamberskému, Kouřimskému, Lanovi, Rokicanskému (sic !), Slánskému, Srnovci, Touškovskému, Zidkovi a Žďárskému z Varvažova.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 161 uvádí Bartoloměje Srnovce z Varvažova, nob. 7. června 1604, Jana Srnovce z Varvažova. hejtmana v Bělé, nob. 1550 a Judu Srnovce z Varvažova, měšťana rokycanského, nob. 1628.

- Sch.-Král s. 251
Doerr. s. 24.
- 423/ Sedl. s. 611 bez odchylek.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Doerr s. 50.
- 424/ Sal 12b/847-849
Ondřeje Stanga uvádí Liva s. 385 spolu s jeho manželkou Ester Kostelníčkovou z Labětína a s jejich dcerami Alžbětou a Annou. Ester uvádí též Berní rula s. 49.
- 425/ Sedl. neuvádí.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 162 klade nobilitaci na 30. března 1605.
Sch.-Král s. 252.
Doerr s. 75.
- 426/ RG 3/289
Douša s. 75, 76 uvádí Floriana Strnada z Tryskovic. Též uvádí Roubík s. 349.
- 427/ Sedl. s. 615 neudává tinktury strnada v klenotu.
Král s. 265 uvádí erb patřící údajně Ruzlovi a Strnadovi z Trískovic (1534). Štít polcený, vpravo v červeném stříbrné šikmé břevno a na něm dvě modré hvězdy, vlevo v modrém polovina stříbrné orlice. Klenotem je modré a stříbrné křídlo.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 166 „Strnad v. Tržischkowitz“
Sch.-Král s.259 Strnad v. Trískovic“
Doerr s. 290.
- 428/ Sal 22/237'-239'
429/ Sedl. s. 627 neuvádí skálu ve štítě a korunu na hlavě lva, ani typ přílby a co ji pokrývá, nemá přikrývadla.
Klenot uvádí jako figury ze štítu. Blasonuje bez uvedení tinktur.
Král s. 309 neuvádí skálu ani korunu na hlavě lva, v klenotu má lva celého mezi křídly, u nichž neuvádí dělení. Nepopisuje tinktury. Erb přisuzuje Mirovskému, Styřskému a Šipařovi z Radotína.
M.-C. neuvádí
Sch. s. 147 klade nobilitaci na 4. června 1616.
Sch.-Král s. 243.
Doerr s. 87.
- 430/ Sal 284/160'-161
Jana Šmerhovského uvádí Douša s. 71.
- 431/ Sedl. s. 630 má jen, že byli odlišní od Šmerhovských z Lidkovic.
Král s. 356 uvádí pro Šmerhovského z Lidkovic i Šmerhovského z Rosic stejný erb, v červeném stříbrného jednorožce, totéž co klenot.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 148 uvádí Jiřího Šmerhovského z Rosic, měšťana v Chrudimi nob. 1629
Sch.-Král s. 246 neuvádí den a měsíc nobilitace.
Doerr s. 21.
- 432/ Sal 287/242'/II-243
Martina Šmetoše, pravděpodobně syna nobilitovaného uvádí Bílek s. 989, Berní rula s. 26 a Liva s. 384-385, který má i jeho manželku Veroniku rozenou Vlaverýnovou. Jana Šmetoše uvádí Šebánek s. 928.
- 433/ Sedl. s. 608 neuvádí kvádrování zdi.
Král s. 86 uvádí rostoucího hnědého rysa s mečem v tlapě. Na s. 277 popisuje erb: v modrém stříbrná zed' nahoře vlk přirozených barev se zlatou dykou. klenotem je vlk ze štítu. Na s. 369 neuvádí tinktury rysa. Ve všech případech rod uvádí jako Smrtoš.
M.-C. neuvádí
Sch. s. 136 u hesla v Riesenthal odkazuje na heslo „Schmertosch“, ale toto heslo se nevyskytuje.
Sch.-Král s. 247
Doerr s. 45.
- 434/ Sal 287/353'-354
Jana Škretu uvádí Douša s. 85 Urbanova s. 109 a Šebánek s. 928. Daniela Škrétu uvádí Bílek s. 593, 594,

- 955, Berní rula s. 43 a Líba s. 384. Líba na stejné straně uvádí také Danielovu manželku Judith rozenou z Altenberka. Danielova bratra Konráda Škrétu uvádí Líba s. 384 spolu s jeho manželkou Kateřinou rozenou z Morchendorfu a jejich dětmi, Janem, Jindřichem, Karlem, Konrádem, Annou Ester a Kateřinou. Kateřinu Škrétovou uvádí také Berní rula s. 21. Jana Polia uvádí Rukověť IV, s. 224-225.
- 435/ Sal 12a/4-7
Vavřinec Břekovce Šotnovského ze Závořic uvádí Roubík s. 349.
- 436/ Sedl. s. 377 bez odchylek. U polepšení z r. 1580 uvádí, že se vztahuje jen na Břekovce, de Kliva a Holého. Král s. 275 popisuje čtvrtý pruh ve spodní polovině štítu jako černý. Tento znak připisuje jen Škrétovi a Poliovi. Na s. 329 uvádí znak Polia, Schlihta, Břekovce, Kliva a Holého z Javořic, kterým je modrý štít se zlatým (přirozeným) jelenem, jenž má hrdlo probodené šípem, klenotem je rostoucí jelen (zřejmě záměna s Hošťálkem z Javořic).
M.-C. s. 36, tab. 29. Čtvrtý pruh uvádí jako černý, pravý roh dělen černo - zlatě, neregistruje přijetí Břekovce, de Kliva a Holého a uvádí, že Poliovi a Škrétovi byl druhou listinou udělen český rytířský stav.
Sch. s. 17 uvádí pouze Vavřince Břekovce z Javořic, nob. 1585.
Sch.-Král s. 23 Vavřinec Břekovec z Javořic, nob. 12. března 1580 a Vavřinec Břekovský Šotnovský ze Závořic (odkaz na heslo Šotnovský), s. 116 Václav Klivo z Javořic, nob. 12. března 1580, s. 196 Jan Polius Šotnovský ze Závořic, s. 230 Jan Schliht Šotnovský z Javořic, nob. 12. března 1580, s. 244 Jan Škréta Šotnovský ze Závořic, s. 249 Šotnovský (odkaz na hesla Polius, Schliht, Škréta).
Doerr uvádí na s. 49 oba dva zápisy, u prvního má jména správně, u druhého uvádí Škrétu jako Schlihta a predikát jako von Jawofziz.
- 437/ Holejšovský, A. V.: Závět Pavla Šturma z Firštenfeldu. Heraldika XIII, 1980, s. 55-62.
- 438/ Sal 286/142
- 439/ Sedl. bez odchylek.
Král s. 269 uvádí, že štít je zlato - modře polcen, v klenotu panna se zlato - modře polceným oděvem.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 167 nobilitaci klade do r. 1585.
Sch.-Král s. 260.
Doerr s. 36.
- 440/ Sal 12b/785'-787
- 441/ Sedl. s. 627 uvádí, že měl stejný erb se Šipařem z Radotína bez uvedení data nobilitace.
Král viz pozn. 429.
M.-C. neuvádí.
Sch. neuvádí.
Sch.-Král s. 260.
Doerr s. 73.
- 442/ Jana Kuklu uvádí Berní rula s. 18 a Líba s. 377. Davida Kuklu uvádí Bilek s. 310, Berní rula s. 29, Šebánek s. 926 a Líba s. 377, který uvádí také jeho manželku Dorotu rozenou Mostníkovou z Nižtice, ovdovělou Odhájovou. Líba na téže straně má také Dorotu Kuklovou z Taurperka.
- 443/ Šebánek s. 928 uvádí Jiřího Unrura z Taurperka.
- 444/ RG 89/41'-41'
- 445/ Sedl. s. 494 má znak bez odchylek, ale nobilitaci klade na 11. únor 1576.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 83 Kukla, s. 177 Unrur, jméno píše jako „Unruhe v. Taurnerberg“.
Sch.-Král s. 132 Kukla, s. 276 Unruř v obou případech uvádí stejné datum jako Sedl.
Doerr s. 293 uvádí stejné datum jako Sedl.
- 446/ Šimona z Tišnova uvádí Douša s. 71 a Kratochvíl s. 258.
- 447/ Sal 284/51'-52'
- 448/ Sedl. s. 245 neuvádí typ přílby a přikrývadla, ani to, že orlice je rostoucí, neregistruje také přenesení erbu na Šimona a Martina z Tišnova.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. neuvádí.
Sch.-Král s. 268, uvádí jen Šimona.
Doerr s. 18.
- 449/ Šimona Třeštíka uvádí Kratochvíl s. 258.

- 450/ RG 3/288'-289
- 451/ Sedl. s. 539 uvádí, že kohout má stříbrný trup a na štítě spočívá otevřená přílba. Zelený štít má s otazníkem. Uvádí také, že v erbovnících se kohout maluje červený a je považován za fénixe.
Král s. 140 píše, že jde o fénixe (jen štít bez tinktur). Na s. 358 popisuje celý erb: ve stříbře červený fénix s prstenem v zobáku, totéž co klenot.
M.-C. s. 41: v zeleném štítu zlatý fénix s černými křídly a zlatým kruhem v zobáku. Klenotem je opět fénix, přikrývadla zeleno - zlatá. Na tab. 32 malován fénix v podobě orlice, přílba turnajská korunovaná.
Sch. s. 175 uvádí nob. Zikmunda a Jana Třeštíků z Hyršova.
Sch.-Král s. 271.
Doerr s. 290.
- 452/ Nataniela Vodňanského uvádí Bilek s. 955, Berní rula s. 29, 30, a Líba s. 387. Líba též uvádí jeho manželku Dorotu. Jana Vodňanského, syna Natanielova, uvádí Bilek s. 886, 987, Berní rula s. 31 a Líba s. 387 spolu s jeho manželkou Kateřinou ovdovělou Kutnaurovou ze Sonnenštejna a jeho sourozenci Jindřichem s manželkou Kateřinou rozenou Kutnaurovou ze Sonnenštejna, Pavlem, Dorotou a Ludmilou.
- 453/ Sal 12b/802'-803'
- 454/ Sedl. s. 674 neuvádí kvádrování zdi, typ přílby. Přikrývadla má červenou - stříbrnou, Rohy v klenotu jsou „tými barvami dělené (psáno hned po popisu přikrývadla), klasy jsou stříbrné a červené a je jich několik.“
Král s. 162 ve znaku ozubená zeď. Na s. 275 štít červený, zeď stříbrná. Klenot bez tinktur, rohy neděleny. Na s. 368 uvádí červený štít, stříbrnou zeď, v klenotu dva rohy, pravý dělen červenou - stříbrně, levý opačně, ruka mezi nimi drží pět nebo sedm klasů.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 190 uvádí Johanna Wodnianského von Wracchow, nob. 1646.
Sch.-Král s. 283.
Doerr s. 74 predikát píše jako v. Wražiow.
- 455/ Sal 12a/213-214
- 456/ Matyáše Vodolevského uvádí Douša s. 91.
Sedl. neuvádí.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 190 píše jméno „Wodulegowský v. Prostírzan“, neuvádí datum nobilitace.
Sch.-Král s. 283 píše jméno „Vodolovský v. Prostírzan“, taktéž neuvádí datum nobilitace.
Doerr s. 56.
- 457/ Sal 12b/769'-770
Jana nejst. Petráčka uvádí Bilek s. 432, 981, Douša s. 95- 99, 101-104, Berní rula s. 29,32, Purkmistři s. 108, 109, a Líba s. 381, který uvádí i jeho manželku Annu ovdovělou Lopatskou z Liběchova. Jana ml. uvádí Šebánek s. 927. Václava Vokouna uvádí Mendelová s. 154.
- 458/ Sedl. bez odchylek.
Král s. 111 popisuje bez tinktur, štít správně, v klenotu má totéž co ve štítě. S. 304 popis celého erbu, pravé křídlo v klenotu neuvedeno jako dělené, ale také s modrým kosmým břevnem.
M.-C. s. 20 pod heslem „Petráček von Wokaunstein“ má nobilitaci Jiřího a Jana Vokounů. Druh ryby popisem neurčen, barvy neuvedeny. Tab 17. dle popisu, na přílbě je koruna.
Sch. s. 121 uvádí Václava Petráčka z V., nob 1634.
Sch.-Král s. 190 neuvádí den a měsíc nobilitace, z Jiřího Vokouna udělal Petráčka.
Doerr s. 72 uvádí jen Jiřího Vokouna.
- 459/ Sal 12a/185-187
Jana Pelhřimovského uvádí Bilek s. 417, 955, Berní rula s. 20, 36, 49 a Líba s. 381 spolu s jeho druhou manželkou Dorotou rozenou Fišlovou z Počernic, ovdovělou Libovickou z Libovice a s jeho dětmi z prvního manželství Vilémem, Vratislavem a Dorotou. Václava Výška uvádí Líba s. 387 spolu s jeho ženou Annou rozenou Lukášovou Lukšanovou z Luftštejna. Annu ještě uvádí Berní rula s. 25, 31, 34.
- 460/ Sal 12a/347'-350'
- 461/ Sedl. s. 564 registruje nobilitaci, ale neuvádí znak.
Král s. 266 bez odchylek, s. 337 uvádí jen pro Pelhřimovského z Výškořic zlatý štít s černou orlicí, totéž co klenot.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 119 uvádí Jana Pelhřimovského, nob. 10. února 1601 a Jana Pelhřimovského z Výškořic, kterému byl 28 června 1620 obnoven predikát.

- Sch.-Král s. 188.
Doerr s. 56.
- 462/ Sedl. s. 564 uvádí, že přes štít popsaný v textu této práce je ještě položena černá korunovaná orlice, totéž co klenot, neuvádí typ přílby. Píše, že Pelhřimovskému z Výškovic byl erb 9. prosince 1600 znovu polepšen. Štít byl čtvrcený zlato - stříbrno - modro - červeně a v něm černá korunovaná orlice, na štítě korunovaná turnajská přílba s modro - stříbrno - červenými a červeně - zlatými příkryvadly, klenotem je orlice ze štítu. Král viz pozn. 461.
M.-C. neuvádí.
Doerr s. 60.
- 463/ Kašpara Wintera uvádí Douša s. 97-100 a Šebánek s. 928.
- 464/ Sal 12a/288'-289'
- 465/ Sedl. s. 575 popisuje erb Jana Polehradského z Polehrad (nob. 6. ledna 1586) a uvádí, že stejný erb dostali 29. prosince 1590 Jan Kára, Jiří Bohdanecký a Kašpar Winter. Proto popisuje lva ve štítě a lilie na křídle v klenotu jako stříbrné.
Král s. 278 uvádí dělený štít, nahoře ve zlaté modrý lev, dole v červeném stříbrné kolíky, klenot bez odchylek. S. 324 ve zlaté modrý lev krácející po zeleném plotu. Lilie v klenotu uvádí zlaté.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 188 uvádí Jana Wintera z Polehrad, nob. 1604.
Sch.-Král s. 298.
Doerr s. 288.
- 466/ Sal 12a/567'-568'
- 467/ Jiřího Závětu uvádí Bílek s. 928, 988.
Sedl. s. 685 bez odchylek.
Král s. 304 uvádí ve spodní části neděleného štítu modré kosmé břevno. Pera v klenotu jsou modré, zlaté a černé. S. 308 u hesla „Matheides a Závětovský ze Závětic“ připouští možnost, že spodní polovina štítu je celá modrá
M.-C. s. 48 pod heslem „Závětovský von Závětic“ uvádí, že nobilitován byl Jiří někdy za Rudolfa II. Znak má spodní polovinu celou modrou. Tab. 36 kolčí přílba, orlice hledí doleva. S. 295 levé pero v klenotu je zlaté. Tab. 144 má kolčí korunovanou přílbu.
Sch. s. 198 klade nob. do roku 1604.
Sch.-Král s. 303.
Doerr s. 66.
- 468/ Líva s. 388 uvádí Václava Zbytky a jeho manželku Salomenu. Tu také uvádí Berní rula s. 19, 21. Líva s. 387 ještě uvádí Annu Zbytkovou provdanou Vokounovou ze Sázavy.
- 469/ Sal 287/205'
- 470/ Sedl. s. 357 neuvádí typ přílby.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. s. 198 uvádí Václava Zbytky z Greyfenberka, nob. 1608.
Sch.-Král s. 303.
Doerr s. 44.
- 471/ Sal 22/233'-235'
- 472/ Sedl. neuvádí.
Král neuvádí.
M.-C. neuvádí.
Sch. neuvádí.
Sch.-Král s. 96 Hauff, s. 154 Marchion.
Doerr s. 87.
- 473/ Sal 22/306'-312'
- 474/ Sal 12b/707'-712'
- 475/ Sal 297/88'-90'
- 476/ Sal 12b/985'-989'
- 477/ Sal 22/271'-275'
- 478/ Sal 12b/827'-830'

Seznam použitých zkratk

- AČ - Archivní časopis
ANM - Archiv Národního muzea
AUC-HUCP - Acta Universitatis Carolinae - Historia Universitatis Carolinae Pragensis
Berní rula - Líva, V.: Berní rula III. Pražská města. Praha 1949.
Bílek - Bílek, T. Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618. Praha 1882.
Bydžovský z Florentina - Bydžovský z Florentina, M.: Svět za tří českých králů. Výbor z kronikářských zápisů o letech 1526-1596. Ed. J. Kolár. Praha 1987.
ČČH - Český časopis historický
ČDK - fond Česká dvorská kancelář
ČsČH - Československý časopis historický
ČRSČ - Časopis rodopisné společnosti československé v Praze
Doc. prag. - Documenta pragensia
Doerr - von Doerr, A.: Der Adel der böhmischen Kronländer. Praha 1900.
Douša - Douša, J.: Seznamy staroměstských konšelů z let 1547 - 1650. PSH XIV, 1981, s. 65-120.
Gellner - Gellner, G.: Životopis lékaře Borbonia a výklad jeho deníků. Praha 1938.
GHL - GH-Listy Genealogické a heraldické společnosti v Praze
HR - Heraldická ročenka
Král - Král z Dobré Vody, V.: Heraldika. Souhrn pravidel a předpisův znakových. Praha 1900.
Kratochvíl - Kratochvíl, M.: Šestipanské úřady v Starém a Novém Městě pražském do r. 1547 a jejich knihy. SPDMP VI, 1930, s. 253- 261.
Líva - Líva, V.: Studie o Praze pobělohorské. I. Emigrace. SPDMP VI, 1930, s. 357-415.
M.-C. - Meraviglia - Crivelli, R. J.: J. Siebmacher's grosses und allgemeines Wappenbuch in einer neuen vollständig geordneten und reich vermehrten Auflage mit heraldischen und historisch - genealogischen Erläuterungen. Bd. IV, abth. 9. Der Böhmischen Adel. Nürnberg 1886.
Mendelová - Mendelová, J.: Soupis úředníků osmipanského úřadu na Starém Městě pražském. Doc. prag. II, 1981, s. 144-189.
PSH - Pražský sborník historický
Purkmistři - Douša, J.: Seznam staroměstských purkmistrů z let 1618 - 1622. PSH XVII, 1984, s. 105-112.
RG - fond Registra
Roubík - Roubík, F.: Královští rychtáři v pražských i jiných českých městech v letech 1547-1783. SPDMP VI, 1930, s. 265- 355.
Rukověť - Truhlář, A.-Hrdina, K.-Hejnic, J.-Martínek, J.: Rukověť humanistického básnictví v Čechách a na Moravě. I. Praha 1966, II. Praha 1966, III. Praha 1969, IV. Praha 1973, V. Praha 1982.
Sal - fond Salbuchy
SAP - Sborník archivních prací
S.d. - sine dato (bez data)
Sedl. - Sedláček, A.: Českomoravská heraldika II. Praha 1925.
Sch. - Schimon, A.: Der Adel von Böhmen, Mähren und Schlesien. Böhmisch Leipa 1859.
Sch.-Král - Schimon, A.-Král von Dobrá Voda, A.: Der Adel von Böhmen, Mähren und Schlesien. 2. gänzlich umgearbeitete Auflage. S. d.
SPDMP - Sborník příspěvků k dějinám hlavního města Prahy
SUA - Státní ústřední archiv
Šebánek - Šebánek, J.: Desetipanský úřad Starého Města pražského a jeho knihy. SPDMP V, 1932, s. 767-929.
Urbanová - Urbanová, M.: Šestipanské úředníky Starého a Nového Města pražského v letech 1547-1628. Doc. prag. I, 1980, s. 102-125.

PROCENTUELNÍ ZASTOUPENÍ JEDNOTLIVÝCH ZPŮSOBŮ ROZDĚLENÍ ŠTÍTŮ NA POLE

Celkový počet: 104 erbů
Nedělený štít: 62,5 %

z toho:	štít jedné barvy	59,4 %
	dělený štít:	7,8 %
	polcený štít:	6,1 %
	šikmo dělený štít:	12,5 %
	kosmo dělený štít:	1,6 %
	čtvrcený štít:	1,6 %
	tříkrát dělený štít:	1,6 %
	děleno šikmým břevnem:	1,6 %
	zeď:	7,8 %
z toho:	bez jiného rozdělení:	70 %
	nahore polceno:	15 %
	dole polceno:	15 %

Dělení: 6,7 %

polcení	12,5 %
kosmé dělení:	1,9 %
šikmé dělení:	4,8 %
čtvrcení:	2,9 %
špice:	1,9 %
děleno břevnem:	1 %
děleno kosmým břevnem:	3,8 %
děleno krokví:	1 %
děleno šikmou řekou:	1 %

PROCENTUÁLNÍ ZASTOUPENÍ JEDNOTLIVÝCH FIGUR

Celkem 103 erbů
HEROLTSKÉ FIGURY

Figury	Zastoupení	Modifikace	Zastoupení v celku	Zastoupení v počtu zobrazení
Dělení	1,9 %	3 x děleno	1,9 %	100 %
Polcení	1,9 %	2 x děleno	1 %	50 %
		3 x polceno	1 %	50 %
Kosmé dělení	2,9 %	6 x kosmo děleno	1 %	33,3 %
		5 x kosmo děleno	1 %	33,3 %
		1 x kosmo děleno	1 %	33,3 %
Šikmé dělení	4,85 %	7 x šikmo děleno	1,9 %	40 %
		5 x šikmo děleno	1,9 %	40 %
		1 x šikmo děleno	1 %	20 %
Kosmá pata	1 %			
Hlava	1 %			
Břevno	6,8 %	jedno	3,9 %	57 %
		dvě	1,9 %	28,5 %
		tři	1 %	14,5 %
Kůl	3,9 %	jeden	1 %	25 %
		dva	1,9 %	50 %
		tři	1 %	25 %
Kosmé břevno	1,9 %	jedno	1 %	50 %
		dvě	1 %	50 %
Šikmé břevno	6,8 %	jedno	2,9 %	43 %
		tři	3,9 %	57 %

OBEČNÉ FIGURY

Skupina	Zast. v celku	Figura	Zast. v celku	Zast. ve skup.	Modifikace	Zast. v celku	Zast. ve skup.	Zast. v počtu figur
Savci	34,95 %	lev	19,4 %	51,3 %	celý rostoucí hlava	14,6 % 2,9 % 1,9 %	41,7 % 8,3 % 5,5 %	75 % 15 % 10 %
		jelen	4,85 %	13,9 %	celý polovina hlava	1,9 % 1 % 1,9 %	5,5 % 2,8 % 5,5 %	40 % 20 % 40 %
		srnec	1,9 %	5,5 %	polovina	1,9 %	5,5 %	100 %
		daněk	1 %	2,8 %	rost. s 1 parohem	1 %	2,8 %	100 %
		skopec	1 %	2,8 %	polovina	1 %	2,8 %	100 %
		ovce	1 %	2,8 %	celá	1 %	2,8 %	100 %
		kamzik	1,9 %	5,5 %	celý rostoucí	1 % 1 %	2,8 % 2,8 %	50 % 50 %
		kůň	1 %	2,8 %	rostoucí	1 %	2,8 %	100 %
		medvěd	1 %	2,8 %	celý	1 %	2,8 %	100 %
		levhart	1 %	2,8 %	celý	1 %	2,8 %	100 %
		rys	1 %	2,8 %	rostoucí	1 %	2,8 %	100 %
Ptáci	16,5 %	orlice	6,8 %	41,2 %	celá polovina rost. s 1/2 křídél křídla	1,9 % 2,9 % 1 % 1 %	11,7 % 17,7 % 5,9 % 5,9 %	28,6 % 42,8 % 14,3 % 14,3 %
		kapoun	1,9 %	11,7 %	celý	1,9 %	11,7 %	100 %
		kohout	1,9 %	11,7 %	hlava v plameni	1 % 1 %	5,9 % 5,9 %	50 % 50 %
		papoušek	1 %	5,9 %	celý	1 %	5,9 %	100 %
		pštros	1 %	5,9 %	celý	1 %	5,9 %	100 %
		kačer	1 %	5,9 %	celý	1 %	5,9 %	100 %
		žluva	1 %	5,9 %	celá	1 %	5,9 %	100 %
		jeřáb	1 %	5,9 %	celý	1 %	5,9 %	100 %
		pařát	1 %	5,9 %				
Had	1,9 %							
Ryby	1,9 %	kapr	1 %	50 %	3 spoj. v hlavě	1 %	50 %	100 %
		okoun	1 %	50 %				
Hmyz	1 %	roháč	1 %	100 %	kusadla	1 %	100 %	100 %
Obludy	14,6 %	gryf	5,8 %	40 %	celý rostoucí	4,85 % 1 %	33,3 % 6,66 %	83,3 % 16,6 %
		jednorozec	2,9 %	20 %	celý	2,9 %	20 %	100 %
		okřídlený jelen	2,9 %	20 %	celý rostoucí bez parohů	1 % 1 % 1 %	6,7 % 6,7 % 6,7 %	33,3 % 33,3 % 33,3 %
		pegas	1 %	6,7 %	rostoucí	1 %	6,7 %	100 %

Skupina	Zast. v celku	Figura	Zast. v celku	Zast. ve skup.	Modifikace	Zast. v celku	Zast. ve skup.	Zast. v počtu figur
Lidská postava	10,7 %	saň	1 %	6,7 %	hrdlo s pařáty	1 %	6,7 %	100 %
		mořský kozoroh	1 %	6,7 %	celý	1 %	6,7 %	100 %
		obrněný muž	4,85 %	45,4 %	celý polovina	1 % 3,9 %	9,1 % 36,4 %	20 % 80 %
		hlava	1 %	9,1 %				
		ruka	3,9 %	36,4	obrněná neobrněná	2,9 % 1 %	27,3 % 9,1 %	75 % 25 %
		Calliope	1 %	9,1 %				
Rostliny	33 %	lilie	9,7 %	29,4 %	normální dvojitá polovina	6,8 % 1,9 % 1 %	20,6 % 5,9 % 2,9 %	70 % 20 % 10 %
		růže	3,9 %	11,8 %				
		vinný hrozen	1 %	2,9 %				
		dub	1 %	2,9 %	keř	1 %	2,9 %	100 %
		šafrán	1 %	2,9 %				
		pšenice	1 %	2,9 %				
		libeček	1 %	2,9 %				
		lýkovec	1 %	2,9 %				
		rákosí	1 %	2,9 %				
		jetel	1 %	2,9 %				
		cedr	1 %	2,9 %	větev	1 %	2,9 %	100 %
		věvec	7,8 %	24 %	vavříňový chmelový růžový neurčeny	2,9 % 1 % 1,9 % 19 %	9,3 % 2,9 % 5,9 % 59 %	37,5 % 12,5 % 25 % 25 %
		větev	1 %	2,9 %				
		les	1 %	2,9 %				
		trávník	1 %	2,9 %				
Nebeská znamení	25 %	slunce	1 %	3,8 %	samotná dělená barvami jako doprovod - 6 hrotá jako doprovod - 5 hrotá na břevnu na pegasu s měsícem	3,9 % 1 % 3,9 % 1 % 2,9 % 1 % 1,9 %	14,3 % 3,6 % 14,3 % 3,6 % 10,7 % 3,6 % 7,1 %	25 % 6,25 % 25 % 6,25 % 18,75 % 6,25 % 12,5 %
		hvězda	15,5 %	61,5 %				
		měsíc	3,9 %	15,4 %				
		oblak	4,85 %	19,3 %				

Skupina	Zast. v celku	Podskupina	Zast. v celku	Zast. ve skupině	Figura	Zast. v celku	Zast. ve skupině	Zast. v pod- skupině	Modifikace	Zast. v celku	Zast. ve skupině	Zast. v pod- skupině	Zast. v počtu figur
Živly	24,3 %	voda	1 %	4 %									
		země	21,4 %	88 %	ostrůvek	1 %	4 %	4,5 %					
					kámen	1 %	4 %	4,5 %					
					pahorek	2,9 %	12 %	13,6 %					
					skála	9,7 %	40 %	45,5 %	v patě	3,9 %	16 %	18,4 %	40 %
									v cel. štítě	1 %	4 %	4,5 %	10 %
									skal. 3 vrší	2,9 %	12 %	13,6 %	30 %
									o 2 vrších	1 %	4 %	4,5 %	10 %
									držená	1 %	4 %	4,5 %	10 %
					trojvrší	6,8 %	28 %	31,9 %					
Lidské výrobky	37,9 %	zbraně	10,7 %	38,2 %									
					meč	1,9 %	5,1 %	18,2 %					
					střela (šíp)	4,85 %	12,6 %	45,4 %					
					kopí	1 %	2,6 %	9,1 %					
					toulec	1 %	2,6 %	9,1 %					
					sekera	1 %	2,6 %	9,1 %					
					pavéza	1 %	2,6 %	9,1 %					
		zemědělské nářadí	1,9 %	5,1 %									
					radlice	1 %	2,6 %	50 %					
					cep	1 %	2,6 %	50 %					
		stavby											
					brána	1 %	2,6 %	25 %					
					plot	1,9 %	5,1 %	50 %					
					sloup	1 %	2,5 %	25 %					

Skupina	Zast. v celku	Figura	Zast. v celku	Zast. ve skup.	Modifikace	Zast. v celku	Zast. ve skup.	Zast. v počtu figur
Lidské výrobky		přsten (kroužek)	2,9 %	7,7 %	v zobáku v tlapě	1,9 % 1 %	5,1 % 2,6 %	66,6 % 33,3 %
		koruna	8,7 %	23,1 %	samohná na hlavě či krtu rostle z ní další figura	1 % 6,8 % 1 %	2,6 % 17,7 % 2,6 %	11,1 % 77,8 % 11,1 %
		žeznický nůž	1 %	2,6 %				
		koťva	1 %	2,6 %				
		3 zubý hák	1 %	2,6 %				
		kladivo	1,9 %	5,1 %				
		obojek	1 %	2,6 %				
		hůl	1,9 %	5,1 %				
		točence	1 %	2,6 %				
		čamrdy	1 %	2,6 %				

PROCENTUÁLNÍ ZASTOUPENÍ PŘILEB, TOČENIC, KORUN A VĚNCŮ

Celkový počet 111 erbů

Turnajská přilba	21,6 %
Kolčí přilba	69,4 %
Neurčená přilba	9 %

Koruna	48,6 %		
Točenice	33,3 %		
Věnc	2,7 %	břečťanový	1,8 %
		chmelový	0,9 %
Nic	15,4 %		

Poměr přilby a pokrývky	
Kolčí přilba s točenicí	29,8 %
Kolčí přilba s korunou	27,9 %
Kolčí přilba nepokrytá	11,7 %
Turnajská přilba s točenicí	2,7 %
Turnajská přilba s korunou	18,9 %
Neurčená přilba s točenicí	0,9 %
Neurčená přilba s korunou	1,8 %
Neurčená přilba s věncem	2,7 %
Neurčená přilba nepokrytá	3,6 %

PŮVODNÍ ERBY

Celkový počet 90 erbů

Turnajská přilba	7,8 %
Kolčí přilba	81,1 %
Neurčená přilba	11,1 %

Koruna	37,8 %		
Točenice	40 %		
Věnc	3,3 %	břečťanový	2,2 %
		chmelový	1,1 %
Nic	18,9 %		

Poměr přilby a pokrývky	
Kolčí přilba s točenicí	35,5 %
Kolčí přilba s korunou	31,1 %
Kolčí přilba nepokrytá	14,4 %
Turnajská přilba s točenicí	3,3 %
Turnajská přilba s korunou	4,45 %
Neurčená přilba s točenicí	1, %
Neurčená přilba s korunou	2,2 %
Neurčená přilba s věncem	3,3 %
Neurčená přilba nepokrytá	4,45 %

POLEPŠENÉ ERBY

Celkový počet 21 erbů

Turnajská přilba	80,9 %
Kolčí přilba	19,1 %

Koruna	95,2 %
Točenice	4,8 %

Poměr přilby a pokrývky	
Kolčí přilba s točenicí	4,8 %
Kolčí přilba s korunou	14,3 %
Turnajská přilba s korunou	80,9 %

PROCENTUÁLNÍ ZASTOUPENÍ JEDNOTLIVÝCH KLENOTŮ

Celkem 104 erbů

Figura	Zastoupení v celku	Poloha	Zastoupení v celku	Zastoupení v počtu figur	Modifikace	Zastoupení v celku	Zastoupení v počtu figur	Zastoupení v poloze
Dvě křídla	32,7 %	rozložená	26,9 %	82,4 %	samotná s figurou mezi	10,6 %	32,4 %	39,3 %
		složená	5,8 %	17,6 %	samotná nedělená	1 %	2,9 %	60,7 %
					samotná dělená	1 %	2,9 %	16,7 %
					s figurou na horním křídle	1,9 %	5,9 %	33,3 %
					s figurou mezi	1,9 %	5,9 %	33,3 %

Figura	Zastoupení v celku	Modifikace	Zastoupení v celku	Zastoupení v počtu figur	Figura mezi nimi	Zastoupení v celku	Zastoupení v počtu figur	Zastoupení v počtu modifikací
Parohy	3,8 %	samotné s figurou mezi	1 % 2,8 %	25 % 75 %	opakuje figuru ze štitu muž v župci	1 % 1,9 %	25 % 50 %	33,3 % 66,6 %

Rozdělení rozložených křídel

Rozdělení	Zast. v celku	Zast. v počtu rozlož. křídel	Kombinace	Zast. v celku	Zast. v počtu rozlož. křídel	Zast. v počtu rozdělení
Dělená	12,2 %	46,4 %	pouze dělená	9,2 %	35,6 %	26,9 %
			s růží	1 %	7,7 %	3,6 %
			s lilíí	1 %	7,7 %	3,6 %
			s hvězdou	1 %	7,7 %	3,6 %
Polcená	1,9 %	7,1 %	pouze polcená	1 %	3,6 %	50 %
			s růží	1 %	3,6 %	50 %
Dělená kosmo a šikmo	2,9 %	10,7 %				
Čtvrčená	1 %	3,6 %				
Kosmé a šikmé břevno	2,9 %	10,7 %	samotné	1,9 %	7,1 %	66,6 %
			s hvězdami	1 %	3,6 %	33,3 %
Břevno	1 %	3,6 %				
Pravé dělené, levé s šikmým břevnem	1 %	3,6 %				
Pravé s kosmým břevnem, levé dělené	1 %	3,6 %				
Pruhy s trojlístky	1 %	3,6 %				
Nejasné dělení	1 %	3,6 %				

Figura	Zast.oupení v celku	Modifikace	Zastoupení v celku	Zastoupení v počtu figur
Rohy	21,2 %	samotné s figurou mezi	1 % 20,2 %	4,5 % 95,5 %

Rozdělení rohů

Rozdělení	Zast. v celku	Zast. v počtu rohů	Modifikace	Zast. v celku	Zast. v počtu rohů	Zast. v počtu dělení
Nedělené	1,9 %	9,1 %				
Dělené	19,2 %	90,9 %	prosté z vrcholu vyrůstající klasy	18,3 % 1 %	86,4 % 45 %	9,5 % 5 %

Figury mezi rohy a rozloženými křídly

Figura	Zast. v celku	Zast. v počtu klenotů mezi rohy a kř.	Modifikace	Zast. v celku	Zast. v počtu klenotů mezi rohy a kř.	Zast. v počtu jednotl. figur
Opakuje figuru ze štítu	28,8 %	28,9 %				
Obrněná ruka	1,9 %	5,3 %	s prstenem s klasy	1 % 1 %	2,65 % 2,65 %	50 % 50 %
Prsten	1 %	2,65 %				
Pera	1,9 %	5,3 %	jedno dvě	1 % 1 %	2,65 % 2,65 %	50 % 50 %
Kapř	1 %	2,65 %				
Svícen ze svíci	1 %	2,65 %				
Hůl obtočená hady a s holubicí na vrchu	1 %	2,65 %				

Figura	Zastoupení v celku	Modifikace	Zastoupení v celku	Zastoupení v počtu figur
Opakuje figuru ze štítu	26 %	samotný na paví kytě	25 % 1 %	96,3 % 3,7 %
Orlice	2,9 %			
Tři pera	2,9 %			
Lev	1,9 %	s praporem	1,9 %	100 %
Medvěd	1 %	s praporem	1 %	100 %
Ruce s cepem	1 %			
Jediné křídlo	1,9 %	2x šikmo děleno s břevnem s lilijemi	1 % 1 %	50 % 50 %
Paví kyta	1 %			
Strnad	1 %			
Luk a šípy	1 %			
Lví tlapa	1 %			
Vavřínové a břechtanové větve	1 %			

Michal F i a l a: Drei Studien zur Böhmischem Renaissancewappenkunde. (Die Nobilitationen der Altstadtpragerbürger vom 1526 bis zum 1618 im Licht der Saalbücher)

Das ursprüngliche Ziel dieser Arbeit war eine Analyse der Wappenbreite im Einführungszeitabschnitt der Habsburgerregierung im Böhmen, das ist bis zur Entstehung des zweiten Ständeaufstands im Jahre 1618. Als Muster wurden die Nobilitationen der Altstadtpragerbürger gewählt. Es handelt sich um die Bürger darum, daß diese eine Gesellschaftsschicht darstellten, die im diesem Zeitabschnitt am zahlreichsten unter den Nobilitanten vertreten war; und um Altstadtprager darum, daß die Angehörigen der bedeutendsten Stadt im Land das größte Prozent der nobilitierten Bürger vorstellten. Es ist die Bevölkerungslage, aus der sich am meisten der Staatsverwaltungsbeamten, der weiteren Lage der vorweißbergischen Nobilitanten, rekrutierten.

Das Quantum des versammelten Materials ermöglichte die Sprache der böhmischen Renaissanceblasonen zu charakterisieren. Es geht um die Zeit, wann sich die böhmische Sprache im diesem Sphäre erstmalig markanter zur Geltung gemacht hatte, und die so den Grund der modernen böhmischen heraldischen Terminologie bildete.

Endlich das letzte Thema sind die eigentlichen Wappen, die den Altstadtpragerbürgern erteilt wurden. Es handelt sich nicht nur um deren Beschreibung, erworbenen aus den Primärquellen, also den zuverlässigsten, aber auch um Versuch den heraldischen Geschmack der Zeit im Böhmen zu erfassen. Zugleich sind hier die Abweichungen und Ungenauigkeiten registriert, die in sich die meistzitierten Werke der böhmischen Wappenkunde umfassen.

Als Quellengrundlage dienten die Abschriften der Privilegien aus den Saalbüchern, einer Reihe der Bücher, die von der Vereinigten Hofkanzlei in Wien angefertigt wurden, und die betreffende Einschreibungen vom 1580 bis zum 1830 umfassen. Zu denen war später die Originalregister aus der Zeit der Regierung Ferdinands I. und Maximilians II. beigelegt. Der letzte Bestandteil der Grundquellen war die Originalregister aus den Bestand RG des Zentralen Staatsarchivs Prag, die den Anfang der Quellengrundlage zum Jahre 1527 geschoben hatte.

Das Formular der böhmischen Wappenbreite ist stereotypisch und verhält sich einige archaischere Teile. Es ist sehr ähnlich dem deutschen Formular und beide gehen aus dem lateinischen Formular hinaus, dabei es an beiden zur Vereinfachung und Verkalkung der einzelnen Formeln kam.

Die böhmische Terminologie des vorweißbergischen Zeitabschnitts ist einigermassen weitschweifiger als die heutige Terminologie. Die Identifikation der Figurbenennung mit ihrer Stellung gibt es hier noch nicht und ist hier namentlich aufgeschlüsselt. Die heraldischen Farben haben ihre Äquivalente (Blau - Lasur, Gold - Gelb usw.). Ebenso ist das Verfahren bei der Beschreibung der einzelnen Felder und Kleinodsparten noch nicht stabilisiert.

Die erteilten Wappen benutzen am häufigsten einen ungeteilten Schild, dann die Spaltung und Teilung, die übrigen Modalitäten der Schildszerteilung verschwindend. Häufig kommt in Sicht die Schildverteilung, über die dann eine Gemeinfigur gelegen ist, die die ganzen Schildfeldung erfüllt. Das häufigste heraldische Abzeichen im einzelnen Feldern ist die Kombination der zweien Gemeinfiguren im Gestalt der Hauptfigur, die die Nebenfigur hält. Das häufigste Kleinod sind der Flug, die Hörner und das Geweih, entweder alleine, oder mit einer weiteren Figur inmitten. Am häufigsten geht es um Wiederholung der Schildfigur. Das Kleinod ohne Flug, Hörner oder Geweih wiederholt wiederum am häufigsten die Schildfigur.

Vergleichung mit den heraldischen Summarwerken (Sedláček [siehe Anm. Nr. 206], Král [siehe Anm. Nr. 207], und böhmisches Band szs. Neueren Siebmachers [siehe Anm. Nr. 208]) weist eindeutig an tradiertes Faktum, da diesen Werke sehr unverlässlich sind. Siebmacher führt ein Minimum von Wappen aus diesem Zeitabschnitt an.

Michal Fiala

ZNAK PRAŽSKÉHO ARCIBISKUPSTVÍ

Pavel R. Pokorný

V letošním roce uplynulo 650 let od povýšení pražského biskupství na arcibiskupství. Při této příležitosti se zastavme alespoň rámcově u jeho znaku, přestože počátky spadají ještě do éry biskupské.

V neklidných dobách po smrti krále Přemysla Otakara II., se stal pražským biskupem příslušník panského rodu Benešoviců - Tobiáš z Bechyně, který stanul nad to i v čele nejsilnějšího politického seskupení v zemi. Jako první z pražských hierarchů se zúčastnil válečných tažení se samostatnými vojenskými sbory. Již v této skutečnosti byl zakotven předpoklad samostatného symbolu označujícího biskupskou bojovou družinu. Není tedy náhodné, že nejstarší zpráva o erbu ve spojení s osobou pražského biskupa se váže právě k Tobiáši z Bechyně, i když o štítech a koruhvích biskupských oddílů nic konkrétního nevíme. Podle vyprávění kronikáře použil zavinutou střelu, tedy erb svého rodu, již na odění své družiny, když jel koncem února roku 1279 do Brna ke svěcení /1/. Vystupoval zde zřetelně jako přední zemský velmož, ale ve spirituální sféře, tedy především na biskupské pečeti, znak ještě neužíval. Z pozdějších inventářů máme sice doloženo, že věnoval svatovítskému kostelu manipul a štolu se svým znakem /2/. I když šlo patrně o dar soukromý a byl zde uplatněn opět pouze erb rodový, spojení heraldického prvku s osobou biskupovou i v oblasti spirituální představuje doklad dosud nepovšimnutý. Nedávný průzkum kostela sv. Bartoloměje v Praze 9 - Kyjích znovu odkryl původní nástěnné malby. V presbytáři je zde zobrazen biskup Tobiáš, na jehož berlu je upevněn praporek se zdvojenou figurou zavinuté střely. Výlučnost tohoto prvku je podtržena faktem, že u dalších zde zobrazených biskupů chybí. Uměleckohistorický rozbor klade vyobrazení biskupa Tobiáše do 80. až 90. let 13. století /3/. Ať již je tato datace přesná, nebo je malba i o něco mladší (nejpozději z 1. poloviny 14. věku) je zřejmé, že v povědomí tvůrce se právě Tobiášova osobnost pojila s heraldickým symbolem.

První doklad znaku biskupství se objevuje mimo duchovní sféru, totiž na pečeti biskupského oficialátu, tedy úřadu pro soudní agendu. Její nejstarší dochovaný exemplář pochází z 16. ledna 1319. Kruhová přivěšená pečeť z přirozeného vosku o průměru 50 mm je lemována opisem: + OFFICIALATVS. CVRIE. PRAGEN. EPI. odděleným perlovcem. Vnitřní pole damaskované révovím, nese postavu sv. Václava s aureolou kolem hlavy pokryté vévodskou čapkou. V pravici drží praporek se dvěma cípy vlajícími doprava. Levou rukou přidržuje štít s orlicí. Postava zemského patrona je provázena dvěma nakloněnými štítky. Pravý nese vinnou ratolest, tedy rodový erb biskupa Jana IV. z Dražic, levý břevno /4/. Plocha této figury je zvýšena a lze se tedy domnívat, že břevno je kovové na barevném poli /5/. Musíme si však položit otázku, zda se zde skutečně jedná o znak diecéze, zejména je-li až na druhém místě. Ač nemůžeme s jistotou určit nositele úřadu - Mistra Mikuláše, lze přece jen vyloučit možnost, že by šlo o erb rodový, neboť typář úřadu přetrvává i po změně osoby a užívá jej i jeho nástupce /6/. I když oficiál Bohuta v průběhu svého funkčního období prokazatelně typář změnil, obraz pečetiho pole včetně obou znakových štítků zůstává týž /7/. Na pečeti biskupově však znak diecéze dosud chybí a nepronikl ani na pečeti administrátorů in spiritualibus v době

dlouholetého pobytu Jana IV. mimo Čechy. I sám biskup užil znaku nejdříve ve sféře privátní. Není sice výslovně zmiňován při líčení heraldické výzdoby biskupského dvora na Malé Straně /8/, nevíme jaké barvy a erbovní znamení nesl četný vojenský doprovod při cestách na koncil do Vienny a papežskému dvoru v Avignonu. Oba štíty však zmiňuje kronikář při popisu kostela augustiniánské kanonie v Roudnici: „... zvenčí kolem oken přikázal vytesat v kameni erby své i Pražského kostela a pokrýt je zářícím zlatem.“ /9/. Klášter byl slavnostně založen 15. května 1333 a biskup Jan vysvětil osobně kostel 15. srpna 1340. O rok později jsou oba štíty doloženy poprvé i na pečeti zdejšího konventu, byť samotný vznik typáře můžeme klást důvodně do let dřívějších. Je to kruhová pečeť o průměru 85 mm lemovaná opisem mezi perlovcem a puncy mezi linkami. S. CONVENTVS. CANONICOR' REGL' ARIV. MONASTERII. SCE. MARIE. IN. RVDNICZ. Na širokém trůnu pod arkádou s třemi vimperky a baldachýnem sedí P. Maria. Vedle ní korunovaný Kristus, držící v levé ruce žezlo a pravou klade matce na hlavu korunu. Pod tím v hrotilé nice klečí infulovaný biskup, po stranách provázený oběma štítky. Vpravo znakem biskupství, vlevo erbem rodovým /10/. S oběma štítky se setkáváme i ve výzdobě kodexů spojených s osobností Jana z Dražic, kde je máme doloženy i barevně. V černém štítě zlaté břevno a v červeném poli zlatý vinný trojlíst /11/. Na biskupově pečeti se znak diecéze objevuje až za Janova nástupce, Arnošta z Pardubic. Jde o zahrocený ovál (76 x 49 mm) lemovaný opisem mezi linkami: ARNESTI. DEI ET APLICE. S / EDI' GRA. EPI* PRAGEN. XXVIII. (littery N a E jsou uncialní) /12/. V mřížovaném pečetním poli sedí na faldistoriu infulovaný biskup žehnající pravou rukou, v levé drží k sobě obrácenou berlu. Nad ním se mezi dvěma věžemi klene arkáda s třemi oblouky a vimperky. U patek věží dva štíty, pravý se znakem biskupství, levý s rodovou polovinou koně. U posledního z pražských biskupů došlo tak k úplnému prosazení znaku diecéze. Když bylo bulou Klementa VI. „Ex superne providentia majestatis“ z 30. dubna 1344 povýšeno pražské biskupství na arcidiecézi, zůstalo zlaté břevno v černém štítě již trvalým znakem pražských metropolitů. Na všech typech arcibiskupské pečeti zůstaly po celé předhusitské období znak instituce a osoby rozloženy na dvou štítech. Na velké pečeti, uchovávací tradiční zašpičatělé oválný tvar, je zobrazena stojící či sedící postava arcipastýře s mitrou. Pravou rukou žehná, levicí drží berlu nebo kříž. Po stranách gotické architektury rámuující postavu, jsou položeny dva štíty. Na heraldicky pravé straně je umístěn znak arcibiskupství, na levé erb rodový či osobní. Menší pečeti jsou naproti tomu kulaté s postavou sv. Václava provázenou oběma štíty v obdobném postavení /13/. Avšak již v tomto období nacházíme spojení obou znaků na čtvrceném štítě. U Arnošta z Pardubic zůstává jediným dokladem čtvrcení olomoucký rukopis Bible /14/, kde na spodním okraji folia 3r je štít, v jehož 1. a 4. černém poli vidíme zlaté břevno, ve 2. a 3. červeném poli vyrůstá z okraje půl stříbrného koně se zlatou uzdou. Kodex samotný je francouzské provenience a pochází z 2. poloviny 13. století. Znak byl tedy do něho domalován později. S přihlédnutím k heraldické výzdobě ostatních Arnoštových rukopisů, kde jsou oba znaky důsledně na štítech samostatných, je však na místě vyslovit pochybnost, jde-li o projev skutečně autentický /15/. Zcela nepochybně se objevuje čtvrcení u arcibiskupa Jana Očka. Nejprve na známém votivním obraze z doby před r. 1371, určeném původně s největší pravděpodobností pro kapli biskupova hradu v Roudnici /16/. Zde je ve spodní části mezi sv. Vojtěchem a postavou klečícího donátora čtvrcený štít, v jehož 1. a 4. poli je znak rodový a ve 2. a 3. poli břevno

arcibiskupství. Vzhledem k tomu, že obraz byl soukromou donací arcibiskupovou, byl zde upřednostněn rodový erb. Druhým případem je prostřední ze tří tesaných štítů nad hrobovou tumbou v pražské katedrále /17/. Zde jsou čestnější pole po právu vyhrazena znaku arcidiecéze. Štít je převýšen kloboukem se šňůrami a uzly. U Očkových nástupců jsme limitováni stupněm dochování pramenů. Čvrccený štít můžeme doložit u Olbrama ze Škvorce a Zbyňka Zajíce z Hazburka. Jsou to jejich znaky s klobouky a střapci v podvěžní kapli katedrály /18/ a u druhého z nich i osobní misál. Zde na foliu 11.r. je pod kloboukem čtvrcený štít s institucionálním břevnem v 1. a 4. poli a rodovými figurami - zajícem v 2. a kančí klavou ve 3. poli. Naproti tomu na fol. 307.r. je vymalován pouhý štít s opačným postavením polí /19/. Rovněž zde je tedy zřejmé rozlišení znaku metropolitního a soukromé osoby.

Lze tedy shrnout, že znak diecéze se postupně prosadil za dlouhého episkopátu Jana IV. z Dražic (1301 - 1343), zprvu ve sféře světské (soudní a ryze privátní) a roku 1343 pronikl i do sféry spirituální (biskupská pečeť). Volba figury a barev zůstane patrně provždy otázkou nezodpovězenou. Teze o domnělém znamení sv. Vojtěcha, jak ji formuloval V. Rýněš, se jeví neudržitelnou /20/. Zda přece jen souvisí uplatnění říšských tinktur s tradicí předpokládaným knížecím titulem pražských biskupů, byť v Čechách jakkoli neobvyklým, již v této době, nelze přesně říci. Jisté je, že titulu knížete užíval vůči pražským biskupům již Václav II. /21/. Reálně souvisí vznik znaku nejen s feudalizací církve, kdy představitelé duchovních institucí se stávají světskou vrchností v plném slova smyslu a biskupský stolec i důležitá obroč zůstávají vyhrazena příslušníkům přední zemské nobility, ale především s celkovou emancipací od světské nadvlády a vyhraněním samostatného správního systému.

Po dalších 140 let byl arcibiskupský stolec neobsazen a je tedy přirozené, že po jeho znovuoobnovení byl znakový projev pražského metropolitního výrazně odlišný. Trvale se ustálil čtvrcený štít, kde v čestnějších polích je znak arcibiskupství a v dalších kombinován znak řádu Křižovníků s červenou hvězdou, jehož byli arcibiskupové po století velmistři, s erbem rodovým. Pouze u Karla z Lamberka je vzhledem ke složitosti rodového erbu povýšena arcidiecéze na štítek střední. Uplatňují se i základní atributy církevní heraldiky, tedy mitra, kříž a berla. Mitra je kladena obvykle nad štít doprostřed a po pravé straně je provázena procesionálním křížem a vlevo berlou. Zatím však zcela chybí nejtýpističtější z atributů, totiž klobouk, s jehož počátky jsme se setkali již v předhusitském období. Četnější je i výskyt arcibiskupských znaků. Vedle pečeti jsou to především dřevořezy užívané ve výzdobě metropolitních dedikovaných tisků, provedení v plastice a prvé výskyty pamětních medailí /22/. Objevují se i varianty znakových komposic, které se liší uspořádáním jednotlivých polí a svým výskytem se časově překrývají. Nelze tedy pro konkrétního nositele stanovit jediný znak. U Zbyňka Berky z Dubé (1592 - 1606) a Karla z Lamberga (1607 - 1612) se někdy vedle dosud známých polí najdou i znaky cisteriáků v Oseku a Křižovníků Božího hrobu na Zderaze, jejichž statků arcibiskupové dočasně užívali /23/. Svěbytnou podobu dal svému znaku Arnošt kardinál Harrach (1622 - 1667), který nejčastěji vyhradil znaku arcibiskupství a Křižovníků s červenou hvězdou střed figury rodového erbu. Za štít kladl pouhý kříž a nad něj kardinálský klobouk. Ten se ovšem objevuje ještě s neustáleným počtem střapců, nejčastěji se šesti po každé straně /24/. Nové spojení obou znakových elementů přinesl Matouš Sobek z Bílenberka (1669 - 1675), který položil osobní erb na střední štítek do znaku arcibiskupství. V uspořádání honosných kusů se vrátil

k podobě, jakou vytvořila 2. polovina 16. věku. V některých provedeních nahradil mitru klobouk, stále ještě se 6 střapci /25/. Základní řešení svého předchůdce podržel i Jan Bedřich z Valdštejna (1675 - 1694), který nad to korunovaný štítek s rodovým erbem podložil křížem Křižovníků. Byl posledním z arcibiskupů, který byl zároveň křižovníckým velmistrem, a tak nadále tento prvek z arcibiskupské heraldiky mizí. Poprvé užil klobouku s 10 střapci. Znaky tří dalších metropolitů mají v principu shodné uspořádání /26/. V 1. a 4. poli čtvercového štítu je znak arcibiskupství doplněn u prvních dvou čestnějšími poli rodového erbu, 2. a 3. pole nesou zbývající části rodové. Mayer (1731 - 1733) sem klade erb osobní vzhledem k jeho jednoduchosti. Nad štít je vložena koruna, kterou u Breunera prostupuje procesionál a berla, u ostatních pouze kříž. Vše je převýšeno kloboukem, opět jen se šesti střapci. Nový prvek do heraldického vyjádření hierarchů na pražském stolci vnesl Mořic hr. Manderscheid (1733 - 1763). S ohledem na složitý rodový erb kladl břevno arcibiskupství do hlavy štítu. Podstatnější je však užití knížeckého klobouku k vyjádření titulu knížete arcibiskupa, obnoveného ovšem již Rudolfem II. roku 1603 /27/. Na některých provedeních se objevuje i knížecí plášť. Teprve zde se definitivně ustálil arcibiskupský klobouk s 10 střapci. Stejně řešení převzali i tři další nástupci. Pokročilejší 19. století si znovu oblíbilo variantu, kdy rodový erb opatřený hodnostní korunou je položen do středu štítu arcibiskupství, který provází mitra mezi křížem a berlou. Vše je vloženo na knížecí plášť pod arcibiskupským kloboukem. U arcibiskupa Schrenka (1838 - 1849) se poprvé setkáváme s tzv. patriarším křížem. Kardinál Schwarzenberg (1849 - 1885) přinesl jako novum do znaku palium. Tím jsou typy spojení institucionálního a rodového erbu vyčerpány. Arcibiskupové posledních sta let užívali již jen některé ze známých schemat. Pouze kardinál Tomášek po jmenování sídelním arcibiskupem v r. 1977 přijal spojení arcibiskupského a osobního znaku na polceném štítě. Praxe posledních desetiletí přinesla výrazné zjednodušení. Titul knížete arcibiskupa byl sice celocírkvně zrušen až roku 1950, ale jeho heraldické vyjádření ve znacích pražských metropolitů končí rokem 1901. Po II. Vatikánském koncilu se odstupuje ne zcela odůvodněně i od mitry a berly a hodnost arcibiskupskou vyjadřuje pouze patriarší kříž převýšený kloboukem a palium, kladené obvykle k patě štítu. Produktem nejnovější doby jsou osobní hesla kladená na pásce pod znak. Poprvé je použit až arcibiskup Kašpar v r. 1931.

Ztalé břevno v černém poli je však zároveň znakem Metropolitní kapituly pražské. Domácí tradice jej dokonce pokládala za původní, který byl biskupstvím a arcibiskupstvím pouze přijat. Vraťme se tedy k jeho výskytu na pečeti dalších institucí mimo přímou linii znaků biskupských. Již jsme sledovali pečeti oficialátu. Po povýšení diecéze na metropoli se změnil opis na + S. OFICIOLATVS. CVRIE. PRAGEN. ARCHIEPI., ale pečtní obraz včetně znakových štítů zůstal stejný. Po celý čas episkopátu Arnošta z Pardubic zůstalo shodné i postavení štítků, kdy rodový erb je heraldicky vpravo a diecéze vlevo /28/. Od arcibiskupa Jana Očka zaujalo břevno čestnější pravou stranu, což přejali i jeho nástupci /29/. Obdobnou dvojici štítků přijal na pečeť i nově zřízený úřad generálního vikáře. Přesto, že se i zde obraz pečtního pole změnil, základní motiv zůstává. Na starším typu používaném v 50. a 60. letech 14. století, je v horních dvou třetinách stojící postava sv. Václava provázená vpravo štítkem s břevnem a vlevo rodovým erbem Arnošta z Pardubic. Dole klečí pod oblouky dovnitř obrácené dvě postavy. V 70. letech byla pečeť nahrazena novým typem, kde pole vyplňuje již pouze sv. Václav ve zbroji provázený štítkem s břevnem a rodovým erbem arcibiskupa /30/. Vedle přímo

podřízených správních orgánů metropoly se však se stejným znakem setkáváme i na pečetích dalších osob a institucí. K nejstarším patří pečeti probošta Jindřicha, kde pod Madonou a třemi patrony katedrály klečí probošt mezi štítem s břevnem a erbem osobním, v němž je stojící býk /31/. Tento výskyt však zůstal ojedinělý a na sfragistickém materiálu dalších proboštů znak chybí. Objevuje se však na pečeti děkana Hynka z Klučova, kde je opět provázen erbem osobním, patrně lvem /32/. Krátce na to je i na pečeti sboru mansionářů pražského kostela, kde druhý ze štítků je žel nečitelný /33/. Kapitula sama užívala po celou dobu původní typář s postavami sv. Vojtěcha a Václava pod jednoduchými oblouky, s opisem: SANCTA PRAGENSIS ECCLESIA, doloženém již v 30. letech 13. století /34/. Zde přirozeně žádný znak ještě nebyl. Na sekretu se prosadila hlava sv. Václava v knížecím klobouku obklopená aureolou. Tedy i zde chybí. Obě pečeti byla po roce 1421 odvezena spolu s částí pokladu, archivu a některými kodexy do Žitavy a uložena v nedalekém klášteře celestinů na Ojvině. Zde zůstala až do roku 1455, kdy je děkan Václav z Krumlova přivezl zpět. Nadále však byla v kancelářské praxi užívána pečeti generálních vikářů s postavou sv. Václava provázenou štítky pražským a olomouckým. Teprve od 16. století se soustavněji užívá velká kapitulní pečeti, ovšem již v nově provedeném typáři. ten kopíruje obraz původní pečeti, pouze do opisu gotickou minuskulou: Sigillum maius capituli sanctae pragensis ecclesiae, je dále vložen štítek s břevnem. Častěji je ovšem užíván sekret s hlavou sv. Václava. Barevná provedení znaku s přímým vztahem ke kapitule najdeme např. v rukopise Ciceronových dopisů z doby kolem r. 1470 nebo v latinském Graduálu z r. 1552 /35/. Výskyt na pečeti kapituly je tedy reálně velmi pozdní. Že však byl černý štít se zlatým břevnem chápán nejen jako znak pražského kostela, ale přímo kapituly, svědčí popis hraničních kamenů mezi farnostmi Malín a Pněvice, oddělujících pozemky kapituly pražské a sedleckého kláštera. V papežské listině z 20. července 1410 se výslovně popisují jako „... lapidem quadrum, signatum duobus clipeis, capituli Pragensis ecclesie scilicet et conventus monasterii Czedlicensis, stantem in medio vie in foro lignorum ...“ /36/.

Prameny, literatura, poznámky:

- 1/ „... jel Tobíáš, vzav s sebou ... muže opatrné a vynikající rozvahou i vzdělané v písemnictví ... ocěv i urozené rytíře a panoše svého dvora, vyšší, střední i nižší do zcela nových šatů, jež u každého označil znakem svých předků tj. stílelou zavinutou, na Moravu do města Brna ...“ Pokračovatelé Kosmovi. Praha, 1974 s. 55.
- 2/ A. Podlaha - E. Šittler: Chrámový poklad u sv. Víta v Praze. Praha. 1903. Inventář z r. 1355 s. XX. - Stola cum fanone, quas dedit dominus Thobias, episcopus Pragensis cum armis suis.
- 3/ D. Prix - Z. Všecková: Středověký kostel sv. Bartoloměje v Praze 9 - Kyjích do počátku husitských válek. Umění. Roč. 41. 1993 č. 3-4, s. 251.
- 4/ Státní ústřední archiv (dále SÚA): Archivy zrušených klášterů, ŘC Plasy 67. Reprodukuje B. Kubičková: K počátkům pražského oficialátu. Zvl. ot. Sborník příspěvků k dějinám Hl. města Prahy, sv. 5., 1932, s. 60.
- 5/ Ač není tato zvyklost zatím jednoznačně prokázána, známe případy, kdy kovové heraldické figury jsou provedeny zvýšeným horizontem i tam, kde výsledek působí na první pohled zdánlivě nelogicky. Srov. můj článek: Elekční pečeti olomouckého biskupa Bruna. HR 1977, s. 62-65.
- 6/ Stejnou pečeti užil i Mikulášův nástupce, oficiál Bohuta ještě 23. 2. 1352. Archiv Národního muzea (dále ANM), perg. listiny A64.
- 7/ Listina oficiála Bohuty z 18. 1. 1355 má již typář odlišný. SÚA: AZK, ŘC Pohled 35.
- 8/ Pečeti administrátorů z r. 1327 reprodukuje A. Podlaha: Series praepositorum ... Pragae, 1912, tab. IV. Výzdo-bu biskupského dvora popisuje kronikář takto: „Zvláště nádherně přestavěl svůj dvůr u pražského mostu ... Sál

pak neboli jídelna je vyplněna kresbami a nápisy ... je tam krásně vymalováno mnoho erbů knížat, pánů a šlechticů království.“ Kronika Františka Pražského. Kroniky doby Karla IV. Praha, 1987 s. 73-74.

- 9/ Tamtéž s. 86.
- 10/ Archiv Metropolitní kapituly (dále AMK): listiny, sig. VI. 30., 1341 III. 28.
- 11/ Misál Dražický - Knihovna Národního muzea: XIII B 9 fol. 65 r. Chronica Bohemorum - Knihovna Metropolitní kapituly, G 5, fol. 1 r.
- 12/ AMK: listiny, sig. VIII. 4., 1344 VIII. 21.
- 13/ Pečeti reprodukuje J. Dobiáš: Dějiny královského města Pelhřimova a jeho okolí. Díl I. Pelhřimov, 1927. Tab VII - X.
- 14/ Státní vědecká knihovna Olomouc: sig. M II 2. Reprodukuje E. Petru: Z rukopisných sbírek Universitní knihovny v Olomouci. Praha, 1959, obr. 12.
- 15/ Oba Arnoštovy štíty najdeme v barevném provedení nejen na pouzdře Svatováclavské koruny, ale především v rukopisech dochovaných v Kapitulní knihovně. Srov. A. Podlaha: Knihovna kapitulní. Soupis památek II/2 Praha, 1903, s. 230. Barevně např. Kroniky doby Karla IV. Praha, 1987, s. 210.
- 16/ Dnes Národní galerie v Praze inv. č. 0 84.
- 17/ Reprodukuje např. K. Stejskal: Umění na dvoře Karla IV. Praha, 1978, s. 189.
- 18/ A. Podlaha - K. Hilbert: Metropolitní chrám sv. Víta, Praha, 1906, s. 129.
- 19/ Hazmburský misál - Wien ÖNB cod. 1844.
- 20/ Podrobněji v mém článku Počátky znaku břevnovského arcibiskupství. HR 1993, s. 66-67.
- 21/ Z. Hledíková: Biskup Jan IV. z Dražic (1301 - 1343 Praha, 1991, s. 18.
- 22/ Doklady znaků jsou již tak početné, že není možné na ně konkrétně odkazovat. Vedle pečeti a knižní grafiky přihlížím k dokladům uměleckých řemesel, včetně medailí a náhrobních kamenů. V nové době pak k úředním tiskům, razítkům a soukromé korespondenci.
- 23/ U Berky z Dubé nacházím nejméně čtyři variaty, které vykazují časovou posloupnost. Na sekretu z roku 1593 je to polcený štítek vpravo s břevnem, vlevo s ostrvemi. Po většinu 90. let pak existuje čtvrcený štít s břevnem v 1. a 4. poli, 2. a 3. polem polceným, kde vpravo je umístěn znak řádu Křižovníků, vlevo rodové ostrve. Tak pečeti arcibiskup ještě v roce 1598. Těsně před 1600 se znak mění ve čtvrcený štít s rodovým středním štítkem. V 1. a 4. poli arcibiskupství, ve 2. a 3. poli Křižovníci. Kromě toho na větší pečeti s titulem křižovníckého velmistra se objevuje čtvrtá varianta, kde je opět rodový erb ve středním štítku. V 1. poli arcibiskupství, ve 2. znak kláštera v Oseku, ve 3. řád Křižovníků s červenou hvězdou a ve 4. klášter křižovníků Božích hrobů na Zderaze. Nad štítem korunovaný turnajský helm s rodovým klenotem, provázený křížem a berlou mezi dvěma mitrami. Oba zmíněné kláštery v té době neexistovaly a jejich statky užíval arcibiskup. U arcibiskupa Lamberg je na pečetích důsledně břevno arcibiskupství ve středním štítku rodového erbu. V knižní grafice se objevuje varianta opačná, kdy středním štítkem je erb rodový, v 1. poli arcibiskupství, ve 2. Osek, ve 3. Zderaz a ve 4. Křižovníci s červenou hvězdou. Nad štítem mitra prostoupená křížem a berlou mezi rodovými klenoty.
- 24/ Vedle popsaného nejčastěji užívaného znaku nacházím na malé pečeti pouze rodový erb s křížem a kloboukem. V knižní grafice pak čtvrcený štít (v 1. a 4. poli břevno, ve 2. a 3. Křižovníci) do něhož je volně vložena figura rodového erbu - koule postrkaná 3 pštrosími pery. Velká pečeti nese tři tradičně samostatné štíty. Krátce trvalí pečeti arcibiskupská podržela úzus předchůdců, kde rodový erb byl položen do středního štítku. Nad štítem pouze mitra mezi křížem a berlou.
- 25/ Krom popsaného znaku se často objevuje jen osobní erb doplněný pontifikáliemi.
- 26/ Od konce 17. století se znaková kompozice relativně ustálila a počet variant u jednotlivců nápadně klesá.
- 27/ SÚA: Saalbuch 12 b. fol. 761 - 765. Text otiskl A. Rybička: O erbích pečetech a znacích stavu kněžského v Čechách. Praha, 1862, s. 133 až 135. Odtud pak A. Zelenka: Die Wappen der böhmischen und mährischen Bischöfe. Regensburg, 1979, s. 296 - 297.
- 28/ Strahov - sbírka odličků, pečeti, pečeti z r. 1353. ANM: listiny, A 97. 1356 IV. 30.
- 29/ Strahov - sbírka odličků, pečeti z let 1382 a 1397. ANM: listiny, A166. 1386 V. 12., A333 1418 IX. 7.
- 30/ O úřadu podrobně pojednává Z. Hledíková: Úřad generálních vikářů pražského arcibiskupa v době předhusitské. Praha, 1971. V příloze reprodukuje oba typy pečeti.
- 31/ AMK: listiny, sig. VII. 8. 1344 I.5.; VIII. 13. 1347 VI. 16.
- 32/ AMK: listiny, sig. XV. 6. 1376 IV. 3.
- 33/ AMK: listiny, sig. XIX. 24. 1395 XII. 19.; XIX. 30. 1396 VII. 5. Typář je však rozhodně starší, neboť užívání pečeti povolil již papež Klement VI. 6. 5. 1346.
- 34/ AMK: listiny, sig. I. 29. 1238 *XII. 24. - fragment.
- 35/ Knihovna Metropolitní kapituly: Cod. L 91/2 (Cicero), Cod. P. 10 (Graduale)

Pavel R. P o k o r n ý: Das Wappen des Prager Erzbistums. In diesem Jahre sind 650 Jahre von der Erhebung des Prager Bistums zum Erzbistum verlaufen. Die älteste Nachricht von dem Wappen hängt mit der Person des Prager Bischofs Tobiaš z Bechyně (Tobias von Bechin) zusammen. Das erste Dokument des Bistumswappens ist das Siegel des Bistumssoffiziates vom 16. Jänner 1319. Die Figur des Landpatrons des heiligen Wenzels ist von zwei Schildchen begleitet. Auf dem rechten befindet sich das Adelswappen des Jan IV. z Dražic (Johann IV. von Draschitz) und auf dem linken vielleicht das Wappen der Diözese. Im Jahre 1341 sind beide Schildchen auch auf dem Siegel des Raudnitzer Konvents und später auch auf anderen Andenkungen beigesetzt. Auf allen Typen der erzbischöflichen Siegel sind die Wappen der Institution und der Person während der ganzen vorhussitischen Periode auf den zwei Schildchen ausgelegt. In vielen Beispielen ist die komplizierte Entwicklung der Wappen bis zu dem Jahre 1410 beschrieben.

Cecílie Durdilová

ZNAKY NA ARKÝŘI ZÁMKU V BRANDÝSE NAD LABEM

Stanislav Kasík

Jindřich Kruhlata z Michalovic, pán na Michalovicích, Mladé Boleslavi, Rohozci a Brandýse nad Labem, nevyšší komorník zemský, zemřel 4. června 1468 na následky zranění, utržené v boji proti slezsko-lužickému vojsku u Turnova. Jím vymřel starobylý český šlechtický rod, sahající dosud poznaným původem do 12. století. Přes dvě manželství s Annou z Hradce (+1453) a Magdalenou z Cimburka, neměl potomky. Dědičkou rozsáhlého panství v Pojizeří se stala jeho sestra Magdalena. V době bratrovy smrti zůstala vůbec poslední nositelkou rodového jména. Její starší sestra Markéta, vdaná za Jana ze Smiřic a na Roudnici, nepřežila dlouho manželovu popravu v září roku 1453 a zemřela za čtyři léta po té /1/.

Magdalena z Michalovic uzavřela sňatek s Janem Jarošem Tovačovským z Cimburka, pozdějším nejvyšším sudím a pak nejvyšším komořím Království českého. Ve stavu manželském je poprvé připomínána v roce 1466. Zdá se, že nepatřila k mladým nevěstám (otec Jan zemřel v roce 1434). Její přednosti, jako jedné z nejbohatších dědiček své doby, byly nalézány jistě jinde než v přiměřenosti věku. Pokud měla více porodů, pak dospělosti se dožila pouze dcera Anežka, narozená neznámého roku (cca 1470). Její svatby s Jindřichem z Hradce v roce 1485 se Magdalena nedožila a zemřela někdy před rokem 1477 /2/.

V té době byl vdovec a zároveň držitel vyženěných a zděděných michalovických statků Jan Jaroš z Cimburka znovu ženatý. Johanka Krajířová z Krajku, druhá Janova manželka, přivedla na svět jedno jediné dítě. Tentokrát syna, který dostal jméno Adam a narodil se někdy okolo roku 1478. Po šestiletém manželství Johanka ovdověla. Při sepisování svatební smlouvy o sňatku její nevlastní dcery s Jindřichem z Hradce v lednu roku 1484, je Jan Jaroš z Cimburka připomínán již jako zemřelý /3/.

Poručnictví nezletilých dětí se ujal starší Janův bratr, moravský zemský hejtmán, Ctibor Tovačovský z Cimburka. Sám potomky nemaje, věnoval synovci z pochopitelných důvodů značnou péči. V mladičkém Adamovi se soustřeďovaly veškeré naděje na pokračování moravské větve rodu. Majetkové zajištění statky po otci, matce a strýci, mělo Adama zařadit mezi největší feudály v zemi a dostatečně podpořit jeho společenské postavení.

S úmrtím Ctibora Tovačovského v roce 1494, ztratila politická scéna Českého království 2. poloviny 15. století osobnost nadmíru významnou. Adam z Cimburka krátce po té dosáhl plnoletosti a ujal se rodových statků. Matka Johanka Krajířová v roce 1500 ukončila své vdovství a vdala se za Jana II. ze Šelmburka /4/.

Adam z Cimburka neměl pevného zdraví a odešel z tohoto světa 3. prosince 1502. Ještě před tím všechny své statky odkázal matce. Mezi jinými to bylo i panství brandýsské s městem a hradem Brandýsem n. L., Starou Boleslaví, městečky Čelakovicemi a Mečeříží, vesnicemi Skorkovem, Konětopy, Předměřicemi a Tuřicí, spolu s jinými, příslušejícími k brandýsskému lesu zv. Bor. Z nich užívala Johanka Krajířová důchodů až do roku 1513 (od roku 1508 opět vdova), kdy předala Brandýs n. L. bratrovi Konrádovi Krajířovi z Krajku /5/.

Po Konrádově smrti v roce 1542 dědil jeho jediný syn Arnošt. Přes počáteční přízeň panovníka upadl Arnošt jako exponent stavovského povstání v roce 1547 v nemilost. Následný trest mu přinesl i ztrátu Brandýsa n. L. ve prospěch krále Ferdinanda I. Od té doby bylo panství komorním statkem /6/.

Původně gotický hrádek s hranolovou věží, která se v dnešní siluetě zámku již neuplatňuje, byl v poslední čtvrtině 15. a na začátku 16. století přestavován a rozšířen o palác na severní straně a o krátké jižní křídlo /7/.

Strohost obvodové stěny severního paláce obrácené čelem k Labi, narušil, krom několika mohutných opěráků, také arkýř v prvním patře, na jejím východním konci.

Asi tři metry široký a okolo pěti metrů vysoký arkýř z pískovcových kvádrů má oporu ve čtyřech krakorcích. Z hmoty paláce vystupuje přibližně jeden metr přes líc zdi. Tento oživující architektonický prvek s dvoudílným oknem vpředu a dvěma malými podlouhlými okénky po stranách završuje prejzová stříška.

Arkýř ústí do místnosti zaklenuté třemi klenebními poli. Prostor osvětlují celkem tři okna. K arkýři náleží prostřední z nich. Otvor pro dvoudílné okno, spolu s pravoúhlým profilovaným orámováním, pokrývá téměř v úplnosti čelní stěnu arkýře.

Zbývající, asi půl metru široké pásy volné zdi posloužily k vytesání čtyř vlysů v horní části. Pro třináct znakových štítů bylo využito jak zbývajících ploch pod vlysy, tak i levé boční strany podél úzkého okénka.

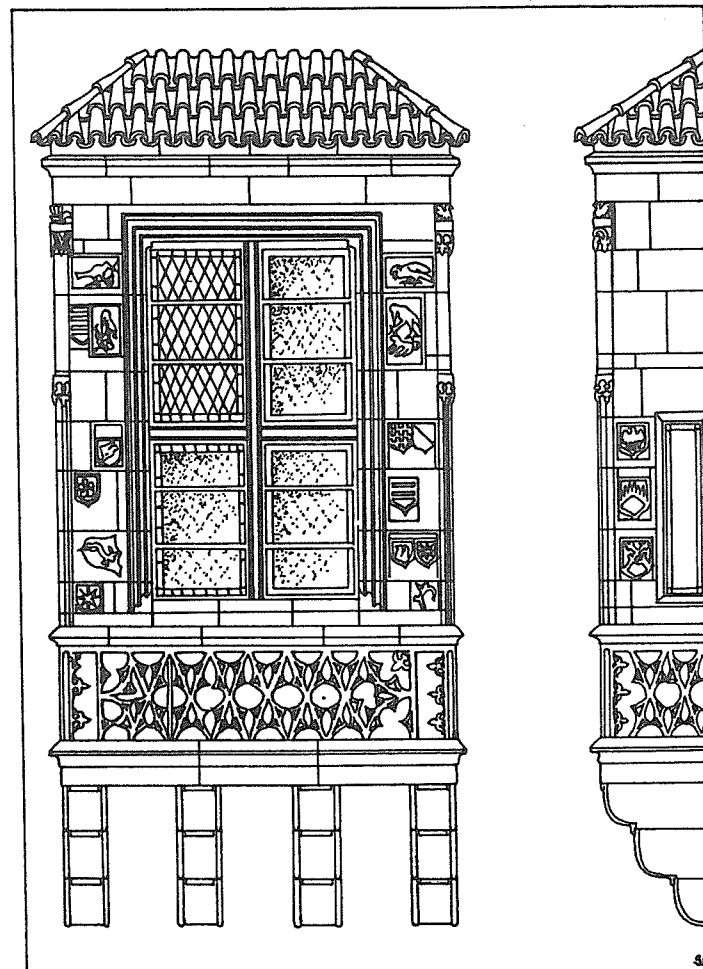
Do třetí řady kvádrů od stříšky vytesal kameník na každé straně okna v poměrně vysokém reliéfu dva k sobě krácející ptáky. Vpravo (z pohledu vnějšího pozorovatele vlevo) je snad havran klovající do skály, vlevo možná papoušek. Niže, v následujícím pásu kvádrů jsou zvířecí výjevy, jejichž význam je těžko postižitelný a zřejmě se pohybuje v málo uchopitelných oblastech esoterismu. Na pravé straně vyobrazuje vlys figuru na zádech ležícího draka o třech hlavách, na jehož břiše stojí pták podobný čápu (volavce, pelikánovi). Na opačné straně pták stejné charakteristiky na zádech kroutícího se těla, snad lišky, psa či vlka. Neheraldickou výzdobu arkýře doplňuje v levém dolním rohu plastika značně zvětřalá, připomínající jelení paroh či větev.

Třináct znakových štítů na arkýři je rozmístěno tak, že vpravo od okna (z pohledu vnějšího pozorovatele vlevo) jich bylo vytesáno pět pod sebou. Vlevo dalších pět v postavení 2-1-2. Na levou boční stranu, podél úzkého okénka, blíže k hraně arkýře, zbývající tři štíty - jeden nad druhým. Z následujícího výkladu vyplývá, že okno v průčelí rozděluje znaky do dvou genealogicky rozdílných skupin s nesterijným počtem erbů (5+8).

Popis znaků začneme prvním horním štítem napravo od okna. Byl vytesán do kvádrů pískovce, který zřejmě musel kameník při sestavování arkýře upravit na potřebný rozměr odsekáním části kamene. Tím porušil úplnost znaku na jeho levém boku asi o jednu desetinu. Přes tuto úpravu jsou ve štítu zřetelná tři břevna.

Následující štít s hlavou kance obrácenou vlevo, která je vyobrazena „nohama vzhůru“, či lépe „hlavou dolů“. Další štít nese pětistou růži. Převážná většina štítů na obou stranách okna vykazuje jednotu tvarů - rovnoběžné boky se zakončením v patě štítu protáhlou špicí v podobě obráceného „oslího hřbetu“.

Čtvrtý štít jako jediný je svým tvarem s náběhem na štít kolčí výrazně odlišný od ostatních. Položen na bok směřuje hlavou do středu k oknu. Ve štítě vidíme doleva otočeného skákajícího zajíce. Osmihrotou hvězdu nacházíme v této řadě znaků na místě posledním.



Arkýř zámku v Brandýse nad Labem

Na opačné straně okna je skupina pěti znaků rozložena v dolní části arkýře. Nejvýše leží dvojice štítů. Levý dělí čtyřikrát cimbuří o třech a půl stínce. Pravý má jedno kosmé dělení. Štít, vytesaný samostatně do další řady pískovcových kvádrů pod znak s cimbuřím, je jednou dělený a nahoře znovu pětkrát. Nejnižší spatříme další dvojici. Figury v levém ze štítů jsou tesány velice hrubě, ale při pozorném prohlédnutí zjišťujeme dvě doprava otočené supí hlavy s krky. Ve štítě vpravo se setkáváme znovu s osmihrotou hvězdou. V posledních třech štítech na levém boku arkýře zaznamenáváme zhora dolů doprava otočenou orlici, krokev o sedmi hrotech a skřížené ostrve.

Nemůže být pochyb, že znaky se týkají především pánů z Cimburka. Jednoznačně na tento fakt poukazuje především levá (z pohledu pozorovatele pravá) polovina arkýře, kde rozpoznáváme cimbuřím dělený štít pánů z Cimburka, kosmo dělený Krajířů z Krajku, charakteristicky dělený štít s dvěma břevny v jeho horní polovině pánů z Kunštátu, supí hlavy pánů z Vlašimi a hvězdu Šternberků. Figura „hřebene“ patří pánům z Boskovic a ostrve některému z Ronoviců. Jediná orlice zůstává dosud bez pojmenování.

Uvedená skupina osmi znaků odpovídá vývodu Adama z Cimburka. Jak již víme, byl synem Jana Jaroše z Cimburka (+1483) a Johanky Krajířové z Krajku. Jan Jaroš se narodil Janovi z Cimburka (+1464) a Žofii z Kunštátu. Rodiči Johanky byli Volfgang Krajíř z Krajku (+ c.1491) a Eliška z Boskovic. Ta pocházela z manželství Vaňka Černožského z Boskovic (+1466) s Johankou z Vlašimi /8/.

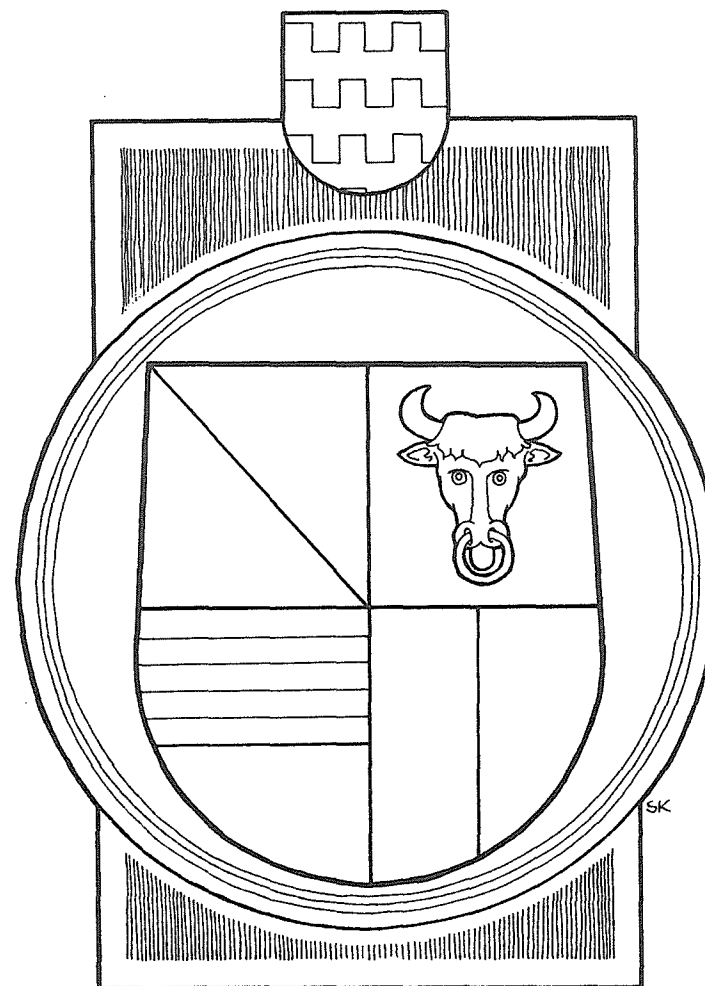
Vývod nepokračoval rodiči Volfgangovými, protože jeho otec Konrád Krajíř (+1446) se oženil s Markétou Pilungovou z Gilgenberka erbu dvou zkrížených žezel ukončených lilii /9/. Nepokračoval ani Vaňkovým otcem Vaňkem z Boskovic (+1432), jehož žena Markéta z Mezeříč (? - ze Šternberka ?) pocházela z rodu orlího křídla. Jedině otec Johanky z Vlašimi, Jan na Úsově, měl za manželku ženu, kterou reprezentovala orlice. Byla jí Markéta, snad dcera římského a českého krále Václava IV., která je v pramenech označena jako Markéta Lucemburská /10/.

Uvedená skutečnost nebyla do nedávné doby dostatečně známa. Janovi z Vlašimi se přisuzovala sice správně Markéta, ale bez znalosti přídomku. Pokud byl přeci jen uveden, pak zněl na rodové jméno z Krhovic (Gurwitz), rodu, který v erbu orlici skutečně měl a navíc jeho vztahy k Úsovu jsou prokazatelné. Zdá se, že přiřazení Markéty, ženy Jana z Vlašimi, k rodu z Krhovic bylo učiněno nikoliv na základě poznatých genealogických vztahů, ale vyšlo z dedukce při rozboru zachovaných heraldických památek na rod pánů z Vlašimi (např. Litovel) /11/.

Ke genealogickému určení zbývají na pravé straně arkýře dva znaky - šternberská hvězda a ronovické ostrve. Jejich zařazení do vývodu Adama z Cimburka je spojeno s obtížemi způsobenými nedostatečností genealogických zpráv. Do řešení by mohla výrazně promluvit heraldická výzdoba jedné z prostor severního křídla hradu Buchlova /12/.

Zde, v Malém rytířském sále, nacházíme jeden ze tří znakových svorníků, který je opatřen, v celé heraldické výzdobě hradu zcela výjimečně, čtvrceným štítem se znaky rodů Krajířů z Krajku, z Kunštátu, z Pernštejna a rodu užívajícího štít polcený. Štíty v této prostora jsou předznamenány centrálním svorníkem se znakem Cimburků.

Lze důvodně předpokládat vysvětlení svorníku se čtvrceným štítem opět jako vývod Adama z Cimburka. Znaky krajířský a kunštátský jako rodové Adamovy matky a báby z otcovy strany tomu nasvědčují. Pokračování klasicky sestaveného vývodu



Buchlov - hrad. Schema svorníku s vývodem Adama z Cimburka

bábou z matčiny strany není možné pro její původ z pánů z Boskovic. „Hřeben“ na svorníku není. Nezdá se tedy, že by vývod pokračoval nesymetrickým „vybočením“ k matce Žofie z Kunštátu. Musíme tedy počítat s jiným druhem vývodu. Odlišným od toho, kde jsou vyjmenovány matka a obě báby. Buchlovský svorník má jedno pole navíc. To značí znalost jedné z prabáb. Vývod je pravděpodobně sestaven ze znaků manželů Cimburků v přímé posloupnosti. Počínaje matkou probanta a manželkami jeho děda, praděda a prapraděda konče.

Z verifikovatelných posloupností pánů z Cimburka zjistíme, že musíme hledat ženu Albrechta z Cimburka (1379 - 1412) jako otce Jana (+ 1416) a Ctibora zv. Kazka (+ 1398) jako otce Albrechta /13/. Pro mizivé množství potřebných údajů pramenné povahy, se nutně dostáváme na půdu dohadů a doměnek. S vědomím nedostatečnosti doplňování chybějících vazeb vystavěnými konstrukcemi, pokusím se alespoň naznačit možnosti řešení.

V nedávno publikované genealogii moravské větve pánů z Cimburka, došlo ke zmatení posloupností /14/. Albrechtovi z Cimburka byla přisouzena žena Anežka z Herštejna. Víme, že jiný Albrecht z Cimburka, seděním na Sehradcích, měl za manželku Anežku z Velhartic. Bez dlouhých výkladů vychází najevo, že obě Anežky jsou jedna a táž osoba se jménem Anežka Herštejnská z Velhartic, a ta že patří k Albrechtovi na Sehradcích /15/.

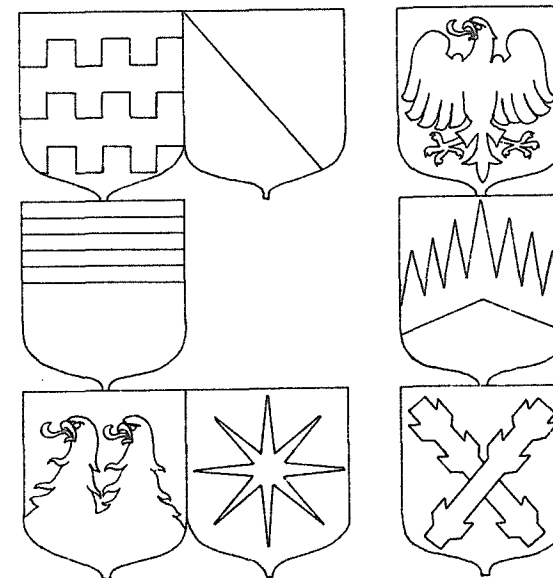
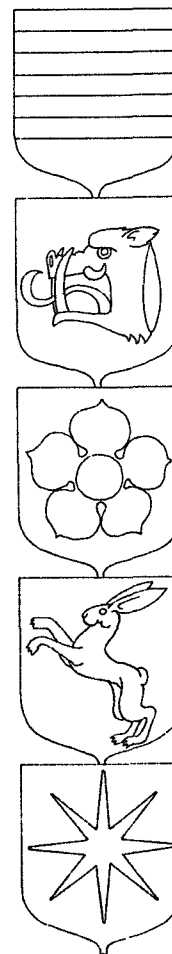
Albrecht, otec Janův, zůstává nadále bez znalosti manželky. Na základě buchlovského svorníku by jí měla být některá z rodu Pernštejnů podle zubří hlavy ve 2. čtvrti. V archivu v Brně se dochovala zpráva o jisté Barboře z Pernštejna, vdané do Cimburků. Jejího manžela se dosud nepodařilo určit, protože zápis je datován velice široce do 15. století /16/. Snad by bylo možné ji přiřadit k Albrechtovi.

Ctibor Kazka by měl podle naznačeného schematu mít manželku z rodu polceného štítu. Výběr je dosti široký. U Ctibora však jeho ženu známe. V roce 1374 se oženil s Markétou, dcerou Matouše ze Šternberka /17/. Tato skutečnost veškeré snahy o uvěřitelný výklad znatelně narušuje. Ctiborův syn Albrecht je v pramenech znám již od roku 1379 /18/. Za předpokladu, že by byl synem Markéty ze Šternberka, vystupoval by veřejně již ve věku okolo pěti let. Nezdá se, že by tomu tak bylo. I když je to poněkud přímočarý odsudek, lze mít možnost dvojího manželství Ctibora Kazky za pravděpodobnou. Jeho první žena z rodu polceného štítu mohla být matkou Albrechtovou.

Pro výklad znaků v Brandýse n. L. můžeme počítat s vývodem Adama z Cimburka v odlišném pojetí než je tomu na Buchlově. Na arkýři v Brandýse n. L. nenacházíme pernštejnskou zubří hlavu a polcený štít a na svorníku na Buchlově podobně nevidíme hvězdu a ostrve.

Z dosavadního poznání genealogických vztahů vyšlých z vyobrazených znaků na arkýři, je zřejmé, že již zmíněná část vývodu je sestavena vzestupně u ženských liniích. Byly vždy jmenovány pouze matky matek. Možnost shodného řazení i v druhé polovině vývodu a pokračování předky Žofie z Kunštátu má své odůvodnění. Určením dvou zbývajících znaků, šternberské hvězdy a ronovických ostrvů, matce a bábě z matčiny strany Žofie z Kunštátu, získáme oboustranně totožně pojatý, symetricky vyrovnaný a významově rovnocenný celek, jehož docílení bylo obvykle smyslem vývodů.

Stejně jako u Cimburků se i v případě Kunštátů potýkáme s nedostatkem informací. Pozitivně víme, že Žofie byla dcerou Heralta (Erharta, Gebharda) z Kunštátu a ze Skal (+1415) a ten synem Arkleba ze Stařechovic (+1386). Arkleb



Schema rozmístění znaků
na arkýři zámku v Brandýse nad Labem

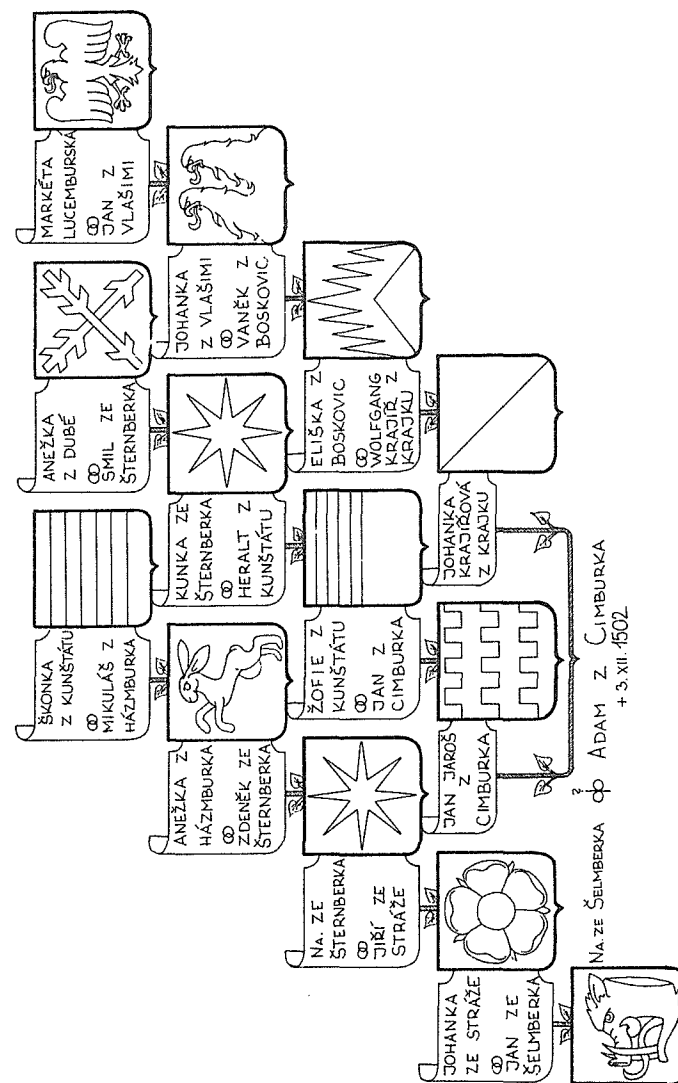
Heralt se oženil třikrát. První ženě Markétě, vdově po Půtovi Šaclarovi z Vildenberka (+1379), zapisoval věno spolu s otcem Arklebem v roce 1379 /20/. Před tím je Markéta v roce 1360 připomínána v souvislosti s držním Sobančic a Čech. Její stejnojmenná dcera z manželství s Půtou, vdaná za Jana z Landštejna a Moravan, držela po matce Hrušky a Vlků /21/. Z Vlků se v roce 1347 psal jistý Oneš znaku lva a z Čech v roce 1387 Jetiřich zv. Kozora znaku slunce /22/. I když není možné dávat Markétu, první ženu Heralta z Kunštátu, do jednoznačných souvislostí z rodu z Vlkůše a nebo z Čech, je pravděpodobné, že nebude ani z rodu ostrví nebo hvězdy. Vedle dcery měla Markéta s Půtou syna, který dostal jméno Tas. U Vildenberků to bylo křestní jméno zcela neobvyklé a nenalezneme nikoho z předků Půtových, který by ho užíval /23/. Je tedy možné, že Markéta pojmenovala svého syna po svém otci. Tas bylo jméno charakteristické a téměř výlučně užívané v rodě pánů z Lomnice. Jejich genealogie přináší možnosti, které by mohly zařazení Markéty do rodu erbu křídla podporovat.

Třetí manželka Eliška byla dcerou Ondřeje z Nechvalína a Bludova, který užíval jako znaku rodového štít kosmo dělený třemi hroty. Její obvěnění je datováno rokem 1398 /25/.

Z roku 1447 pochází zpráva, ve které se připomíná Eliška z Bludova s dcerou Žofií a jejím manželem Janem z Cimburka /29/. Nemáme však jistotu, zda nejde o vztahy macechy a nevlastní dcery. Byla-li Žofie v roce 1415 více jak čtrnáctiletá, není možné, aby se narodila nejpozději k roku 1398. To by předpokládalo věk okolo 17 let v době smrti otce a zároveň být dcerou Kunky.

Kunka, druhá manželka Heralta z Kunštátu, mohla dle znaků na arkýři pocházet z rodu Šterberků a její matka z rodu zkřížených ostrví. Nacházíme takové potenciální rodiče v osobě Smila ze Šternberka a na Holštejně (+1398) a Anežky Berkové z Dubé, dcery Hynka Hlaváče (+1371) /30/. K verifikaci však postrádáme dostatečnou oporu v pramenech. Snad lze jen dodat, že vztahy Šternberků k rodu ostrve ve 14. století jsou prokazatelné nejen v tomto jediném případě.

Jestliže skupina znaků na levé straně arkýře působí ve své jednotě tvarů štítů a shodném pojetí tesání figur uceleně, pak totéž nelze říci a pěti znacích poloviny pravé. Pouze štíty s růží a hvězdou vykazují totožné tvary jaké mají znaky v levé polovině arkýře. Ostatní jsou od nich odlišné a navíc i různé navzájem. Zejména štít



102

se zajícem se zcela vymyká všem kritériím, jak již bylo napsáno. Ať vedlo kameníky k takovému způsobu práce cokoliv, pokusy o vysvětlení necháme stranou a vyjádříme přesvědčení, že nejde o náhodné seskupení znaků, ale stejně jako v případě předchozím o vývod.

Bezpochyby můžeme pro začátek určit tři znaky. Jednoznačná je osmihrotá hvězda Šternberků. Hlava kance označuje pány ze Šelemberka. Jejich znak se v heraldické výzdobě zámku vyskytuje také na jiných místech. Například na horním kládí okna vedle arkýře (vlevo z pohledu pozorovatele). Díky spojení s erbem krajiřským je zřejmé, že aliance je odrazem sňatku Jana II. ze Šelemberka s Johannou Krajiřovou z Krajku, uzavřeném v roce 1500 /31/.

Tak jako Johanka Krajiřová byla vdovou po Janovi Jarošovi z Cimburka, byl Jan ze Šelemberka vdovcem po Johance ze Stráže (+1495) /32/. První Šelemberkův sňatek zachycuje arkýř dvojicí znaků, z nichž první s kančí hlavou byl již zmíněn a druhý s růží je oním třetím, který lze bez obtíží určit. Zároveň oba znaky stojí v hledaném vývodu na jeho počátku a jsou základem pro sledování navazujících vztahů.

Pokus vyložit pokračování vývodu v posloupnostech šelmburských ztroskotává hned v generaci Janova otce. Jaroslav ze Šelemberka (+1453) byl ženatý s Veronikou z Boskovic, dcerou Jana staršího Boskovce z Brandýsa (+1437) a Elišky z Kunštátu. Nelze zařadit ani Janova děda Jaroslava ze Šelemberka (+j.1407), jehož manželkou byla Anna Hechtovna z Rosic erbu štiky /33/. Za uvedených okolností je třeba hledat řešení jiné.

V předchozím výkladu k vývodu na levé straně arkýře bylo konstatováno, že posloupnosti jsou od probanta řazeny vzestupně v liniích ženských. Totožné schema předpokládám i v případě strany pravé. Pokračování musíme hledat u předků Johanky ze Stráže.

Otcem Johanky byl nejvyšší sudí Království českého Jiří ze Stráže a na Přerově (+ po 1474). Ovšem jeho manželku zatím nepoznáme. Jindřich ze Stráže (+1466), děd Johančin byl dvakrát ženatý. I když sem vývod nesměruje, zmíníme Elišku z Mansfeldu (+1444) jako první a Kateřinu z Kunštátu jako druhou manželku /34/.

Do této chvíle jsme neměli potíže s bezpečným pojmenováním figur ve štítech a s jejich přiřčením jednotlivým rodům. Zajíc však takovou jednoznačnost v sobě neobsahuje. Můžeme však mít za to, že je označením pro rod Zajíců z Házmburka, i když čtvrcený štít se zajícem a kančí hlavou bývá s tímto rodem spojován především. Se samotným zajícem jako znamením rodové příslušnosti se setkáváme již v roce 1407 u Oldřicha Zajíce z Házmburka na Chvatěrubech a v roce 1411 u pražského arcibiskupa Zbyňka /35/.

Hledáme-li neznámou manželku Jiřího ze Stráže, je ze znaků na arkýři zřejmé, že bude pocházet buď z rodu Šternberků, přičemž její matkou byla Zajícovna z Házmburka, či naopak.

U Zajíců nenacházíme manželku s přídomkem ze Šternberka v požadovaném období poloviny 15. století. Naopak u Šternberků známe sňatek Anežky z Házmburka se Zdeňkem Konopišským ze Šternberka (+1476), vdovcem po Anežce z Janovic (+1463). Mezi dcerami Zdeňkovými však žádná vdaná za Jiřího ze Stráže není /36/. To ovšem neznamená, že v tomto případě máme záruku úplnosti výčtu všech Zdeňkových dcer v dosud poznané genealogii Šternberků. Přes všechny potíže se zdá být uvedené manželské spojení jediným průchodným místem.

Všeobecně se má za to, že Anežka z Házmburka, vdaná za Zdeňka ze Šternberka, byla dcerou Jana Zajíce (+1495) a některé z jeho dvou manželek. Tato vazba je přijímána všemi sestavovateli genealogie Zajíců z Házmburka od Paprockého /37/. Z mnoha důvodů však není možné, aby tomu tak bylo. Anežka se za Zdeňka ze Šternberka vdala v roce 1463 /38/. Anna Opavská její matkou nemohla být, protože druhou Janovou ženou se stala na základě smlouvy uzavřené v roce 1461 /39/. První Janova manželka Kateřina z Častolovic, spolu se sestrou Annou, vdanou za Janova bratra Oldřicha (+1474), je v tomto vztahu známa poprvé v roce 1453 /40/. Anežka zřejmě nebude dcerou ani Kateřiny. Anežčiným otcem nejspíše byl Mikuláš z Házmburka a na Kosti (+1459), ženatý se Škonkou z Kunštátu, dědičkou Kosti po své matce Elišce z Vartenberka, vdaná za Jana z Kunštátu (+1409) /41/.

K této úvaze nás nutí skutečnost předpokládané podoby vývodu. Jestliže přijmeme za možné, že vývody cimburský i šelmburský byly sestaveny shodným způsobem, tj. pouze v mateřských liniích, pak by i počet generací měl být totožný. Cimburský uvádí dvě prabáby probantovy. Probanta šelmburského vývodu lze hledat v dětech Jana ze Šelemberka a Johany ze Stráže. Budeme-li pracovat s hypotézou, že Johančinou matkou byla Šternberkovna, té Zajícovna, která byla dcerou Mikuláše z Házmburka a Škonky z Kunštátu, obdržíme v osobě posledně jmenované prabábu toho, pro něž byl vývod sestaven. Tedy shodně a ve stejných proporcích jako vývod cimburský. Lze vyslovit přesvědčení, že naznačené řešení má logickou stavbu a bude odpovídat nepoznaným skutečnostem.

S přijetím vydedukovaných posloupností bude možné nepovažovat znak s třemi břevny za erb náležející manželkám Jindřicha ze Stráže, ale ani za znak Elišky z Kunštátu, ženy Jana Boskovce z Boskovic. Určení štítu se třemi břevny jako znaku pánů z Kunštátu není omylem. V této podobě byl některými příslušníky rodu užíván a je zachycen i na podobných heraldických památkách jinde /42/.

Jistě mohou vzniknout pochybnosti o přiřazení jedné ze skupin znaků na arkýři Adamovi z Cimburka. Erby v uvedeném seskupení nemohou však vyhovovat např. Johance Krajiřové z Krajku bez toho, aby k úplnosti výkladu nebyli nepostradatelní předkové jejího prvního manžela Jana Jaroše z Cimburka. Z téhož důvodu nelze počítat ani s Johančíným bratrem Konrádem z Krajku, držitelem Brandýsa n. L. od roku 1513. Ale ani s jeho synem Arnoštem, posledním z Krajiřů na bradýsském panství, byť by byl ženatý s Alenou ze Šelemberka, vnučkou Janovou.

Znaky na arkýři lze přisoudit pouze Adamovi z Cimburka a potomkům Jana ze Šelemberka z manželství s Johankou ze Stráže. Sotva odoláme myšlence, že příčinou vzniku takového souboru znaků mohl být připravovaný sňatek Adamův s některou z dcer matčina nového manžela. Nemožné to není.

Tak jako v polovině 80. let 15. století nechal Ctibor z Cimburka heraldicky vyzdobit některé prostory hradu Buchlova pro svého synovce a poručníce Adama, učinila tak později i Adamova matka, či sám Adam, v Brandýse n. L. Vzájemná souvislost je zřejmá.

Ikonografie buchlovských znakových svorníků má od brandýsského arkýře odlišnou charakteristiku sdělovaného obsahu. Ale i pouhý výčet předků na arkýři má svou vypovídací hodnotu a přináší další střípky poznání nejen k dějinám cimburského rodu.

Arkýř ve svém celku působí kompaktním dojmem. Přesto v detailech se zdá být výsledkem překotné realizace. Mnohé součásti výzdoby jsou zhotoveny velice

nedbale. Je to znát především v podobách obecných figur ve znacích. Ve srovnání se znakovými aliancemi Šelmberk-Krajčů na okně v těsném sousedství arkýře a na dalším okně na bývalé věži, kde provedení štítů a zejména vyobrazení kančí hlavy mají charakteristiku kamenosochařské práce vrcholné kvality, působí výzdoba arkýře méně vytříbeně. Jestliže v případě oken měl objednatel výzdoby zámku k dispozici kameníka schopného zhotovit dílo srovnatelné s předními pracemi soudobých umělců, je s podivem, že nebyly jeho dannosti využity i u arkýře. Na zhotovení arkýře se nepochybně zúčastnil někdo jiný.

Při pohledu na výsledek spojení prvků výzdoby s konstrukcí vzniká dojem, že některé články nebyly původně pro arkýř určeny, resp. nebyly pro tento účel vyrobeny. Snad arkýř vznikl na základě redukce původního záměru, kterým mohlo být vyústění polygonálního závěru zámecké kaple. Přinejmenším jeden z kamenů musel být upravován aby „pasoval“. Zásahem byl narušen na něm vytesaný znakový štít. Nesourodě působí celá svislá řada štítů na pravé straně arkýře. Především tvar štítu s figurou zajíce se zjevně vymyká pojetí ostatních. Jeho otočení na bok opět mohlo mít příčinu v přizpůsobení rozměrů kamene tak, aby mohl být použit. Stejným dojmem působí i bohatým žebrovím vyzdobená předprseň pod okenní římsou. I zde lze mít za to, že pískovcová deska složená ze dvou nestejně dlouhých kusů, byla dotvářena tak, aby vyhovovala požadovanému rozměru. Na přední straně je vzor kratší, nevyplňuje celou plochu a není dokončen. Stejně není vzor dokončen na bocích. Původně asi mělo být toto žebrovní někde jinde. Podobně lze hovořit o prutech na hranách arkýře. Jejich spodní část ukončená nahoře dvojicí lilíí je shodná, ale jejich „pokračování“ do úrovně první řady kvádrů pod stříškou je zcela rozdílné. Nesourodost je zřejmá i v tomto případě. Arkýř vypadá jako by byl složen z různých stavebních článků, nemajících být původně v jednom celku, nebo nikoliv v těch vztazích a proporcích, ve kterých jsou nyní.

Znaky na arkýři mohly vzniknout v období let 1500-1502. To je od doby, kdy se Johanka Krajčůvá vdala za Jana ze Šelmberka, do konce roku 1502, kdy zemřel Adam z Cimburka. Za předpokladu, že po roce 1500 pracoval v Brandýse n. L. kameník dobrých kvalit, který již neměl účast na výrobě arkýře, lze vznik heraldické výzdoby spíše hledat v období blíže k roku 1502. Jestliže budeme výklad souboru znaků chápat jako odraz přípravy sňatku Adama z Cimburka s dcerou Jana ze Šelmberka, pak nelze vyloučit Brandýs n. L. jako místo oslav sňatku. Arkýř ústí do největšího prostoru tehdejšího zámku. Úmysl uskutečnit svatební hostinu právě zde by mohl dobře korespondovat s výzdobou arkýře. Z jeho konstrukce vyznívá určitá samostatnost, chvat a nedotaženost způsobená snad nedostatkem času mezi rozhodnutím uskutečnit sňatek a termínem stavby. Jak víme, svatební veselí se nekonalo. Vystřídal ho truchlivý čas po nenadálém skonu Adama z Cimburka. Zemřel ve věku okolo pětadvaceti let 3. prosince 1502 svobodný. Jím definitivně vymřela moravská větev rodu. Arkýř zámku v Brandýse n.L. je posledním heraldickým připomenutím Adamovy pozemské existence a snad i nenaplněných očekávání jeho samotného, matky a neznámé nevěsty.

Prameny, literatura, poznámky:

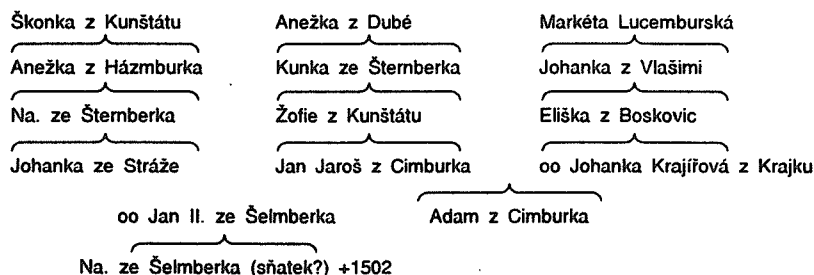
- 1/ Genealogie pánů z Michalovic přináší Oltův slovník naučný XVII., Praha 1901, s.277-278; Sedláček A., Hradý, zámky a tvrže Království českého X., Praha 1895, s.215; Bačkovský R., Bývalá česká šlechta ..., Praha 1948, s.226; Reichenau v. C. - Witting v. J.B. - Kirnbauer v. J.B., Niederösterreichische Adel. Nürnberg 1909-1919 (Neuer Siebmacher 4.4.), s.495-496.

- 2/ Viz pozn. č.1; naposledy uveřejněná genealogie Tovačovských z Cimburka - Hradý, zámky a tvrže v Čechách, na Moravě a ve Slezsku II., Severní Morava, Praha 1983, s.304 - není ve svých posloupnostech přesná. Lépe Oltův slovník naučný V., Praha 1892, s. 371, heslo z Cimburka (autor M. Kolář), který je ve shodě s Libri citationum (viz pozn. č. 13).
- 3/ Svatební smlouva o sňatku Jindřicha z Hradce a Anežky z Cimburka z 15.X.1484, SOA Jindřichův Hradec, RA p. z Hradce, inv. č. 218, perg. č. 166, edice: AČ IX., 359.
- 4/ Genealogií Krajčů z Krajku se naposledy zabýval J. Stibor, Krajčůvé z Krajku a jejich rodové souvislosti v genealogickém bádání čtyř staletí. Genealogicko-heraldické informace GHK Brno, Brno 1982, s. 190-141.
- 5/ Prášek V.J., Zámek Brandejs nad Labem, Brandejs nad Labem 1908, s.10, zde uveden pramen DZ 84 B 19 b.
- 6/ Prášek V.J., l.c., s.10.
- 7/ Hradý, zámky a tvrže v Čechách, na Moravě a ve Slezsku VII., Praha a okolí, Praha 1988, s.115.
- 8/ Viz pozn. č.2 a č.4; Genealogický přehled rodu pánů z Boskovic v: Pilnáček J., Staromoravští rodové, Vídeň 1930, reed. Brno 1972, s.564. Pilnáčkem sestavené posloupnosti na základě listin z Liechtenštejnského archivu bude nutné přehodnotit a provést některé korekce ve vztazích některých generací. A to opět na základě regist listin z Liechtenštejnského archivu a jejich přesnějších interpretací (viz pozn. č. 10).
- 9/ Pilnáček J., l.c., s.355, Pilungové z Gilgenberga užívali uvedený znak. Markéta údajně pečeti samotnou lilii.
- 10/ Zemek M. - Turek A., Regesta listin z Liechtenštejnského archivu ve Vaduzu z let 1173-1526, Sborník archivních prací XXXIII/1-2, Praha 1983, č.324 z 30.IV.1432 - Zikmund, král římský a český, zastavuje bratřím Arnoštovi, Janovi, Karlovi a Václavovi z Vlašimě na Úsově, synům Jana z Vlašimě a Markéty Lucemburské, panství Úsov se vším příslušenstvím; ed. AČ VII., 573. Z formulace nevyplývá jednoznačný vztah Zikmunda a Markéty jako otce a dcery. Jistě by byl zmíněn. Snad mohla být dcerou Zikmunda bratra Václava IV., který byl římským králem do r. 1410 a jeho potomka mohla reprezentovat orlice. Synové Jana z Vlašimi dostali případná jména: Arnošt, Jan, Václav a Karel. Poslední dvě zřejmě po otci a dědovi z matčiny strany. Nedostatkem této dedukce je neznalost Václavovy dcery ze soudobých pramenů a jinak známá bezdětnost obou jeho manželství. Nelze zcela vyloučit otcovství moravských markrabí Jošta nebo Prokopa, pro něž užívání znaku orlice je nepochybné. Charakteristika orlice na arkýři však nedovoluje konstatování o jejím šachování, i když tato nedostatečnost není určující. Nepochybně lze vyloučit jako otce Jana Zhořeleckého a Václava vévodu Lucemburského. Pro oba nemohla být orlice znakem jejich potomků. Možnost sňatku Jana z Vlašimi s dcerou z vládnoucího rodu se zdá být až neskutečná pro zjevnou nerovnost partnerů. Není předmětem této poznámky hledat příčiny, které takový sňatek umožnily.
- 11/ Houdek V., Moravské vývody erbovní, Brno 1917, vývod č.53.
- 12/ Do tisku je připravena práce: Kasík S., Znakové svorníky na hradě Buchlově, napsaná v r. 1993. Pravděpodobně vyjde v časopise Slovácko v roce 1994.
- 13/ Za zprávy a sestavení posloupností pánů z Cimburka na základě excerpty olomouckých knih půhonných a nálezových (Brandl V., Brunn 1872-1911) děkuji J. Stiborovi.
- 14/ Hradý, zámky a tvrže v Čechách, na Moravě a ve Slezsku II., Severní Morava, Praha 1983, s.304-305.
- 15/ Viz pozn. č.13.
- 16/ Hosák L., Moravská větev pánů z Cimburka (bez znalosti původu, rozšiřováno jako cyklostylovaný soukromý tisk J. Hanáčkem z Brna okolo r. 1980).
- 17/ Viz pozn. č.14.
- 18/ Viz pozn. č.14.
- 19/ Tenora J., Linie Kunštátsko-stařechevská, Sborník historický IV., Praha 1886 (vyd. Rezek), s.30-38.
- 20/ Viz pozn. č.19.
- 21/ Pilnáček J., l.c., s.45.
- 22/ Pilnáček J., l.c., s.452 (z Vlkoshe), s. 510 (z Čech).
- 23/ Viz pozn. č.21.
- 24/ Viz pozn. č.19.
- 25/ Viz pozn. č.19; Pilnáček J., l.c., s.97.
- 26/ Viz pozn. č.19.
- 27/ Viz pozn. č.19: V roce 1437 je Jan z Cimburka přijat svou ženou na spolek a zároveň jí téhož roku připisuje věno.
- 28/ Beuer Siebmacher 4.4., Niederösterreichischer Adel (viz pozn. č.1, s.510).
- 29/ Viz pozn. č.19.
- 30/ Sedláček A., Hradý, zámky a tvrže Král. českého V., Praha 1887, s.11.
- 31/ Viz pozn. č.4.

- 32/ Sedláček A., *Pýcha urozenosti a vývody u starých Čechův a Moravanův*, Praha 1915, s.24. *Náhrobek Johanky ze Stráže, manželky Jana ze Šelmberka z roku 1495 je v kostele Nalezení sv. Kříže v Bříství - viz: Podlaha A., Soupis památek hist. a uměl. XXIV (Československo), Praha 1907, s.34, obr. 60.*
- 33/ Viz pozn. č.32.
- 34/ Ottův slovník naučný XXIV., Praha 1906, ze Stráže, s.208-209.
- 35/ Kolář M. - Sedláček A., *Českomoravská heraldika I.*, Praha 1902, s.296.
- 36/ Bačkovský R., l.c., s.157.
- 37/ Kaubek A., *Děje města Libochovic, Litoměřice 1874*, s.87.
- 38/ Viz pozn. č.36.
- 39/ Kaubek A., l.c., s.83.
- 40/ Viz pozn. č.39; AČ I, 540.
- 41/ Sedláček A., *Hrady, zámky a tvrze Král. českého X.*, Praha 1895, s.86.
- 42/ Bačkovský R., l.c., s.26. *Znak s třemi břevny jako znak pánů z Kunštátu např. ve vývodu Jana z Vartenberka v kostele sv. Jakuba Většího v České Kamenici.*
- 43/ Podlaha A. - Šittler E., *Soupis památek uměleckých a historických v Král. českém XV., okr. Karlínský*, Praha 1901. *Vyobrazení arkýře (obr. 145) od Al. Masáka není v mnoha ohledech přesné a neodpovídá skutečnosti. Kresba nezachycuje první horní znak s třemi břevny v pravé polovině arkýře. U některých dalších znaků došlo k schematickému zjednodušení do té míry, že figury nejsou rozlišitelné - např. Šelmberk a z Vlašimi. Podoba okna je dnes jiná a vyplňuje celý prostor mezi kamenným orámováním (na vyobrazení užší a s trojúhelníkovým nízkým tympanonem nad ním). Jestliže jsou ve vyobrazení patrné spáry mezi kameny, pak chybí v pravé části žebrovní předprsní spára mezi prvním a druhým křížením žebor. Ta může potvrzovat domněnku o původně jiném určení.*

Kresby: Stanislav Kasík

Genealogické schema heraldické výzdoby arkýře v Brandýse n.L.



Vývod Adama z Cimburka (do 16 předků)

- 1 - Adam z Cimburka * c.1478 + 1502 3.XII.
- 2 - Jan Jaroš z Cimburka + 1483
- 3 - oo Johanka Krajířová z Krajku + před r.1531
- 4 - Jan z Cimburka + 1464 27.II.
- 5 - oo Žofie z Kunštátu + c.1466
- 6 - Wolfgang Krajíř z Krajku + c.1499
- 7 - oo Eliška (Alžběta) z Boskovic + 1491
- 8 - Albrecht z Cimburka (1379-1412)
- 9 - oo (Barbora ?) z Pernštejna
- 10 - Heralť z Kunštátu a ze Skal + 1415
- 11 - oo Kunka (ze Šternberka ?)
- 12 - Konrád Krajíř z Krajku + 1446
- 13 - oo Markéta Pilungová z Gilgenberga

- 14 - Vaněk Černošský z Boskovic + 1466
- 15 - oo Johanka z Vlašimi
- 16 - Ctibor Kazka z Cimburka + 1398
- 17 - oo n.n. (znak - polcený štít)
- 18 - n. z Pernštejna
- 19 - oo
- 20 - Arkleb z Kunštátu a Stařešovic (1353-1379)
- 21 - oo Jutka (z Mrdic ?) + j.1361
- 22 - (Smil ze Šternberka na Holštejně + 1398)
- 23 - oo (Anežka z Dubé)
- 24 - Konrád Krajíř z Krajku + před 1400
- 25 - oo Lukrecie ze Stubenberga
- 26 - Mikuláš Pilung z Gilgenberga
- 27 - oo
- 28 - Vaněk z Boskovic + 1432
- 29 - oo Markéta z Mezeříč ? (ze Šternberka ?)
- 30 - Jan z Vlašimi na Úsově
- 31 - oo Markéta Lucemburská

Vývod potomků Jana II. ze Šelmberka a Johany ze Stráže (do 8 předků)

- 1 - N. a Na. ze Šelmberka (Jiří + c.1511, Jaroslav 1480-1556, Jindřich + po 1542, Veronika, Kateřina, Magdalena 1491-1508)
- 2 - Jan II. ze Šelmberka + 1508
- 3 - oo Johanka ze Stráže + 1495 18.II.
- 4 - Jaroslav ze Šelmberka + 1468
- 5 - oo Veronika z Boskovic
- 6 - Jiří ze Stráže + po 1477
- 7 - oo Na. (ze Šternberka ?)
- 8 - Jaroslav ze Šelmberka + před 1407
- 9 - oo Anna Hechtová z Rosic
- 10 - Jan st. z Boskovic na Brandýse + 1437
- 11 - oo Eliška z Kunštátu
- 12 - Jindřich ze Stráže + 1466 16.I.
- 13 - oo Eliška z Mansfeldu + 1444 23.VIII.
- 14 - (Zdeněk Konopišský ze Šternberka + 1476 4.XII.)
- 15 - oo (Anežka Zajícová z Házmburka, dcera Mikuláše Zajíce z Házmburka na Kostli a Škonky z Kunštátu)

Stanislav K a s í k: Die Wappen am Schloß Erker in Brandýs n/L. (Brandeis a/E.)

Der Erker, der auf der Aussenseite des Nordflügels des Schloßes in Brandýs n/L. (Brandeis a/E.) situiert ist, ist mit dreizehn Wappen geschmückt. Diese sind genealogisch mit einem Fenster in zwei verschiedene Gruppen mit einer ungleichen Wappenzahl geteilt.

Rechts vom Fenster des Erkers sind fünf Wappenschilde in der Reihe von oben nach unten plaziert: z Kunštátu (von Kunstadt), ze Šelmberka (von Schelmburg), ze Stráže (von Platz), Zajíc z Házmburka (Zajíc von Hasenburg), und ze Šternberka (von Sternberg). Es handelt sich um Stammbaum eines unbekannten Nachkommen des Jan II. ze Šelmberka (Johann II. von Schelmburg) (+ 1508) und Johana ze Stráže (von Platz) (+ 1495). Der Stammbaum ist so geordnet, da immer die Mutter's Mutter ernannt wird.

Links vom Fenster ist die nächste Gruppe der fünf Wappenschilde, die von Triade auf der linken Seite des Erkers kompletiert sind. Von den Wappen der z Cimburka (von Cinburk), der Krajíř z Krajku (Greiger von Greig), z Kunštátu (von Kunstadt), z Vlašimě (von Wlaschim), ze Šternberka (von Sternberg), z Boskovic (von Boskowitz), von Sturmleiten und Adler z Ronovic (von Ronowitz) kann man den Stammbaum des Adam z Cimburka (von Cinburk) (+ 1502) zusammenstellen. Das Wappenreihen beachtet wieder die Mutterlinie auf diese Weise: es werden die Mutter, beide Großmütter und zwei von acht Urgroßmüttern ernannt.

Die Placierung des Stammbaumes von Adam z Cimburka (von Cinburk) und des Nachfolgers von Jan z Šelmberka (Johann von Schelmburg) auf dem Schloß Erker in Brandýs n/L. (Brandeis a/E.) gibt uns die Möglichkeit

die Hochzeitsvorbereitungen vorzunehmen, die vielleicht gerade hier stattfinden sollten. Adam z Cimburka (von Cinburk) starb als lediger im Alter von ungefähr 25 Jahre. Man kann annehmen, da dieser Erker eng vor seinem Tode im Jahre 1502 erbaut wurde.

Cecílie Durdílová

BEČVÁŘI A BEDNÁŘI

Jaroslav Jásek

S výrobky velmi hojně zastoupeného řemesla bečvářů a bednářů se můžeme setkat již v době předhistorické. Jakýkoliv typ osídlení dřívějších dob si nelze představit bez dřevěných obalů, schrán či nádob, které sloužily k běžnému provozu nebo k ukládání zásob. Dochovalo se mnoho svědků, železných součástí nádob, které lze nalézt při odkrývání hrobů knížat z doby stěhování národů i v mladších nálezech. Z toho vyplývá, že popisované řemeslo bylo rozvinuto již v předcechovním období, kdy sloužilo velmožským hospodářstvím stejně, jako potřebám klášterů a patricijských domů, v podhradí stejně jako v zemědělských osadách. Roku 1045 se bednáři připomínají na tržištích v Brně, Olomouci a Přerově, v 11. a 12. století na knížecích dvorech a při nově vznikajících tržištích. Brzy se také činil rozdíl mezi bečvářem a bednářem, jak to dokládá řada písemných pramenů. Bečvář (Bötscher, Schwarzbinder) zhotovoval bečvy, sudy a kádě z tvrdého dubového dřeva „černého“ neboli sudoviny. Bednář (Weissbinder, Fassbinder) vyráběl běžné dřevěné nádobí - štoudve, vany, dřezy či škopky z „bílého“ měkkého dřeva. K rozlišení údajně došlo také proto, že bednářské dílo se pobíjelo březovými, lískovými či habrovými obručemi. Bečváři pobíjeli své „černé“ dílo obručemi kovovými. Označení bečvář se v Čechách přestává užívat asi v polovině 19. století, kdy oba obory definitivně splynuly v jedno bednářské řemeslo, i když v průběhu staletí dochází ke slučování a odluce dosti často /1/.

Velký rozmach obchodu na větší vzdálenosti a s tím spojený rozvoj dopravy zapříčinil i rozkvět obalové techniky, protože většina produktů se dopravovala v sudech či bečkách. Zakládání měst ve 13. století a s tím spojené městské pivovarnictví a rozvoj vinařství zejména od doby Karla IV. bylo dalším podnětem k trvalé nepostradatelnosti zmíněného řemesla. Další historický vývoj neubral bednářům či bečvářům na potřebnosti, a tak lze vliv tohoto řemesla sledovat v bohaté škále listinných i hmotných dokladů.

Vývoj cechovních organizací je proto potřebné uvést pouze ve stručnosti /2/. Např. ve Starém Městě pražském byli bečváři a bednáři sdružení v cechu již v 1. polovině 15. století. Roku 1443 se objevuje cech bečvářů na Novém Městě pražském, později se slučují cechy obou měst. V Hradci Králové měli bečváři a bednáři společné sdružení ve 2. polovině 15. století, v Kutné Hoře roku 1481 měli společný cech s jinými řemesly. K roku 1514 máme zprávy o cechu v Litoměřicích, v 16. století víme o bečvářích také v Kolíně, Jindřichově Hradci či Rakovníku /3/. Zajímavé také je, že v 16. století, alespoň na čas, byli bečváři osvobozeni od daní a dávek, a proto v uvedeném období řemeslo vzkvétalo. Na jeho kvalitní práci byli závislí hlavně šenkýři. Podle šenkovního řádu musely být bečky na víno a pivo naprosto přesné. Při kontrolách se přísně měřil obsah nádoby a pokutu za chybu v míře nesli šenkýři /4/. Vzájemná symbióza mezi výrobcí a zákazníky byla pečlivě střežena, protože následná právní odpovědnost byla velmi nepříjemná a padala na hlavu nikoli původního výrobce, ale uživatele.

Cechovně organizování bednáři a bečváři, jak už bylo uvedeno, nás provázely celým cechovním obdobím, ale nesmíme zapomenout i na výrobce obalů, kteří byli v nájemném vztahu. Pivovary si vydržovali vlastní bečváře i bednáře, totéž činili

vinaři, vinopalníci a někteří obchodníci. I díky těmto profesím se řemeslo udrželo dodnes. Ruční výroba se však, až na určité „fajnovosti“, nevyplácela a byla industrializována.

Je také nutné si uvědomit, že v obalech z tvrdého dřeva se dopravovalo hlavně pivo, víno, lih, kořalka, petrolej, olej a olejové barvy. Do sudů z měkkého dřeva se balil cukr, střešný prach, káva, a podobně /5/. Na tomto místě je zapotřebí uvést několik ukázek výrobního sortimentu. V různých inventářích se uvádějí nádoby jejichž význam a účel lze dnes pouze odhadnout. Např. jsou zaznamenány kádě pивovarské, kaufy, varníky, sudy žitavské či svídnické, věrtele týnské či čtvrtce. Dále se objevují okovy na vodu, truky pивné, necky, nečice, škopky a škopy, koryta, vany, máselnice, džbery kuchyenné, atd., atd. /6/.

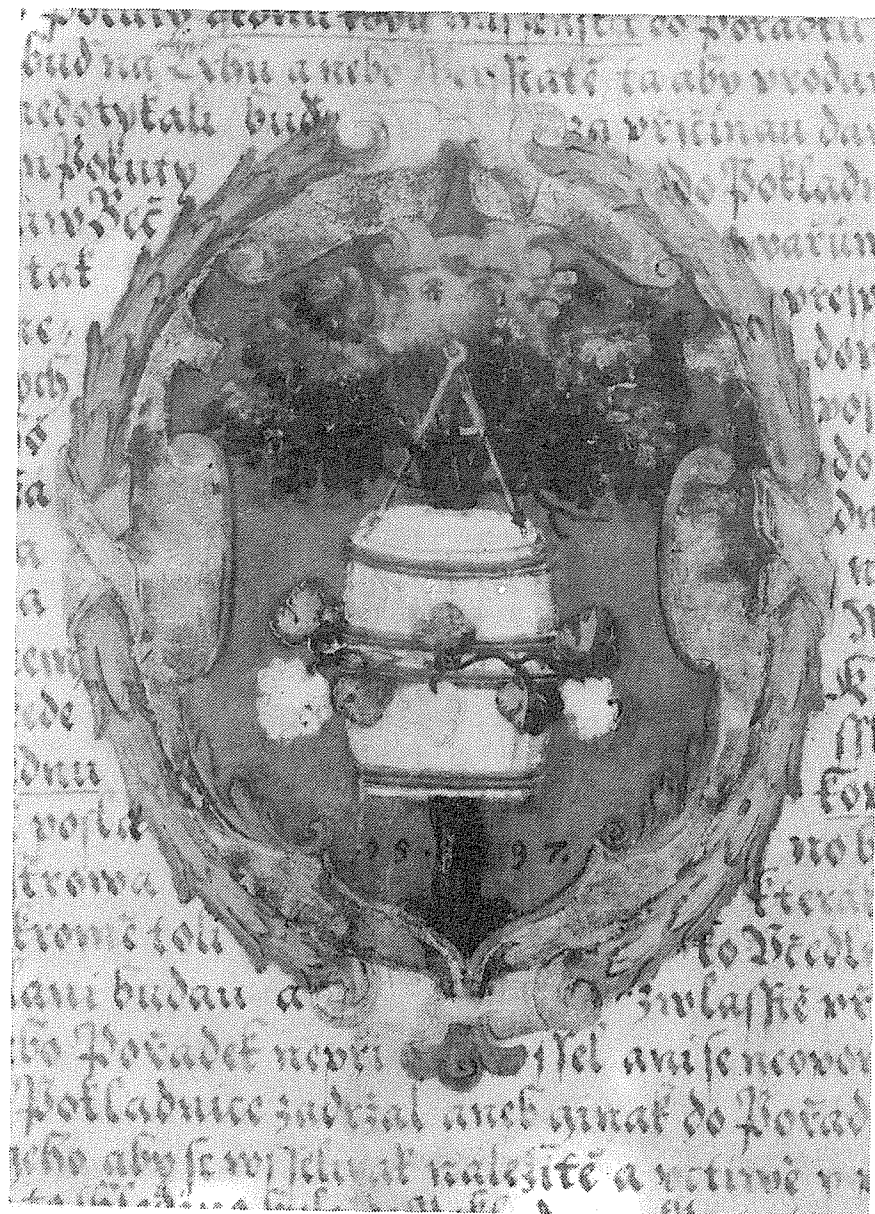
Sud (či nádoba sudovitého tvaru) byl základním výrobkem. Jak takový sud vzniká je zapotřebí vědět jako prvotní informaci k vysvětlení symboliky bednářského či bečvářského řemesla.

Základní surovinou bylo řemeslo různých druhů, vybrané pro určitý způsob zpracování. Pokácené stromy se už v lese přirýzly do potřebné délky, pořezané dřevo se upravilo do podoby polotovarů, které byly vyrovnány do hranic poblíž místa dalšího zpracování, aby pořádně proschly. Vyschlý polotovar začal bednář upravovat. Nejprve sekerou přitěsal budoucí profil dužiny, která je u hlavy silnější, v břiše pak zeslabená, přisekal zaoblení a úhel segmentu dužiny. Přitom používal šablony (tzv. modly), které určovaly úhel a šířku dužiny v hlavách a v břiše. Po začistění dužiny velkým hoblíkem uložil bednář dužiny do obruče, dole je stáhl a začal s vařením dřeva. Dřevo napařil v páře, stáhl provazem dužiny k sobě a zajistil obručemi. Polotovar sudu nechal dobře vyschnout, aby dřevo udrželo potřebný tvar. Pomocí křiváků různých profilů pak začistil celé dílo. Hoblíkem zv. zejkevce vyhobloval žlábek na zasazení dna sudu a zejka a sud dočistil zevnitř. Pro takto připravený plášť sudu začal proměřovat dno. Znalost geometrie byla pro toto řemeslo přirozenou. Pomocí kružidla získal stranu šestiúhelníka, která se rovná poloměru dna. Jednotlivá prkna dna spojil na „týble“ a k lepšímu utěsnění mezi ně vkládal listy rákosy. Pak dno vyřízl a hoblíkem tzv. věnečkářem vyhobloval fazetu. Pak bednář přikročil k samotnému bednění. Začínal od zadní hlavy, tzn. té, kde není otvor čepovnice, zatemoval rákosem, narazil dno a znovu narazil pomocí útomíku a palice postupně všechny obruče. Pak vyvrtal špuntovnici a čepovnici pomocí řičníku a věnečku, což jsou druhy nebozežů. Poté začistil vnější plášť sudu hoblíkem, později zvaným amerikán /7/. Podle způsobu využití se sud ještě upravoval, např. pro uložení piva se uvnitř smolil rozžhavenou smolou.

Popis technologie výroby sudu nás přivedl k symbolice řemeslného cechu bečvářů a bednářů, která vychází z popsaného výrobního procesu, resp. z používaného nářadí a z finálního výrobku.

Symbolika tohoto řemesla, jehož patronem byl sv. Václav, se objevuje velmi brzo a do počátku 19. století se v podstatě nemění. Důležitá je i skutečnost, že symboly užívané na nejrozličnějších cechovních artefaktech na území Českého království jsou platné i pro středoevropský region, jak bude dále doloženo.

Do povědomí řemeslníků na počátku 20. století vešli bečváři se symboly představující vinný sud s kyjankami, paličkami, kružidlem a potáhlíkem. Vše datováno do období panování Karla IV. Jakkoliv je nutné dataci zpochybnit, spisek Průmyslové jednoty /8/ evokuje tzv. Soběslavská práva, kde „Bečváři s korouhvi



Znak bednářů Starého Města pražského

bílou symbolizovali své řemeslo pobíjecí palicí s kružidlem.“ /9/, stejně jako znakové privilegium, o kterém bude pojednáno.

Z roku 1523 jsou známy gotické reliéfy cechovních znamení věžního ochozu Velké brány v Rakovníku, kde je mezi útočníkem a palicí znázorněn sud /10/. Na typáři společného cechu Pyšel z roku 1525 je zobrazen pod kružidlem s vodící lištou sud provázený útočníkem a palicí /11/.

Významným dokladem cechovní symboliky je pergamenová listina vydaná 17. září 1565 na Pražském hradě císařem Ferdinandem I., kterou ztvrdzuje artikule a uděluje znak cechu bečvářů na Starém Městě pražském /12/. Znak, který je umístěn uprostřed listiny sestává z červeného štítu s modrými okraji, ve kterém je zelený dub se zlatými žaludy. Před ním, uprostřed kmene, dubový sud s osmi zlatými obručemi nakreslenými tak, že po jednom páru obručí je v hlavách sudu a dva páry jsou u břicha sudu. Ze zátky uprostřed sudu vyráží větve vinné révy přirozených barev s třemi hrozny a pěti listy. Na horním dnu sudu stojí rozevřené kružidlo s vodící lištou /13/.

O rok později, tedy do roku 1563, je datována pečeť cechu bednářů z Turnova, kde je pod kružidlem s vodící lištou malá a velká pobíjecí palice /14/. V roce 1620 vznikla pečeť cechu bečvářského v Hradci Králové. V pečetním poli ve štítě je pod kružidlem s vodící lištou palice, vpravo pak nůž ke spínání, vlevo útočník /15/. Na vývěsním štítu pražských bednářů poznáme sud, kružidlo, sekeru a malou a velkou palici na straně jedné, na druhé straně pak dva lvi drží sud, nad kterým je palice, kružidlo a koruna /16/. V pečetním poli cechu bednářů z Fryštáku z roku 1642 je umístěn štít, ve kterém na nebozezu leží kružidlo s vodící lištou provázené palicí a útočníkem /17/. Sud provázený palicí a útočníkem, nad kterým je rozevřené kružidlo s vodící lištou a nůž ke spínání, můžeme vidět na pečetidle cechu bednářského z Kutné Hory z roku 1640 /18/. Pečetní pole cechu bednářů z Hranic na Moravě z roku 1757 je klasickým vyobrazením bednářské symboliky: Nad sudem je rozevřené kružidlo s vodící lištou, vpravo palice, vlevo útočník /19/.

Znak udělený císařem Ferdinandem I. v roce 1562 nejvíce připomíná pečeť bednářů Nového Města pražského z roku 1789. Obraz je pouze doplněn pobíjecí palicí a útočníkem. Popis pečeti: V pečetním poli je korunovaný štít. V něm pod rozevřeným kružidlem s vodící lištou je sud s obručemi z jehož špuntovnice vyrůstají na obě strany vinné snítky zakončené hrozem. Vše provází vpravo pobíjecí palice, vlevo útočník. Štítonoši jsou dva grofové. Korunu provází letopočet 17-89. Opis je lemovaný linkami a vavřínovým věncem. Opis: (květina) INSIGEL.DER.FASSBINDER.MEISTER.IN.N.STADT.PRAG. /20/. Určitou výjimkou v běžné bednářské symbolice je pečeť děčínských bednářů z 18. století, kde jsou pod bednářským kružidlem umístěny dvě zkrřížené bednářské palice /21/. Obdobně je koncipována symbolika cechu bednářů z Mostu, kde jsou pod kružidlem zříženy palice a sekerka /22/.

Z uvedených příkladů můžeme konstatovat, že běžně užívanými symboly bednářského či bečvářského řemesla je sud, jako finální výrobek, doplněný základními výrobními nástroji. A to kružidlem s vodící lištou na rozměřování díla, palicí s útočníkem na pobíjení, čili základními výrobními nástroji.

Že nejde pouze o specifické symboly pro Čechy a Moravu vyplývá z následujících příkladů. Stejnou kombinaci symbolů užívali bratislavští bednáři v roce 1703 /23/, v uherském Győru v roce 1765 /24/, či bednáři slezského města Opole v roce 1755 /25/. I v Německu byla popsána symbolika běžná /26/.



Pečeť cechu bednářů z Hranic na Moravě



Pečeť bednářů Nového Města pražského

Prameny, literatura, poznámky:

- 1/ Antonín Pecelt: Mizející řemesla, Praha 1958, s.116; Miroslav Janotka - Karel Linhart: Řemesla našich předků, Praha 1987, s.141.
- 2/ O bednářském či bečvářském řemesle podrobněji v: Zikmund Winter: Dějiny řemesel a obchodu v Čechách v XIV. a v XV. století, Praha 1906; Zikmund Winter: Řemeslo a živnosti XVI. věku v Čechách (1526-1620), Praha 1909; Zikmund Winter: Český průmysl a obchod v XVI. věku, Praha 1913.
- 3/ Miroslav Janotka - Karel Linhart: Řemesla našich předků, Praha 1987, s.141.
- 4/ Antonín Pecelt: Mizející řemesla, Praha 1958, s.114.
- 5/ I.c. 4/, s.115.
- 6/ Zikmund Winter: Dějiny řemesel a obchodu v Čechách v XIV. a v XV. století, Praha 1906, s. 849-850.
- 7/ Miroslav Janotka - Karel Linhart: Zapomenutá řemesla, Praha 1984, s. 110.
- 8/ Karel Bulíř: Řádce živnostníkův, [Praha, poč. 20.stol.], obal.
- 9/ Mojmir Chromý: Cechovní heraldika, Heraldická ročenka 1980, s.48; Vladimír J. Sedláč: O počátcích erbů pražských cechů, Praha 1945, s.22.
- 10/ Břetislav Štorm: Cechovní znaky na městské hradební věži v Rakovníku, Erbovní knížka na rok 1936, Praha 1936, s.22 a 24. Autor útorník chybně popisuje jako kladivo, symbol uprostřed nemusí být nutně sudem, ale může být i dužinou.
- 11/ Archiv Národního muzea, sbírka typářů.
- 12/ Archiv hl.m. Prahy, pergamenové listiny, sign.II-112.
- 13/ Jakub Hrdlička: Pražská heraldika, Praha 1994, s.84-88.
- 14/ Jaroslav Jásek: Tablo turnovských cechů, Heraldická ročenka 1989, s.77.
- 15/ Václav Husa-Josef Petrů-Alena Šubrtová: Homo faber, Praha 1967, obr. 84.
- 16/ Jan Diviš: Pražské cechy, Praha 1992, s.23.
- 17/ Archiv autora, kresba Karla Lišky.
- 18/ Kutnohorská pečetidla, Kutná Hora 1985, s.9.
- 19/ Archiv autora, kresba Karla Lišky.
- 20/ Archiv autora, otisk pečeti.
- 21/ Jaroslav Jásek: Pokladnice cechovní symboliky, Heraldická ročenka 1981, s.21.
- 22/ Jan Netík: Vývoj mosteckých cechů, Věstník OA Most, Most 1977, obr. příloha.
- 23/ Anton Špiesz: Remeslár, cechy a manufaktúry na Slovensku, Bratislava 1983, obr. příloha.
- 24/ Péter Szabó: A céhek tárgyi emlékei a Győri Xántus János múzeum gyűjteményében, Arrabona 22-23, Győr 1986, s.177 a obr. příloha.
- 25/ Damian Tomczyk: Pieczęcie górnośląskich cechów rzemieślniczych z XV-XVIII wieku, Opole 1975, s.134-135.
- 26/ Die Zunftlade, Berlin 1980, s.42.

Kresba: Karel Liška
Foto: Jaroslav Beneš

Jaroslav J á s e k: Der Böttcher, der Faßbinder. Die Meister der Umschlagtechnik erscheinen schon im Jahre 1045, in den Zünften sind sie aber erst von der 1. Hälfte des 15.Jahrhunderts organisiert. Auf den Beispielen der erhaltenen Souvenirs, besonders der Siegel ist die Terminologie der einzelnen Werkzeuge, mit welchen die Böttcher und die Faßbinder ihr Handwerk symbolisiert haben, erhalten. Im Jahre 1562 hat ihnen der Kaiser Ferdinand I. ihren Wappen erteilt.

Cecílie Durdilová

NOVÉ ZNAKY OBCÍ A MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ STATUTÁRNÍCH MĚST V ČESKÉ REPUBLICE

ČÁST I.

Jakub Hrdlička

V současné eskalaci nově vznikajících a udělovaných heraldických a vexilologických symbolů městských i vesnických obcí, a dokonce i městských částí, tedy celků s omezenou právní subjektivitou, se zcela zákonitě vynořuje nezbytná nutnost jejich evidence /1/. Právě postupné uvěřejňování v heraldických periodikách může být cestou, jak je dokumentovat, seznámit s nimi širší odbornou i laickou veřejnost a především zachovat o nich povědomost pro následná heraldická bádání. Případně se může stát důležitou základnou pro doplnění dnes již existujících soupisových korpusů obecní, či lépe dosud jen městské heraldiky, vydaných pro území celé republiky a pro některé, dnes již její bývalé kraje /2/.

Po čtyřech letech platnosti zákonů, které oprávnily komunální subjekty, jež dosud náležitými symboly nedisponovaly, k jejich získání, se ukazuje z jejich strany značný zájem o udělení těchto atributů /3/. Takovýto zájem nalezl projev v dnes již několika stovkách schválených znaků a praporů, které obce, města a městské části už běžně používají. Dosud přes některé návrhy nebylo přikročeno, zřejmě s výjimkou ojedinělých zpráv v denním tisku a v místních periodikách typu různých obecních zpravodajů, k jejich publikování. I v tomto případě jde pak o zprávy roztržité, vztahující se povětšinou k symbolům jedné obce, navíc často nerespektující zásady heraldického blasonu.

Rovněž tak vlastní písemné podklady ke „znakové agendě“ se nacházejí, nebo lépe by se měly nacházet, ovšem značně nepřístupné a rozptýlené pro případné studium, ve spisovnách jednotlivých místních, obvodních a městských úřadů, resp. příslušných zastupitelstev obcí, které tyto úřady reprezentují. V soustředěnější podobě pak v materiálech Heraldické komise výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, tudíž ve spisovně parlamentní. V obou případech jde však dosud o živé písemnosti, jejichž archivní studium bude možné až ve značně vzdáleném časovém horizontu od zavedení nových symbolů. Kromě toho lze s určitostí pochybovat, zda zvláště materiály z neparlamentní provenience naleznou v úplnosti své místo v příslušných archívech. K tomu přistupuje i okolnost, že doba, po kterou budou existovat symboly především některých městských částí statutárních měst, může být značně omezená. Vždyť jde o administrativní celky, které mohou zaniknout při každé nové úpravě územně - správního členění daného města. Totéž, byť v míře omezenější, však může postihnout i některé samostatné obce, jejichž symboly tak upadnou bez předchozí dokumentace nenávratně v zapomnění.

Z těchto a dalších důvodů zde bylo přistoupeno k publikování prvního souboru z celkového množství dosud parlamentem po roce 1990 udělených nových obecních symbolů. Předchozí řádky autor tohoto příspěvku chápe i jako výzvu ostatním zainteresovaným kolegům podílet se prozatím alespoň touto formou na publikování zbývajících dnes již schválených symbolů a průběžně v něm pokračovat.

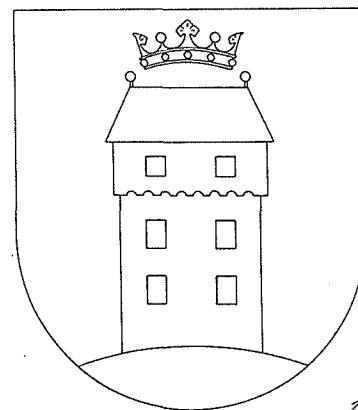
I tak půjde jen o částečné splacení dluhu, který mají na tomto poli odborné kruhy pěstující heraldiku k sobě i širší laické veřejnosti, zvláště po roce 1985, tedy po vydání posledního celkového, byť nikoliv zdaleka dokonalého a úplného, soupisu městské (nikoliv tedy celé komunální) heraldiky. Nezdokumentovány nadále zůstávají v komplexnosti znaky vesnické a nové městské znaky udělené v období 1985 - 1990. Zatím je nutno rezignovat také na úplnější podání, reálně existujících, ale nikdy nekodifikovaných komunálních symbolů, majících však alespoň ve svém výtvarném provedení plně heraldickou formu. I v nejnovější době existuje, např. mezi pražskými městskými částmi určitý počet těch, které tyto po roce 1989 nově vytvořené symboly používají bez jakéhokoliv zákonem předepsaného udělení. Nepochybně je především u menších obcí na venkově situace podobná. Sledování a publikace tohoto jevu je však možné víceméně nesoustavně, pouze náhodně podle konkrétního artefaktu, který je za takovoto symbol označen. V neposlední řadě pak bude značně obtížné dokumentovat úpravy znaků, ke kterým přistoupila některá města po roce 1990 bez parlamentního schválení, využívajíc vágní formulace příslušných zákonů /4/, které vlastní úpravy již existujících komunálních znaků vůbec nezmiňují.

Následující přehled symbolů 13 pražských městských částí vychází z autorovi přístupných materiálů /5/ Heraldické komise Archivu hl. m. Prahy, jež je poradním sborem Zastupitelstva hl. m. Prahy pro tyto otázky. Jde o všechny, které byly k dnešnímu dni předsedou poslanecké sněmovny uděleny a jsou již v reálném užívání. Vedle nich jsou pak kromě znaku hlavního města Prahy v poslední podobě přijaté roku 1991 /6/ v platnosti již před rokem 1990 udělené, či jinak vzniklé znaky dnešních městských částí Praha - Zbraslav (první doklad 1826), Praha - Uhřetěves (udělení panovníkem 1914), Praha - Modřany (schválení radou městského národního výboru 1967), Praha - Radotín (schválení radou a plénem městského národního výboru 1971), Praha - Horní Počernice (jako předešlý 1972) /7/. Z 57 současných pražských městských částí tak na udělení oficiálních symbolů čeká ještě 39.

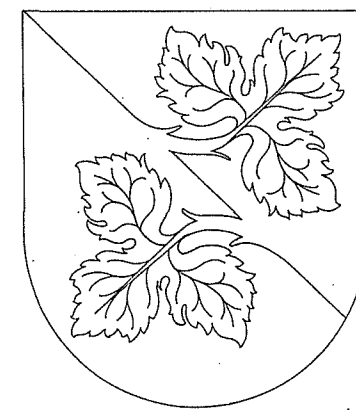
Vlastní popis znaku a praporu městské části, pokud byl tento druhý symbol udělen, je doplněn krátkým komentářem, kterým tvůrci znaků odůvodnili při tvorbě těchto symbolů jejich obsah. Zvláštní poznámka zachycuje v některých případech návaznost nově udělených znaků na starší symboly. Rubriky označené písmeny „MZ, ZHMP, PSPČR“ obsahují data a citace dokumentů, kterými byly nové symboly schváleny místními (případně obvodními) a pražským zastupitelstvem a uděleny předsedou Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Naposledy jsou, pokud se je podařilo z dostupných zdrojů zjistit, uvedeni autoři ideové i výtvarné stránky definitivních návrhů, t. j. jejich přijatých podob.

Praha - Královice

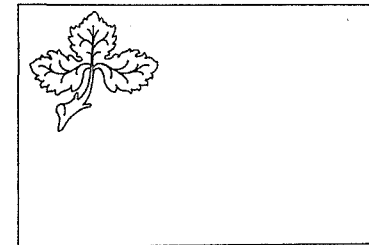
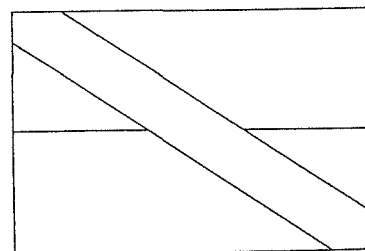
Znak: Červený štít, v němž na zeleném pahorku stojí stříbrná hranolová třípatrová věžovitá tvrz. V nejvyšším patře, které je tvořeno podsebitím na krakorcích, jsou vedle sebe dvě menší čtvercová okna černé barvy, v ostatních patrech je po dvou větších obdélníkových oknech téže barvy. Tvrz je zastřešena nízkou dlátovitou střechou stříbrné barvy, její hřeben je pak zakončen zlatými makovicemi. Nad střechou uprostřed štítu mezi oběma makovicemi je umístěna zlatá koruna /8/.



Praha - Královice



Praha - Petrovice



Prapor: Je tvořen dvěma stejně širokými vodorovnými pruhy, horním červeným a dolním zeleným. Přes ně je kosmo položen třetí bílý pruh, jehož šířka je jednou sedminou délky praporu.

Symbolika: Hlavní figura je stylizovanou podobou místní gotické tvrze, představující unikátní památku dochovanou přibližně v té podobě, v jaké ve 14. století vznikla. Královice se rozkládají na místě starého hradiště. Ve 14. století je zde již dosvědčen farní kostel, vlastní ves odpradáva vlastnila vyšehradská kapitula, majetkové části patřily tehdy také různým bohatým pražským rodům, z nichž jeden byl stavebníkem místní věžovité tvrze. Jméno vsi napovídá, že kapitule byly věnovány samotným panovníkem, v jehož přímé držbě se původně nalézaly, tato skutečnost je vyjádřena mluvícím znamením vedlejší figury v podobě koruny.

MZ: údaj nebyl autorovi příspěvku k dispozici.

ZHMP: usnesení č. 20 / 6 z 20. zasedání ZHMP, konaného dne 1. 10. 1992.

PSPČR: rozhodnutí č. 14 předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ze dne 12. dubna 1994 /9/.

Obsah návrhu: všechny původní návrhy zpracované střídavě dvěma autory - Ing. Josefem Pluhařem, starostou městské části a Bohumilem Divišem - vznikly z iniciativy místní samosprávy a obsahovaly motivy použité v definitivní variantě.

Definitivní výtvarné provedení: Bohumil Diviš.

Praha - Petrovice

Znak: Zlato - modře kosmo polcený štít se dvěma vinnými listy střídavých tinctur /10/.

Prapor: V pravém horním rohu žerďové části žlutého listu praporu kolmo postavený modrý vinný list.

Symbolika: Znak je odvozen od pečeti staroměstského patricijského rodu Klementerů, kteří se v první dochované zmínce o Petrovicích z 5. února 1355 uvádějí jako jejich majitelé a jako takoví měli právo podací k místnímu farnímu kostelu, kam právě k tomuto datu s jejich souhlasem byl ustanoven po smrti předešlého nový farář Volfhard. Ze správy vyplývá, že v této době již byly Petrovice velkou farní obcí, a tak jejich začátky spadají jistě daleko před tento rok. Nicméně jde o první průkaznou zprávu a proto se i klementerská pečeť, jež se dochovala v listině pro klášter agustiniánů u svatého Tomáše na Malé Straně z 2. února 1362 a obsahuje dva trojlisty v kosmo polceném štítě, stala základem znaku městské části. Do tohoto patricijského znaku byly pro její potřeby doplněny barvy, jejichž protilehlé uspořádání pak značí spojitost staré zemědělské osady s novou výstavbou vzniklou na jejím katastru, vinný trojlíst pak významnou agrární tradici a zakladatelské úsilí pražských patriciů, které pokračuje v dnešním spojení s hlavním městem.

MZ: 10. bod usnesení z VIII. (v roce 1992 I.) řádného zasedání MZ, konaného dne 26. 2. 1992.

ZHMP: usnesení č. 20 / 6 z 20. zasedání ZHMP, konaného dne 1. 10. 1992.

PSPČR: rozhodnutí č. 14 předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ze dne 12. dubna 1994.

Obsah návrhu: z několika původních návrhů Heraldické společnosti v Praze (autoři Michal Fiala, Jaroslav Jásek) čerpajících z podkladů Dany Pickové vybrala místní samospráva jeden, který byl na její přání dále upraven do výsledné podoby.

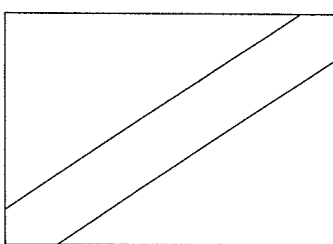
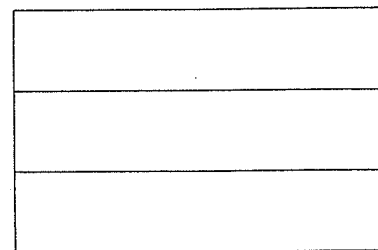
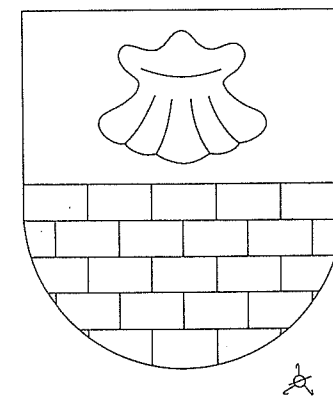
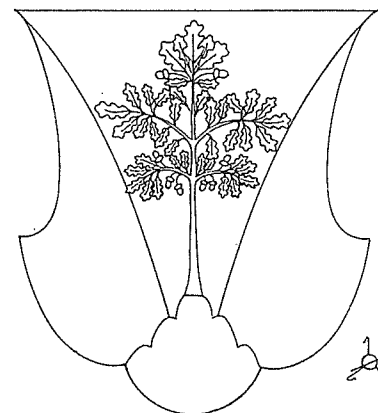
Definitivní výtvarné provedení: Heraldická společnost v Praze (autor Petr Tybitancl).

Praha - Dubeč

Znak: Červený štít se stříbrným klínem. V patě štítu je zelený pahorek, z něhož vyrůstá dub se žaludy, obojí je rovněž zelené barvy /11/.

Prapor: Je rozdělen do tří stejně širokých vodorovných pruhů, nahoře a dole červeného, uprostřed bílého.

Symbolika: Červený štít se stříbrnou špicí vychází z erbu Zapských ze Zap, jedné z vrchností Dubče, a to v pozdější variantě rodového znaku udělené při potvrzení šlechtictví v 90. letech minulého století. Mluvící znamení dubu na pahorku je převzato, včetně stylizace těchto dvou figur i štítu z barokní pečeti obce. Podrobněji viz v poznámce.



Praha - Dubeč

Praha - Jihozápadní město

Pozn.: Stará ves Dubeč (1088) byla privilegiem krále Vladislava Jagelonského; daným 20. ledna 1502 v Olomouci povýšena na městečko, přičemž znak ani pečeť jí nebyly uděleny. Roku 1508 sňatkem a z něho následně vyplývajícím dědictvím po Dubečských z Dubče, původně patriciů ze Starého Města, kteří vymohli Dubči i uvedené povýšení, ji získal rytířský rod Zapských ze Zap, rovněž původně staroměstská patricijská rodina, která se postupně již od konce 14. století zakupovala v pražském okolí. Rodina používala erbu, v jehož červeném štítě se nacházela stříbrná radlice otočená špicí dolů. Dubeč drželi Zapští až do pobělohorských konfiskací, po nichž za značné dramatických okolností tato větev rodu vymírá a městečko Dubeč upadá opět na ves. Proto se na barokní pečeti, jejíž nedatovaný otisk se nalézá v tzv. Eichlerově sbírce v Archivu Národního muzea, nazývá "dědinou". Pečeť nese uzurpovaný znak nesoucí štít s mluvicím obrazem dubu přesně v té podobě, jak je v dnešním znaku městské části, pochopitelně bez barev a bez podložení figurou stříbrného klínu.

V novější době se Dubeč opět pozvedla na městys a v letech 1946 - 1947 žádala prostřednictvím Zemského národního výboru o schválení znaku, jímž měl být včetně klenotu, přílby a příkrývadle erb udělený císařem Františkem Josefem I. mezitím zchudlým Zapským ze Zap při

potvrzení jejich starého šlechtictví. To se stalo listinou danou ve Vídni 26. března 1895. Původní stříbrná radlice byla ve štítě přitom nahrazena stříbrným klínem.

Posudek tehdejšího Archivu ministerstva vnitra tuto iniciativu Místního národního výboru městyse Dubče (zachycena je v protokolech ze schůzí tohoto orgánu, konaných ve dnech 23. 7. 1946 a 8. 8. 1946) v zásadě neodmítl, doporučil však, aby za znak městečka byl zvolen jen štít namísto celého erbu Zapských a navíc s původní figurou radlice, která obdobím svého užívání odpovídá držbě Dubče tímto rodem a vystihuje rovněž převážně agrární charakter sídla. Dle stejného doporučení se městské barvy měly shodovat se zemskými a Dubč měla tudíž užívat prapor rozdělený do dvou stejně širokých vodorovných pruhů, nahoře bílého, dole červeného. Dle dochovaných materiálů nebyla věc ze strany ministerstva úředně dokončena buď pro nezáměr či odpor žadatele, který chtěl setrvat na původně navržených symbolech, nebo změnou poměrů po únoru 1948. Tyto symboly nebyly tak nikdy oficiálně uděleny a otázkou zůstává, zda byly používány v Dubči alespoň de facto.

Naopak minimálně od poloviny 70. let tohoto století je naopak opět dosvědčeno faktické užívání znamení z barokní pečeti Dubče, a to i po jejím připojení k Praze roku 1974 /12/. Protože však toto pečtní znamení nemělo barvy, byl poněkud kuriozně nejdříve kodifikován prapor městské části. Ten byl vytvořen v roce 1991 pro potřeby nového znaku hlavního města Prahy, kde se stal součástí jednoho z bočních klenotů. Byl navržen v nahoře popsané podobě a nikoliv jako v roce 1946 Archivem ministerstva vnitra doporučený praporec v barvách zemských, neboť ten je jako symbol Holešovic - Buben (dnes městské části Praha 7) přítomen ve znaku hlavního města Prahy již od r. 1927 /13/. Při tvorbě tohoto praporu Heraldická komise Archivu hl. města Prahy předpokládala, že bude posléze kodifikován i znak městské části, a to naopak přesně podle již dříve uvedených odborných doporučení z r. 1946. Jelikož však místní samospráva vyjádřila přání pojmout do nového znaku v Dubči mezitím vžitě znamení vycházející z barokní vesnické pečeti, byla nakonec zpracována jeho dnes platná podoba. Ta spojuje mluvící uzurpovaný znak z konce 18. století se štítem z erbu Zapských ze Zap, který je z důvodů čistě výtvarných převzat z polepšené varianty rodového znaku z roku 1895 a nikoliv z jeho původní podoby. Takovýto znak pak odpovídá již dříve zavedenému praporu městské části.

MZ: 9. bod usnesení z 9. zasedání MZ, konaného dne 6. 2. 1992.

ZHMP: usnesení č. 24 / 17 (v jiných podkladech je uváděno číslo 24 / 14) z 24. zasedání ZHMP, konaného dne 4. 2. 1993.

PSPČR: rozhodnutí č. 14 předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ze dne 12. dubna 1994.

Obsah návrhu: Heraldická společnost v Praze (autoři Michal Fiala, Jakub Hrdlička) po konzultaci (původních dvou návrhů, z nichž byl posléze vybrán jeden definitivní) se zástupcem místní samosprávy Josefem Moravcem.

Definitivní výtvarné provedení: Heraldická společnost v Praze (autor Petr Tybitancl).

Praha - Jihozápadní Město

Znak: V horní půli zeleného děleného štítu zlatá mušle, v dolní stříbrná kvádrovaná zeď /14/.

Prapor: Je rozdělen na dvě pole žlutým šikmým pruhem, jehož šíře se rovná čtvrtině kratší strany praporu. Horní pole praporu je pak zelené, spodní bílé.

Symbolika: Dnešní městská část Praha - Jihozápadní Město vznikla novodobou výstavbou především v 80. letech našeho století a překryla původní zástavbu několika historických obcí a menších sídel, z nichž nejstarší jsou Jinonice (opět

1088 jako majetek vyšehradské kapituly) a zvláště Stodůlky (1292 majetek pánů z Hradce, kostel od tohoto data pod patronátem templářů, pak johanitů). Udělený znak proto odráží především dnešní povahu městské části, i když je v něm připomenut její původní charakter. Zeď představuje současnou sídlištní výstavbu s reminiscencí na tento klasický městský symbol, zelené horní pole zaměstnání obyvatel původních obcí - zemědělství (Lužiny), zlatá mušle je atributem svatého Jakuba, patrona kostela ve Stodůlkách.

MZ: usnesení z 11. zasedání MZ, konaného dne 25. 6. 1992.

ZHMP: usnesení č. 24 / 17 (v jiných podkladech je uváděno číslo 24 / 14) z 24. zasedání ZHMP, konaného dne 4. 2. 1993.

PSPČR: rozhodnutí č. 14 předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ze dne 12. dubna 1994.

Obsah návrhu: Genealogická a heraldická společnost v Praze (dnes Klub pro českou genealogii a heraldiku; autor Jan Oulík, zřejmě za konzultace s Pavlem R. Pokorným z Heraldické společnosti v Praze).

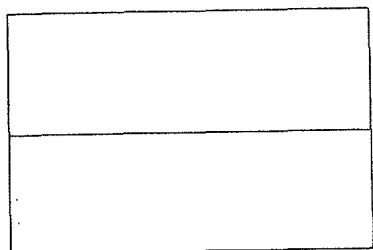
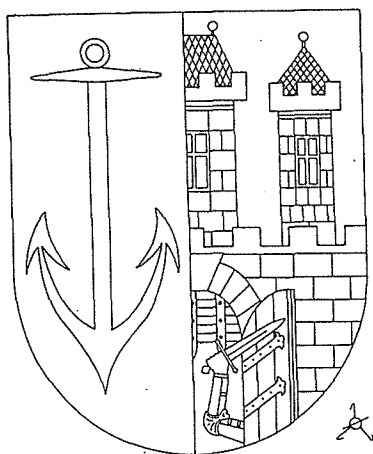
Definitivní výtvarné provedení: Genealogická a heraldická společnost v Praze (autor Jan Oulík).

Praha 7

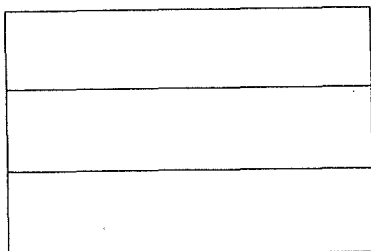
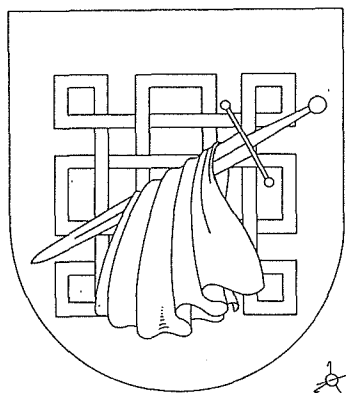
Znak: Polcený štít, v jehož pravém modrém poli je stříbrná kotva. V levém červeném poli se nachází zlatá kvádrovaná hradební zeď se stříbrným, nekvádrovaným cimbuřím o čtyřech viditelných (dvou celých) stínkách, prolomená u poltici čáry polovinou brány se stříbrnou klenbou, jejíž prostřední klenák je však zlatý. Brána má otevřená dřevěná vrata přirozené barvy se zlatými panty. V bráně na černém pozadí se spatřuje stříbrné obrněné rámě držící meč se zlatou záštitou a stříbrným jilcem, nad nímž je vytažená zlatá míč. Nad hradební zeď vynikají dvě věže, obě zlaté, kvádrované se zlatou střechou, makovicí a cimbuřím. Právě vyšší a širší je viditelná pouze z poloviny, je prolomena polovinou černého trojdielného okna se stříbrným orámováním, polovina cimbuří nese dvě stínky a polovinu valbové střechy. Levá menší věž je prolomena dvojdielným černým oknem se stříbrným orámováním, cimbuřím o třech stínkách a stanovou střechou /15/.

Prapor: Je rozdělen do dvou stejně širokých podélných pruhů, horního bílého, dolního červeného.

Symbolika: Městská část Praha 7, ačkoliv se na jejím území kromě nepatrné části historického erbovního města Libně nalézá i značný díl taktéž erbovního města Bubenče (ač ještě větší část ovšem patří k sousední Praze 6), se rozhodla pro zcela nový symbol. Levé pole symbolizuje užitím půle štítu z dnešního znaku hlavního města současně i historické spojení městské části s Prahou, neboť základ jejího území tvoří katastry dvou starobylých obcí (od roku 1869 spojených) Holešovic a Buben, které v nejstarší době patřily panovníkovi, přičemž Holešovice byly ještě na počátku 13. století, ač zastaveny různými vlastníky, majetkovým příslušenstvím Pražského hradu a roku 1359 jejich část držel příslušník pražského patricijského rodu Rokycanských, což je první přímo dosvědčené spojení s pražskou obcí. Také Buben byly darovány nepochybně králem, neboť roku 1088 se uvádějí v majetku vyšehradské kapituly. Holešovice - Buben se pak staly po Vyšehradu druhou obcí (vůbec první neměstskou), která byla připojena (1884) k Praze po jejím konstituování jako jednotného hlavního města (1784). Pro tehdejší Prahu se území



Praha 7



Praha - Řepy

nového dodnes sedmého městského obvodu stalo průmyslovým zázemím, které především v 80. a 90. letech minulého století prodělalo bouřlivý růst mimo jiné i díky vzniku holešovického přístavu na Vltavě. Ten je symbolizován kotvou v modrém pravém poli. Navíc je kotva atributem svatého Klimenta, jemuž je zasvěcen starobylý kostel v Bubnech. Poprvé se připomíná roku 1234, je však jistě starší. Napovídá tomu samotné zasvěcení po světcích, jehož ostatky v 9. století přinesli do Čech svatí Cyril a Metoděj, tak i románský styl kostela, který, dodnes zachovaný, je dnes nejstarší stavbou na území městské části a pamětníkem jejich dějinných počátků.

Pozn.: Spojená obec Holešovice - Bubny používala buď pečeti pouze nápisové, nebo jako některé jiné obce znak Českého království, tedy v červeném poli českého stříbrného lva. Z tohoto zemského znaku v poli obecní pečeti byly odvozeny barvy praporce, který s ostatními praporty pražských erbovních měst, ať už historickými, nebo právě pro tento účel uměle vytvořenými za použití barev jejich znaků, vytvořil boční klenoty pražského znaku v jeho podobě z r. 1927. Prapor městské části je tudíž i dnes jeho součástí pražského znaku.

MZ: údaj nebyl autorovi příspěvků k dispozici.

ZHMP: usnesení č. 24 / 17 (v jiných podkladech je uváděno číslo 24 / 14) z 24. zasedání ZHMP, konaného dne 4. 2. 1993.

PSPČR: rozhodnutí č. 14 předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ze dne 12. dubna 1994.

Obsah návrhu: Heraldická společnost v Praze (Pavel R. Pokorný, Jaroslav Jásek).

Definitivní výtvarné provedení: Heraldická společnost v Praze (autor Michal Fiala).

Praha - Řepy

Znak: Na červeném štítě se nachází zlatý volný prázdný kříž, zdobený zlatým páskovým ornamentem z románského tympanonu kostela svatého Martina v Řepích. Přes kříž je šikmo, špicí dolů položený meč přirozených barev (ostří železné, jilec a záštita hnědé), přes nějž je přehozen stříbrný plášť /16/.

Prapor: Je rozdělen do tří stejně širokých vodorovných pruhů, horního žlutého, prostředního bílého a spodního červeného.

Symbolika: O Řepích je nejstarší skutečná písemná zpráva z roku 1264, shodou okolností v listině, na které je přivěšena dosud nejstarší zjištěná pečť Starého Města pražského a jejímž obsahem je řešení sporu o tuto ves mezi klášterem benediktinů v Břevnově a staroměstským patricijským rodem. Již povaha této zprávy a také románský kostel svatého Martina napovídají, že ves zde bývala daleko dříve a nacházela se zřejmě velmi záhy v majetkovém komplexu zmíněného kláštera. Z místního patronie vychází i dnešní znak, který byl vybrán z více než deseti návrhů předložených místní samosprávou. Zlatý volný prázdný kříž, zdobený zlatým páskovým ornamentem je převzat z románského tympanonu místního kostela. Z popudu místního zastupitelstva pak byla schválena složitější varianta, která sice byla doporučena rovněž odbornou komisí, ale jako méně vhodná. Na štít s křížem byly totiž dále vloženy „atributy“ svatého Martina šikmo a špicí dolů položený meč přirozených barev, přes nějž je přehozen stříbrný plášť. Zlatá barva kříže na červeném poli, tedy barevná kombinace stejná jako na praporu hlavního města, symbolizuje dnešní spojení městské části s Prahou.

MZ: bod 1e zápisu z 21. schůze MZ, konané dne 6. 5. 1992.

ZHMP: usnesení č. 24 / 17 (v jiných podkladech je uváděno číslo 24 / 14) z 24. zasedání ZHMP, konaného dne 4. 2. 1993.

PSPČR: rozhodnutí č. 14 předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ze dne 12. dubna 1994.

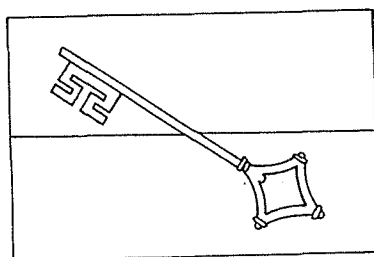
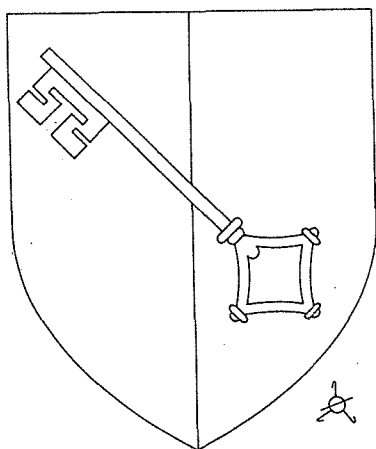
Obsah návrhu: starosta městské části Vladimír Kadlec.

Definitivní výtvarné provedení: Heraldická společnost v Praze (autor Emil Konopásek).

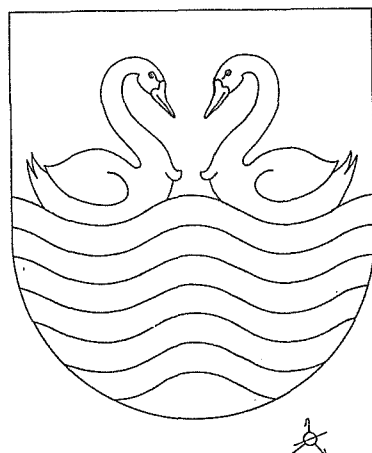
Praha - Jižní Město

Znak: Ve stříbrno - modře polceném štítě kosmo položený zlatý klíč směřující čtverhrannou hlavicí dolů /17/.

Prapor: List praporu je podélně rozdělen na dva stejně široké vodorovné pruhy, horní bílý, spodní modrý, přes celý list je kosmo položen žlutý klíč směřující čtverhrannou hlavicí dolů.



Praha - Jižní Město



(nemá prapor)

Praha - Suchdol

Symbolika: Městská část Praha - Jižní Město je po stránce urbanistické a historické podobné povahy jako již zmíněné Jihozápadní Město. Nová sídlištní výstavba, která částečně dodnes pokračuje a největší intenzitu nabrala v 70. a 80. letech, vytvořila nový městský celek, který setřel rozdíly mezi původně samostatnými obcemi a menšími sídly, z nichž je nejvýznamnější Chodov (1185). Samostatnou katastrální obcí bývaly i Háje (připomínané až roku 1765). Připojeny k Praze byly roku 1968, ale s budováním sídliště postupně získal nový celek místní samosprávu, která byla po roce 1990 převedena na úroveň městské části. Její znak proto obsahuje jak symboly současnosti, tak figuru z heraldického znamení prvního známého držitele převážné většiny území dnešní městské části. Polcení vyjadřuje tak dva zmíněné historické katastry, které jsou jádrem městské části, stříbrná barva pak novou výstavbu, která městské části dominuje. Klíč je převzat ze znaku kapituly vyšehradské. Samotné znamení dvou zkřížených klíčů svatopetrských v jejím znaku je zase odvozeno ze znaku papežského a kapitula jejich užitím dávala najevo své postavení exemptní (vyňaté) církevní instituce, která je podřízena přímo svatému Stoli a nepodléhá místní světské či církevní hierarchii. Symbol klíče kromě

připomínky prvního historického držitele ukazuje na převažující obytnou funkci Jižního Města.

MZ: usnesení č. 11 / 17 / Z ze 17. zasedání MZ, konaného dne 26. 1. 1992.

ZHMP: usnesení č. 26 / 18 z 26. zasedání ZHMP, konaného dne 29. 4. 1993.

PSPČR: rozhodnutí č. 14 předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ze dne 12. dubna 1994.

Obsah návrhu: Heraldická společnost v Praze jako vítěz veřejné soutěže vypsané na návrh symbolů městskou částí (autoři Jaroslav Jásek a Pavel R. Pokorný).

Definitivní výtvarné provedení: Heraldická společnost v Praze (autor Emil Konopásek).

Praha - Suchdol

Znak: Štít je dělen vlnovitě, v horním červeném poli jsou dvě k sobě přivrácené stříbrné labutě se zlatými pysky, které plují po dělicí čáře, v dolním modrém poli jsou tři stříbrné vlnité břevna /18/.

Prapor: Městská část o jeho udělení nezažádala.

Symbolika: Suchdol se připomíná k roku 1228 jako majetek kláštera svatého Jiří na Pražském hradě. Udělený znak nereflektuje historii městské části, ale je současným mluvícím a symbolickým znamením. Labutě mají být znamením mluvícím, neboť dle tvůrců znaku labuť heraldicky vpravo symbolizuje iniciálu S, objevující se v názvu městské části. Toto písmeno je i na počátku jmen obou katastrů, které sdružuje (Suchdol, Sedlec). Z tohoto důvodu a pro dodržení heraldického pravidla o orientaci obecných figur ve štítě (které by bylo porušeno použitím pouze jediné figury labutě orientované vlevo) se vyskytuje tato figura ve znaku dvakrát a orientovaná k sobě. Spodní polovina představuje řeku Vltavu, která tvoří přirozenou hranici městské části na západní straně.

MZ: usnesení č. 4 / 6 ze 4. zasedání MZ, konaného dne 3. 10. 1991.

ZHMP: usnesení č. 26 / 18 z 26. zasedání ZHMP, konaného dne 29. 4. 1993.

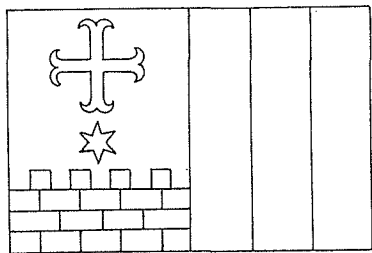
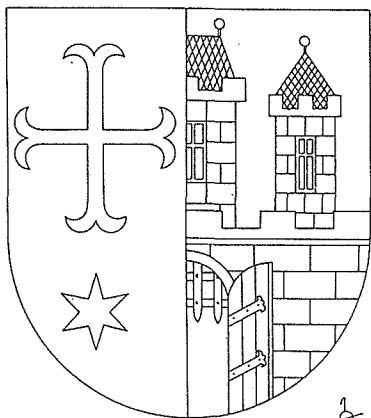
PSPČR: rozhodnutí č. 14 předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ze dne 12. dubna 1994.

Obsah návrhu: Radovan Papež zřejmě z popudu místní samosprávy.

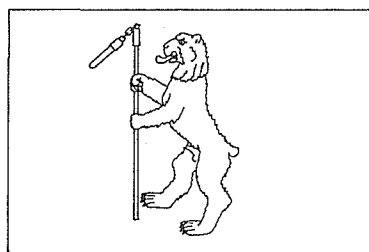
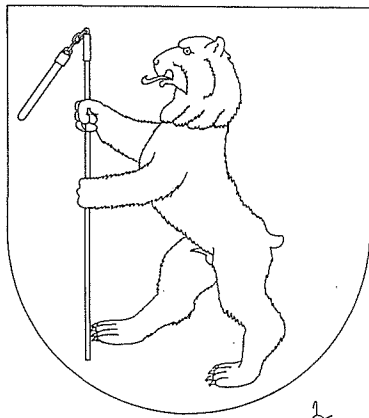
Definitivní výtvarné provedení: Genealogická a heraldická společnost (dnes Klub pro českou heraldiku a genealogii; autor Jan Oulík).

Praha - Ďáblice

Znak: Pravá černá půle polceného štítu nese červený kotvicový kříž a pod ním červenou osmihrotou hvězdu. V levém červeném poli stříbrná hradební kvádrovaná zeď s nekvádrovaným cimbuřím prolomená polovinou brány se stříbrnými vraty, které mají rovněž stříbrné panty a se zpola vytaženou mříží téže barvy. Nad zdí dvě stříbrné kvádrované věže s nekvádrovaným cimbuřím. Pravá vyšší a širší je zobrazena jen z poloviny, má valbovou střechu o jedné makovici, vše taktéž stříbrné barvy a viditelnou polovinu trojdílného černého okna se stříbrnými rámy. Levá menší



Praha - Ďáblice



Praha - Nedvězí

a nižší věž je stejná jako předešlá, má však stanovou střechu a okno dvoj-
dílné /19/.

Prapor: List praporu je polcen, v levé černé části při spodním okraji stříbrná kvádřovaná hradební zeď s cimbuřím převýšená šestihrotou červenou hvězdou, nad níž je červený kotvicový kříž. Pravá půle listu dále dvakrát polcena červeno - černo - červeně.

Symbolika: Ďáblice, které se prvně připomínají roku 1253 jako majetek staroměstského (dnes u kostela svatého Františka vedle Karlova mostu) kláštera křížovníků s červenou hvězdou, kteří jej přes různá přerušení drželi až do roku 1848 jako panství, měli zde svou komendu a posléze zámek a ještě do roku 1950 hospodářský dvůr. Zvolený návrh rovnocenně zastupuje dva hlavní prvky, znak křížovníků a znak Prahy, resp. Starého Města pražského. V konečné stylizaci bylo použito středověkých podob obou znaků. Znak Prahy je zachycen sice moderní stylizací, ale obsahově tak, jak vyhlížel těsně před husitskými válkami, během nichž došlo k dočasné sekularizaci Ďáblic a k prvnímu majetkovému spojení s pražskými městy. V levé polovině znaku městské části, která tak zachycuje její historické

i současné spojení s Prahou, je proto polovina štítu znaku Starého města v podobě před jeho polepšením v roce 1475.

MZ: rozhodnutí MZ přijaté na jeho zasedání, konaném dne 29. 4. 1993.

ZHMP: usnesení č. 28 / 10 z 28. zasedání ZHMP, konaného ze dne 27. 5. 1993.

PSPČR: rozhodnutí č. 14 předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ze dne 12. dubna 1994.

Obsah návrhu: původní návrh starosty městské části Jiřího Veselého byl upraven do konečné stylizace Michalem Vítanovským.

Definitivní výtvarné provedení: Michal Vítanovský.

Praha - Nedvězí

Znak: V zeleném štítě stojí zlatý medvěd s červenou zbrojí a drží v předních tlapách cep přirozených barev se stříbrným kovářím /20/.

Prapor: Uprostřed zeleného listu praporu medvěd jako ve znaku.

Symbolika: Medvěd (staročesky „nedvěd“) je připomínkou jména obce, poprvé zachycené jako zboží vyšehradské kapituly roku 1313. Cep a zelená barva pole štítu pak představují charakter původní zemědělské osady rozkládající se v půlkruhovitém údolí říčky Rokytky.

MZ: výpis z usnesení ze zasedání MZ, konaného dne 28. 2. 1993 a bod 3/h usnesení ze zasedání MZ, konaného 25. 3. 1993.

ZHMP: usnesení č. 28 / 10 z 28. zasedání ZHMP, konaného dne 27. 5. 1993.

PSPČR: rozhodnutí č. 14 předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ze dne 12. dubna 1994.

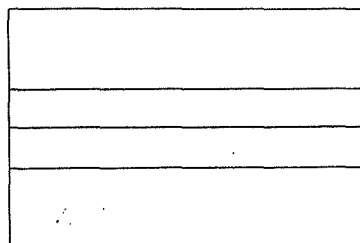
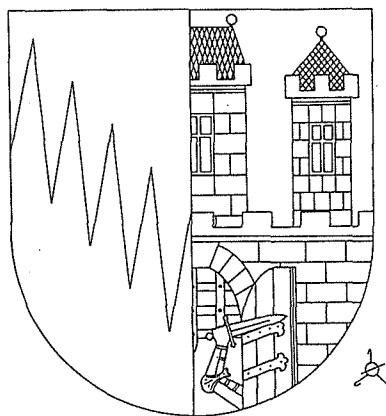
Obsah návrhu: byl předložen místní samosprávou bez udání autorství.

Definitivní výtvarné provedení: Heraldická společnost v Praze (autor Petr Tybitancl).

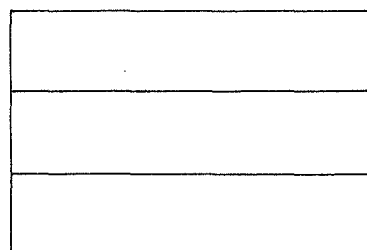
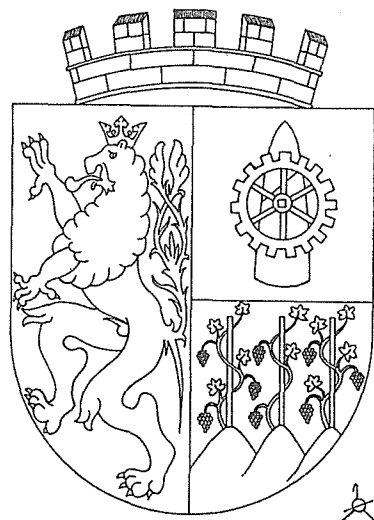
Praha - Horní Měcholupy

Znak: Polcený štít, jehož pravé pole je dále stříbrno - červeně kosmo děleno hřebenovitým řezem o čtyřech a půl špicích. V levém červeném poli se nachází zlatá kvádřovaná hradební zeď se stříbrným, nekvádřovaným cimbuřím o čtyřech viditelných (dvou celých) stínkách, prolomená u poltici čáry polovinou brány se stříbrnou klenbou, jejíž prostřední klenák je však zlatý. Brána má otevřená dřevěná vrata přirozené barvy se zlatými panty. V bráně na černém pozadí se spatřuje stříbrné, obrněné rámě, držící meč se zlatou záštitou a stříbrným jilcem, nad nímž je vytažená zlatá mříž. Nad hradební zeď vynikají dvě věže, obě zlaté, kvádřované se zlatou střechou, makovicí a cimbuřím. Pravá vyšší a širší je viditelná pouze z poloviny, je prolomena polovinou černého trojdílného okna se stříbrným orámováním, polovina cimbuří nese dvě stínky a polovinu valbové střechy. Levá menší věž je prolomena dvojdílným černým oknem se stříbrným orámováním, cimbuřím o třech stínkách a stanovou střechou /21/.

Prapor: List praporu je červený, uprostřed s podélným pruhem o šířce jedné třetiny kratší strany praporu. Pruh je dále rozdělen na dvě stejně široké vodorovné části, horní bílou, spodní žlutou.



Praha - Horní Měcholupy



Praha 9

Symbolika: Horní Měcholupy jsou původně vsí doloženou od roku 1309, ve čtrnáctém století střídající majitele, mezi kterými se objevili i pražští měšťané a od 16. století pak spojená až do zániku správního systému panství v roce 1848 s panstvím uhřetovským, později byla přechodně spojená s jinými obcemi. Do svazku s hlavním městem v roce 1968 vešla však již jako samostatná a dnes tvoří jednu z pražských městských částí. Jedno pole její znaku připomíná spojení městské části s Prahou v současnosti, druhé totéž v minulosti, neboť jde o znak jednoho z prvních držitelů obce, Prokopa Bohuslavova ze staroměstského patricijského rodu Olbramoviců, který Horní Měcholupy koupil roku 1382.

MZ: údaj nebyl autorovi příspěvků k dispozici.

ZHMP: usnesení č. 29 / 17 z 29. zasedání ZHMP, konaného dne 24. 6. 1993.

PSPČR: rozhodnutí č. 14 předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ze dne 12. dubna 1994.

Obsah návrhu: Heraldická společnost v Praze (autor Michal Fiala).

Definitivní výtvarné provedení: Heraldická společnost v Praze (autor Michal Fiala).

Praha 9

Znak: Štít polcený, v levé polovině dále děleno. Vpravo v červené stříbrný dvouocasý lev se zlatou zbrojí, korunovaný zlatou korunou. V levém horním modrém poli homole cukru přirozených barev v černém obalu, na které je položeno stříbrné ozubené kolo. V patě spodního levého stříbrného pole jsou tři pahorky porostlé trávnickem přirozených barev, z nichž každý nese jeden vinný keř opět přirozených barev, kterých jsou i hrozny na keřích /22/.

Prapor: List praporu je rozdělen do tří stejně širokých vodorovných pruhů, horního stříbrného, prostředního červeného, dolního zeleného.

Symbolika: Městský znak symbolizuje původně zemědělskou osadu s vinicemi, dále strojírenský průmysl (ozubené kolo) reprezentovaný hlavně jednou z největších českých strojírenských firem „Českomoravskou Kolben - Daněk“ a cukrovar (homole cukru) zřízený rodinou Freyů, kteří se podstatně zasloužili o rozvoj Vysočan a jejich povýšení na město. V pravé čestné polovině pak České království.

Pozn.: Od 13. století jsou doloženy Vysočany, povýšené na město 27. srpna 1902, znak dostaly na základě císařského rozhodnutí z 10. září privilegiem z 13. října 1903. Zcela beze změn byl tento znak díky iniciativě starosty městské části Tomáše Szennaie a po dvojím hlasování v radě hl. města Prahy, která napoprvé na základě odlišného názoru radního Jiřího Exnera schválení v Zastupitelstvu hl. m. Prahy nedoporučila, převzat jako symbol dnešní městské části Praha 9, jejíž rozhodující část bývalé město Vysočany tvoří. Nepatrnou částí katastru do ní sice zasahuje další erbovní město Libeň, to se však celým svým zbytkem nalézá v jiné městské části, která pak může jeho heraldické symboly převzít podobným způsobem. Stejně nepatrný je přesah Vysočan do Prahy 3, kterou z největší části tvoří další erbovní město Žižkov.

Prapor dnešní městské části byl - podobně jako u Prahy 7 (viz) - vytvořen pro užití v jednom z bočních klenotů znaku hl. města Prahy v jeho podobě z roku 1927, odvozením z barev znaku města Vysočan. Je tudíž i dnes součástí pražského znaku.

MZ: usnesení (číslo nebylo v podkladových materiálech dodaných městskou částí uvedeno) ze schůze obvodního zastupitelstva (pořadí opět neuvedeno), konané 16. 3. 1993; usnesení zastupitelstva vycházelo z identického usnesení č. 97 / 93 z 6. schůze obvodní rady, konané dne 16. 3. 1993.

ZHMP: usnesení č. 29 / 18 z 29. zasedání ZHMP, konaného dne 24. 6. 1993.

PSPČR: rozhodnutí č. 14 předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ze dne 12. dubna 1994.

Obsah návrhu: viz poznámka k historii symbolu.

Definitivní výtvarné provedení: viz poznámka k historii symbolu.

Praha - Dolní Měcholupy

Znak: Polcený štít, vpravo dále dělený. V pravém horním poli je v černém červený osmihrotý kříž, pod ním červená šestihrotá hvězda, pravé dolní pole je zlato - červeně děleno. V levém červeném poli se nachází zlatá kvádrovaná hradební zeď se stříbrným, nekvádrovaným cimbuřím o čtyřech viditelných (dvou celých) stínkách,

prolomená u poltící čáry polovinou brány se stříbrnou klenbou, jejíž prostřední klenák je však zlatý. Brána má otevřená dřevěná vrata přirozené barvy se zlatými panty. V bráně na černém pozadí se spatřuje stříbrné, obrněné ráme, držící meč se zlatou záštitou a stříbrným jilcem, nad nímž je vytažená zlatá mříž. Nad hradební zeď vynikají dvě věže, obě zlaté, kvádrované se zlatou střešou, makovicí a cimbuřím. Pravá vyšší a širší je viditelná pouze z poloviny, je prolomena polovinou černého trojdílného okna se stříbrným orámováním, polovina cimbuří nese dvě stínky a polovinu valbové střechy. Levá menší věž je prolomena dvojdílným černým oknem se stříbrným orámováním, cimbuřím o třech stínkách a stanovou střešou.

Prapor: List praporu je na šířku rozdělen na tři stejně široké kolmé pruhy, v pořadí od žerďě červený, černý a žlutý.

Symbolika: V pravé půli znaku jsou štíty ze znaků dvou držitelů lokality, z nichž křížovníci s červenou hvězdou se připomínají na samém počátku obce, panství Lichtenštejnů pak trvalo v rámci jejich uhřetvského panství ze všech majitelů nejdéle, od Bílé Hory až do roku 1848. Pravá půle znaku s polovinou štítu ze současného znaku hlavní města symbolizuje dnešní postavení Dolních Měcholup jako městské části.

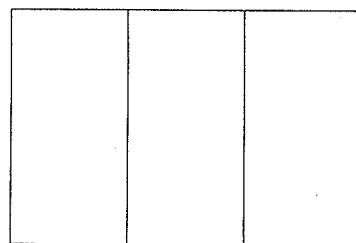
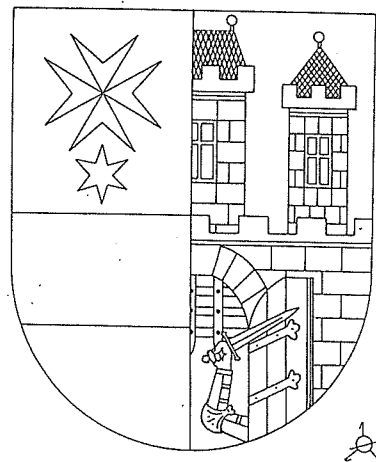
MZ: 7. bod usnesení z 46. zasedání MZ, konaného 8. 11. 1993.

ZHMP: usnesení č. 34 / 20 z 34. zasedání ZHMP, konaného dne 16. 12. 1993.

PSPČR: rozhodnutí č. 14 předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ze dne 12. dubna 1994.

Obsah návrhu: původní obsah navržený místní samosprávou byl s malými úpravami navrženými Heraldickou společností v Praze (Michal Fiala, Jakub Hrdlička) přijat.

Definitivní výtvarné provedení: Heraldická společnost v Praze (autor Michal Fiala).



Praha - Dolní Měcholupy

Prameny, literatura, poznámky:

- 1/ Dále bude používán jen pojem symboly, zahrnující obě tyto kategorie.
- 2/ Naposledy zhodnotil stav a perspektivy komunální heraldiky Karel Müller ve svém příspěvku na konferenci českých, moravských a slezských heraldiků v Pardubicích v roce 1992, in *Sborník heraldica viva, Pardubice 1992*, s. 9 - 13. Zde též uvádí v rámci přehledu již vykonaných soupisových prací zmíněné korpusy a cituje je kompletně v pozn. č. 2. V tomto příspěvku jsou z nich některé dále uváděny, pokud mají s ním konkrétní dočinení.
- 3/ Jde o zákony bývalé České národní rady o obcích (obecní zřízení) z 4. září 1990 č. 367 / 90 Sb., reálné § 5 a o hlavním městě Praze z 9. října 1990 č. 418 / 1990 Sb., reálné § 5 a § 24. Svůj názor na jejich nedokonalá ustanovení, pokud se komunální a zvláště pražské heraldiky týká, autor tohoto příspěvku podal ve dvou příspěvcích: *Nová právní úprava městské a obecní heraldiky a znak hlavního města Prahy, Heraldická ročenka 1991*, s. 93 - 104, jehož úvod je věnován jejich hodnocení a v pozn. č. 1 jsou předmětné paragrafy doslovně citovány a *Heraldika městských částí pražských - minulost a budoucnost, Sborník heraldica viva, Pardubice 1992* s. 29 - 32. Bylo by zde zbytečné uvedené závěry opakovat. Jejich platnost bohužel trvá, protože přes několikero novelizací obou zákonů nebyla uvedena ustanovení pozmeněna. Na tomto místě je proto nutno se zmínit o jediném z dříve diskutovaných aspektů, totiž poprvé v českém právu uzákoněném udělování znaku obcím bez městského statutu. K této problematice přispěl nejnověji Ivan Štáha ve studii *Nejstarší vesnické znaky na Moravě, Archivní časopis 42 / 1992*, s. 208 - 212. Ačkoliv podal nezvratné důkazy, že udělování vesnických znaků probíhalo dokonce listinou formou, právní postavení takovýchto aktů tím není vysvětleno. S výjimkou nejistého královského udělení pečeti, nikoliv tedy skutečného znaku Medlova Vladislava II. r. 1502, všechny pečlivě snešené příklady nedokládají, že by vydavatelé těchto listin byli k těmto úkonům oprávněni buď přímo (tedy jen panovník), nebo přeneseně (palatinát). Opět se ukazuje jak nešťastnou je v zákoně použitá formulace o historických znacích a jak diskutabilní může být v konkrétním případě její výklad. Vedle toho nadále platí obecná námitka proti udělování obecních znaků, spočívající v hodnotové devalvací symbolu, vyhraněného tradičně v oblasti komunální dříve jen městům. Nesporně však přes všechny zde i v nahoře citovaných příspěvcích uvedené nedostatky právních norem je nutno se vypořádat s naplňováním jejich obsahu a začít jeho výsledky alespoň evidovat z odborných hledisek.
- 4/ Viz pozn. 2. Touto cestou postupovaly při posledních změnách svých znaků např. Praha a Příbram. Naopak České Budějovice, které se chtěly vrátit ke svému znaku z roku 1648 a opustit novotvar z roku 1965, kdy byl zaveden puristický symbol doplněním barev do středověké městské pečeti, byly při svém pokusu o potvrzení tohoto již jednou v minulosti kodifikovaného znaku současným parlamentem neúspěšné.
- 5/ Tyto materiály jsou doplňovány o podklady, které zasílají jednotlivé městské části pro projednání jejich symbolů v této komisi, která doporučuje jejich schválení v radě a Zastupitelstvu hl. m. Prahy. Jde kromě vlastních návrhů symbolů v písemné i obrazové podobě, do jejichž tvorby různém stupni rozpracování aktivně vstupuje na dožádání městských částí často i Heraldická společnost v Praze, zvláště o kopie příslušných schvalujících usnesení zastupitelstev jednotlivých pražských městských částí a hl. m. Prahy, pražské městské rady, udělovacího rozhodnutí předsedy Poslanecké sněmovny parlamentu České republiky a přípravných písemností k těmto definitivním materiálům z produkce Archivu hl. m. Prahy a odboru vnitřní správy, které za tuto agendu v rámci Magistrátu hl. m. Prahy zodpovídají. Po skončení práce komise budou její materiály předány do spisovny Archivu hl. m. Prahy.
- 6/ Hrdlička, *Nová právní ...*, s. 94 - 104 a též, *Pražská heraldika, Praha 1993*, s. 35 n.
- 7/ Alois Příbyl, Karel Liška, *Znaky a pečete středoeeských měst, Praha 1975*, s. 157 n., 147, 123, 60 n. a tam citované prameny a literatura, Jiří Čarek, *Městské znaky v českých zemích, Praha 1985*, s. 318, 319 a tam uvedené prameny a literatura, Hrdlička, *Pražská ...*, s. 53, 63 - 68.
- 8/ Hrdlička, *Pražská ...*, s. 69 n.
- 9/ Výše konstatovanou právní nejistotu dokládá i tento dokument, v jehož záhlaví je udělení zdůvodněno pouze odvoláním na zákony o obecním zřízení a jednacím řádu sněmovny. Ani jedna z těchto norem však udělování znaku pražským městským částem neřeší, pro ty je příslušný pouze zákon o hl. m. Praze; viz zde pozn. č. 2.
- 10/ Hrdlička, *Pražská ...*, s. 68 n.
- 11/ Příbyl, Liška, *Znaky ...*, s. 59 n., Čarek, *Městské ...*, s. 319. a v těchto publikacích uvedené prameny a literatura, Hrdlička, *Pražská ...*, s. 52 n.
- 12/ Zřejmě pod vlivem jejího uveřejnění v knize autorů Příbyla a Lišky, viz předchozí pozn.
- 13/ Viz pozn. 6.
- 14/ Hrdlička, *Pražská ...*, s. 71.

- 15/ Hrdlička, Pražská ..., s. 70 n.
 16/ Hrdlička, Pražská ..., s. 71.
 17/ Hrdlička, Pražská ..., s. 72.
 18/ Hrdlička, Pražská ..., s. 71 n.
 19/ Hrdlička, Pražská ..., s. 72 n.
 20/ Hrdlička, Pražská ..., s. 73.
 21/ Hrdlička, Pražská ..., s. 73 n.
 22/ Čarek, Městské ..., s. 316 a na s. 317 uvedená starší literatura a pramen, Hrdlička, Pražská ..., s. 60.

Kresby: Michal Fiala

Jakub Hrdlička: Neue Wappenschilder der Gemeinden und der Stadtviertel der statistischen Städte in der Tschechischen Republik - 1. Teil In der gleichzeitigen Eskalation der neu entstehenden und erteilten heraldischen und Fahnen betreffenden Symbole der Stadt- und Dörfergemeinden und sogar der Stadtviertel, d.h. der Ensemble mit einer begrenzten Rechtssubjektivität, ist es selbstverständlich, da es gesetzmäßig notwendig wird deren Evidenz zu führen. Die Symbolübersicht der 13 Prager Stadtviertel kommt aus den dem Autor zugänglichen Materialien der Heraldischen Kommission des Archivs der Hauptstadt Prag aus. Diese Kommission ist ein Beratungskollegium der Gemeindevertretung der Hauptstadt Prag für diese Fragen. Es handelt sich um alle Symbole, welche bis zum heute von dem Vorsitzenden des Abgeordnetenhauses erteilt wurden, und sie sind auch in Wirklichkeit benützt. Nebst dieser - ausser des letzten Wappenschildes der Hauptstadt Prag, der im Jahre 1991 aufgenommen wurde - sind noch schon vor dem Jahre 1990 gegebene oder anders erstandene Schilder der jetzigen Stadtviertel von Prag in der Geltung, z.B.: Praha - Zbraslav (Königsaal) (das erste Dokument vom J. 1826), Praha - Uhřetěves (Aurínoves) (vom Monarch erstattet im J. 1914), Praha - Modřany (Modřan) (gestattet vom Rate des städtischen Nationalausschu es im J. 1967), Praha - Radotín (gestattet vom Rate und Plenum des städtischen Nationalausschu es im J. 1971), Praha - Horní Počernice (Oberpočernitz) (gestattet als der vorherige im J. 1972). Das heißt von den 57 gleichzeitigen Prager Stadtvierteln, warten auf die Erteilung der offiziellen Symbole noch 39 Viertel.

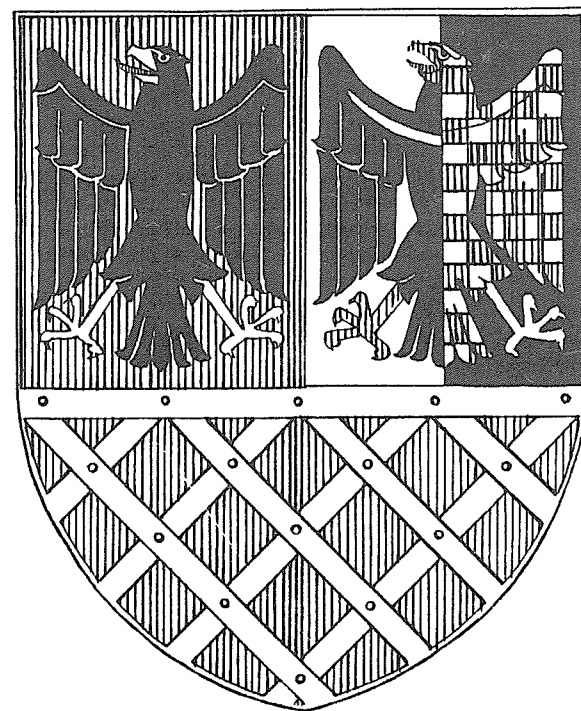
Cecilie Durdilová

ZNAK SUDETSKÉ ŽUPY Z ROKU 1940

Karel Müller

Ve svém zásadním přehledu vývoje československé státní symboliky v letech 1918 - 1990 věnoval Milan Hlinomaz několik řádků také znaku sudetské župy, vytvořené německou říší z velké části odtrženého československého pohraničí v závěru roku 1938 /1/. Při zpracování této pasáže nemohl však autor využít archivní prameny, a tak se zvláště do popisu znaku sudetské župy vloudilo několik nepřesností, které chceme tímto krátkým příspěvkem napravit.

Správní uspořádání sudetské župy (Reichsgau Sudetenland) se třemi vládními obvody (tzv. vládní prezidenti - Regierungspräsident - v Ústí nad Labem, Karlových Varech a v Opavě) a silným postavením říšského místodržitele (Reichsstatthalter - v Liberci) mělo být svým způsobem vzorem pro přebudování správy celé Třetí říše /2/. Není proto divu, že tato župa začala jako první užívat též vlastní znak. Stalo se tak rozhodnutím říšského ministra vnitra z 9. září 1940, vydaným pod č.j. V a 55135 II/40 - 1003. Korespondence v této záležitosti mezi libereckým místodržitelstvím a berlínským ministerstvem vnitra se dochovala ve Státním oblastním archivu v Litoměřicích ve fondu Říšské místodržitelství Liberec pod sign. I a Kom. Je



zde uložen opis udělovací listiny (viz příloha) a průvodní dopis k ní /3/, v němž si ministerstvo vymíní zaslání dvou exemplářů vyobrazení znaku. Nebylo tedy zřejmě v rozporu s textem k listině připojeno. Vyobrazení skutečně po několika upomínkách místodržitelství do Berlína 4. března 1941 zaslalo, přičemž další dva exempláře údajně uložilo v archivu libereckého místodržitele a jedna kresba zůstala přiložena u zmíněného spisu. Kresba je provedena tuší na pauzovacím papíře a není signována /4/. Znak byl i s komentářem vysvětlujícím symboliku publikován v časopise Der Herold a dále např. v zářijovém čísle měsíčníku Sudetendeutsche Monatshefte, z jehož barevné přílohy vyplývá, že autorem oficiální kresby znaku byl Franz Moser /5/.

M. Hlinomaz užil pro své pojednání informace z časopisu Der Herold, připojil také vyobrazení /6/, které však vzniklo překreslením, nikoliv pouhou reprodukcí kresby se šrafovaním vyznačenými tinkturami. Ty jsou pak v citovaném článku nepřesně popsány a také interpretovány. Správný znak sudetské župy z roku 1940 má dělený štít, který je nahoře polcen. V prvním červeném poli je černá orlice se stříbrnou zbrojí, levé pole je stříbrno-černě polceno a přes to položena orlice, pravá půle černá se stříbrným perizoniem a červenou zbrojí, levá půle červeno-stříbrně šachovaná se stříbrnou zbrojí; spodní pole je červené se stříbrnou mříží. První pole má reprezentovat přemyslovskou orlici, přičemž původní stříbrné pole bylo nahrazeno červenou barvou, symbolizující boj za svobodu sudetských Němců, druhá figura představuje spojené orlice Slezska a Moravy. Tinktury však byly schválně změněny tak, aby odpovídaly černo-bílo-červené trikolóře. S ohledem na znak Slezska byl odstraněn křížek a jetelové zakončení na perizoniu pravé půlky orlice. Konečně spodní polovina znaku byla převzata z městského znaku Chebu, aby tak bylo zvýrazněno specifické historické postavení Chebska /7/.

Prameny, literatura, poznámky:

- 1/ M. Hlinomaz, *Vývoj československé státní symboliky v letech 1918-1990*, Sborník archivních prací 42, 1992, č.1, s. 112-113.
- 2/ J. Janák - Z. Hledíková, *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945*, Praha 1989, s. 478.
- 3/ Z dopisu vyplývá, že o udělení znaku požádalo místodržitelství 24. června 1940. Starší agenda se však ve spise nenachází.
- 4/ SOA Litoměřice, Říšské místodržitelství Liberec, Oddělení pro všeobecné, vnitřní a kulturní záležitosti, sign. I a Kom, 007/11, kart. 19.
- 5/ Der Herold, N.F., Band 2, Heft 1, 1941, Heraldische Rundschau, s. A1 - A2; H. Sturm, *Das Wappen des Reichsgaues Sudetenland, Sudetendeutsche Monatshefte, Herbstmond 1941*, s. 361-363. Je pozoruhodné, že v oficiálním věstníku *Verordnungsblatt für den Reichsgau Sudetenland* nebyla žádná zpráva uveřejněna.
- 6/ Hlinomaz, c.d., obr. č. 28.
- 7/ Viz podrobné zdůvodnění v člancích citovaných v poznámce 5.

Příloha: Verleihungsurkunde

Ich verleihe dem Reichsgau Sudetenland das Recht, ein Wappen zu führen. Das Wappen zeigt nach der dieser Verleihungsurkunde beigegebenen Abbildung einen halb gespaltenen und geteilten Schild. Es führt oben rechts in rot einen schwarzen Adler mit silberner Bewehrung (Böhmen), oben links in Silber und Schwarz gespalten einen Adler, rechts schwarz mit roter Bewehrung und Silbernem Halbmond (Schlesien), links rot-silber geschacht mit silberner Bewehrung (Mähren), unten Rot mit silbernem Gitter (Eger).

Berlin, den 9. September 1940.

Der Reichsminister des Innern In Vertretung gez. Pfundtner.
Va 5135 II/40 - 1003.

Karel Müller: Das Wappen des Sudetengauges vom Jahre 1940.

Das administrative Arrangement des Sudetengauges mit drei Regierungsdistrikten und einer starken Stellung des Reichsstatthalters sollte ein Muster zu dem Umbau des Dritten Reiches sein. Dieser Gau begann auch sein eigenes Wappen vom 9. September 1940 zu benutzen. Die Umschrift der Erteilungsurkunde ist in dem Státní oblastní archiv Litoměřice (Staatsgebietsarchiv in Leitmeritz) aufbewahrt.

Cecilie Durdilová

HERALDIKA VERSUS RESTAURÁTOŘI II

(ALE TÉŽ O NĚČEM JINÉM)

Pavel R. Pokorný

Ti heraldici jsou vám přece jen zvláštní plemeno. Pídí a pachtí se po něčem, co jiní lidé běžně přehlíží a pro některé jsou to nic nefikající, pro jiné, třeba i nejbližší, dokonce legrační obrázky. Ale takový heraldik tělem i duší jde po ulici a jeho zrak bloudí ve výši portálů, aby zahlédl dosud snad nepovšimnutý erb, nebo jen jeho fragment. Jaká je to radost, když některý sice známý, ale po léta uprášený, pošpiněný a často i poničený znak pojednou zazáří ve své původní nádheře a obnovenými barvami i kovy hlásá okolnímu světu na čas svou existenci. Alespoň na čas. Agresivita a stupeň znečištění ovzduší jsou totiž bezpečnou zárukou, že za několik let lesk zmizí a barevnost pohasne. Řeknete - inu každá radost pomíjí nebo dokonce bývá jen chvilková. Ale i tu lze zkalit hned o počátku. Totiž tehdy, kdy se znaku dostane oživení, avšak jaksi nepatřičného, tak nějak bez znalosti věci. Tu heraldik zalutuje, posmutní a zapochybuje možná i o účelnosti svého snažení. Proč instituce, které opravy provádějí, nebo ty, které nad nimi bdí a dohlížejí, nemohou najít cestu k těm, kteří znají jemnosti oné disciplíny, již po staletí nazýváme heraldika a barokními rytci bývala zobrazována jako dívka se sluncem.

Poněkud jinak, ale se shodnými pocity jsem na stránkách první Heraldické ročenky psal úvahu na totéž téma. Pravda, po nějakou dobu se tu a tam přišel některý z povlivých restaurátorů zeptat nebo poradit. Dnešní, až příliš hektická doba tuto situaci opět změnila. Ptáte se proč? Nevím - či snad přece? Dnes totiž heraldice rozumí každý! Kolik jen agentur a zručných odborníků slibuje v inzerátech své zaručené služby, kolik amatérů s patřičnou dávkou drзости publikuje nejen články, ale i knižní publikace úrovně zcela pochybné? Jiní se za heraldiky a někdy nejen za ně vydávají, ale jejich znalosti spočívají ve vlastnictví několika knih, které sice možná pečlivě opatrují, ale chraň Bože, aby je četli nebo dokonce dokázali jejich esenci prakticky použít! Takový už je svět. Co mne přivádí k podobným úvahám?

Po létech se pozvedl téměř z trosek dům č.p. 193 v těsném sousedství Staroměstské mostecké věže. Původně středověký dům byl kolem roku 1600 nákladně přestavěn. Honosná renesanční stavba s bohatými střešními štíty a portálem byla zbořena v roce 1855. Na nároží nově zbudovaného objektu byl umístěn znak císařského orla se znaky rakouských dědičných zemí, Uher a Čech na hrudi a štíty zemí české koruny na křídlech. V původním domě uřadovala do roku 1850 správa pražského mostu a do roku 1783 zde sídlil úřad hor viničných. Dnes fasáda i znak září novotou. Orel však pouze z části. Střední štít na jeho hrudi totiž zůstal slepý, pouze v kameni. Celek tak působí nepříjemným kontrastem, opticky roztržtým a na většinu pozorovatelů dojmem, že se zde něco zapomnělo. Nemůže být totiž omluvou, že pole jsou nezřetelná nebo příliš malá. Byly-li překážkou skutečně pouze technické důvody, pak měl být celý artefakt ponechán nebarevný, pouze v kameni. Z heraldického hlediska není problém určit, co na štítě je nebo bylo. Jde totiž o zcela běžnou variantu znaku užívanou beze změn nejen na pečetích, ale i v knižní grafice pro vyjádření panovníka jako českého krále od první

čtvrtiny 16. století. Pořadí se neměnilo po dlouhá desetiletí. Na hrudi orla býval pravidelně čtvrcený štít se středním štítkem. Ten opět čtvrcený s polceným srdečním štítkem. V jeho pravé stříbrné polovině červená orlice (Tyrolsko), v levé zlaté, černý, zlatě korunovaný lev (Flandry). Střední štít čtvrcený s vloženým hrotem mezi 3. a 4. pole. 1. pole polceno, v jeho pravé červené polovině stříbrné břevno (Rakousy), levá polovina pětkrát kosmo zlatě a modře dělena s červeným lemem (Staré Burgunsko). 2. pole čtvrceno, v jeho 1. a 4. červené čtvrti zlatá věž s branou, okny a cimbuřím (Kastilie), ve 2. a 3. stříbrné čtvrti červený, zlatě korunovaný lev (Leon). 3. pole polceno, pravá polovina zlatá se čtyřmi červenými kúly (Aragon), levá polovina kosmo čtvrcena. Nahoře a dole ve zlatě opět čtyři červené kúly, vpravo a vlevo ve stříbře černé orlice (obojí Sicilie). 4. pole dělené, v horní polovině s červeně stříbrně článkovanou bordurou modré pole poseté zlatými liliemi (Nové Burgundsko), v dolní černé polovině červeně ozbrojený zlatý lev (Brabant). Ve stříbrném vloženém hrotu zlaté granátové jablko se dvěma listy a červenými jádry (Granada). Hlavní čtvrcený štít nesl v 1. a 4. poli arpádovská břevna (Uhry) a ve 2. a 3. poli českého lva.

Může-li být částečné použití tinktur na kamenné plastice sporné, neměly by se však v žádném případě objevovat flagrantní chyby. Takovou je nesporně horní štítek na pravém křídle. Dnes zde vidíme v modrém poli zlatou orlici! Po ní následuje štít Lucemburska a Horní Lužice. Jejich protějšky tvoří znaky Slezska, Dolní Lužice a Zhořelecka. Sled štítů vychází jednoznačně z titulatury. Znak sice odpovídá s ohledem na stavební vývoj domu císaři Rudolfovi II., ale ustálené postavení znaků trvalo po celé jedno století a na pečetích podstatně déle. Jsou-li oba královské tituly - uherský i český vyjádřeny hlavním štítem na hrudi orla, štítky na křídlech jsou vyhrazeny vedlejším zemím České koruny, které se v titulatuře objevují v tomto pořadí. Markrabě moravský, Lucemburské a Slezské kníže a Lužický markrabě. Logicky tedy orlice na prvním místě nemůže být ničím jiným než znakem moravským, kterým jak je obecně známo je orlice červeně a stříbrně šachovaná v modrém poli. Proč byla při opravě nahrazena orlicí zlatou je zcela nepochopitelné. Ta by teoreticky odpovídala znaku Těšínska, který se v titulu a v této konfiguraci nikdy neobjevil. Dočasně se objevuje až na pečeti Josefa II. a Leopolda II., ale ve zcela jiném postavení. Že se skutečně jedná o Moravu a tato interpretace je nejen správná, ale jediné možná, dokládají grafické předlohy, s nimiž se setkáváme hojně v tisících 16. století. Připomenu jen Hájkovu kroniku (1541), Práva a zřízení zemská (1550), Melantrichovy bible (1549, 1557, 1570, 1577) a konec konců i Diadochos Bartoloměje Paprockého. Na nich je šachování orlice zcela nepochybné a zřetelné. Pro vyjádření titulu Lužický markrabě jsou důsledně užívány tři štíty. Přijetí budyšínského cimbuří za znak celé Horní Lužice naráželo dlouho na zřejmý odpor, a proto se vedle něj uplatňuje i štít zhořelecký. Ten má být správně červeno stříbrně dělený, v horní polovině s českým lvem. Barevnost je jednoznačně doložena již při popisu pohřbu Karla IV. v Augusburské kronice: „...Dále nesli před ním půlenou korouhev země Zhořelecké, dole byla stříbmá a nahoře bílý lev v červeném poli.“ Barevnost potvrzuje i novější literatura. Musím tedy konstatovat, že i zde došlo při obnovování znaku k chybě, neboť spodní polovina štítu je dnes vylacena. Nevýrazná barevnost téhož štítu na protější mostecké věži je produktem oprav poloviny minulého století a je tedy zcela irrelevantní.

Sečteno a podtrženo, celková bilance je skutečně tristní. Problematická, či spíše nepřijatelná obnova pouhé části znaku, zcela nepochopitelná neznalost symbolu Moravy a chybné provedení znaku Zhořelecka - na jeden jediný případ opravdu

dost. Vždyť opravu musel někdo zadat, někdo vypracovat podklady a někdo by měl správnost provedení také kontrolovat. Proč se tak nestalo a jedno z nejživějších míst v Praze bylo obohaceno produktem, nad nímž zůstává alespoň heraldikovi rozum stát, a který můžeme jen s notnou dávkou eufenismu označit jako hrubě diletantský, to již opravdu nevím.

Kronyka Zelká



Eum gratia et Privilegio Regie Maiestatis.

Titulní list Hájkovy Kroniky. Tisk z r. 1541.

HERALDIKA V LITOMĚŘICÍCH

Prostým názvem HERALDIKA pojmenovalo Okresní vlastivědné muzeum v Litoměřicích první samostatnou výstavu českého heraldika z Roudnice nad Labem pana Stanislava Kasíka (nar. 1949), člena mj. i Heraldické společnosti v Praze.

Stanislav Kasík, kapitán dálkové plavby Československé plavby labské a.s. a nově také šéf Heraldické kanceláře, se více než dvacet let zabývá heraldikou a jejími příbuznými obory. Jeho pracovní záběr je široký a výsledky někdy diskutabilní, častěji podnětné.

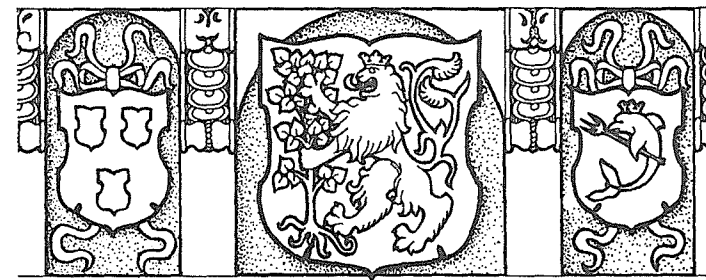
Je málo českých heraldiků, kteří jsou nadáni umem grafického projevu. Stanislav Kasík tento dar rozvinul v příjemnou, čistou a hlavně věcně správnou heraldickou kresbu, podloženou studiem historických pramenů a

hmotných památek. Nemá smysl dopodrobna vyjmenovávat všechny vystavené kresby erbů, znaků, řádů či dekorací. Na výstavě, která byla otevřena od 8. března do 17. dubna 1994, byly zastoupeny zejména erby šlechtické, znaky církevních hodnostářů a měst vč. návrhů nových obecních znaků. Dva sály litoměřického muzea byly projasněny funkční a přitom věcnou barevností, vkusem a profesionalitou. Výstavě neubrala na lesku ani absence katalogu (finan- ce jsou stále limitujícím faktorem), který špatná xerografická kopie textu, přibližující osobnost Stanislava Kasíka, nemůže nahradit.

Otázkou zůstává, zda výstava kreseb, jako způsob zveřejnění heraldické práce, je tou pravou cestou.

Nicméně: „Pane kolego, díky!“

Kresba: Stanislav Kasík



FIDE, SED CUI VIDE

K letošnímu výročí pražské arcidiecéze vydalo nakladatelství Zvon publikaci, po které sáhne jistě nejen zájemce o církevní dějiny, ale všichni, kteří se jakkoli zabývají historií. Pro heraldika je o to přitažlivější, že je doplněna i kresbami znaků. Jde o příručku J. Kettnera: Dějiny pražské arcidiecéze v datech. Uvážíme-li, že poslední historický přehled tohoto druhu vyšel právě před půl stoletím, je to čin jistě záslužný. Práce podává v první části chronologický sled významných událostí nejen z dějin arcibiskupství, ale náboženských dějin země vůbec. Druhý oddíl tvoří biografické medailony pražských biskupů a arcibiskupů. U metropolitů jsou texty provázány zdařilými kresbami znaků Zdirada Čecha. Ty jsou nejenom věcně správné, založené na autentickém materiálu pramenů, ale tvoří galerii, která dosud v naší literatuře chyběla. Protože však jsou užity pouze jako

ilustrační doprovod, tedy bez blasonů, uživatel by jistě přivítal alespoň šrafování znaků. Tvůrce zde však byl limitován podmínkami nakladatelství. Závěr tvoří seznamy pražských světcích biskupů, biskupů ostatních českých diecézí a přehled kardinálů z našich zemí.

Vezme-li zájemce (u prací tohoto druhu lze jen těžko mluvit o čtenáři) publikaci do rukou, bude nespomě zklamán. Již při podrobnějším prolistování nalezne totiž řadu nepřesností a zjevných omylů, které u příručky tohoto typu nelze pominout.

Práce takto pojatá zůstává nutně odkázána na dřívější zpracování a nemůže všechny údaje znovu ověřovat. Nelze také přihlížet k polemikám o datacích v odborné literatuře. Takovým je např. již samo datum založení pražského biskupství. Otázkou však zůstává, zda je možné přejímat bez bližšího upozornění, data doložená až velmi pozdní tradicí.

Věnujme se však příkladům zcela konkrétním. Klášter v Doksanech byl založen až v roce 1144 (ne tedy 1142). V případě Strahova šlo r. 1143 o osazení staršího založení premonstráty. Lze-li snad v těchto případech poukázat na nejednotnost údajů ve starší literatuře, více než stoletá difference u založení Želva (1039 místo 1144) se již přehlédnout nedá. Věcně nesprávné je označení Svatojiřského officia za „staročeské drama“, neboť jde o text latinský. Tvůrcem Pasionálu abatyše Kunhuty není neznámý mistr z okruhu svatojiřského kláštera, ale autorem textů je dominikán Kolda z Lobkovic a malířem svatojiřský kanovník Beneš. Zcela ne historické je užívání predikátů u biskupů prvé poloviny dvanáctého století zatím co predikát či rodová příslušnost u osobností doby novější uvedena není, nebo je chybná (u arcibiskupa Schrencka, hraběte Huyna, arcivévody Rudolfa). Označovat Polyxenu z Lobkovic jako hraběnku je zcela nemístné. Matoucí je uvedení pouze křesťanských jmen u saského vévody v přehledech biskupů litoměřických a hradeckých. Jiná tvrzení jsou přinejmenším nepřesná a nevhodnou formulací zavádějí. V roce 1630 jmenoval sice císař kandidáty nových biskupských stolců, ale stalo se tak po téměř desetiletém tlaku ze strany pražského arcibiskupa a domácí katolické šlechty. Panovník tak učinil nepříliš ochotně a jmenování nebyli římem nikdy potvrzeni. Tvrzení o iniciativě Ferdinanda II. je tedy zkrešující. Právě tak údaj o povolení úcty bl. Vintíře k r. 1634. Papežský dekret se týkal všech starých místních kultů. Je sice pravda, že roku 1731 bylo vytištěno *Rituale Pragense*, známe však již vydání z let 1642 a 1700! Tradičně mylné je tvrzení o prvním klášteře Paulánů v Obořišti. Ti měli svůj nejstarší konvent v Klukově u Č. Krumlova již od roku 1495. V Obořišti vznikl r. 1679 klášter p a v l i n ů !!! Omyly a nepřesnosti najdeme i v době nové. Arcibiskup Pavel hrabě Huyn se po vynuceném odchodu z Čech (19.11.1918) zdržoval ve Švýcarsku a nikoli v Římě. Kardinál Skrbenský rezignoval 29.9. nikoli 30.9.1920. Za chybu tisku je snad možné pokládat titulami stolec Kordačův - amasejský místo amasenský. Josef Beran byl jmenován kardinálem 22.2.1965, nikoli 25.1. Stejně tak u Štěpána kardinála Trochty bylo jmenování z 28.4.1969 zveřejněno 5.3.1973 a ne tedy 2.2., jak tvrdí autor. Tradičně chybné je datum biskupského svěcení Františka Tomáška - 14. nikoli 13.10.1949. Jmenování kardinálem bylo u téhož zveřejněno 27. a ne 2.6.1976. Statut biskupské

konference schválil Jan Pavel II. 17.3.1990 a přesně o měsíc později se stal biskup F. Radkovský jejím generálním sekretářem; 14.5.1990 tedy již existovala. Obdobně biskupská konference české republiky vznikla již 23.3. a ne 30.3.1993. V seznamech biskupů je třeba upozornit na zcela neúplnou řadu světcích biskupů pražských, kde jsou pro předhusitské období uvedeni pouze tři, ačkoliv jich lze z publikovaných pramenů doložit nejméně 10! Jan Barzotti (nikoli Varzotti) zemřel 9.3.1964. Ostatní odchylná data jsou tak početná, že si vyžadují zvláštní pramenné ověření. Pokud chybí mezi světcími biskupy jméno Josefa Bombery (tit. biskup hieropolský, vysvěcen 5.10.1924, zemřel 16.12.1979), lze to snad vysvětlit tím, že jako armádní biskup nepříslušel přímo k diecézi. Mamě však hledáme biskupa Ladislava Hlada (tit. biskup cedijský, vysvěcen 26.3.1950, zemřel 16.12.1979), který světcím biskupem byl a v pražské arcidiecézi působil. U seznamu litomyšských biskupů je třeba připomenout, že Jan Bavor byl biskupem nejen r. 1474, ale až do roku 1479. Zcela chybějí jména dalších administrátorů až do r. 1556. Mělo by být rovněž konstatováno, jak se Litomyšl stala stolcem titulárním, je-li její titul uveden u biskupa J. Škarvady.

Úkolem příručky tohoto typu je poskytovat přesné, byť jakkoli zhuštěné informace. Můžeme-li snad u jiné publikace omluvit nepřesnost data v poznámkovém aparátu, u knihy, která na datech staví, to v žádném případě omluvitelné není. Specialista chyby dříve či později postřehne, ale po příručce sahá uživatel právě proto, že specialistou není. Chyby se pak šíří dál a jejich vymícení trvá často desetiletí. Errare humanum est a je tedy pochopitelné, že jednotlivec se omylů nemůže zcela vyvarovat. Byl-li by však rukopis řádně lektorován, bylo možné je zcela jednoduše odstranit. Je tedy škoda, že se jistě dobře miněná práce mívá svým posláním a nestane se onou nepostradatelnou příručkou, po které stačí v případě potřeby pouze sáhnout.

PRP

„ŽÁKOVSKÁ HERALDIKA“

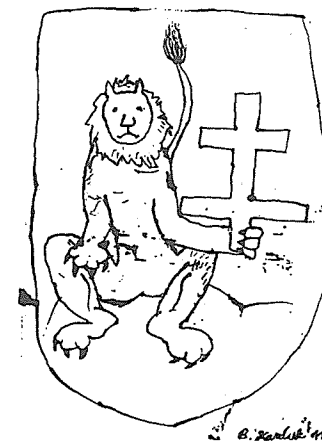
V období sporů o podobu federálního znaku se heraldikem cítil téměř každý. Odborná a laická veřejnost vymýšlela a mnohdy i publikovala „znaky“ nejrůznějších variant a kreací. Dospělí občané se předháněli v „odbornosti“, sršeli nápady a chovali se s herostratovskou samozřejmostí.

Jinak celou problematiku uchopil učitel

Michal Vystavěl z Lidové školy umění v Brně-Veveří. S patričníou dávkou nadhledu a humoru zadal dětem ze své třídy úkol na téma: Státní znak federace. Výsledkem byly grafické návrhy, které „dospělým odborníkům“ nastavily zrcadlo. Zrcadlo dotěmé, odhalující, nepohodlné. Na několika ukázkách jistě poznáte proč.

-jj-

Kresby: žáci LŠU Brno-Veveří



MILAN MYSLIVEČEK: ERBOVNÍK ANEB KNIHA O ZNACÍCH I OSUDECH RODŮ ŽIJÍCÍCH V ČECHÁCH A NA MORAVĚ PODLE STARÝCH PRAMENŮ A DÁVNÝCH NE VŽDY VĚRNÝCH SVĚDECTVÍ. HORIZONT. PRAHA 1993, 159 S., 64 S. BAR. TAB.

Zájemci o heraldiku z řad laické veřejnosti se na sklonku loňského roku dočkali nového díla, které si klade za cíl zaplnit citelnou mezeru v oblasti heraldické práce, totiž shromáždit velké množství kreseb šlechtických znaků, pokud možno i v barvách, a doplnit je textem, který by měl podat základní informaci o nositelích toho kterého erbu. Je to záměr zřejmě potřebný a chvalýhodný, vždyť posledním takovýmto obšírným souhrnem jsou svazky tzv. Nového Siebmachera, jež se týkají Čech, Moravy a Slezska a ty jsou značně nepřesné, zatímco ostatní souhrnná heraldická díla jsou povahy převážně textové. Podle obšírného titulu by bylo možno se domnívat, že právě Siebmacher poskytl autorovi inspiraci k stvoření Erbovníku, avšak podle autorské předmluvy byl největším inspirátorem August Sedláček. Nutno však poznamenat, že každý podobný souhrn se nevyvaruje chyb a omylů způsobených právě velkou koncentrací materiálu a tudíž i ne tak pečlivého zjišťování a ověřování publikovaných faktů.

Úvodní část Erbovníku napsal historik Petr Čornej a fundovaně a poutavě v ní čtenáře seznámil s vývojem českomoravské šlechty od počátků českého státu až do současnosti.

Obrazová část seznamuje čtenáře se znaky 1152 rodů. Smutným faktem je, že barevných kreseb znaků se podíval autor sám, takže obrazová část připomíná spíše malůvky malého dítěte než vytříbený heraldický projev. Bohužel je zde pominut heraldický vývoj jednotlivých znaků a autor maluje nejčastěji jen základní varianty erbů. Jako základní prohrášek proti heraldice lze též označit fakt, že autor kreslí u každého erbu jedinou přílbou, a to i u znaků, k nimž patří příleby víc. Z odborného hlediska je rovněž nepřipustná libovůle, s jakou autor používá typů příleby u jednotlivých znaků, kdy přiděluje ke štítu jinou přílbou, než jaká k němu závazně náleží, namluvě už o tom, že s oblibou obrací přílbou, respektive i štítové figury, doleva, což přímo odporuje základním heraldickým pravidlům. Kromě formálně heraldických chyb lze obrazové části Erbovníku vytknout též některé nepřesnosti v užití tinktur, v umístění a poloze figur, které jsou, dle slov samotného autora, převzaty ze Sedláčkovy Českomoravské

heraldiky, včetně nesprávných znaků, např. u Divíše z Doubravína či Peldřimovského z Výškořic. Poněkud pozoruhodné je také počesťování některých německých jmen (Hopfenštok z Ehrenštejna), které vrcholí prapodivným tvarem „z Löwenštejna“.

Textová část se skládá z medailonků k jednotlivým rodům, které však nejsou uspořádány abecedně, jako znaky v obrazové části, ale podle figur ve znacích se vyskytujících, přičemž jednotlivá hesla jsou uspořádána opět abecedně a ne systematicky. Dle autorových slov v úvodu knihy je tomu tak „pro oživení“. Informace zde obsažené jsou značně kusé, zaměřené především na krátký úsek husitských válek a období kolem Bílé hory, z některých „genealogických“ medailonků se čtenář nedozví téměř nic, jinde je naopak seriózní údaj nahrazen parafrází erbovní pověsti. Autor často vynechává nejvýznamnější členy rodu, a to i v případech, že šlo o příslušníky vysokého kléru (např. brněnský biskup Matyáš František Chorynský z Ledské, s. 24) jindy považuje dva různé rody za různé větve rodu jednoho (např. Dystl z Bodláku a Mišovský z Bodláku, s. 19). K tomu přidružuje perličky jako např. že roku 1571 vládl císař Matyáš (s. 41), nebo spatřuje největší význam Oldřicha z Rožmberka ve faktu, že mu husité vypálili Příběnice, Soběslav a Lomnici (s. 115). Ani heraldická terminologie nepatří k autorovým silným stránkám, jak o tom svědčí např. termín „čtvrcení neúplné“ (tj. polcený štít s jednou polovinou dělenou nebo dělený štít s jednou polovinou polcenou, s. 26), orel či orlice „v letu“ (s. 88), případně směšování různých figur pod jedním heslem (pod heslem kozel uvádí i kozorož v jeho zvířecí podstatě, protože za jedinou správnou figuru kozorožka považuje znamení zvěrokruhu, s. 57-58; pod heslo krokev přidružuje i krokvice, s. 59).

Text je doplněn množstvím heraldických a portrétních ilustrací převzatých ze starých tisků, především z Paprockého, Siebmacherových erbovníků, rytin, obrazů, šlechtických náhrobků, pečeti, znakové galerie na hradě Lauflu u Norimberka aj. Bohužel byly tyto ilustrace bez rozdílu reprodukovány jako pérovky, nezřídka na úkor jejich zřetelnosti.

Poznamkový aparát, jak je to ostatně u populárních prací běžné, zde chybí. Soupis literatury se nachází pouze ve stati Petra Čorneje, zatímco obrazová i textová část Erbovníku odkazuje pouze na Sedláčkovu Českomoravskou heraldiku.

Na závěr lze poznamenat, že směřem,

jaký nastoupil Milan Mysliveček svým Erbovníkem, by se vydávání souborných heraldických děl ubírat nemělo. Optimální by nejspíš bylo publikovat heraldické atlasy po dílech, ať už rozdělených abecedně, regionálně nebo tematicky se zřetelem na jednotlivé figury, či oblasti nositelů jednotlivých erbů. Samozřejmě nezbytností by měla být vysoká ilustrátorská a typografická úroveň, texty by měly být obšírnější, v populárně zaměřených pracích by měly být nesené v obecnější rovině, bez omylů a občas by měly být zpestřeny vhodně uvedenými zajímavostmi, u prací zaměřených odborně by pak měly být samozřejmostí komentáře nejen heraldické, genealogické a sfragistické, ale i historické.

Michal Fiala

HALADA, JAN: LEXIKON ČESKÉ ŠLECHTY II. ERBY, FAKTA, OSOBNOSTI, SÍDLA A ZAJÍMAVOSTI. PRAHA, AKROPOLIS 1993, 189 S.

Již první díl tohoto „lexikonu“ obsahoval plno věcných omylů, jako např. operování pojmem „olomoucký arcibiskup“ k polovině 15. století, spojování Broumova s jezuitským školstvím, či „boleslavský biskup“. (Viz recenze v Heraldické ročence 1993.) Lze konstatovat, že tak flagrantní chyby se v druhém dílu již nevyskytují, ale drobných pochybení je zde přesto tolik, že zcela znemožňují využití knihy pro instruktivní účely.

Alespoň co se týče kvality kresby znaků, zde došlo ke zlepšení. Jako u prvního dílu zde chybí soupis pramenů a literatury, kterýžto doplněk by žádná seriózní práce neměla postrádat. Tuto samozřejmost zřejmě autor pokládá za nemístné prozrazení výrobního tajemství.

V souvislosti s alibistickým úvodem knihy je třeba varovat před tím, aby se publikace stala zdrojem citací, neboť její údaje je vždy třeba prověřit. Ve stejném duchu se nese i ediční poznámka na konci knihy, kde uvedený chaotický seznam vytěžených autorů ani vzdáleně nesplňuje shora uvedené postuláty autorské slůžnosti k použitým materiálům i ke čtenářům, jímž tak má být umožněno si buď prohloubit znalosti nebo prověřit autora tvrzení.

Naprostá většina popisů erbů je buď značně nepřesná nebo zcela chybná, či alespoň neúplná, neboť autor pole, jejichž popis byl nad jeho chabé heraldické síly, radši nepopsal,

natož aby se zdržoval zjišťováním jejich případných tinktur. Např. na s. 34 u Caretti de Millesimo označuje domácí habsburskou císařskou korunu za markrabskou. Podobných poklesků by bylo možno jmenovat desítky, např. pletení si pokosu s pošikem, polcení s dělením, nezalost přednosti polí a jejich číslování, plášťů, točenic, klenotů, příkrvaděl, nepopisování srdečních štítků.

Podobně jako v prvním dílu je text u jednotlivých rodů značně nepřehledný, bez příslušných upozornění se skáče od jednoho člena rodu k o dvě stě let mladšímu členu a zase nazpět, takže ubohý čtenář po chvilce neví, o kom je vlastně řeč. Toto vše se děje v rádobý čtivě živé publicistické hantýrce, nerespektující, či komolící odbornou terminologii. Např. se zde operuje termíny „s novopražskými koněly“ (s. 93), „ve znaku erbu“ (s. 95), „hejtman východočeských krajů“ či „zemský hejtman chrudimského kraje“ (s. 155). Autorova řeč mnohdy nerespektuje vnitřní logiku textu, ani větnou skladbu, o v titulu proklamovaných faktech ani nemluví. Např. na s. 13 nás u Aldringenů autor poučí, že měli velké statky, ale jaké, to se již nedovíme. Na s. 40 neví, že Jiří Kopidlanský se mstil na Pražanech za smrt svého bratra Jana, jehož existence mu zcela uniká.

Na s. 31 svědčí jazyková perla, že „ženil dceru“ o neodpovědném přístupu autora k textu, zřejmě podmíněném nezaslouženým komerčním úspěchem prvního dílu tohoto quasilexikonu. Lesbické sňatky v 15. století jsou i pro zcela nepoučeného čtenáře trochu moc. I toto pokračování prostupuje pisálkovský žargon, který znevažuje i to málo faktografie, které v textu zbylo. Na s. 34 není z formulace vůbec jasné, na čí straně Valdštejn vlastně válčil. Na s. 37 se nejedná o řemdíř, ale o palcáty. Na s. 38 a 51 nezná heraldické pojmy granát a Midas. Na s. 53 nás poučí o německém ekvivalentu jména Jan Oldřich, což by mělo smysl udělat důsledně ve všech příslušných případech, ale takto se jedná o pouhé nelogické pseudodidaktické vybočení. Ohledně nezřetelných vedut měst lze říci, že jejich tematická i ilustrační hodnota je nanejvýš pochybná. Podobně nesmyslné je užití fiktivní a nehistorické podoby kronikáře V. Březana. V popisu výzdoby předsádky a přideští autor používá pouze pojmu prvního, zatímco druhý zřejmě nezná, podobně jako termin frontispice. Na zde užitém znaku se zmiňuje pouze o českém lvu, jako by v rozích nebyly znaky ostatních zemí Koruny české. Na s. 90 se

u Kobyliků z Kobyliho nedočteme, že vlastnili nikoli přehlednatelný hrad Sovinec a že mají rodinnou hrobku v nedaleké Pasece. Na s. 107 nebyl autor ani schopen přesně opsat počet a ani správná jména obětí známé vraždy v Šamonících. To je příklad precedentu pro nedůvěru k jakýmkoli zde uváděným složitějším faktografiím. Na s. 160 autor neopodstatněně směšuje dračí pověst Trutnova a Brna v dosti nejasné formulaci svědčící o tom, že se mu chronologie i fakta také v tomto případě zcela vymykly z rukou. Zpracování tématu nevykazuje žádné stopy autorova prolisťování alespoň jedné heraldické příručky. I to by šlo, za určitých okolností, pochopit, ale že nenechal text revidovat skutečnému heraldikovi a skutečnému historikovi, to je věc neodpustitelné pýchy a pohrdání laickým čtenářem i odbornou obcí.

Kriticky a fundovaně zpracovanou kompilaci tohoto typu by bylo jistě možno přivítat, podobně jako to učinil F. Nepil na stránkách Nových knih z pozice laika, kde jmenovaný zcela „bona fide“ přivítal spíše záměr, než tento spis samotný. Haladovy knihy jsou špatně, resp. obyť a nepozorně, převyprávěné práce hlavně Augusta Sedláčka. Je vůbec zarážející, jak často a s jakou chutí a samozřejmostí se heraldiky jako pomocné vědy historické zmocňují lidé nepoučení, zatímco jiným vědeckým disciplinám se takováto příkoří v takovém rozsahu nedějí.

Knihu uzavírá skandálně slaboduchá dryáčnická reklama, nabízející šlechtictví prostřednictvím adopce (nehledě k platnému právnímu České republiky, výrobu erbů a nesmyslné pasporthy po rožmberských a valdštejnských dominiích a po Moravě. Úrovní se k recenzovanému skribentskému výplodu jistě hodí. Jinak sličná grafická úprava knihy neladí s jejím povrchním obsahem. Šlechtě českých zemí se tak dostalo na dlouhá léta „propagace“ nedůstojné a z rukou nehodných.

Milan Hlinomaz

JAKUB HRDLÍČKA: PRAŽSKÁ HERALDIKA. ZNAKY PRAŽSKÝCH MĚST, CECHŮ A MĚŠŤANŮ. PUBLIC HISTORY. PRAHA 1993.

Projevy heraldiky na území hlavního města Prahy byly po celou dobu, kdy toto odvětví lidské činnosti existovalo, velmi různorodé, někdy bohatší, jindy zase chudší. Kniha Pražská heraldika, která se počátkem tohoto roku dostala do rukou odborníkům a laické veřejnosti, již je určena především, se snaží s těmito projevy seznámit nejširší obec zájemců o tuto pomocnou vědu historickou.

Jak už podtitul napovídá, zabírá se kniha znaky pražských měst, jejich cechů a jejich obyvatel. V první kapitole se autor zaměřil na heraldiku městskou. Podle jednotlivých historických pražských měst, jejichž spojením v roce 1784 vzniklo hlavní město Praha popisuje vytváření a dějinné proměny městských znaků od jejich prapůvodu v obraze městské pečeti, přes jejich vývoj až do dnešní doby. Zájemce z řad neoborníků zvláště uvidí, že nejde pouze o suchý heraldický výčet udělení a polepšení znaků, ale že jsou heraldické změny dávány do souvislosti s historickými událostmi a zásluhami městských komunit, za něž jim byly znaky polepšovány. Autor se nezměnil pouze na Staré a Nové Město pražské, Malou Stranu a Hradčany, ale neopomněl zařadit i další města, která byla s Prahou slučována od poloviny 19. století až do roku 1974. U obcí v nejtěsnější pražské blízkosti, jež byla povýšena na města na přelomu 19. a 20. století se navíc snaží vysvětlit i symboliku tehdy udělených znaků, jejich kořeny tkví v nejednom případě v povaze předchozího osídlení, či v názvu samotných měst. Stranou nezůstávají ani městské části, které zákonem České národní rady o hlavním městě Praze získaly roku 1990 právo užívat vlastního znaku. Kniha podává popisy všech znaků městských částí, které do doby jejího vydání byly schváleny Zastupitelstvem hlavního města Prahy, včetně zdůvodnění, jakým způsobem ten který znak symbolizuje příslušnou městskou část. Tím se v tom nejlepším slova smyslu vyděluje z řady ostatních publikací o městské a obecní heraldice, neboť aktualizace informací do okamžiku takřka několika týdnů před vyjitím je v našich zemích takřka nevidaná.

V druhé kapitole se autor zaměřil na heraldiku cechovní. Stejně jako v předchozí kapitole i zde se opřel o originální listinné prameny, znaková privilegia a udělení případně potvrzení cechovních artiklů, v nichž jsou

cechovní znaky kodifikovány. Dlužno považovat za klad, že se nesnažil zaběhnout do všech odvětví řemeslné činnosti, ale že pojednal o heraldice pouze těch cechů, kde se mohl opřít právě o tyto prvořadě heraldické prameny. Pasáže knihy tak nabývají průkaznosti a mohou se stát spolehlivou oporou badatelům o tomto odvětví heraldické tvorby. Ani zde se autor neomezil jen na čisté blasonování, ale, vzhledem k tomu, že cechovní znaky zobrazují výrobní nástroje daného odvětví a někdy i celé pracovní postupy, představil ve stručnosti čtenáři řemeslo jako takové a způsob, jakým se od surovin dospělo k finálnímu výrobku. Znaky v tomto podání nabývají širšího významu a dokládají sepejetí záležitosti reprezentativní s každodenním životem městského řemeslníka v dobách minulých.

Poslední kapitola o rodové a osobní heraldice je svým pojetím odlišná. Není ani účelem knihy takovéhoho zaměření, aby předložila čtenáři všeobecný soupis pokud možno co největšího počtu rodových a osobních znaků, které mají vztah k pražskému prostředí, ani to není možné z hlediska prostorového. Autor se soustředil na nastínění problematiky obnovování šlechtického stavu, na to, jak neurozenec mohl proniknout mezi vyšší stavy. Ruku v ruce s tím jde i vývoj měšťanské heraldiky a způsoby, jakými osoba nešlechtického původu mohla nabýt erb, tj. znamení teoreticky vyhrazené pouze aristokracii. Od prvopočáteční uzurpace erbu spojené s pronikáním mezi nižší šlechtu prostřednictvím zakoupení se na mimoměstském majetku, přes konstituování erbovního regálu a uzavírání se stavů až po pobělohorské změny, které až do roku 1918 definitivně stanovily šlechtickou hierarchii a udělování a polepšování znaku. Celý výklad je ilustrován příklady některých nobilitantů, kteří zabírají široký okruh téměř všech společenských vrstev minulých staletí. Zmíněny jsou zde i konkrétní zásluhy povýšených novošlechticů, za něž se jim šlechtických výsad dostalo, ale je zde podotknut i pohled panovnícké kanceláře na důležitost jednotlivých prospěšných činů. Heraldika se tak zde splétá s barvitými osudy konkrétních lidí a kniha tím nabývá na živosti.

Zvláštní pozornost zasluhuje obrazový doprovod knihy. Autor k němu použil výhradně originální prameny, převážně erbovní listiny, ale i graduály a pamětní knihy z fondů Archivu hlavního města Prahy a Národní knihovny České republiky. Osmdesát atraktivních barevných fotografií ukazuje čtenáři krásu ilumináční tvorby minulých věků a zároveň podává

názorný průřez vývojem znakových miniatur v erbovních listinách.

Na celé knize lze litovat jenom jediné. Bibliografie prací, v nichž by zájemce mohl najít další poučení, je bohužel nahrazena pouhým abecedním výčtem jmen autorů, z jejichž děl autor knihy čerpal. Tento nedostatek by se v tak kvalitní publikaci, jakou Pražská heraldika nesporně je, neměl vyskytnout. Nehledě na to však je tato kniha nesporným přínosem a mnohonásobně převyšuje ostatní knižní produkci v oblasti české heraldiky. Nezbyvá tedy, než ji doporučit každému, kdo o historii, zejména o pomocné vědy historické, projeví zájem.

Michal Fiala

HERALDIKA NA ZÁPALKÁCH

Přetištěná kresba (autor Z. M. Z. ?)
patronky rodiny blahoslavené paní Zdislavy,
s příslušným heraldickým doprovodem, se objevila na počátku roku 1994 jako etiketa na krabičkách od zápalek. Zvala na poutní slavnost u příležitosti Mezinárodního roku rodiny, která

se konala dne 28. května 1994 v Jablonném v Podještědí.

Setkáváme se tak s heraldikou na zcela nezvyklém propagačním médiu. Jako reklamní poutač pronikla k nejširší veřejnosti.

-ji-



Vážení autoři,
pro urychlení a zjednodušení technických prací na Heraldické ročenice Vás žádáme o přípravu písemných materiálů podle následujících požadavků:

1/ Ti, kteří mají možnost psát své články na počítači (a to většina v editoru T 602) zpracují soubory následovně:

- texty neformátovat, neupravovat (nestránkovat, nedělit slova, žádné odstavcové zarážky, „tvrdé“ konce stránek, ap.)

- entrem ukončovat pouze odstavce

Případné dotazy zodpoví p. M. Šurda, tel. 86 36 44.

2/ Vy, kteří nemáte možnost pořizování textů na počítači, dodržujte pravidla pro úpravu rukopisů. Tzn. 60 úhozů vč. mezer a 30 řádek textu na stránce. Opravy v již napsaném rukopise proveďte bílou kancelářskou barvou a strojem čitelně přepište. U větších oprav napište text na čistý papír a opravované místo přelepte, event. celou stránku přepište.

Případné dotazy zodpoví p. J. Jásek, tel. 791 86 52.

3/ Budou-li mít Vaše články ilustrace, ať „pérovky“ nebo „autky“, je dobré dodržet následující parametry:

- celostránková ilustrace v=230 mm, š=170 mm

- menší ilustrace v= do 230 mm, š=80 mm

Parametry ilustrací, i jejich technickou kvalitu, je dobré předem konzultovat s p. J. Jáskem.

4/ Každý článek musí obsahovat české résumé.

5/ Jelikož každý autor užívá jiné metody tvorby poznámkového aparátu, upravte zejména citovanou literaturu podle následujících příkladů:

Monografie:

(např.) Čelakovský, J.: O vývoji středověkého zřízení radního v městech pražských. Praha 1921, s.136-138.

Periodika (časopisy):

(např.) Mezník, J.: Z problematiky středověkého patriciátu. Československý časopis historický, XI./1963, s.628-638.

Prameny:

Respektujte označení příslušného archivu.

(např.) 1350, červenec, 30.. Státní ústřední archiv (SÚA) Praha. Archiv křížovníků s červenou hvězdou, č. 261

Případné dotazy zodpoví p. J.Jásek.

Předem Vám děkujeme za pochopení a profesionální kázeň.

Redakce Heraldické ročenky

ZPRÁVY HERALDICKÉ SPOLEČNOSTI V PRAZE

Členské schůze Heraldické společnosti v Praze se konaly po celý rok v badatelně Archivu hl.m. Prahy, Husova 20, Praha 1 - Staré Město. Účastníci měli možnost vyslechnout následující přednášky:

- 19. I. 1993 Mgr. Daniel Doležal: Ke znaku Příbramě.
- 2. II. 1993 Václav Kulle: Jan Karel Krakovský z Kolovrat a jeho úloha v národním obrození.
- 16. II. 1993 MUDr. Zdeněk Hazlbauer: Středověká pověst o Meluzině a její odraz v hmotné kultuře gotického a renesančního období.
- 2. III. 1993 PhDr. Jakub Hrdlička - PhDr. Michal Fiala: Znovuobjevené erbovní listiny ve fondech Archivu hl.m. Prahy (3. část).
- 16. III. 1993 Jan Županě: Nobilitace J.J. Kauffera.
- 30. III. 1993 Jan Koloc: Portréty Chotků.
- 20. IV. 1993 PhDr. Stanislav Hošťálek: Tycho Gansneb Tengnagel z Kampu.
- 11. V. 1993 Jaroslav Jásek: Symbolika provaznického řemesla.
- 25. V. 1993 PhDr. Pavel R. Pokorný: Ze strahovské heraldiky.
- 8. VI. 1993 Valná hromada Heraldické společnosti v Praze.
- 7. IX. 1993 PhDr. Stanislav Hošťálek: Maršál Radecký a c.k. námořnictvo.
- 5. X. 1993 PhDr. Pavel R. Pokorný: Břevnovská heraldika.
- 1. XI. 1993 PhDr. Jakub Hrdlička: Nové komunální znaky v Praze.
- 16. XI. 1993 MUDr. Zdeněk Hazlbauer: Znázornění Ježíše Krista na gotických a renesančních kachlích, díl I. - dětská podoba Krista na kachlích 15. století.
- 30. XI. 1993 Jaroslav Jásek: Bednáři a bečváři.
- 14. XII. 1993 PhDr. Michal Fiala - PhDr. Jakub Hrdlička: Znovuobjevené erbovní listiny ve fondech Archivu hl.m. Prahy (4. část).

Zápis

z Valné hromady Heraldické společnosti v Praze, konané dne 7. června 1994

od 17.30 hod. v menším sále (příruční knihovně badatelně Archivu hl.m. Prahy) Clam-Gallasova paláce v Praze I, Husova 20.

Dle prezenční listiny bylo přítomno 13 osob. Valnou hromadu zahájil místopředseda společnosti PhDr. Stanislav Hošťálek, který hned po uvítání přítomných předal slovo jednateři společnosti, který přednesl zprávu o činnosti ve spolkovém roce 1993-1994.

Zpráva o činnosti Heraldické společnosti v Praze (HSP) za období od 8. června 1993 do 7. června 1994.

Vážení přítomní,

naše společnost se opět schází, aby zhodnotila svou činnost v 21. spolkovém roce.

Společnost má nyní 285 členů, z nichž 89 je institucí a jiných právnických osob. Nově přibýlo 16 členů a 2 členové vystoupili. 14 členů bylo minulou valnou hromadou vyloučeno za více jak dvouleté neplacení členských příspěvků. Na tomto místě se sluší připomenout i naše zemřelé členy PhDr. Františka Křížka, CSc. z Bma a Antonína Richtara z Ostravy

Nyní již k vlastní činnosti. Za uplynulý spolkový rok jednateř, především za příspěvi pokladníka a redaktora ročenky, vyřídil 60 čísel jednacích.

V interním životě společnosti se podařilo vyřešit několik problémů. Vážnoucí předávání pošty z kontaktní adresy společnosti, které konstatovala zpráva jednateře z minulé valné hromady bude odstraněno její změnou. S platností od 1. srpna t.r. bude novou adresou společnosti Husova 20, 11000 Praha I, tedy Clam-Gallasův palác, v němž sídlí Archiv hl.m. Prahy. Díky pochopení této instituce zde, stejně jako v tomto pololetí bude možno nadále provádět pravidelné odborné přednášky i schůze společnosti. Nadto bude v rámci probíhající rekonstrukce poprvé viditelně označeno sídlo HSP při vstupu do paláce. Pravděpodobně již od prosince t.r. budou akce HSP probíhat v nově zřízeném konferenčním sále. Tím by na delší dobu měla skončit především dlouholetým členům důvěrně známá

éra všech těch více či méně důstojných provizorních prostor, které po dobu své existence společnost užívala. Se změnou stávající adresy bude zaveden i nový hlavičkový papír a prověřovací prostředky HSP. O této změně budou informováni členové, kteří se neúčastnili valné hromady písemně spolu s programem podzimního běhu přednášek. K větší akceschopnosti výboru HSP snad přispěje i jeho navrhované nové složení a to jak ve změně skladby dosavadních funkcí, tak částečně v jejich personálním obsazení. Tyto změny Vám budou předloženy ke schválení jako další bod programu valné hromady a proto není třeba je nyní podrobněji rozebírat.

Po mnoha letech se výrazně zlepšila též finanční situace společnosti, a to nejen díky pokračující aktivní účasti některých členů výboru na navrhování symbolů obcí, měst a především pražských městských částí. Velkou většinou se výtěžku z této činnosti autoři návrhů zřikají ve prospěch HSP. Hlavní příčinou, proč se finanční zajištění HSP vyvinulo příznivě, je ale získání dotace na vydání Heraldické ročenky 1993 z prostředků ministerstva kultury. Považuji na tomto místě za nutné ocenit osobní aktivitu redaktora ročenky p. Jaroslava Jásky, která rozhodující mírou přispěla ke zdárnému završení našeho dřívějšího neúspěšného usilování. Ještě jednou mu děkuji a chci vyjádřit naději, že za jeho příspěvi budeme alespoň částečně úspěšní i v tomto roce. Za tohoto stavu pak nebude, i přes stále stoupající náklady na vydávání ročenky, nutné jako v minulém roce zvyšovat členské příspěvky. Tuto okolnost výbor chápe jako jeden ze svých úspěchů.

Vzhledem ke značné problematickému vývoji v dotační politice tohoto i jiných resortů se však výbor opětovně obrací na všechny členy HSP, aby dle svých možností kontaktovali možné sponzory, inzerenty v ročence, dárce atd.

Na minulé valné hromadě avizované kvalitativní změny se promítly do vydání Heraldické ročenky 1993. Ve fázi redakčního zpracování je i Heraldická ročenka 1994, která bude doplněna i tolik potřebným bibliografickým přehledem předchozích ročníků z let 1974-1993. Opět bych chtěl poděkovat jejím přispívatelům a všem, kteří se podílejí na redakčních a technických pracích.

Byl splněn i další na minulé valné hromadě přijatý úkol. Spolkový archiv předchůdkyně HSP „Pobočky Heraldika České numismatické společnosti“ byl jako depozitum, k němuž si všechna práva vyhrazuje HSP, převzat do Archivu hl.m. Prahy.

K odborným aktivitám jednotlivých členů. Společnost má nadále zástupce v heraldických komisích Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a Zastupitelstva hl.m. Prahy při Archivu hl.m. Prahy. Kromě mnoha jiných publikačních aktivit v rámci ročenky i mimo ní, které jsou členům HSP vesměs známy a není je zde proto třeba vypočítávat, se členové HSP podíleli dvěma referáty na programu loňské konference v Táboře věnované jubileu Augusta Sedláčka. Jedná se o zásadní zhodnocení Sedláčkových heraldických a sfragistických bádání a jejich výsledků a případné dokončení a vydání jeho dodnes nepublikovaných heraldických a sfragistických atlasů. Oba příspěvky vyjdou ve sborníku konference, který vydá Historický ústav AV ČR letos na podzim.

HSP se v různém stupni - od pouhého připomínkování již hotových návrhů, až po jejich tvorbu ideovou i výtvarnou - podílela na vzniku symbolů městských částí Praha-Dubeč (dopracování definitivního návrhu), Praha-Újezd nad Lesy a Praha-Kolovraty.

Přepřevzat byl výtvarně i návrh znaku a praporu Hřenska a Prahy-Dolních Měcholup.

Z dalších aktivit, kromě pravidelných přednášek, jejichž seznam bude již tradičně uveřejněn v Heraldické ročence, chce HSP se zainteresovanými odborníky, pokud u nich nalezne pochopení, přistoupit k postupnému publikování po roce 1990 nově udělovaných obecních a městských znaků. První část tohoto cyklu je připravena do letošní ročenky.

Uskutečněn byl též tematický výlet do Rakouska, kde byly navštíveny památky v Heidenreichsteinu, Karlesteinu, Schwarzenau, Ottensteinu a Rappotensteinu.

Jediným opravdu negativním prvkem v působení společnosti zůstává pro výbor těžko řešitelný fakt stále klesající účasti členské základny na přednáškové činnosti a následně pak v jejím publikačním vyústění v rámci Heraldické ročenky. Výbor se tento stav bude snažit řešit přizváním i externistů z podobných zájmových organizací nebo pracovišť, kde je heraldika pěstována profesionálně. Tato cesta však problém řeší jen částečně. Bylo by jistě smutnou skutečností, aby HSP, zbavená po roce 1989 omezení vyplývajících z panujících společenských poměrů předchozího režimu, nyní začíně a materiálně alespoň po jistou dobu zabezpečená, musela stále více omezovat svou činnost z důvodů malé aktivity svých vlastních členů. Výbor se proto obrací s naléhavou výzvou na všechny, kteří své členství doposud omezují na odběr spolkových tiskovin, aby se zapojili, dle svých možností, r e á l n ý m podílem do činnosti HSP.

PhDr. Jakub Hrdlička - jednateř

Poté předal dr. Hošťálek slovo pokladníkovi HSP, který přednesl následující zprávu.

Zpráva
o hospodaření Heraldické společnosti v Praze za období
od 8. června 1993 do 7. června 1994.

Stav konta ke dni 9. června 1993 činil 43225,16 Kč. Od té doby činí celková suma příjmů 68843,93 Kč. Hlavním zdrojem příjmů byla dotace od ministerstva kultury České republiky na vydání Heraldické ročenky 1993 - 20000 Kč, dále návrhy znaků obcí a městských částí a další expertisy - 19000 Kč, příjmy z reklam v Heraldické ročence 1993 - 10000 Kč a v neposlední řadě též úhrady členských příspěvků od organizací a osob, vč. prodeje starších Heraldických ročenek. Zbytek příjmů jsou příjmy administrativní.

Celková suma výdajů za dané období činí 38809,56 Kč. Hlavní položkou byla úhrada za vydání Heraldické ročenky 1993, a to 25440,20 Kč, úhrada zájezdu HSP v září 1993 - 8896 Kč a vrácení nevyčerpané dotace od ministerstva kultury České republiky - 2191,86 Kč (z dotace je možno pokrýt maximálně 70% nákladů). Ostatní výdaje jsou výdaji administrativními, případně jde o převod do pokladny.

Čistý zisk na kontě 30034,37 Kč. Z celkové sumy na kontě (společně se zůstatkem z minulého období 73259,53 Kč) bylo 50000 Kč převedeno Nadaci archivů a historických knihoven Zemí Koruny české, kde jsou deponovány pro publikační činnost HSP a Nadace s nimi může disponovat pouze s písemným souhlasem HSP.

Stav hotovosti k 7. červnu 1994 činí 1316,65 Kč (příjmy 3270 Kč - převod z konta, úhrada členských příspěvků, výdaje 2673,30 Kč - poštovné, převod z minulého období 719,95 Kč).

Celkový stav jmění činí 74576,18 Kč, z čehož je 50000 Kč deponováno u Nadace archivů a historických knihoven Zemí Koruny české pro publikační účely HSP.

Vzhledem k tomu, že dle zákona ČNR č. 586/93 Sb. o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů, přesáhly výdaje po odečtení odečitatelných položek a položek osvobozených od daně celkovou sumu příjmů, bylo 21. března 1994 podáno nulové daňové přiznání.

PhDr. Michal Fiala - pokladník

Po přečtení této zprávy místopředseda společnosti dr. Hošťálek předal slovo předsedovi revizní komise HSP p. Vladivoji Tomkovi, který potvrdil správnost údajů uvedených ve zprávě pokladníka. Místopředseda dále nechal hlasovat přítomné členy HSP o přednesených zprávách. Ty byly jednomyslně schváleny, čímž bylo vysloveno dosavadnímu výboru HSP absolutorium a výbor odstoupil.

Pan J. Jásek pronesl krátké poděkování dosavadnímu předsedovi HSP PhDr. Milanu Bubnovi, který stál v čele společnosti 11 let a před valnou hromadou ohlásil svůj úmysl dále na tento post nekandidovat. Jelikož dr. Buben nemohl být na valné hromadě přítomen, vyslovujeme mu poděkování touto cestou.

Řízení valné hromady převzal předseda revizní komise p. V. Tomek. Na jeho návrh bylo hlasováno o novém znění § 4, článku IV. stanov HSP, zakládající se na tom, že formulace „Výbor HSP se skládá z předsedy a šesti členů...“ a „... místopředsedu, jednatele, matrikáře, pokladníka, redaktora a archiváře...“, se nahrazují formulacemi: „výbor HSP se skládá z předsedy a čtyřech členů...“ a „...místopředsedu, jednatele, pokladníka a redaktora...“. Tento návrh byl přítomnými schválen jednomyslně.

Na návrh předsedy revizní komise byl rovněž zvolen (12 pro, 1 se zdržel, nikdo nebyl proti) **nový předseda HSP, kterým se stal PhDr. Pavel R. Pokorný a nový výbor HSP (12 pro, 1 se zdržel, nikdo nebyl proti) v tomto složení: PhDr. Stanislav Hošťálek - místopředseda, PhDr. Jakub Hrdlička - jednatel, PhDr. Michal Fiala - pokladník, Jaroslav Jásek - redaktor.**

Nový předseda HSP se poté ujal dalšího vedení valné hromady. Na jeho návrh byl zvolen (12 pro, 1 se zdržel, nikdo nebyl proti) **předseda revizní komise HSP p. Vladivoj Tomek a členy revizní komise byli zvoleni (12 pro, 1 se zdržel, nikdo nebyl proti) ing. František Kučera a Petr Tybitancl.**

Ve svém krátkém úvodním prohlášení pak dr. Pokorný připomněl nutnost udržet dosavadní trend a úroveň heraldických ročenek a zaměření odborných aktivit HSP. Ocenil také budoucí možnost užívání konferenčního sálu, která by mohla posloužit k zapojení uznávaných profesionálů

z historických a příbuzných oborů do přednáškové činnosti společnosti. Jeho slova potvrdil jednatel, který ovšem upozornil, že v souvislosti s počínající výstavbou nové budovy Archivu hl.m. Prahy na Jižním Městě bude nutno během několika málo let nalézt, pokud možno v centru Prahy, náhradu za konferenční sál v Clam-Gallasově paláci.

Dále bylo jednomyslně odhlasováno pokladníkem navržené ponechání dosavadní výše členských příspěvků. K druhému jeho návrhu na vyloučení členů HSP, kteří již po dva roky neuhradili členské příspěvky se rozvinula diskuse. Byl přijat návrh předsedy dr. Pokorného, který osobně projedná otázku dalšího členství v HSP s dr. Hanzlíčkem, který je dlouhodobě hospitalizován. Dále vystoupil p. Lumír Svoboda, který navrhl, aby dopisy, které vyzumávají tyto členy o jejich vyloučení, obsahovaly místo „vyloučení“ obrat „ukončení členství“. K tomu konstatoval jednatel s odvoláním na § 2, čl. III, odst. b stanov HSP, že v případě více jak dvouletého neuhrazení členských příspěvků členství automaticky zaniká. HSP proto není nucena o takovémto zániku členství hlasovat na valných hromadách, ani o něm bývalé členy informovat a stačí, když budou vyřazeni z členské evidence.

Ve volné diskusi vystoupil dr. Hazlbauer, jednatel Společnosti přátel starožitností, s nabídkou otiskování programu schůzek HSP ve spolkovém bulletinu, upozornil na trvalou možnost uveřejňování heraldických přednášek a písemných příspěvků na půdě této společnosti a v jejich tiskovinách, přičemž informoval o již vydaných sbornících SPS. Jednatel HSP vyzval členy, aby při jednotlivých schůzkách informovali přítomné o zejména zahraniční literatuře a heraldických akcích konaných mimo HSP. V této souvislosti přislíbil od počátku podzimního běhu schůzek předkládat publikace darované společnosti a informoval o zamýšlené výstavě moravských městských erbovních privilegií a katalogu, který by je měl souhrnně evidovat a zachycovat v plně šíři jejich miniatury.

Na závěr byl sestaven program schůzek a přednášek HSP pro druhé pololetí roku 1994 a jednatel upozornil přítomné, že po skončení valné hromady jsou pro ně, v případě zájmu, rezervována místa v restaurantu Konvikt na Starém Městě.

Valná hromada Heraldické společnosti v Praze byla ukončena jejím předsedou v 19.30 hod.

Zapsal: PhDr. Jakub Hrdlička - jednatel

Nová adresa sídla společnosti:

Heraldická společnost v Praze
Husova 20
110 00 Praha I - Staré Město

telefon:

dr. Hrdlička - jednatel (02) 24483297
dr. Fiala - pokladník (02) 24483295

I U NÁS MŮŽETE INZEROVAT!!!

Heraldická ročenka nabízí své stránky k propagaci solidních firem.

Informace můžete získat na kontaktní adrese
nebo na telefonním čísle /02/ 791 86 52 (Jaroslav
Jásek - redaktor Heraldické ročenky).

OBSAH

Michal Fiala: Tři studie k české renesanční heraldice (dokončení z HR 1993)	3
Pavel R. Pokorný: Znak pražského arcibiskupství	88
Stanislav Kasík: Znaky na arkýři zámku v Brandýse nad Labem	95
Jaroslav Jásek: Bečváří a bednáři	111
Jakub Hrdlička: Nové znaky obcí a městských částí statutárních měst v České republice - část I	117
Karel Müller: Znak sudetské župy z roku 1940	135
Pavel R. Pokorný: Heraldika versus restaurátoři II (ale též o něčem jiném)	138

-jj-: Heraldika v Litoměřicích	141
PRP: Fede, sed cui vide	141
-jj-: „Žákovská heraldika“	143
Michal Fiala: Milan Mysliveček: Erbovník	144
Milan Hlinomaz: Jan Halada: Lexikon české šlechty II	145
Michal Fiala: Jakub Hrdlička: Pražská heraldika	146
-jj-: Heraldika na zápalkách	148
Zprávy Heraldické společnosti v Praze	150

Příloha Heraldické ročenky 1994:

Jitka Holíková: Heraldické ročenky 1974-1993

Kresby: Michal Fiala, Stanislav Kasík, Karel Liška, žáci LŠU Brno-Veveří,

Foto: Jaroslav Beneš.

Německá resumé: Cecilie Durdilová, Michal Fiala.